EDMUNDAS

VAITKUS

duženos

romanas

EDMUNDAS

MALŪKAS

duženos

BALTIC TORRENT TRACKER
kraštai
www.baltracker.net

MAGILĖ
PANEVĖŽYS
2008

Dievas ***liepė:***

MYLĖK!

Šėtonas pakartojo:

PAVYDĖK!

Stebėtina, kaip dirba žmogaus pasąmonė.

Keista, kaip sluoksniuojąs! romano siužetas. Gal tai mistika, gal mano dalia, gal kažkieno valia? Kam priklauso mano ir Tavo protas, valandos prie rašomojo stalo, pagaliau ranka, virpinanti rašiklį? Nesuprantu. Bet priklauso.

PIRMA INSPIRACIJA

Ar žinia? Gal (prieš daugelį metų). Sakau, mažytė žinutė žurnale, kad karo Vietname metu laukdami užduoties penki Amerikos kareiviai turėjo gyventi ankštame kambaryje. Susigalvoję užmušti ištįsusį laiką, pasidarė lėlę, savąjį „aš", ir žaidė imituodami save. Ir visi penki, susirgę ta pačia išprotėjimo liga, atsidūrė „gegutės lizde", psichiatrijos klinikoje.

ANTRA INSPIRACIJA

Gal (keliais mėnesiais vėliau). Aklas, berankis, bet stebėtinai ryškaus proto granatos sužalotas žmogus Sankt Peterburge įėjo į kilmingus, gal carinės Rusijos kunigaikščių ainių, gal parafinu ir senove dvelkiančius namus piršlyboms. Niekas nenorėjo nei matyti, nei girdėti, nei suprasti, ko nori nekilmingas

luošys iš Lietuvos. Ir staiga kažkas įvyko - nukrito ir sudužo du šimtus metų nepajudinamai kabėjęs milžiniškas veidrodis. Kokie jausmai! Bet kažkas viską išsprendė siaubingu būdu: per penkmetį mirė visi tuose namuose buvę aštuoni žmonės. Net ir jaunutė vargano žmogaus žmona, ką tik pagimdžiusi kūdikį.

Faktas, kurio taip ir nesugebėjo niekas paaiškinti.

Apie kokius neigiamus laukus jūs kalbat? O gal.

Bet duženos susimaišė Giltinės šokyje.

Bet mes veidrodžių, čia nieko naujo, bijome: dangstome baltomis marškomis per laidotuves, kišame po ligonio lova, niekada nestatome veidrodžio prieš veidrodį ir brukame iš miegamųjų. Yra veidrodžių žudikų. Yra tokių, kuriuose užrakinta klaiki atmintis. Yra veidrodžių amuletų. Yra tokių, prie kurių gęsta žvakės, jie šalti ir keistai rasoja.

Kodėl? , ' '<•'

Tik spėlionės.

TREČIA INSPIRACIJA

Gal (prašvilpus keleriems metams, bet romano dar nerašau, dar kažkas stabdo, dar nenušviečia mano galvos). Lietuvos kurorte po vieno, antro, trečio ir ketvirto susitikimo su skaitytojais vis tas pats priartėjęs vyras tikina, kad turi unikalios medžiagos kažkokiam (čia, sakykite, kas - sutapimai?) romanui. Kažkokie užrašai, garso, vaizdo įrašai, daiktai, kvapai ir garsai. Opos skrandyje, parodontozė ir virpantys pirštai. Ne. Paranojine šizofrenija savosios žmonos šnipas tarsi ir neserga. Gal. O seka tokia: suklusau. Po duslios seiliškai ištįsusios kalbos aplūžusioje mašinoje, jokia paslaptis, supratau: tai Vyro gyvenimas, jo paties duženomis virtęs likimas. Bet smalsumas peržengia nusikaltimo ribą: mačiau jo Moterį ir vaikus. Ir iš Moters gavau storai klijais ištepliotą registruotą laišką,

panašu į popierinį gyvenimo paslapčių seifą. Tokį laišką - už tai mane reikėtų nuplakti - galima rašyti vienintelį kartą gyvenime. Pirmą ir paskutinį.

Ir kažkas pasakė: taip.

Ir atsirado romanas.

„Duženos".

Tiesa, dar medžiodamas Žemaitijoje, tamsaus eglyno gūdumoje, mačiau ryškiai žaliai apsamanojusią lūšną. Beveik suknežusią šalia pelkynės - liūlynės, žemaičių Pelėdų marmalu pavadintos. Ir išgirdau, kad pasiutlige užsikrėtęs vyras čia iššudė savo vaikus, ir žmonės šią vietą manė prakeiktą, ir užžėlė pro šalį šlitinėjantis kelias, vos žymė medžių retmėje išlikusi.

Bet tai, žinoma, detalės.

Lygiai kaip ir sulaukėję miškų šunys.

Bet iš po rankų išslydo romanas.

„Duženos".

Tas pats, kurį liečiate.

Kažkas „liepė" rašyti, ir nerašyti negalėjau, bet tai tik man vienam pašnibždėtos paslaptys, o Jums skaityti nevalia. Negražu knaisiotis po svetimus gyvenimus. Tokie mūsų papročiai. Negražu.

Garsiai, to nedengiu paslaptimi, sakau: saugokitės prakeiktųjų veidrodžių. Ir suskeldėjusio gyvenimo.

Duženų.

Autorius

Atsiprašymais surikę balsai (kas iš to? kai įvykis užbėga protui už akių) gąsdinamai verčia sprukti suglumus dėl galimų pasekmių, o kur? na, gerai: iš Vilniaus (čia paslaptis) į Žemaitiją spėjus susigriebti pinigų, susišluoti mantos, iki dugno spaudžiant greitį,

rėkiant,

tyliai šluostant veidą,

žnypliškai gniaužiant norą pasukti atgal.

Klausykit! kas per žodžiai? keli paskutiniai.

Ugnės:

- ... jei aš tokia NIEKINGA MOTERIS! jei TOKIA! tai kodėl manęs NEPERMUŠI? NEPASMAUGI? NEIŠTAŠKAI?! Jei jau prakeikta. Jei jau šėtonmergė, velniabobė, jei kvankt! blizgiojanti tarp dviejų vyrų? JEI JAU TOKIA! O tu?! TU KAS? SĄŽINĖ?! Oi šiukšliniai žmonės, nejuokinkit, oi mirsiu iš pasikikenimo! O tu, supuvęs mokslininke, mokslų daktare, tu, kirminų knisliau, o tu geresnis?! Tu dulkinaisi su su su Nata. MES SUSITARĖME, IR TAŠKAS. TAŠKAS.

Karlo:

- AŠ NUTRAUKIU SUTARTI! AŠ GAILIUOSI! AŠ PRAKEIKIU TĄ DIENĄ,

aš...

Ugnės, čia pabaiga:

- O aš ne! Aš šlovinu! Aš...

Klyksminiai žodžiai išjudina klaikaus dydžio įtūžio akmenį, augintą, popintą, suliuliolintą keršto luitą, spyruokliškai laukusį kietąjį pliūpsnį, KAŽKIENO supliūpsnintą per daugybę nevilties metų.

Kraupus klyksmas trunka tol, kol spėji užspausti išdavikiškai rėkiančią burną, kol partrenki susvetimėjusi kūną, bet niekingai puolusi moteris veržiasi tokia jėga, kad esi priverstas grumtis iš visų jėgų, ir klyksmas, perklykęs isterišką orą, vis dar plūstantis pro gyvą burną klyksmas, toks riksmas, plėšiojantis kaulus ir knežinantis raumenis, toks naikinantis susikurtą pasaulį, pats savaime užgesti negali.

Negali!

Žudo, nes užpildo visą orą ir nėra kuo kvėpuoti!

Atima viltį.

Ir Ugnė, dar vis spiegdama, stačia galva neria pro rūsio angą žemyn. Žemyn!

Žemyn!

Žemyn!

Ir nutyla.

Amorfinė masė dusliai nusiverčia geležiniais laiptais žemyn.

Dusliai!

Bet dusliagarsis spėja,sprogti ir išsiveržia iš rūsio drebindamas žemę.

O juslės!

O Einorio, o sodkaimynio, rotveileris drasko, iš pasiutimo drasko geležinę tvorą šiurpindamas kaimyną Einorį.

ŽEMYN!

K)

Ir Karlas šiurpios baimės akimis mato: iš galvos greitėdamas kapsi beveik juodas kraujas, žinoma, purpurinis, bet juodas, ir pursta prakirstas žandas.

Ir akys!

Plačiai atmerktos akys.

Ugninės.

Užgesusios. Spėjusios ištuštėti. Stikliškos.

Akys!

Aukštyn!

Aukštyn!

Šuoliškai aukštyn!

Žvit!

Kraujinga baimė!

Žėžuoja!

Ir Einoris: *kci daro Einoris? Mato? Girdi?* Kapstosi darže - *kur?!*

Ir Karlas sprunka susirietęs, gyvatvorėm prisidengęs padaržiais, sprunka persiritęs per kelią, nusiritęs į pašalės krūmus, sprunka į žolynus prie upės, o paskui tylutėliai kažko prašo, kad pavėžėtu iki Vilniaus.

Ir gimė CHAOSAS*, gal vidinis,*gal suspaustas j gimstančio pasaulio kiaušinį. Ir visatos kiaušinyje, priešpriešoje susigrūmusios IN ir JANG**, tamsa nugalėdamos šviesą, šaltumą karštumu, šlapumą sausumu, garsumą TYLA, blogumą gerumu, bet viskas atvirkščiai, bet nugalėdamos, JAU

- **Apeliacija i kinu PASAULIO SUKŪRIMO mitą: priešybių |ėgos suskaldė kiaušinio formos CHAOSĄ ir tolo sudarydamos žemę ir dangų, o tarp ju augo užpildantis erdve Pangu. Būtybe, kurios kūna dengė tankūs gaurai, kaktoje styrojo du ragai, o iš viršutinio žandikaulio kyšojo dvi iltys.**

** **Pagal senovės kinu filosofiją, visuose daiktuose tūno dvi priešybės. IN - neigiama, tamsi, šalta, sunki moteriška jėga, o JANG - priešingu savybių vyriškas pradas.** ***(Red.)***

aršumu susitaškiusios, JAU konfliktams pasiekus kraštutinumus, JAU kiaušini skaldo

suskaldo

suskeldžioja, ir JAU

CHAOSO turinys, išsiveržę j laisvę nirto pradai TOLSTA j priešingas puses sudarydami

KARLO ŽEMĘ ir

KARLO DANGŲ.

Ir ertmė, prasižiojanti prasižiojojanti, tolstanti dviejų kraštutinumų ertmė užsipildo BAIME. BAIMĖ kaip Pangu auga

auga

auga

prarijusį Karlą

auga

dažo

iškreipia garsus

spalvas

mintis

ir TORI* vartais ženklina veiksmus.

Čia prasideda ūkanotos neaiškumų uždangos: veršiškai didelis kiemsargis šuo, sakau - Maksas be užuolankų vijosi šerną! Kitas, geru sprindžiu mažėlesnis, sakau aiškiai nežinodamas, bet tvirtinu, na taip, Grifas, taškydamasis šuoliais, kirto pelkę, aišku, kad spėtų žvėrį pasitikti ant kalvos prieš pat tankų eglyną. Jeigu. Jeigu šernui pavyks įnerti į eglaičių sąžalyną, sakau - jeigu, gal išsigelbės.

Gal.

Kietakaktiškų spėliojimų pramanytojas Karlas Dumba kiek įkabindamas skuodžia pavymui norėdamas atimti sulaukėju-

* **TORI VARTAI - kelią į sintoizmo šventyklą ženklinantys vartai, simboliniai, susidedantys iš dviejų statramsčiu (kolonu) ir dviejų skersiniu- Gali būti vieneri, dveji ar daug, stūksančiu iki pat šventyklos.** ***(Red.)***

sių šunų grobį. Retkarčiais tarp medžių ar tūkš tūkš tūkš per pelke per pelke pasigirsta, sumirga, prakiauksi dar trys nuotykių ištroškę šunys: pilkas, margas ir beveik juodas. Visi skirtingi, bet, atrodo, vienodi greitakojai.

Nė kiek neišsigandęs žmogaus pro Dumba pralaksi, pralepetuoja, dusliai prabumpsi dar kažkoks panašus į škotų terjerą, na gerai, sakau kažkoks varnalėšomis apspurgęs šuo.

Ir vienintelė kiauksinti (kaliokę Karlas jau ne kartą matęs) taksiška kreivakojė, gamtos išdaigiška šuns parodija, jau Dumbos pramanyta vardu Takse, rują vijosi toli atsilikusi, šokinėdama nuo kupsto ant kupsto, plaukdama per sekles pabosindama storbalsiu neūžauga.

Jei Maksas čiups, jei šernas - o vargena! - pasisuks gintis, jei spės prilėkti Grifas, tada spiesis susispies visi septyni - kruvinas galas.

- Čiupk! Čiupk! Eiiiii! - demonišką žmogaus plyšavimą kartojo gūžčiodamas vasarinis aidas, ir neaišku: šunys išgirdo, suprato ar persivertę per kalvą nugarmėjo į šaltalankių sąžalyną. - Velniop.

Šlitinėdamas, prakaitu padvisęs, šlapias, nėr jėgos - pervargęs, nuo miesčioniškos praeities aprūkusiais plaučiais žiopžiop žiopčiniais plėšdamas orą kartojo: *velniop velniop, ar reikia?*

Reikia! • >t;^v . = -

Bet šunys jau nutilo!

Ir Takse išsipuškojusi į sauskrantį jau lapabum nurūko per kalvą. Ir miškas, goždamas gūdžią paslaptį, tarsi prikimo.

Pirmyn!

Žinoma, jei gaurius šernas koks nelabai didelis - nesuskubs ir nespėjęs įnerti į šabakštyną bus nutvertas už užpakalio, nuo staigaus trūktelėjimo, žinoma, grius ir tučtuojau bus nutvertas už ausies. Persigandęs, žinoma, spės žvygtelti, lūžinės sausašakės, kažkas nirtulingai krioks, ir šunys, viską puikiausiai supratę, apguls auką kruvinam susidorojimui.

Ir Dumba paknopstom, čia laukinis spektaklis be pokštu, skubiai kepurnėjasi aukštyn ir sukaitęs nuo sumišimo mato, nuo apsinuoginusios kalvos mato:

ŠERNAS UŽSPIESTAS

ir ŠUNYS aplipę

DRASKO!

Kol vyksta žudymo spektaklis, skausmo spektaklis, įsikirte šunys, urgzdami ir įnirtę, apduję ir nasruose pajutę tai, ko troško, čia skaidriai aišku - žmogus nepuls - ne varžovas. Ir Dumba, išsitraukęs peilį, be šuniškos baimės prišokęs artyn,

DURIA

DURIA

SMEIGIA

SMEIGIA,

kol akis užpila miražinis, bet ar miražinis, bet tikras UGNĖS KRAUJAS! Ir jau dusdamas, jau toks pat gyvuliškai narnantis, staiga sulaukėjęs Karlas

KERTA KERTA, iki peilio rankenos BADO

^ v • • BADO,-.-V

kol šernas tyyyst tyyyyst tyyyyst

ir nurimsta.

Bet šunys šernienos neėda.

Niekada.

Ir Dumba žino, kad Šunys niekada nepuola, nors ir pikčiausi šunys, taip! o nepuola tik dviem atvejais:

kol ŽUDO ir kol PORUOJASI.

Ir žmogus priverstas'skubiai lėkti šalin! Jei kas - Dumba sliuogs į medį, ginsis mojuodamas šakomis, gal rėks, bet nesitrauks, nes žvėrys, sužvėrėję šunys, bailius pjauna, niekina ir su bailiais nedraugauja.

Staiga didžiausias, aštriasnukis Maksas, žiauriai puola kitus šunis - gaurai skutenomis švysčioja atverdami netikėtas žaizdas - ir vienalytė gauja išsitaško - GROBIS MANO!

MANO!

Kol Maksas, žvėriško PAVYDO kupinas Maksas, išdidžiai žvalgosi ieškodamas priešų - priešų nėra, - kiti kas kur sugula pavargę, sugula pasilaižydami drėskenas ir tik dabar pastebi Žmogų.

Maksas urzgia, bet kinkų drebėjimas nereiškia bailumo - Karlas nusuka nuo šuns akis išvengdamas puolimo. Ir laukia. Laukia, kol didysis šuo, pagaliau nuripięs, nulenkęs galvą, pamažu apuosto nugalabytą šerną ir nucimpinęs šalin prigula po egle.

Dėbčioja į žmogų tikėdamasis provokacijos pykčio priepuoliui, bet Dumba stovi pasivertęs stuobriu - nė krust.

Šunys lekuoja ir rimsta.

Pakilę vienas kitas trečias dingsta už kalvos ir Karlas girdi - laka pelkės vandenį. Ir nebegrįžta. Grifas stebi Maksą, kol tas, vėl priartėjęs, apuosto dvėseną ir nuveda visų šunų rują ten, kur dingo kiti. Visi žaidimai - pamokomi, ir Karlas supranta, kad priartėjimas prie šunų gali tapti mirtinai pavojingas. Šunų sulaukėjimas gali reikšti panieką žmogui, nes tas, kas sugeba atsisakyti riebaus vergijos kąsnio ir renkasi liesą laisvę, nusipelno pagarbos.

Pirminiai Karlo ketinimų virpesiai'- prisijaukinti sulaukėjusią gaują, čia iškyla gūdi minčių painiava, kaip nors apsaugoti save nuo persekiotojų - o džiugu! - įgauna prasmę.

Dumba varto šerną ir žiūri, kiek mėsos šunys bus sugadinę.

Atlupęs kailį tiek, kiek reikia išpjauti dviem kumpiams, - o mintys visada talpesnės už žodžius! - imasi kuproto darbo: tinkama mėsa be kaulų sumauta ant nusmailinto pagalio. Visa kita, kas paniekintai palikta, sules krankliai, gal lapės, mangutai, o gal mažieji plėšrūnai, na taip, kiaunės, audinės, gal šermuonėliai, o gal net mažytės žebenkštys - nieko neliks, tik sudraskytas kailis, kuokštai šerių ir kada nors suboluos vaiduokliški kaulai.

Mėsuota lazda svoriu skaudžiai gremžia pečius, bet Karlas Dumba, sakau, žvėrimi pavirtęs Dumba, lapsi atidžiai pasiklausydamas, dažnai stodamas kvėptelti - slapti įtarimų signalai verčia krūpčiosioti nuo kiekvieno šakelės trekštelėjimo.

Vasara.

Dar nesusisirpo uogos ir dar nedygsta grybai.

Gal niekas nepastebės? - vidinė ausis kužda palepintu balsu: *nebijook nebijoook ok ok, akiplėšiška užmačia baigsis laimingai.*

Gal.

• • •

Miško mažosios, o ir ko čia slėpti - IR DIDŽIOSIOS tragedijos ištįsta į įtartina - jau pastebėtą! - karštųjų pėdsakų virtine ir nudažo miško bastūną Dumba, tarsi požemių šalies klajoklį - niokotoją Bamapaną, niūriomis spalvomis.

- Tas valkata su savo šunimis baigia išpjauti visus miško žvėris! Visus! - čia girininko Antano Uokos siutas pasiekia viršūnę, jis telkia medžiotojus, ir kerštingasis šturmo būrys sijoja mišką vildamasis sučiupti besislapsiojantį tarp sulaukėjusių šunų sulaukėjusį žmogų.

Veltui.

- Skirstomės, - čia komanda pasalai. - Vienas tykos įlipęs į ąžuolą Rusų dauboje. Kitas stovės prie Šilo pušies, o trečias prie Samanynės, ties riba į Pauškės kaimą. Kiti kas kur - prie miško melioracijos griovių, prie kelių, prie plynaikščių - visur. Nepaspruks.

Veltui.

Štai kur bejėgiškumo ištakos: nė vienas aplinkinių kaimų gyventojas paslaptingojo laukinio žmogaus - joks! - dar nebuvo matęs. Kažkas kažkur skalijo, kad kažkas saulei tekant,

rytiniams rūkams gožiant, stirninams išgąstingai bliaunant, paukščiams išgąstingai pačirškaujant šlumščiojo rasotomis pievomis iš miško j mišką.

Gal, neduok Dievuliau, sakau, gal Sėlius prisikėlė?

Koks Sėlius?

Tas pats, kuris išsmaugė savo vaikus.

Išprotėjęs be namų.

ŽUDIKAS!

O gal. „W g r y ^ ^ c ^ i ^ ; . j ^ f e į B f e

Įtarimų nuodai jau prasismelkė į kraują, į smegenis - užvaldė. Ieškojimo nesėkmių įtūžinti vyrai naršo eglynų jaunuolynus, kalvas ir skardžius - *kur gyvena?* Veltui. Nei šviežių pėdsakų, nei laužaviečių, nei landynių skardžiuose, nei lipynių medžiuose. Nei laukinių šunų!

Bet šunys čia kažkur - čia jokių abejonių! - yra!

Spėja pasprukti ir stebi.

Kaip ir svetimas žmogus.

Atklydėlis.

Nejuokinkit: ar gali kas nors miške pasislėpti nuo girininko ir įnirtusių medžiotojų? Niekas!

Dviem džipais per miško duobėtkelį, užmirštkelį, slaptakelį prasimušę iki pačios gūdžiausios vietos, prakeiktosios, vyrai suprato: čia! Ir tam kelios priežastys: dar nespėjusios išblukti svetimos mašinos vėžės, sakytum provėžos, kurios turi baigtis niekur, aklaviete, nes toliau - tik traktorių kelias ir dar - lūšna.

- Radom.

Šmirinėdami apie suknebusią, nuo metų naštos parpuolusią lūšną, o varge! šviesiai žaliomis samanėlėmis aplapniotu stogu pašiūrkę, išklypusiais langais, žiojėjančiomis angomis baraką, grybais, dilgėlėmis, kerpėmis papuoštą kepurnamį, rado nudžiūvusiomis šakomis šaunantį aukštyn drevėmis išvarpytą ąžuolą, nuo kurio galima kai ką išgirdus akimirksniu nusliuogti žemyn ir dingti pelkės liurlyne.

Bet ne vien: prie lūšnos prisišliejusioje neseniai paramstytoje malkinėje, gal buvusiame tvarte, tūnojo paslėpta mašina.

- Numeriai nusukti. Ką tai galėtu reikšti? Gal vogta?

Ir dar: lūšnoje šviežiu moliu apdailinta krosnis ką tik kūrenta, dar neišblėsusios žarijos ir sudėlioti indai su žolių nuoviromis.

- Ei, tu! - rėkė vienas per kitą j pelke. - Išlįsk! Kur tu, žmogau, pasislėpsi? Rasim! Ei!

Bedantis astrologas čia spėtų pasakyti: lemtis kryžiaus nerodo.

Tik pakyla iš pelkyno, sakau, pakyla pasibaidęs gaigalas ir apsukęs ratą dingsta. Ir kažkas supliuška. Kažkas pliuška.

Gal žmogus.

Gal kažkas, bet ne žmogus.

Gal.

- Na ir vieta, - tyliai sako Uoka. - Ne veltui prakeikta. Joks žmogus čia neužklysta, bet va, atsirado kažkoks.

• • •

Kai nori, galima šūkčioti:

LAISVAS TAS, KAS JAUČIASI LAISVAS,

bet KAI laisva burna šniokiamas praeitimi apnuodytas laisvas oras, KAI DŪSTI, KAI vartai pražuvusius metus, KAI NEBETURI ATEITIES, KAI pasaulis verčiasi į kalėjimą, KAI - o ko čia slėpti?! - KAI BIJAI, ?ūkčiosioti nesinori.

Prakeiksmo pirštas dūrė, oi dūrė! į tave!

I tave!

O tu galvojai, kad niekada...

Klydai! -: *t&M* - • »

- Aplink žolių ir miško kvapas, kūną nuo kaitros malonina palaimintas vėjelis, o aš trokštu! - nevilties šūksniai, tylūs ka-

pų šūksniai prievarta veržiasi pro Dumbos surakintas lūpas. - Dūstu! Aplink žaluma, saulė, debesys, bet aš nieko nematau! Aš aklas. Man trūksta šviesos! Aplink ošia medžiai ir gieda tūkstančiai paukščių, bet aš kurčias. Aš nieko negirdžiu! Aš nejaučiu, aš neužuodžiu, aš...

Tarsi miręs.

Bet tu laisvas!

Tu laisvas???

Ko tu čia atvažiavai? Ko per užžėlusius takus, per varnalėšų, kiečių, šunažolių, dilgėlių sąžalynus broveisi? Kodėl tarsi lemties pirštu užpjudytas atkakai kaip tik čia, prie visų pamirštos (netiesa) žolynuose, šeivamedžiuose paskendusios prakeiksmo vietos ir patikėjai, kad paskutinė tavo praeities ir tavo ateities jungtis kaip tik čia! Patikėjai, jau spėjai patikėti, kad gyvensi? Laisvas?! Ir išsilaižysi čia, bekraščiame Žemaitijos miške?

Girdi kvatojimą?

Visiškas atsitiktinumas, kad pasukai kaip tik štai tuo keliu, kuris atvedė kaip tik į šią vietą. Tavo lemties vietą!

Netiesa!

Žinau, tu netiki.

Nukapojęs peiliu, išrovęs, išdraskęs šaknis sunaikinai lūšnoje sudygusius karklus, išvertei pro langą šakas iškišusi šermukšnį, iššlavei puvenas ir naujai sutrypei aslą. Kodėl tu patikėjai, kad tai, ką radai, yra tavo vizijos būstas?

Tavo?!

Ak Karlas...

Karlas ilgai tūnojo pelkėje. Supainiotos realybės triukšme išgirdęs tylių mašinų tolstantį burzgesį patikėjo dar viena sėkme. Bet visada atsiranda skaičius, sietinas su klasta ir apgaule. Kuris? Kažkelintas kartas nemeluos. Kitas - ne šitas. O dabar, jau temstant, reikia klausytis vakarėjančių paukščių: jei likęs kas gyvas sukrutės, paukščiai ims čirškauti ir Dumba nakvos

pelkėje. Tylutėliai pasibruks po tankiais karklais, apsivels žolėmis, kad neužpjautu tuntai uodu, ir sopulingai kentės.

Ugne! Protu nesuvokiama - TAVĘS NĖRA?

NĖRA NIEKUR?

TAVO PABAIGA ten,

TEN PABAIGA.

Viskas susimaišė:

TAVO nuostabioji ledinė šypsena, ta pati į

TAVO veidą įaugusi ironija,

KAUKĖ neriant į juodąją skylę švyti VISUR.

Ir NAKTIMIS.

Netikėtai atsimerkus, atsimušus į tamsą - TU!

ta pati TU!

Ir degina beprotiškas noras kokiu nors būdu, nesvarbu kokiu, visai nesvarbu, sakau noras pamatyti o TAVE! dar ir dar ir dar kartą.

Ugne.

Ir cypteli priešinfarktinė būklė.

Ir Karlas girdi, kaip prie pelkės šlepsi, kriuksi, stumdosi šernai.

Ir sutreškina karetaitės.

Budriosios.

Ir aišku: prie lūšnos jokiu žmonių neliko. Tuščia ir ramu.

Ir Dumba lenda iš pelkės.

Ir sukriūūūkęęę išsilaksto išsigandę šernai.

Ir vienodai tyliai ošia šimtametis miškas.

Ugneee!

Žmogaus gaudymas įgauna greitėjimo spalvą ir susijungia su vasaros karščiu atverdamas skubios atomazgos perspektyvą. Tačiau nesėkmės gadina nuotaiką. Miškų platybės, pasi-

pylę pirmieji uogautojai, vaistažolių rinkėjai, verbų gamintojai iškreipia sumanytų gaudynių eigą ir girininko Uokos talkininkų entuziazmas pamažu gęsta.

Išgirdę vidurmiškyje įtartiną šunų lojimą, gerokai kitokį nei kaimo šunų viauksėjimas, vyrai surezga apsupties planą, bet, kol spėja priartėti prie atspėtos vietos, miškas įtartinai nutyla.

- Ateikit čia! Žiūrėkit, ką radau. Sudraskytas ir jau gerokai apgraužtas bebras.

Stambios patelės, neaišku ko viduryje dienos išlipusios iš vandens, pavojingai nutolusios nuo užtvankos, tragedija. Čia aišku, dėl ko: dėl neapdairiai peržengtos atsargumo ribos, pati prisišaukė bėdą dėl bebravietėje likusių mažų bebriukų.

Išlikę pėdsakai įnoringai byloja: bebre, įsikandusi skanią karklo šakelę, ruošėsi šlamsioti vandens link, kai užklupo pirmasis ŠUO. Metusi šakelę pasmerktoji atsistojo gynybos poza ant užpakalinių kojų - veltui, ŠUO puolė, o gal jau spėjo pribėgti dar keli ŠUNYS? Žvėris bandė veržtis tiesiai per būrį užpuolikų, bet ŠUNYS spėjo nutverti žvėrį už mėsingos uodegos, už kojų, už nugaros. Šalto vilties įtūžio paraginta bebriukų motina gynėsi iš paskutiniųjų. ŠUNŲ plaukų kuokštai rodė, kad aštriabriauniai graužiko dantys žalojo užpuolikus negailestingai, bet staiga pribėgęs milžiniškas ŠUO (plačiai išskėsti šuns pirštai ir giliai įspaustos drėskiančios pėdos rodė šuns svorį ir greitį), sakau - Maksas, perplėšęs pasmerktosios gynybą, griebė žvėrį tiesiog už kaklo, gal už sprando, ar apžiojęs galvą sutratino kaulus, nes po to ŠUNYS tempė ūmai pasidavusią auką tolyn ir tolyn nuo pirmykštės vietos.

- Kai ko negaliu paaiškinti, - išdraskytos šviežiasruvės mėsos magiškas veikimas visiems žinomas - VIEN sučiupti būtų pernelyg paprasta. Iš speneliu trykštantis bebrės pienas nudažo įvykį žūtbūtine spalva.

Ir naktį dyvinai blizgėjo mėnuo.

Ir liejo lediniu sidabru.

Ir nutilo padrikai sumigę paukščiai.

Ir medžiu šakose suvyniotas išsikvėpė, užduso paklaidintas vėjas.

Ir pernelyg tiesus spindulys, melsvai dažytas, pro kiaurą kiuženos langą primygtinai smigo Karlui į veidą!

I veidą!

Dumba pašoko, bet apakintas baimingai susigūžė laukdamas balsu, tarsi aiškiai girdėdamas mašinų burzgesius šastelėjo į šešėli - *kas lūšnoje?! Kas?!*

Kur dingo šeivamedžio krūmas?!

Tuščia juodo lango skylė.

Spruk, jei gali! Spruk!

Ir šmėkšteli šmėklos stotas, ir blyksteli raudonos akys, ir spygteli, ausyse spygteli tyla.

Ugne!

Išsidraikę ugniniai plaukai, švyti strazdanėlių saulytės skaisčiai įraudusiame veide, o pati, o pati, nežemiškos saldybės išbučiuota Ugne, ištrūkusi iš svetimo glėbio, - o nė akimirkai nerandu ramybės! - tu, kekše, kuždi prostitutiškas kuždenąs:

- Imk mane. Na, imk.

Ir kraują stingdantis vaiduokliškas kvatojimas.

Pilna burna - begarsis.

Ir Dumba, surakintas baimės Dumba mato, čia pro dešiniojo lango juodąją skylę mato: virš pelkės siūbuoja balzgana šmėkla.

Atsisuka - nusisuka.

Kviečia ir kvaknoja.

Dingsta, plaikstosi ir vėl įspūdingu gražumu spinduliuose sudulka.

Tokia tarsi gyva, kad nors pulk pro langą, glostyk, čiupinėk, aikčiodamas tapšnok ir klausk, ko nori, - atsakys.

Ugne!

Gal.

Bet ne.

Gal.

Svetimas veidas.

Bet ne.

O gal?

Ugne!

Ugne, čia tu?!

Iš... iš...

tenai?

Iš...

Net

Keršto žaibas kirto nukirto Ugnę, ir ji, kaip šešėlis, žinoma, lyg ir be garso nėrė į rūsio angą, į aitrią juodumą, ir susmigo į žemės gelmę. Prasmego.

Šėtonas priėmė savo numylėtinę.

Ne.

Paties Dievo ranka nubaudė nelaimingą paleistuvę, kad išgelbėtų jį, Karlą Dumba. Jį! Jį! Jį!

Ne.

Dievas čia niekuo dėtas.

Ir Šėtonas čia niekuo dėtas.

•„fTai aš!!! *r,:>* *:>**m*&^&^>-v.* *$Mk&*

Aš!!!

Užkaukė šuo.

Dar vienas. Ir dar vienas. Ir jau keli.

Pasiklausydami.

Vyniodamas nelaimę vienužėlis šuo kaukė ir dieną.

Susifantazuotas noras prisijaukinti nors vieną - pradžiai - sulaukėjusį šunį prispyrė Dumba ūmai paskubėti: šuns kaukimas - proginis silpnumas, kaip ir žmogaus. Ir kupinas priežasčių. Nereikia savęs mintyti svajomis, kad virtos mėsos gabalai - jaukas į klastą ir nauda griįstą draugystę, nors ir šunišką.

Dumba ėjo, o ne - bėgo! į garsą.

Prie kaukiančio šuns reikia artėti arba nesislepiant, garsiai dunksint garsiais žingsniais, arba taip tyliai, kad šuo neišgirstų, net nepastebėtų, net nesuuostų. Šalin juokus. Miške tai BEVEIK neįmanoma. Pavyksta tik tada, kai vėjas glošia šuorais į tave ir šuns nosis tampa akla, kai siūruodami cypauja medžiai, dunksi pasidaužydamos šakos ir šnara lapija, šiūūūšuoja spygliuotos šakos. Ir dar - jei krapnoja lietus. Ir dar - JEI ŠAUKIA MIRTĮ.

Jei šaukia.

Jei kaukia pakėlęs galvą - bus gaisras. Jei nuleidęs, čia galas, - praneša mirtį. Savąją mirtį šuo iškaukia gulėdamas.

Takse kaukė gulėdama.

Prisėlinęs tiek, kad arčiau nevalia žengti nė žingsnio, Dumba tylutėliai atsisėdo po egle. Ir j šunelį akimis blyksiodamas nežiūrėjo - pajus ir kaipmat šastels šalin.

Numetė keletą gabaliukų mėsos. Žinoma, gal artėjančios bėdos prislėgtam šuneliui mėsos nė nereikia. Gal.

Staiga kauklius tarsi šniokšteltas botagu instinktyviai šoko šalin, bet vis dar nieko nesupratęs stabtelėjo, apsidairė, šniokė orą. Dumba sėdėjo net nemirktelėdamas, vos vos kvėpuodamas, vos vos akies krašteliu stebėdamas.

Pamatė.

Matė ir mėsą, suuodė, bet ton pusėn nė krust. Dairėsi tarsi laukdamas iš kažkur pagalbos.

- Sa sa sa, - labai tyliai - šuo ausylas, ir kas užginčys? - jaukino atsiskyrėlį. - Ką čia mes su tavimi lyg piktuoju, a? Mes gi abu vienodi ir abiem rūpi kaip nors išgyventi, tiesa? Nors iki žiemos. Kaip nors, kaip nors, kaip nors. Abu bijome. Bijome žmonių, bijome savęs, nežinome ateities. Tu žinai? Jau žinai? Kas tau, šuneli, suskubo pašnibždėti, a? Tai man reikėtų kaukti, man. Ateik. Na, sa sa sa. Nori? Aš pats ateisiu pas tave. Nori? Bet tu neskubėk, palauk, neskubėėėėk, nebijooooook.

Dumba lėtai lėtai pakilo, šiek tiek per trupinėlį artyn pasislinko, bet šunelis žmogaus kėslų nesuprato, monotoniški švelnūs ir ramūs vaistiniai žodžiai jokio įspūdžio nepadarė.

Lėtai pasisukęs staiga kiek įkerta dingo miške.

- Ak tu, padarėli nelaimingas, - šyptelėjo pavymui. - Jau gerai, kad nors sustojai, nors pasižiūrėjai ir jau lyg ir nugalėjai baimę. Jau gerai.

Gal.

Ir Ugnė, čia galva nuolankiai nulinksta ir sutrūkčioja papilkėję žandai - ūmaus įsiūčio tikras ženklas, o Ugnė, spindėdama Ugnė visus Karlo uraganinius priekaištus atmuša, matyt, seniai susigalvotu, rėkiabalsiu gyvatišku geluonies smūgiu.

- Tu pavėluotai priekaištauji, kad aš su Juliumi cinci-Iinci. Gerai. Tu nori su manimi gyventi?! Jokių aš čia tavo maišto scenų nepriimu! Susirenku daiktus ir išeinu. Skirsimės! Tu to nori?! Aš pasiruošusi. Jei bijai mane prarasti, jei bijai! - po velnių! - GYVENKIM DĖL VAIKU, ir riebus taškas! TU NIEKUO NEBOSI NUSKRIAUSTAS. NIEKUO! SĄLYGA TOKIA: AŠ DRAUGAUJU SU JULIUMI ir grįžtu namo kaip niekur nieko,

supratai?! JOKIU PAVYDO SCENŲ! Jokio murmėjimo, jokių priekaištų! Ir nieko tu man nepadarysi! Nieko!

- Žinau. Taip!
-Tu... tu!
- Tai kaip?!

Tačiau tą kartą NESUPRANTAMOS KALTĖS, VERGIŠKO NUOLANKUMO, ŠLYKŠTAUS NUSIŽEMINIMO vardas tartas nebuvo, o Karlas, makaulėje siaučiant visiškos sumaišties vėjui, o Karlas, kūno šutui susikvipus šaltu prakaitu, o Karlas, cypiant pavėluotam maištui,

atsišaukus žaizdų rėžiaskausmiui skrandyje,
suvirpėjus parodontoziniams dantims,
o Karlas
išrėkia:
NE!

Ir tučtuojau išgirsta kumelaitišką
nusižvangeliojimą,
spengianti cha cha cha!

Ir Ugnė, o Ugnė tučtuojau sukrunta melagiškai, oi, artistė! krautis šaukštus, pakuotis suknias, vyniotis lovatieses - siaubti kambarius, o Ugnė, keldama vėją prieš Karlo nosį, sukasi vis greičiau ir greičiau - kambariuose pakvimpa gyvenimo mėšlo, gerokai per ilgai užsibuvusio saulės atokaitoje mėšlo dvasi smarvė,

ir Karlas,
prakeiksmu suūbęs Karlas
išrėkia:
TAIP!

Ir krenta kniūpsčias ant grindų.
Ant grindų!

- Taip! - čia rėkia, žinoma, rėkia Ugnė. - Aš išeinu, bet grįšiu. Grįšiu! Gyvensime toliau!

Bumpt!

Ir verkdamas Karlas negirdi, negali girdėti, net nejaučia, kad įslinkęs seniai stovi penkiametis sūnus Rokas. Ir žiūri išplėtęs akis tol, kol tėvas pagaliau pastebi, kol tėvas stojasi keturpėsčias, kol lėtai išsitiesia visu ūgiu, kol tarsi nustebęs sukriokia sužeistojo kriokimu: *ko tu čia vypsai?!*

Ir užsimoja kurtinančiam antausiui, bet vaikiūkštis spėja vijurktelti pro duris, tuo išvengdamas dar vieno drastiško ateities smūgio, bet kažkas liko:

ūmai pritilęs mažiulis Rokas nuo tol stebi tėvą išplėstomis akimis.

Ir nepasitiki.

Ir slepiasi.

Ir gūžčioja.

Ir šliejasi vilkiūkštis prie motinos, bet Ugnė vis labiau, lyg priešplaukė katė, purkštauja ir stumia savo ugnini vaiką šalin.

Šalin!

Bet miškas

miškas ošia nesuprasdamas ant samanų parkritusio žmogaus draskymosi dėl praeities stiklo drožlių. O Ugnė, kekšė, savo bocmano kvaknojimu apkurtinusi slėpiningąją laimės deivę Mildą, išdryksta nugalėtojos šypsniopasivaipaliojimu.

Dvasinio gaisro įkarštyje Dumba sielvartingai verkia liedamas šaltas ašaras, virpančiais pirštais gremždamas vasariškai įkaitusią miško žemę. Ir siūbuojančiai tvilksi keturios skrandžio opos, ir klaksi nuo burnos ligos pakrikę dantys, ir sunyžta apgeltusi, apdžiūvusi, šlakeliais nurūdijusi oda. Ir varžtais spaudžia, rods, kiekvieną kaulelį. Ir, rods, vielomis veržia suveržia

apsivynioja plyštančią galvą. Ir suklekina, sudirgina, sububsina krūtinę.

Drėbė!

Plyšta tabu užtvaros ir tylėjęs atstumtojo tylą Rokas, niekas netikėtų, bet kai tau šešiolika, to ir reikia tikėtis, sūnus Rokas suspinga besiveržiančiojo protestu:

- KAIP TU GALI?! - čia gal tėvą mylėjo - nemylėjo labiau nei motiną. - Kaip jūs TAIP gyvenat?! Išdavystės dvaku prismirdęs namų oras. Žinau! Viską žinau!

-r TYLĖK!

- Netildyk! Motina apsilieja kvepalais ir neria iš namų, o tu - žinau! - per naktis jos lauki ten, laiptinės apačioje už durų. Gėda! Šlykštu! Vemti norisi!

- TYLĖK!

- Netylėsiu! Žinau: tu motinai leidai. Skaičiuoji valandas, įrašinėji garsą, fotografuoji. Visas namas žino, o KAIP MAN GYVENTI?! Kaip?!

- Užsičiaupk!

- Tu ne vyras! Tu šliurė! Tu pliurza! Tu...

- TYLĖK!

- Tu šūdas!

- Aš tau draudžiu!

- O aš tau špygąąą! Išgraužk!

- Rokai.

- O aš tau ne sūnus! Atsiknisk.

-TYLĖĖĖKM

Tylėk

tylėk

tylėk!

Ir Ugnė skrenda j juodąją skylę.

Tylėk.

tyl...

Ir klykteli.

Ir sūnus, išsiviepęs verksmu, spėja prasmukti pro lūžtantį tėvą, neria iš namų, kurtinamai užtrenkia duris, skirtą valandą desperatiškomis pastangomis sunkiai įveikęs savąją naštą, pasiklydęs ne savo kely, vargšelis, žliumbdamas nurara laiptais žemyn.

I gatvę!

- Rokai, sugrįžk! - spėja riktelti įelektrintas tėvas.

Bet triukšmo vartai nebyliai užsitrenkia. Užsitrenkia!

- Ugne!

Bet Ugnė šmėsteli ir dingsta, ir galas,

ir NUO ČIA PRASIDEDA PRADŽIŲ PRADŽIA, sakau, prasideda pradžia - Dumba, priešingai nei Atlantas, nusimeta savąją naštą, savąjį DANGŲ, priskretusią gėdą ir - ar kas įžiūri tragediją? - naujai klykia naujam miškui:

- Ugne!

Bet - o pragaištis! - gavęs pavydžios meilės pamoką, nespėjęs numirti nuo savųjų skorpioniškų nuodų, tokia prigimtis, o! net neapsiverčia liežuvis, trokšta sugrįžti į ištaškytus savo namus.

I namus!

Kur Ugnė.

Kur...

- Ugneee.

Bet miškas, pasityčiojęs aidu, nutyla.

Ugne!

Nelygiaverčių kautynių laukas apsuptas: susėdę į medžioklinius bokštelius medžiokliai apsiaus kviečių lauką laukdami šernų, gal kokio stirnino, gal užklydėlio plėšrūno. Gal. Kai tik perdien nusikamavusi saulė priguls už miško, kai tik vakaris skliautas papurs gaisru. Kai tik gęstantis dangus, pasimaišęs su plunksniniais debesiokais, suktais rausvašoniais, pasimaivęs, paslydęs tai liežuviais kairėn, tai drykais dešinėn, tai pyraginiais sluoksniais supleišiosis, kai tik bluks išbluks, išdvėsęs išnyks. Ir tik tuomet nutils, kažką savaip supratęs nurims vasaros vėjūkštis. Ir tik tuomet lyg apslopusi jūra nustos banguoti, pasisiūruoti, pasišiūruoti, sakau - sustings kietvarpė javų jūra ir sumigs drebulių dreblapiai, plonakočiai lapai lapeliai lapeliūkščiai. Ir tik tuomet staiga išryškės čyžaujantis žiogų žiužipavimas. Ir tik tuomet arti toli paupiais užsuoks sodriabalsės volungės ir visa pilka gerklele susitreliuos susilinksminusios lakštingalos.

Dievų lekiojimo metas.

Ausingųjų palaima.

Bet ūžtels pažemiu šaltas srautas ir sublizgės rasa.

Ir tik tuomet, štai tuomet, pajutę permainas, supratę, kad nosys pajėgios suuosti kvapų tėkmes, ak tik tuomet žvėrys iš miško gūdumų priartės prie miško pakraščių, uos uos uos ir ilgai klausysis. Šernai, pasibailinę šernai, žinoma, knaisiosis miško aikštelėse neva ieškodami saldžiųjų šaknelių, gal karkvabalių lervų, gal susičiulpios kokį slieką, gal siurbs vandenį, bet voliojimasi purve paliks sočiam rytui.

Bet visiems rūpės saldžiasultės kviečių varpos.

Ir gūžės į pamiškių krūmus, ir šniauks šnipais pavyniodami orą.

Ir gūdžiai uchtels uuuuuchchchhhh!

Ir girdės visas visas paslapčių pilnas miškas.

Ir krūptels medžiokliai, ir supras: žvėrys sukilo ir eeeeinaaa!

Ir tikras ženklas: sutratatins traškučiais bukščios karetaitės.

O elniai... iškiluoliai elniai atlinguos per šmėkliškus laukus. Jei eis elniai, visi žinos, kad mažiausiai per du šimtus žingsniu ramu. Ir šlepnios į atvirą pievą jau nieko nebijodami, bet kas žino, tas žino - vyriausia vedlė, sakau - ausyliausia elnė stos, visus sustabdys ir sustingusi banda dar stovės gal pusvalandį, o gal ir valandą nė krust - tiek, kiejc truks pavojaus įtartis. Pajutę žmogų visi aliai vieno tylutėliai dings miške, o jei ne - vora trauks į kviečius ir vaiduokliais pranyks. Susilies su tamsa.

Susilies.

Šūvis!

Šūvis!

Ach ach ach

nusidaužys aidas

suplėšys tylą

nusidraskys.

Žvėrys iki toliausiųjų šastels ir suklusę lauks.

Niekas - ne! - į tą garsiašaukę vietą neis, gal kelias naktis neis!

Aplenks.

Elniai - čia vedlės tvarka privaloma visiems! - lauks ilgiausiai ir, spoksiodami į šūvavietės vietą, tykos akimirkos, kada reiks tylutėliai nešdintis, nurisčioti, nušuoliuoti tolyn.

Tolyn.

Tolyn.

Šūvis!

Šūvis!

Ir visu smarkumu neriantis šalin benamis šuo verčiasi mirties salto kilpoje ir nudribęs tįsčioja kojomis, kol

kol

iškiša

kruviną liežuvį.

Šūvis!

Ir kitas šuo, čaižiai spygtelėjęs, neišvengęs įkaitusių šratų, neria į kviečius, ir dar vienas šūvis - ak gerai-negerai - nebepasiekia tikslo.

- Nors sulaukėjęs, bet šuo lieka šunimi, - medžioklis nuspiria karštą dvėseną į griovį. - Ko lėkti keliu? Čia tas atvejis, kada taikinys ieško mirties. Pats.

- O kiti šunys?

- Kiti išsilakstė.

Galima guostis, kad KALTA Ugnės motina, vidury pašvaistės nakties suanglėjusi, supleškėjusi savo troboje, gaisro karštyje atkentėjusi, anot Ugnės, nusispiegusi už kažkokias žmonijos nuodėmes. Gal KALTI protėviai, kažkuo užrūstinę Dievą? Bet vienos aukos, matyt, per mažai - prireikė ir dukters. Ir čia Karlas Dumba niekuo dėtas: tiesiog Dievo paprašytas prikišo pirštus ten, kur žibėjo žibė. Tamsybėje einant kur šviečia peklos ugnis, pasiklysti neįmanoma.

Sąžinės teismui išvirpinus orą, o taip - abejonė lieka, nervais bėgiojanti baimė, - Dumba, jau pamokytas, kad net čia, į vidurmiškio gūdumą, gali atklysti žmonės, - šuniška savisauga suklysti negali, kaip čia pasakius, kasdien atsisveikindamas su dangum, su mišku, su paukščiais, nesulaukdamas to, ko neišvengiamai tikėjosi, užsiplieskė noru išlikti. Žūtbūt!

Išlikti!

Nepagaus!

Sukraujuos dangus, miškas mirs iš gėdos, jei jį, Karlą, kas nors išveš, antrankiais surakinę žmogžudiko rankas. Paukščiai čaižiais klyksniais priešinsis supratę, kad tas, *kuris daugybę mctif kentėjo,* - nubaustas dar kartą.

Viltis, jei stipri, prakala akmenį.

Sakyk: *tikiu tikiu* ir patikėsi. Karlas šniokavo: *nekaltas nekultas, o Dieve, kur tu?* - nekaltas, ir kaltė, lyg saujoje suspaustas sniegas, tirpo lašniojimu nuplaudama purvinas mintis.

Bet žmonės (gal?), o žmonės gal manė priešingai?

Naktimis savigraužiškai tyliai šniopavo kiškio miegu, dienomis sliūkavo, gulinėjo ir krapštėsi atokiau nuo lūšnos: šast, visada šast į pelkę, į tankmę, į duobę - šast!

Kur jūs, slaptieji sėkmės ženklai?

Kur?

Dumba stropiai vartė okultinių studijų užrašus - patį brangiausią savo intelektualinį turtą: štai kada pasiteisino, su kaupu pasiteisino jo slaptasis darbas!

Tai kur sėkmės apraiškos? Kur?

Lūšnoje iš karčiu surištą gultą pastatė taip, kad miegant galva styrotu į rytus. Dabar gulėdamas visada matė duris ir vos pakilęs galėjo verstis pro langą: per kiečius, per avietyną, per šunažoles išmintas slaptas takas tiesiai į pelkę. 1 pelkę! Sukalė aukštą slenkstį, kad piktosios dvasios negalėtų pažemės šaltuoju oru prisiplakusios, kaip susiplojusios šmėkliškosios gyvatės, prasmukti į vidų. Durys, žinoma, turi atsidaryti laikrodžio rodyklės judėjimo kryptimi.

Kam erzinti lemtį? Kam?!

Sienos nuogos, ir niekada nebus žurnalinių iškarpų su laukinių gyvūnų atvaizdais, jėgos scenomis, ir niekas čia nepamatys (ir kas, jei ne pats Dumba?) begėdiškai ant popieriaus ištaškyto nuogo kūno. Niekada nereikia, sakau tiesą, nereikia jokių medžioklės trofėjų, smeigtukais prismaigiosiotų vabzdžių ar žuvies džiūvenų.

Žmogaus namuose niekas neturi priminti mirties! Niekas!

Lūšna pastatyta, - čia bėda! - žinoma, netinkamai. Namiūkščio sienos turėtų atitikti pasaulio šalis, kur daugiausia langų spoksiotų į rytus, o ne į pietus, kaip dabar: gresia pavojai,

barniai (taip parašyta), draskymasis (su kuo?) ir net smurtas! Čia Dumbos baimė pasimaitina džiugiu gugavimu, bet Karlas skaito toliau ir griebiasi kirvio.

Kirvio!

Sunkiai vargo, kol ošusi gal šimtą metų šalia kiuženos uoksuotoji kriaušė, ak linko, dejuodama linko linko, kol lūždama nugriuvo. Jokio medžio šešėlis neturi liesti būsto! Jokio! Tuo labiau nuo šiaurės pusės. Niekada!

Tik kelias geroje pusėje, žinoma, šalčiausioje, bet upelis teka blogai, pietų pusėje, o turėtų lėtą parudusi vandenuką gurinti priešingai nei iš rytų į vakarus. Tada lydėtų sėkmė.

Ir vėl Karlo baimė susicypavo pašiaušdama nervus.

Ir virtuvė ne toje pusėje. Ak, klaida. Ten, kur gyvena ugnies dvasia Agni, - pati svarbiausia namo vieta. Tik ne šiaurės rytuose! Tai štai kodėl namelis liko tuščias: žmonių išlaidos turėjo viršyti pajamas, bėdžiai nuskurdo ir paliko nesėkmės vietą.

Dumba išgriovė sieną ir atitvėrė moliu perdrėbtą krosnį.

Dabar gerai.

Geriau.

Būtų visai blogai, jei čia kas nors nusižudė. Gal nebuvo girtuoklių, mirtinai susirgusių ar kam pasimaišė protas. Gal čia niekada nebuvo šiukšlynų (iš kur?), kapinaičių ir niekada po nameliu netyvuliavo, neliuksėjo, ak neužžėlė RAGANŲ pelkė? Gal. Gal čia niekada niekas neskerdė gyvulių ir - o dangau! - gal dar niekas niekada šios vietos nespėjo prakeikti? Gal.

Gal.

Štai sėkmės dūris: aplink beveik vien spygliuočiai, išskyrus, žinoma, pelkę. Puiku. Bet džiaugtis anksti ir skaitant toliau slopsta burna. Paskutinė magiškoji užduotis priverčia imtis mažai suprantamo darbo. Lemtingojo.

Karlas ilgai vaikščiojo apie lūženą ieškodamas sultingos žolės kuokštų - pro čia, jokios abejonės, veržiasi Žemės energijos srautai. I kiekvieną vešlų kuokštą įsmeigė po lazdą. Bet to

išsamiam tyrimui negana: nulaužęs stiebelį, virgulę, išpėdino visą apylinkę ieškodamas vietų, kur stiebelis linko ar stiebėsi aukštyn, kur rodė požeminius vandens srautus. Ir susmaigiojo lazdas, ir pasirodė keistas žemėlapis, iš kurio jau galima spręsti, koks aplink lūšną tvyro ezoterinis laukas.

Baisus nusivylimas: kiužena sukurpta pačioje blogiausioje vietoje!

Blogiausiojojeee.

Kas pirmas, kažkokios nelaimės pastūmėtas, panoro atsiskirti nuo žmonių, atsinešęs bėdos stingulį, skandalingai metęs iššūkį pasauliui, atslinko iki pačios miško širdies ir, įsmeigęs kuolą į aitriausią miško nervą, tarė: *čia stovės mano troba,* - ar tvyro kokia nors abejonė? - buvo prakeiktas. Prakeiktas!

Nesvarbu.

Dumba čia prakauks savąsias krizės valandas, gal kelias dienas, ir dings. Neaišku kur, bet čia išsprūsta kimus švogždimas: *po velnių! JIE manęs kreivomis pėdomis neras. A! Laisvas! Laisvas! Aš nutėškiau nešulį, aš, garbės žodis, aš! parodžiau, kad nesu sumurdytas ir galiu atsitiesti.*

Aš!

Bet lemties šuorai trankė vis stipriau, vis aitriau, bet - čia jokio pateisinimo - nuo įtampos zvimbiant nervams Karlas nesuprantamai delsė: jau trys savaitės, kai vienumoje tarp medžių, po vienišu neaprėpiamu dangum kvėpavo sakais įsodrintu oru. Tylančiu greičiu pašėlusiai tolo praeitis ir jau tarsi nebuvonebebuvo jokio kito gyvenimo. Tik šitas. Baugastim suraizgytas. Per tas savaites alino vasariniai karščiai, mišką prausė škvaliniai gūsiai, kliokavo ūžtaujantis dangaus vanduo, čaižiai tratino žaibai, griūmavo dardėdamas klaikus garsas, lūžo šakos, dejuodami virto medžiai ir daužėsi ilgastuomeniai liemenys. Ir lyg naujai užgimusi staiga sušoko žolė, nauju žalumu nušvito krūmai krūmeliūkščiai ir šviesiai žaliais ūgliukais nutįso eglių šakelės, šoktelėjo pušelių viršūnėlės.

Karlas klydo.

Gal.

Dievas stebi: šiandiena užkirto kelią rytdienai tampriai apraizgydama ūgliais vieninteli pro lūšną vingiuojantį kelią. Paskendo kažkada buvęs, bet jau padžiūvęs sodas, o suvešėjusios varnalėšos, sukeroję šeivamedžiai, patįsę stogo link, dyvinai nuo pašalinės akies pridengė Dumbos būstą.

Ir Dievas, apturėjęs svarbesnių reikalų, pamiršo.

Ir jokio ženklo, kad žolių urvais diena iš dienos slankioja apšepęs, su visu pasauliu susipykęs žmogus.

Idirgęs.

Alkanas ir ligotas.

įniršęs.

Laukiantis.

Visa atlydėjusi manta - knygos ir mieliausieji daiktai - užkasti sodo duobėje, maiše, kurio nepragrauš joks žiurkėnas, bet baigėsi maistas, liko vos dvi saujos avižinių kruopų.

Karštis pilve maudžiant skrandžiui kabliškai riečia kūną, žnybiasi žandikauliai užspausdami dantų gėlą ir tarsi dėl blusų, bet blusų nėra, odos niežulys varo iš proto. Štai tabu: negalima žiaumoti šviesios duonos (juokinga), riebios keptos ar rūkytos mėsos, sūrio, dešros, kavos, grybų, vaisių ir net daržovių. Iš kur čia, miške, susisruventi po du litrus pieno, pasilepinti manų koše, pašliurbti gleivingosios kruopų sriubos su šaukštu balto sviesto? Iš kur? Kur gauti vištienos sultinio, žuvų tyrės ar minkštų kiaušinių? O kiek kamanių lizde susiurbsi medaus? Per smilgą čypt čyyypt - ir viskas.

Tebūnie prakeiktas skylėtas skrandis! Tebūnie! Opos! Inkvizicinės.

Ir ko nerimsta dantys? Ko?

Ir klepetuoja širdis. Na kooo?

Ir nuo klaikių minčių gaisro džiūsta perdžiūsta slopsta kūnas.

- Tu kakodilas!

Ką pasakė Rokas? Bet jis taip pasakė

Dvokiantis.

Galima išdildyti žodžių šlykštų įspūdį pagiežingai nusišypsant.

Bet nuo to akrobatiškai nepalengvėja, salto užlūžta.

Pirmam žygiui į artimiausią kaimą Dumba ruošėsi stropiai. Kaip jis turėtų slaptai atrodyti? Kas bus, jei užsitemps pačias prasčiausias kelnes, užsivilks baltus (kodėl baltus?) marškinius, susišiauš plaukus ir eis į kaimą nekreipdamas dėmesio į aplipusius kibius?

Atrodys kaip pavojingas bėglys. Ne. Karlas bus pabrėžtinai paprastas, nuliūdęs ir kalbės nuolankiu balsu. Tvarkingas. Su kepure. Apsiavęs rudeniniais batais.

Patraukė tiesiausiu keliu per mišką nesirinkdamas kelio į ten, kur rytais vakarais girdėjo karvių baubimą, šunų tolimą lojimą ir traktorių burzgesį. Ten, žinoma, kaimas.

Priėjęs vieškelį atviroje vietoje rodytis nedrįso. Ėjo mišku šalia kelio tol, kol atsidūrė pamiškėje, prieš pievą, kur ganėsi karvės.

Kaimas gal už gero kilometro toli dešinėje. Ten, kur prasideda daržai, kur driekiasi platus bulvių laukas ir svyruoja jau pageltęs vasarojus. Kopdama į vidurdienį akinamai šviečia saulė ir springdami čyruoja vieversiai. Kartą kitą, gal kviesdama vaikus, klyktelėjo pempė.

Ėjo pamiške.

Ne. Jis į kaimą neis. Palauks, kol ateis kokia moteris ir pritūpusi prie kokios nors karvės ims melžti.

Gal.

Atsisėdęs medžių šešėlyje ant griovio krašto, laukdamas stebėjo, kaip toli keliu žmonės veža šieną. Klausėsi, kur ir kaip loja šunys. Staiga už nugaros, miške, aiškiai išgirdo, kaip sušlamėjo kažkoks medis, sutrinksėjo ir kažkas trumpai subliuvo.

Žaibiškai atsisukęs Karlas ilgai klausėsi, kol keletą kartų pasikartoję garsai rodė - ne žmogus.

Keista.

Einant garso link prasidėjo tokia tankynė, kad tik žvėrių taku galima buvo priartėti prie paslaptingosios vietos.

< Elnė!!! -v,

Matyt, nuo žiemos palikta kilpa, plonas plieninis troselis, tik dabar, vidurvasarį, padarė juodąjį savo darbą. Suveržė priekinę elnės koją kaip tik ploniausioje vietoje - virš kanopėlės.

Elniukas!!!

Matyt, pirmą kartą taip arti išvydęs žmogų mažylis šastelėjo keletą šuoliukų į šoną, bet tučtuojau sustojęs, atsisukęs, sumykęs vėl priartėjo prie motinos. Elnė daužėsi stengdamasi žūtbūt išvaduoti koją, bet visai nusilpusi nugriuvo. Kiek valandų žvėris bergždžiai stengiasi ištrūkti nuo neišvengiamos mirties? Gal nuo nakties, nes koja ties troselio įpjova dar nespėjo ištinti. Gal sausgyslės dar sveikos ir išvaduotas žvėris sugijęs nešlubuos? Gal.

Vos tik Dumba žengė artyn, nelaimingoji, klaikiai bliaudama, šoko, bet tučtuojau ir vėl griuvo, ir vėl šoko, kol išsproginusi akis, apsiputojusi, matyt, kraupiai kentėdama, nukritusi ėmė laukti lemties.

Nelaimingoji.

Iš pritvinkusio tešmens sunkėsi tirštas pienas.

Stengdamasis nepadaryti jokio staigaus judesio, Karlas nuo juosmens nusirišo tą pačią stiprią virvelę, kurios neturėjo teisės pamiršti, pritūpęs labai lėtai prišliaužė prie vargšo žvėries. Užnėrė neužsiveržiančią kilpą ant vienos užpakalinės kojos.

Elnė nė krust. Tik sunkiai šnopuodama vartė akis ir stebėjo žmogų. Smulkiai drebėjo visas sušilęs, suprakaitavęs jos didelis kūnas.

Kai pavyko virvelę užnerti ir ant kitos kojos, liko pats svarbiausias momentas: pririšti, fiksuoti abu laisvuosius virvelės galus prie medžio.

Kai elnė, savaip supratusi žmogaus kėslus, staiga šoko stotis, buvo jau vėlu. Ilgai blaškėsi bandydama likusia vienintele koja kaip nors atsistoti, bet nesugebėjusi sukrito. Tik garsus klaikios nevilties bliovimas aidu nusirito per mišką.

Prišokęs Dumba visu savo svoriu užgulė žvėrį. Rankomis nulenkė, priglaudė galvą prie žemės, kad įkliuvėlė negalėtų stotis. Prispaudęs papildomai dar savo koja grakštųjį elnės kaklą, viena ranka Karlas užčiuopė troselį. Palaukęs, kol žvėris nustojo tampytis, atsargiai pradėjo klibinti užsiveržusią kilpą. Laimei, kilpos kilpelės mazgas buvo labai negrabiai surištas, todėl po truputį pavyko atlaisvinti užveržimą. Bijodamas, kad nevalingi elnės kojos mostai vėl neužveržtų, Karlas tučtuojau tarp kilpos ir kojos padėjo pagaliukus. Jie neleis užsiveržti ir gal neprispaus Dumbos pirštų.

Pagaliau.

Dar kelios akimirkos, ir atlaisvintos'užpakalinės kojos. Dumba šoko šalin. Elnė atsistojo ir kelias sekundes, tarsi netikėdama savo laisve, stovėjo nejudėdama.

Nutraškėjo. Nusivedė elniuką. Nutilo.

- Ei, tu? Kodėl paleidai?!

Žach!

Persigandęs Dumba žaibiškai atsigrįžo.

Girininkas - Antanas Uoka. Bet Dumbai niekada nematytas.

- Aš viską mačiau, - eidamas artyn atidžiai žiūrėjo į Karlą. - Išgirdau elnės balsą, supratau, kad bėda. Matau, žmogus. Nu, sakau sau, pakliuvai, brakonieriau! Turi peilį?

- Turiu, - Dumba vos įstengė apversti liežuvį.

- Parodyk, - parodė. - Aaaaa. Taip ir maniau. Jei būtum tikras brakonierius, būtum išsitraukęs peilį. Jei būtum žudęs, tai tau, vyreli, būtų baigta. Paleidai?

- Paleidau.

- Ei, kas tu toks? - girininkas atrodė kaip atėjusi neišvengiama bėda.

- Žmogus.

- Ką tu čia? Matau. Iš kur tu?!

- O kas? Kam kelią perbėgau?

- Tu brakonieriauji! Sudorojai šerną. Kur tavo šunys?!

- Šunys ne mano. Laukiniai.

- Nekalbėk niekų! Šunis, žinok, iššaudysim!

- Šaudykit, o kas man?

- Tai ne tavo?

- Ne.

- O šerną kur padėjai?

- Nemačiau aš jokio šerno.

- O jei be pykčio, taip sakant, ramiai. Kas tu toks? Iš kur? Ir kodėl čia atsibeldei vienas? Kaip koks viduryje miško, atsiprašant, laukinis, a?

- Man reikia, - taip pat taikiai atsakė Dumba. - Buvo pakrikę nervai. Tai reikėjo rinktis: durnynas ar miškas. Pasirinkau mišką. Nusiraminsiu ir išvažiuosiu.

Logiška.

- Aaaaa. O ką valgai?

- Kas papuola. Pasirenku uogų, žolių kokių, šaknų ir išsiverdu. Kiek čia vienam reikia?

- Be mėsos? Kokia sriuba be mėsos? O mėsą valgai? Gal koks vegetaras? Sakau, gal koks tikėjimas iš tų keistųjų bus apsireiškęs, a?

- Mėsą? Labai retai.

- Aaaaaa. O moters tau nereikia? Jaunas gi dar vyras. Kiek tau? Kokie keturiasdešimt? Taip?

- Gal, - šyptelėjo.

- Aaaaaaa, - atlyžo Uoka. - Gerai. Eime. Nuvešiu tave pas tokia tvarkinga moterį. O tu kaip? Pinigų turi?

- Nedaug.

- Nuuuuu, jei kas, tai kaime už maistą gali ką prie ūkio padėti, tiesa? Šiaip atrodai visai normalus vyras. Mažumėle per liesas, bet tai ne bėda, tiesa? Tik kam tau tokia bjauri barzda? Vaikai išsigąs.

Šypsojosi.

• • •

- Negudrauk, žmona, nemaitink manės aukštybių priesaikomis!

Tuščias, bekvapis, bespalvis, kaip išplautos akys, išvėsęs garsas. Dviejų žmonių erdvė, prakeiktųjų, jau nudrikusi metų virtinė, prisotinta juodos smarvės. Kasdien - o savižudžiai! - vienas kito panosėje tarsi treškina sudvisusius kiaušinius, maitoja, taškosi ir nuo dvoko, raukydami nosis, mėšlungiškai vaipydami šnerves, - o lia lia! - dusdami piktdžiugiškai trina rankas ir garbina šėtoną. įkyriai vienas kitam zyzdami, dėl kiekvienos smulkmenėlės džirindami įaštrintais žodžiais, meiliais veidais žiūrėdami melagiai, o taip! po kauke džiūgaudami dėl kiekvieno išsisunkusio kraujo lašo. Bjaurybė! Kiekvienas primena baltu luobu apsitraukusį vaisiakūnį, grybą, augantį vos ne mėšle ir panašų į tą patį apvalų kiaušinį, pripildytą juodos, nosį riečiančios stiklinės masės, iš kurios išdygsta daiktas, panašus j falą, - o ba ba! - kai viršūnėlė prasprogsta, sulekia sunkios blizgančios mėsinės musės ir surengia sau puotą! Karlas Dumba, išoriškai vis dar toks pat baltas, o viduje kaip tas vaisiakūnis - jau pajuodęs, kaip koks gangrenuotas, tarsi ramus kaip iš akmens iškaltas Sfinksas, užsimojo ranka.

- Aš išeinu, - Ugnė siurbė akimis stengdamasi pamatyti, kokj įspūdį padarė klykiantys ramūs du žodžiai.

Vis laikydamas pakeltą ranką, kaip sunkų kirvį, Karlas, staigaus įtūžio blyksniu perskrodęs juodąją erdvę, pasisuko.

- Kaip išeini?!

Ugnė kaip katė, pagaliau sučiupusi geidžiamą pelę, nušvito pagiežos šypsniu. Štai brūkšnys, kaip tik juslėmis suvokiamo karo lauko linija, tarsi vandeniu paplūdęs Rubikonas tarp Italijos ir Galijos, ir štai pagaliau galingasis Cezaris, pirštu parodęs, pasakė: pirmyn! ir nepataisomas (gal protu net nesuvoktas, bet džiugesiu užpildęs juodąjį vaisiakūnio turinį) sprendimas pagaliau ištartas.

Karlui staiga prie gomurio prilipo liežuvis, mazgu užsiveržė gerklos ir akimirksniu nušvito ką tik už širmos buvusi mintis. Beveidė, bebalsė, begarsė it šmėkla vien bedantę milžiniška burna lemeno, kad štai prisėlino ir atsistojo Karlui skersai kelio LEMTIS. Tik paskui supras, kad būtent nuo šios akimirkos pasikeitė gyvenimo spalva. Iš ramaus švytėjimo pervirto su blyksniais, lyg išlydžio žaibais, su lietaus škvalais ir skausmo dygsniais į ugnies juodojo kūno liepsnojantį kiautą, į visas puses besiplaikstančius liepsnos liežuvius,

ir ranka, tarsi Sirakūzų tironas Dionisijus, blyksnio įsiutinta, kirto per ašutą, ir įaštrintas kardas krito ant Damoklo galvos,

ir perskrodė, ir padalino į du pasaulius.

Pasikartojantys žmonos drastiški žodiniai dūriai į vyro pavydo panages, matyt, skirti įkucinti jautrumą, kad išgarsintos beviltiškumo aimanos pasiektų kekšiškas ausytes.

- Aš pasiliksiu, jei tu leisi man susitikinėti su TUO žmogumi. Jei leisi.

Ugnės veidas ūmai persimainė, sukaulėjo ir tik rėkiančios akys išdavė išsiveržusi pertemptos stygos staigų cyptelėjimą:

cin!

- Vėl viskas bus kaip ir buvę: rytais, kaip visada, kelsiuosi anksčiausiai, ruošiu pusryčius, mes ramiai, kaip visada, apie šj bei tą kalbėsime, dienai išsisklaidysime iš namų, o vakare, kaip visada, lyg niekur nieko palinkėsime vieni kitiems ramios nakties.

Kaip visada.

Kaip visada?!

Lyg pikti šunys išsprūdę žodžiai nieko (labai keista) nepakeitė. Štai prieš Karlą MOTERIS, kurios labiausiai geidė, bet, pasirodo, taip ir negavo, nepavergė, neužkišo užantin ar mylėdamas (gal įsiutęs) per kelis čiaumojimus neprarijo. Ūmai ištinusi galva, prikimšta prieštaringų minčių, rodėsi, ims ir sprogs. Tarsi kas perrišo bambagyslę, pakėlė nuo žemės ar užkimšo gerklas.

O pro langą įlindusios per visą kambarį nutįsusios ŽAGINTOJO kaulėtos rankos (gal pasimaišė protas?!), apglėbusios Ugnę, svetimą ŽMONĄ, plėšia lauk.

Ne!!!

-Taip, - tyliai svetimu kapų balsu ištarė Karlas. - Tu šlykšti kekšė. Žinau: Tadas JO. Mes su Roku prakeikiam tave. Nešdinkis.

- Tu nesupratai, - žaizda jau prapjauta ir pliūpsioja kvepiantis kraujas, ir lieja. - Mes išeisim VISI. Tu liksi vienas. Gal mes VISI liksime čia, o išeisi tu. Gal. Mūsų sūnūs, tu net nepastebėjai, jau dideli. Spręs patys.

- Rokas mano. Mus sieja kraujo ryšys. Jis liks su manimi, - nevilties akmeniniai žodžiai.

Jau aplink susispietusios baidyklės kužda, viena per kitą lenda artyn, linksmai vaiposi ir be garso kvatoja.

Karlas jautėsi kaip šachmatininkas, kuriam pristigo ėjimų. Arba jis jau rieda Petri (kodėl Petri?!) kalno šlaitu žemyn, rykštės čaižo veidą ir nėra už ko nusitverti. Išgirdo MOTINOS

žodžius: *Karinti, niekada nesileisk skriaudžiamas, nes tapsi neteisingas.*

Girdi?!

Ir dar: bendrakursis Rimantas Saladžius, studentu valgykloje slidžiai rydamas gabaliuką po gabaliuko patižusius varškėčius, lyg tarp kitko yra burbtelėjęs: *tu, Karlai, kada bėda, mauni į krūmus ir tarp lapų iškišęs galvą šūkčioji: as, čionai as!*

Tu pasmerktas bėgti iš paskos!

Prieš tave šmėžuoja tik užpakaliai ir nė vieno veido.

- Dink! - spiegia Snaigė *(buvo* dar nesibučiavę vaikai) ir, ištrūkusi iš Karlo glėbio, užsimojusi rėžia jam per veidą. - Tu bjaurus! Šlykštus! Smirdi!

Dar!

Papildomas dūris rapyra raguotam buliui tarp storašakių ragų! Dūris, po kurio pasaulis nusidažo kruvinai.

- Dabar aš vaikštau po žydinčius sodus, - degindama akimis savąjį vyrą tyliai pasakė Ugnė. - Mano gyvenime toks metas. Ir jis niekada nebepasikartos. Aš žinau. Aplink mane žydi baltaplaukės obelys, o aš - to nepamiršiu niekada - aš girdžiu gamtos muziką ir kvepiu keistą, stačiai žudantį kvapą. Neturiu jėgų priešintis. Nenoriu.

Ji atsistojo, ruošėsi išeiti, stabtelėjo, atsisukusi sviedė:

- Kaip nori.

Ir išėjo.

Išėjo!!!

• • •

Atsivedėjęs Karlas spyrė į sutrešusi kelmą.

Keista: kelmas sprogo! I visas puses išsitaškę perpuvę, perdžiūvę, kinivarpų išvarpyti žievagaliai, išsisluoksniavę trupi-

niai staiga atvėrė ertmę, iš kurios stulpu pakilo balti, tarsi Indonezijos Kajaus salų baltasis lakusis smėlis, sudūlėję drūzai.

Stovėjo ir laukė, kol bevėjis miškas suguldys baltąsias dulkes. Keliskart (gal tris) nusičiaudėjo ir skystėjančiame sausojo sniego debesyje pamatė (mato ar nemato) tūkstančius skubančių, šmirinėjančių, besiblaškančių juodųjų skruzdėlių. Ten, žemai, jos į suplyšusio kelmo gelmę skubėdamos tempė lyg miniatiūrinius cepelinukus kiaušinėlius, o kitos, matyt, ištroškusios keršto, miltuotomis Karlo kelnėmis ropštėsi, skubėjo, per dulkes praradusios atramą krito ir vėl lipo aukštyn.

Aukštyn!

Keista: įkąs (nors viena) ar ne?

Baltosios dulkės užklojo, tarsi gyvos paslėpė, nuramino, atšipino (bet išsišiepusių skustuvų ašmenys liko stypsoti ir vis taikėsi čirkštelti) skausmu tvinkčiojančius prisiminimus.

Ugne!!! \ ; 4**/ ft&lfc > «*•• t* į' •' 'r :

Ugne!!! ' V v *«^*f»?-/.jfjp^Ī0ri|Ī|HĪ|AĪftr-"-1 '

Tu kaip šumerų deivė Ištara: rytais tu, Aušrinė žvaigždė, virsti karo deive (plyšauji ir draskai), o vakarais tu lyg Vakarė tampi (buvai) Meilės deive. Meilės!

Šalin!

Sudraskytus prisiminimus! Sudrask'ykit! Plėšykit!

Sucypė (gal pasigirdo).

Susicypliojo balseliūkštis liedamas skruzdžių rūgštį.

- Šią naktį, taip sapnuoju, prie manęs ant nuogo, nuskusto jaučio, milžiniško, su styrančiais ragais, juodo su balta žvaigžde kaktoje jaučio, prijojo kinų išminčius Lao Dze, žinai? - rytą kaip visada karingai nusiteikusi Ugnė (dar garuodama svetimo vyro glėbiu) pasivaipydama svilino. - Iki plyšiukų susiaurinęs savo kreivas akytes tas seneliokas pasakė, kad randais būsiu pagydyta. Nieko nesakyk niekam, pati patirk ir mirk, o

kai prabusi, būsi pagijusi. Taip jis pasakė. Paraginęs jautį, mačiau, nukreivojo į tavo pusę. Buvo?

Skruzdė (aukščiausiai užlipusi, pirmoji) įžnybė į kaklą: capt! trukt! čirkšt! - nutvilkė ta pačia skruzdžių rūgštimi. Ak!

Sucypė (vėl pasigirdo).

O vakare...

O vakare, net virpanti, jau apsiglobusi angelo plunksnomis, jau išskleidusi sparnus, jau pasiruošusi kilti j padangę (koks skausmas tai matyti!), į purpurinį Vakarės skliautą, jau lėkdama į Meilės šalį, Ugnė spėdavo šūktelti:

- Aš Feniksas ir gimiau Saulėje! Girdi?! Esu vienu metu sulipdyta iš vyro ir iš moters, in ir jang, esu įkūnyta žaižaruojančiame ugnies paukštyje pove.

Mano galva šalta, gaidžio snapas aštrus ir kietas, o akys kiaurai skrodžia pasaulį, aš visa visa panaši į saulę sveikinantį gaidį.

Mano nugara lygi, glotni ir nušvitusi mėnulio pjautuvu.

Mano sparnai - vėjo dvelksmas.

Mano uodega - vaivorykštinės plunksnos - tai gėlės ir medžiai.

Mano kojos - pati žemė. Girdi?!

Manyje blaškosi, veržiasi, įsčias degina dirbtinai užrakinta ugnis.

Tai tu - girdi? - tu'užrakinai manyje ugnį! Esu visa įkaitusi, man trūksta oro, man reikia kam galėčiau atiduoti karštį per lytėjimą, per lūpas, per aistros žaibų iškrovas.

Manyje rėkte rėkia linksmybių deivė Udzumė, kuri iš tamsybių uolos privalo išvaduoti Saulę ir grąžinti pasauliui Šviesą. Girdi?!

Aš skubu!

Klaiki (baltais drūzų miltais pasipuošusi) nesąmonė!

Staiga (kaip koks praregėjimas) vėjo gūsis įsiūbuoja mišką. Pirmiausia suvirpa mažosios šakelės ir patys lengviausi lapeliai. Vėliau, vėjui pūstelėjus vis smarkiau ir smarkiau, įsilinguoja didžiosios šakos ir galiausiai, tarsi nenorėdami, lyg milžiniškų laivų stiebai sujuda galingieji juoduliai (taip matė akys).

Gal drūzai nugulė ant smegenų?

Karlas aiškiai mato, kaip nepaisydamas miško tankmės ant to paties pliko didžiaragio milžiniško jaučio, stačiai lipdamas per medžius, atjoja mažutis plikas žmogelis Lao Dze (niekada anksčiau nematytas) ir, rodydamas aplinkui mažyte rankele, laibu balseliu sako:

- Aplink tave didysis tavosios būties knibždėlynas. Ieškok takelio. Takelio. Jei nerasi - pražūsi.

Šalin, šmėkla!

Neūžauga senis, žinoma, ne ten nuragino jautį. Paklydo. *Prakeiktas senovės kinas.*

Viena po kitos lipo ir lipo skruzdės, žnaibė be paliovos ir ieškojo pačių jautriausių vietų. *Koks šlykštus perštėjimas!* Karlas daužė save rankomis, purtė šalin skaudžiadarius vabzdžius, nudulkino baltuosius drūzus, šastelėjo'nuo prakiurusio kelmo.

Aiškiai išgirdo (pagaliau) cyptelėjimą.

Ten, už storos eglės, įduboje tarp šaknų, gulėjo kruvinas šuo.

Ir cypė.

Šaukėsi žmogaus.

Viena akis išvarvėjusi ir pro išplėšytą gyvą mėsą sunkiasi kraujas. Ir kaklas žaizdotas. Ir koja nulaužta. Brrrr.

Likusia pakraujavusia akimi stebėjo Žmogų, inkštė ir drebėjo.

Bijojo. Bijojo Žmogaus.

Bet cypė.

Karlui žūtbūt reikėjo išsiveržti iš šito miško, iš šitos dangum užklotos erdvės - *dūstu!*

Rodos, lėktum kur akys mato, kur kojos neša.

Lyg štai LIKIMAS (kokia klaida!), norėdamas pamokyti, nubloškė jį, Karlą, į šitą nuo senumo, vos vėjas, gailiai pacypaujantį, vargiai paskrebenantį, sunkiai bepasijudinantį persenusi mišką. Tuoj tuoj atpuls akimirka, kai per visą šitą erdvę (lyg gyvą) anas Persėjas mostels, kirs nukirs kaip Medūzai galvą (net baisu sau pripažinti, kaip viskas atitinka) ir iš begalvio kūno lėks išlėks jis, Karlas, sparnuotojo Pegaso pavidalu.

Koks gaivus laisvės vėjas!

Jis štai iš miško pro eglių viršūnes neria aukštyn ir, akies blyksnio greičiu perskrodęs bene visą Lietuvą, jau sklendžia virš Vilniaus.

Vėl (paslėpęs po pažastimis nirtulingus sparnus) štai eina prie daigiaaukščio namo,

vėl praveria girgždančias, dunksančias laukujas duris (kiek prigadino nervų!),

vėl kopia linksmai bumpsinčiais, bet pažįstamai smirdinčiais laiptais (ak, kokia palaima ir koks šlykštus nerimas!) j šeštą aukštą.

įeitų.

-Jis sakė, - Karias - o koks bjaurus jausmas! - pats, nejaugi pats prisiminė žmonos vagį Julių. Štai puolimas siekiant apginti: - ... kad tu pati... Na taip! Tu pati lakstei jam iš paskos.

- Ir tu, žinoma, patikėjai, - škac! papūtusi savo lipšnias lūpytes (prieš paniekinamai nusisukdama) vėptels: - Atmink - Biblijoje apie obuolį nėra net užuominos! Ieva suviliojo Adomą lygiai taip pat, kaip ir mes, visos pasaulio moterys: be jo-

kių pastangų! Mums, moterims, viskas žinoma nuo lopšio. Medį, žaltį ir obuolį sugalvojo žmonės.

Jūs, patinai, nuolatos dairotės grobio. Štai ir viskas.

Ką daryti (kokia sunki papildoma našta) su sužalota kale?

Karlas stovėjo, žiūrėjo ir laukė (gal galėtų kokiu pagaliuku, lyg stebuklingosios ieties smaigaliu, paliesti šunelį, lygiai taip, kaip Galahadas palietė sužeistą karalių Pelį, ir įvyktų stebuklas: cip! - ir jokių žaizdų?).

Deja.

Kaip Ra iš seilių nesukursi visatos. Nesulipdysi.

lik atsiduso.

Takse.

Ta pati į takse panaši (kokia gamtos ironija!) kreivakojė, smailiagalvė, nulėpausė kalė. Juokinga trumpakojė (kojukės kaip stori stirgaliai) per jėgą ištemptu liemeniu (tikras pasityčiojimas!), visada toli atsilikusi nuo gaujos, lakstė pavymui plonai viauksėdama.

Išdavikė.

Būtas faktas: vaikydamiesi po mišką šunų gaują medžiotojai aiškiai girdėjo Taksės skalijimą ir nesunkiai suprato, kur nuo tikros žūties sėbrus veda Maksas*. Užlėkę mašinomis, pasislėpę pasaloje nušovė valkatą gauriuką Tuziką. Grifą sužeidė, kitus apšaudė, o Takse, iš karto nutilusi, sprukusį atgal, palindusi po nuvirtusią egle, išvengė pavojaus.

Kalė, ištiesusi galvą, keistai į šoną pastūmusi sulaužytą trumpikę koją, gulėjo drebėdama, ta vienintele sveika akimi sekdama kiekvieną Žmogaus virptelėjimą.

Suprato (Karlas buvo tuo visiškai tikras) dvejonę.

Laukė.

- Ką man daryti? - visiška neviltis.

Pasilenkęs ilgai apžiūrinėjo bene kiekvieną šuns plaukelį, kiekvieną gumburėlį, kiekvieną įdubimą, kiekvieną kraujuo-

tą vietą ir matė: kalė užmerkė žiūrinčią akį, tarsi susigūžė, suinkštė.

- Kas tave taip, a?

Karlas (pats to nenorėdamas) nešė beviltiškai sužalotą šunį (tikėjo, kad gelbėja nuo tikros mirties) per mišką nesirinkdamas kelio. Besibraudamas per aštriadūrį, tarsi susivėlusių spygliuotų vielų kamuoliai, gervuogyną keikėsi ir kentė. Ne! Kalės jam nereikia! Bjauri (gal palaima) našta ir, žinoma, alkana burna.

Sulaukėjęs šuo.

Bet grįžo prie Žmogaus.

Ir tylėjimu šaukėsi pagalbos. *

Ir pagailos.

Šaukėsi.

• • •

Po trijų dienų pati, be niekieno pagalbos *{nejaugi niekam nereikalinga?!),* Ugnė Dumbienė taksi grįžo iš ligoninės ir, vos peržengusi namų slenkstį, kaip susidraskiusi vėtra puolė prie telefono. *Kodėl nepasirodė Julius?!*

Tyla.

Tra ta ta! Uch!

Vienu trūktelėjimu atlapojusi savo namų „vyrų" kambario duris mato: Rokas, vyresnysis sūnus, viduryje dienos žibindamas stalinę lempą, užsikniaubęs ant rašomojo stalo kažką daro (net nepakėlė galvos!). Pražergęs kojas, alkūnėmis kaip vinimis plačiai įsirėmęs, tarsi prisikalęs, atkišęs motinai (koks iššūkis!) užpakalį, ne skaitė, o bukai stebeilijo ką tik skubiai atverstą knygą.

Nudavė.

- Rokai! - psichės rėžiančiu balsu, balsu, kokiu Ugnė paprastai nutraukdavo tėvo ir sūnaus beprasmį ginčą dėl to, kas

kaltas dėl prastos Lietuvos ekonominės būklės, dėl Emanuelio Kanto teiginio, kad mums pasaulis nepažinus, dėl moters, virtusios prostitute, nuopuolio esmės (kokios temos!), dėl to, ar Maja Pliseckaja išdavė Rusiją priimdama Lietuvos pilietybę, - ša! - Rokai! Tu ką?! Kas čia dabar? Maištas?

- Koks? - lėtai, lyg senis girgždančiais sąnariais atsitiesęs, pasisukęs, nutėškęs nustebusį veidą, kiek per ilgai pasižiūrėjęs, patyręs šiek tiek dėl pastarųjų įvykių pamišusią motiną (rodėsi, tuojau puls ir draskysis). - Ko tu stebiesi?

- Rokai, baik! - ir tučtuojau, kaip čiaukštelėta botagu, susigūžė supratusi, kad šešiolikmetis sūnus, nirtulingai užsispyręs (lygiai kaip ir tėvas!) dilba, jau pernelyg suaugęs ir jo riksmu nebenutildysi. - BAIK. Gerai. Dabar ramiai. GAL aš jau tenai NUMIRIAU? Gal man ten buvo taip bloga, kad šaukiau pagalbos? Gal jau mane ten supjaustė į gabalus ir aš guliu visa susiūta, sumuturiuota, skaudanti, o tau, sakyk, nė motais?!

AŠ MOTINA!

AŠ KLAUSIU!

- Nieko tau neatsitiks, - rūgščiai persikreipęs veidas rodė, kad bandė gailėtis, bet, deja, nesugebėjo.

Lyg peiliu bakstelta motina nustėro.

- Kaip suprasti?

- O taip. Kur tėvas?

- IŠ KUR AŠ ŽINAU?! Tegu nešdinasi tas idiotas, tas niekšas, tas menkysta velniop! - motina, vaizdingai kraipydamasi, šauniai krestelėjusi ant dešinės akies užkritusius plaukus, ryžtingai priėjo artyn, įsisprendusi į šonus,"užvertusi galvą (sūnus visa galva aukštesnis) iškapojo: - Jei aš tokia užmurdėlė, niekinga, verta tavo, mano sūnau, ironiškos pagiežos moteris, jei tokia! - tai KODĖL JŪS VISI GYVENATE SU MANIMI, a? Šliurbiate mano išvirtus barščius, kišate savo purvinus

marškinius, kad išplaučiau, o sekmadieniais stačiai brukatės su manimi į gamtą.

KODĖL? V i i; -y.—J-' ·' - ·· u

- Ar pasakyti tau, ar dar palaukti? Nesupranti? Tėvas sakė, kad tu nebuvai skaisti nuotaka ir niekada nebuvai dora žmona. Jis...

-Nedrįsk teisti!! Nedrjįįssk!!!

Bene kas vakarą, kaip koks ilgesingai išprotėjęs, Dumba vienodais dideliais skubriais miškinio žmogaus žingsniais žirkliuodavo tuo pačiu keliu nuo vasaros karščiu perdžiūvusiu keliu iki pamiškės. Keisto džiugesio užlietas, ūmai sulėtėjęs, pasliūkinęs pačia palauke palei griovį dešinėn, užkopęs ant kalvos, kaip ant paties Dievo krėslo, prisišliejęs prie krūmo sėdėdavo iki pat nakties. Tol, kol paskutinė baltaskarė moteris, užkabinusi ant dviračio rankenos pienkibirį, tylutėliai nuvingiuodavo nematomu keliuku palei ganyklų tvoras. Nakčiai nutilusio kaimo link.

Kol ugniniu kurkulu saulė smigo už paskutinės kaimo trobos, Karlas visada kantriai laukė pačios pabaigos. Tarsi nenorėdama išnykti, ilgais raudonais blyksniais blykčiojo tarp kaštonų lapų, kol juoduliai, tolėliau vėpsančio miško dantytos viršūnės, gesino, rijo, pamažu slopino purpurą, kol likdavo tik rausvas išdrykęs vasaros pašvaitas.

Išnykus paskutiniam drykui staiga pažeme patraukdavo atklydusi vėsa, ir Karlas prieš pakildamas ranka brūkšt per žolę - šlapia - atata skani rasa. Palaižo delną. Atsidūsta.

- Beprotis, - pasilipęs ant turėklų prieš šokdamas nuo Palangos tilto į jūrą, Karlas išgirdo dygų žodį.

Grįžt!

Tai, žinoma, buvo Ugnė, bet jis dar jos nepažinojo. įstrigo tyčia juodai aprėmintos keistos akys: gintarinės, lyg prasto šuns, lyg plėšraus paukščio, ir liguistai blizgančios.

Šoko žemyn.

- Aš žinau. Tu tas pats beprotis, - pirmoji trinktelėjo žodžiais Ugnė, kai po dienos išdrįso prisiartinti Karlas.

LIKIMAS.

Ne. Tokių akių neturi niekas. Lyg auksinių. Kaip inkliuzyvai juodi taškeliai, išsibarstę rainelės pakraščiuose, lyg juodu pieštuku aprėžę nepaprastai vaiskų, stačiai iš pačios gelmės spindinti reto grožio gintarą. Tokios akys sapnuojasi ir nuolatos stebina. Visus.

- Aš Ugnė, o tu? - *toks vardas, žinoma, tik dėl tokiu akių.*

- Karlas.

- Kelintas? Dvyliktas? - ir nusikvatojo. Garsiai ir skaniai. Kas ėjo gatve, žinoma, atsisuko ir pamatė. O Karlas nuraudo.

PRADŽIŲ PRADŽIA: skaudūs įžeidinėjimai ir kiekvienas lyg bitės cvaktelėjimas. Erzino ežiuku kirpti Ugnės plaukai, žinoma, ugniniai, tarsi aptaškyti pomidorų padažu, priekyje kirpčiukai ir ant kaklo besidraikanti „uodega", žinoma (koks iššūkis!), juoda.

Ugnė švaistėsi judesiais. Išsiurbusi kokteilį, pakėlusi stiklą aukštyn garsiai rėkė, kol atnešė dar. Užsiprašė torto, paskui kepintų riešutų ir galiausiai „biskutį" geros degtinės.

- Man reikia. Jaučiu žvėrišką įtūžį, - ir atsisukusi j Karlą drėbė: - Esu klasiška pana, na, sakyk! Tik nemeluok! Esu? Nekenčiu tylos.

Gal važiuoja mergai stogas: ji pasakoja, kad motina, pusiau rusė, pusiau žemaitė, niekada nežinojusi, kas jos tėvas, vos išvydusi ką tik pagimdytą ją, Ugnę, pašiurpusi (taip sakė Ugnė) klausė:

- Ryža?

- Ne normali, bet šviesi, - atsakė šypsodamasi akušerė šluostydamasi rankas. - Akytės su atspalviu, įdomios, bet ne žvaira.

- O Dieve, vadinasi, ryža, kaip ir tėvas. Bus šlakuota, bijos saulės ir žvengs arkliniais dantimis.

Karlas idiotiškai stovėjo ir laukė.

Nei perdėtai dygus, pašaipus talai-balalai Ugnės liežuvio mėtymas, nei arkliniu dantų rodymas (pasirodo, mirusi motina buvo teisi), nei keistas lyg dūžtančių ledo varveklių skambaliojimas jos juokas Dumbai įspūdžio nepadarė.

Priėjęs ištįsėlis (tai jis, Karlas) raudongalvei atrodė dėmesio nevertas menkysta (iki pakikenimo mėgstamas moteriškas triukas). Maivėsi pilna burna gabalas po gabalo rydama tortą.

Kažkodėl, nuo gretimo stalelio prisitraukęs kėdę, Dumba prisisunkė artyn, atsisėdo.

Aaaaa! Tai kvailyyys!

Keisčiausias (žinoma, jei pamirštum gintarines akis) baltas baltas, ryškiai raudonskruostis Ugnės veidas. Kur dar pamatysi per patį vidurvasarį, per pačius karščius Palangos kurorte lyg kreida apdailintą veidą? Skaudžiu raudoniu paskrudusios nuogos kojos, apsvilintos laibos rankos, tokia pat šiek tiek per drąsiai apnuoginta krūtinė, kaklas ir, žinoma, plonytės, tarsi baltojo triušio, raudonai peršviečiamos ausys. Ir tas juokas arklinis, ir tos tarsi barono Samedžio akys, kurias einant iš tamsos į šviesą reikia pridengti, kad nesugestų: nežiūrėk į šaltinį! nežiūrėk!

Prasidėjo grandininė reakcija, kurios pasekmių Karlas nebepajėgė suvokti. Jis duso! Jis priešinosi (norėjo)! Tūždamas saldžiai klausėsi sapaliojimų apie kažkokį Jokų, nuo žodžio Jokūbas, vadinamą tėvu, komunistą, stalinistą, kuris už Lietuvos partizanų šaudymą pokario metais gavo ordiną. Karlas nenorėjo, bet Ugnė pliurpė apie šautuvus, o draugė Renata žiovaudama dairėsi į šonus, bet Ugnė kalbėjo vis garsiau, kol grįžtelėjęs prie gretimo stalelio bernas žioptelėjo:

- Ei tu, ryža, uždaryk dėžę!

Ugnei tik šliūkšt! - paraku į ugnį. Baltas veidas susiaurėjo, rožiniai žandai staiga išbrinko, ir ji, ūmai atsisukusi, čiupo Karlui už marškinių apykaklės, prisitraukė per sprindį - veidas prie veido, prikišo išplėstas akis taip, kad, rodėsi, ir vidurys galvos pasimatė, aiškiai, kad girdėtų kiti (Karlas dar kartą įsižeidė), kapotai ištarė:

- Mes su Renata tau siūlome: tu vedi mus į diskaną, o mes, tau pažadu, būsime tavo. Tu juk beprotis, sutiksi, a?

Ir arkliškai nusižvengė.

Karšta, degančia ilgapiršte ranka perbraukė jam per veidą.

ŠTAI - PRADŽIA. PRADŽIŲ PRADŽIA.

KARMA. SIUTULINGOJI.

- Aaaaaa!!! - Karlas trenkė kumščiu į žemę. - Aaaa! Aaaa! Aaaa!

Žvėriška klaida!

Aaaaaa!!!

- Tu būsi mano bernas, - po šokių karštu vynu už Karlo pinigus privaišinusi ne tik draugę Renatą, bet ir du iš matymo pažįstamus vyrus, kuriuos vadino Benuku ir Juzepuku, nuo patirtų malonumų užsiplieskusi skaistaveidė Ugnė glostė iš paskos strapaliojantį Karlą. - Man patiko. Na? Ir ko tu norėtum dabar?

Jis kol kas nepasidavė. Gundantys, įžūlūs, šlykščiai akivaizdūs, bet nenusakomai dirginantys Ugnės judesiai dar nerodė susidomėjimo, bet apžavai jau stūmė Karlą į pražūtį. Jis tikėjosi atpildo.

Ugnė gerokai pasistiebusi sausai prispaudė savo ugnines lūpas prie Karlo žando ir atšokusi žvangiai nusikvatojo. Kvatoklė. Pamišusi.

Renata pėdino gerokai priekyje, o Ugnė, visu kūnu lyg netyčia vis atsitrenkdama į Karlą, nutoldama, eidama ratais aplink

aplink aplink, praslysdama, čiupdama, paliesdama tai marškinius, tai ranką, tai - uch! - kaklą ar veidą... o... o... Karlas jautėsi laimingas.

Tada, lygiai kaip ir dabar, naktinis šaltukas pažeme pabraukė per Palangą, sudrėkino liepų lapus, nubarstė rasa, bet įsisiautę žmonės to nepajuto: šėlo, dainavo ir strapaliojo gatvėmis.

- Man šalta, - visai netikėtai prisiglaudusi prie Karlo, tyliai sukuždėjo Ugnė. - Aš šąlu greičiau negu jūs. Mano oda kaip popierius. Plonytė.

Renata dingo. Ką tai reiškia?

Aaaaa!!!

Kumštis apsivėlė žeme.

Aaaaa!

Paryčiais Ugnė pasakė:

- Tu bailys. Aš žinau: šokai nuo tilto, kad įrodytum sau - esi drąsus, bet tu bailys. Geriau jau būtum su kuo nors susilažinęs ar man pamelavęs. Tu atskalūnas ir neturi draugų. Tu, kaip Midgardo gyvatė, kandžioji savo uodegą. Nuvylei, balandėli, och nuvylei, bet aš - kaip vilkas Fenriu, suprantu klastą ir leidžiuosi supančiojama.

Ir strazdanotu veidu prisiglaudė, savo strazdanomis nudegino Karlo veidą, bet gal viskas atvirkščiai.

Karlas tamsoje kaip aplietas kruvinu skysčiu suliepsnojo iš tirštos gėdos.

Ir tamsa pasikeitė. Tai milžiniškas Ugnės šešėlis užklojo dangų. Pajūrio kopos dar spinduliavo buvusio vidurdienio karštį ir stebino iš apačios, iš gelmės lendančia šiluma.

Abu, kaip įrausti į smėlį popieriniai žaisliukai, iškišę galvas klausėsi jūros ošimo. Netoli Palangos tilto šūkavo undinėmis virtusios pusgirtės mergos, jas, nuogales, taškydami sūrų vandenį, gaudė bernai.

Bet niekas nematė.

Aaaaach!!!
Smūgis į žeme!
Bach!

Karlas...

... skubėdamas nešė sužeista kalę. Bijodamas savęs, lyg vėmimo priepuoliai kylančio ir valios pastangomis gniaužiamo galimo smurto (penktas Dievo įsakymas: nežudyk, nes... nes aš esmi Viešpats, tavo Dievas, kurs tave išvedžiau iš Egipto žemės, iš nelaisvės namų...).

Nežudyk!

Peilis, budintis kišenėje, jau virpa: ištrauk ir smok! - ir akimirksniu pasibaigs kančia, šmakt! bus nukirstas abejonės siūlas, bet tavo dvasia ne šliužas Nydhogas, kurs minta lavoniena.

Prisiminė.

- Eik, pasirodyk kunigui, šventam žmogui, ir pasisakyk: aš braidau po marmalą ir šakotine daužau varles. Eik! - pasilenkusi, įdėmiai žiūrėdama į per tris sprindžius nuo žemės pastypusį Karia motina susirūpino, tampė už ausies. - Kodėl tu žudai?!

Karlas numykė, kad užmuštas varles barsto po pievą ir laukia gandro, bet gandras užmuštų varlių nelesa. Nelabasis.

- Aš tau, snargliau, parodysiu! Nedrįsk!

Neužmušk.

Dievas kalba žmogaus kalba, kurios ausys negirdi?

Padėjo gyvūnėlį ant žemės (pasiteisinęs - nutirpo rankos). Kumščiai susigniaužė, sucypė abejonė ir Karlas atsiklaupė. Kalytė gulėjo paslika, priplojusi galvą prie žemės, tarsi purtoma tirtėjo, užmerkusi vienintelę akį laukė - jautė.

Pagalvok *(atsimeni?)* - mediumas Edgaras Keisas rašė: mes gyvename keletą gyvenimų tam, kad tobulėtume. Sudiržęs protas privalo suvokti: kas tu buvai, kai paskutinį kartą (o gal ir prieš tai) numirei? Idiotiškas klausimas, bet juoktis nesinori. Iš kur šėtoniškas saldumas matyti, kaip užgęsta gyvybė? Melagis tu, Keisai: mes atgimstame šalia tų žmonių (toks verdiktas), kuriuos kažkada anuose gyvenimuose mylėjome, ir nekenčiame tų, kuriuos... po velnių!

Neeee.

Čia tinka Heizelė M.Dening: nesvarbu, ar jūsų (gal tavo) problema psichinė, fizinė, emocinė ar dvasinė, svarbu suprasti ir iš naujo išgyventi ankstesnio gyvenimo akimirkas, ir tik tada sužinosite (panižo kairįjį delną, o dešiniajame Karlas aiškiai pajuto nusmailinto įrankio kotą), ir tik tada sužinosite, kodėl čia esate ir koks jūsų *{tavo!* net perliejo skausmas, sudygsėjo) gyvenimo tikslas.

1 Karlo veidą plykstelėjo karštis.

Blunkanti abejonė: *ieškau pasiteisinimo.*

„Išprievartautos moterys nekenčia vyrų, jas persekioja baimė: gal penki smūgiai peiliu į krūtinę geriau nei nuolatinė kančia", - taip psichas Dirkas (o Viešpatie, iš pažiūros normalus dvidešimt ketverių metų užprogramuotas sadistas) pasiteisino, kodėl išėjęs iš psichiatrinės pirštu parodė į aštuonmetę Aną ir apsalpėjęs, pasidrąsinęs žodžiais „tokia saldi"... išsitraukė peilį.

Smūgis!

Luoša kalytė krūptelėjo, bet liko.

Žemėtas kumštis.

Nesinešiok užkeiktojo akmens!

Mesk!

Haliucinacijos.

Tikrovė metaforiška ir mintys - tik veidrodinis jos atspindys.

Prisiminimai, nors ir tikslūs, - balastas. Amžinybės dvasia ir paties Dievo, o tau, žmogau, įpiršta vertybių skalė stumia prie natūralizmo.

Karlas prisiminė: mokslinėje laboratorijoje, priešingai Dievo mokymui, be jokios baimės, Pandoros abejonių ir nuožmaus deivės Kalės kraujo troškimo, čia jokia paslaptis, nužudoma šimtaišimtaišimtai Kalifornijos triušių (baltučių, tik trys dėmelės juodos, pernelyg švelnučių, apatiškų, žodžiu, triušiškų). Ir tūkstančiai smalsių baltųjų žiurkyčių, baltųjų peliokų ir nesuskaičiuojama gausybė (viską paslepia atmatų duobė) vaškinės kandies vikšrų.

Mirtis staigi: lanku išlenktam vikšrui bakst adatėle, trykšt hemolimfa (toks geltonas vabzdžių kraujas), nuteka į mėgintuvėlį, o kas liko - švyst į atmatų dėžę. Užkrėstos žiurkės prieš galą - koks siaubas! - atsitupia kamputyje, tarsi užsnūsta ir jau niekada nebepakelia snukučio, pelytės virsta ant šono ir keletą kartų spiria plonomis kojytėmis. Nuleidus kraują konvulsijų draskomi triušiai ilgai blaškosi, kartais prieš nudvėsdami gailiai surėkia ir pasirąžę užgęsta.

Koks cinizmas: reikalingas tik imuninis serumas, o nei mėsos, nei baltučio kailiuko niekam nereikia. I duobę!

Karlas sužeistos kalaitės negailėjo, pragmatiškai svarstė: užmušti ar palikti miške.

Magiškas šnabždesys: *pražus.*

Dar kartą (paklusdamas miglotai nuojautai) apčiupinėjęs drebančiosios liesus grobelius, rado išsišovusį kaulagalį. Gal atlūžęs. O kažkokio plėšraus padaro iltys buvo ilgos, aštrios ir plėšė be jokio gailesčio. Gabalais. Kąsniais. Knežino.

Saldi, budeliška, alpėjanti, šventvagiškoji: žach! smagia lazda *coup ile grace,* malonės smūgis per sukandžiotą kaklą!

Šaliiin!!!

Ir akimirksniu gyvasties siūlą perkirs išalkusi mirtis.

Net

Štai kaukė, dėl kurios Karlas Dumba nuolatos išgyveno.

Jis dvilypis kaip dvigeldis ežero moliuskas. Per spragą sąmonėje kliokė, švilpė kažkoks keistas dujinis vanduo, kurio niekaip negalėjo sustabdyti. Tarsi nuogas priverstas stovėti nuolatiniame skersvėjyje.

Viena pusė šalo ir ledėjo, o kita kaito ir skrudo. Taip turbūt reiškiasi jo edeminis miglotumas, neleidžiantis suvokti tikrovės.

įsisąmoninta spraga gimdė aklą pavydą tiems, kurie, kaip geltonieji narcizai, simbolizavo laimę, gyveno tarsi be pastangų ir alpėjo dėl dalykų, kurių reikšmės Dumba net nesuprato.

Pasmerkęs rusus, prie Vilniaus televizijos bokšto tankais traiškiusius laisvės gynėjus (oficiali pozicija, kryžiai žuvavietėje ir gėlės ant kapų), Dumba manė, kad tai jo ego rodiklis. Išraiška, kad gėrio pradas (meilė) predestinuoja, vienareikšmiškai atmeta blogį (smurtą, chaosą ir norą griauti).

Jis toks kaip minios kitų ir kartuvės jam negresia.

Ach...

... dabar, žvelgdamas atgalios, Dumba pripažino nusikaltimą, kuris sunkiu akmeniu murdė prie žemės ir neleido atsitiesti, atsistoti, rūsčiu teismo stotu kaltinti kitus.

Jis pavogė pinigus.

1993 metų rudenį, mokslinės ekspedicijos metu, prie Drūkšių ežero pribėgęs girtas bernas įsakmiai prašė sėsti prie jų mašinos vairo ir nuvežti juos į Visagino ligoninę. Prakeiktas gailestis (kaltas vis tas pats deklaruojamas gėrio pradas)! Šalia vairuotojo sėdynės knūpsojęs vaikinas kraupiai kruvinu veidu kiekviename posūkyje tai griuvo į priekį, tai vartėsi į šonus į visas puses taškydamas gyvybės skystį. įsispraudę gale

du likusieji visą kelią įnirtingai ginčijosi, ir Dumba (net sudrebėjo) suprato, kad tas kruvinasis gavo smūgį automato buože. Prakirstas antakis, skruostas ir užplaukusi akis. Prie ligoninės, palike Karlą vieną, jie įtempė sužeistąjį į vidij. Matyt, operuoti. Dumba laukė (jau gailėjosi ir keikė save). Netyčia atidaręs (argi netyčia? - teisino save) daiktadėžę pamatė naujutėlaičius naujuosius Lietuvos litus. Vieni suglamžyti, kiti kruvini, treti susimaišę su saulėgrąžomis.

Dumba apsidairęs paėmė tiek, kad nekiltų įtarimas. Daug.

Dabar, klūpėdamas miške šalia prisiplakusio šuns, Dumba sunkiai atsiduso. Gal su palengvėjimu. Ne, ničnieko neatsitiko. Viskas nugarmėjo į laukiančią tamsą. Prieš savo tragediją jis, žinoma, bejėgis.

Ir dar, žinoma, šalia visko visada Ugnė.

Bet vidinės gėdos Karlas neatrakins niekam. Niekam!

Niekam!

Nosies burbulas siurbė nuo kalės sklindantį dvoką. Jūros dumblių. Tokį, kai per vėlai ištraukus tinklus susmirsta pakliuvusios žuvys ir žaliomis gleivėmis apsivelia siūlai.

- Kaip nori, - sumurmėjo keldamasis. - Dėl tavęs aš nesižudysiu.

Nupjovė dvi šakeles, nuskuto žievę, kuokšteliais parovė samanų, virvele aprišo kalės lūžusią koją - *netabaluos.*

Iš vienintelės akies ištekėjo skystis.

Gal skausmo ašara. Gal.

Parnešęs paguldė po išvešėjusiais varnalėšos lapais, pastūmė skardinėlę vandens, atlaužęs numetė panosėn kriaukšlę duonos.

- Būk.

Vyresnėlis Rokas, aiškiai smerkdamas išdidų motinos tylėjimą, manė supratęs priežastį. Atkakliai vengė įkyrių jaunėlio brolio Tadelio, kaip jį vadino nuolatos palepindama mamytė, klausimų apie tėvą. Namuose tvyrojo bjauri įtampa, gyvenimas griozde, stulbinamoje netvarkoje, kur nejučia išryškėjo du neapibrėžti takeliai: prie svetainės lango ir į balkoną - motinos ir sūnaus stypsojimo vietos.

Jaunėlis gadino akvarelinius dažus liedamas paveikslus, kuriuos vadino peizažais, terlionės, vaizduojančios chaotišką pasaulio pabaigą.

- Mamaaa, išleisk mane į tėčio kaimą, - niurzgė turėdamas galvoje Karlo Dumbos tėvų lūšną prie bevardžio ežero netoli Girsteitiškių.

O vyresnėliui sūnui, supratusi pašaipu žvilgsnį, motina kartojo:

- Kai ateis laikas, mano sūnau, viskas bus papasakota iki galo. Tada tavo makaulėje viskas persivers ir tu nustosi mane raižyti tėvo akimis. Viskas. Nuo pradžios iki pat pabaigos.

• • •

Nesugebėjimas pritapti - pasaulio suvokimo požymis.

Panašus į škotų terjerą Pifas - pilkai apžėlęs, kaip ir kilmingieji terjerai, miške apkibęs kibiais, gurvuolais susivėlęs, plonai viauksintis ir dėl užkritusių ant snukio plaukų beveik aklas.

Sudarkytas bejėgis.

Pats paskutinis, tik po to, kai nuo ėdalo išpampęs Maksas, o po jo Grifas bei šuniukų besilaukianti kalė pririetę lįsdavo pakrūmėn padrybsoti, Pifas, visko bijodamas, sėlindavo prie iš-

ėdu. Dažniausiai pakvipdavo koks žarnagalis, koks kaulagraužis ar odos paplaišai. Gal ir nieko: tik seilių tekėjimas, erzinantis kvapas ir nespėjusių ko nors iš patinų nugvelbti peralkusios kalės grėsmingas urzgimas. Tokį, šunų supratimu, nevykėlį beveik be jokios priežasties puldavo visi, o ypač psichė Pūga.

Ne.

Piro juslėse miškas visada svetimas. Taip niekada ir neprabudęs laukinių protėvių šauksmas (puikiausias pavyzdys Maksas). Visada aklas, atsargus, lėtas bėgimas paskui nutolusią gaują.

Ir nuolatinė baimė.

Galiausiai apsikrėtęs askaridėmis sulyso ir tik dvilinkas susirietęs, ilgai pasistaipęs galėjo išsituštinti. Dėl prisisiurbusių erkių, šmirinėjančių blusų drengdamas, kandžiodamas, draskydamas savo kailį užkrėtė žaizdeles - supūliavo. Toks šašuotas, skaudantis, nuolatos alkanas, ujamas galiausiai atskilo nuo gaujos. Naktimis nuo menkiausio garselio krūpčiodamas drybsojo vienišas po išvirtusiais kelmais ar įlindęs į kokį apleistą urvą. Dienomis lėtai slampinėjo ieškodamas ėdalo ir nieko doro neradęs turėjo tenkintis šleikštaus skonio varlėmis (gi ne katinas) ar stambesniais žiogais, kuriuos sugauti būdavo tikras smagumynas. Vienintelis.

Galiausiai atklydo prie vieškelio.

Pasiilgęs žmogaus namų, kažkada buvusio šilto maisto, žmogaus rankų glamonių, įsikūrė pakelės krūmuose ir godžiai klausėsi, uodė, kaip galėjo, taip stebėjo (nuolatos pakraipydamas galvą, kad bent šiek tiek prasiskirtų sulipę galvos plaukai) visus, kurie ėjo ar važiavo pro šalį.

Ankstyvais rytais lėtai šlepsintis senis atrodė pats tinkamiausias. Ilgai stoviniuojantis, krenkščiantis ir skrepliuojantis, dvokiantis dūmais ir sudvisusia sermėga.

Pablukusiomis akimis ilgai stebėjo staiga į kelią išbėgusį nusususį šunėką.

- Šu! Šu! Šu! - senis mojavo lazda varydamas pakaršėlį šalin.

Pifas, ilgesingai sustojęs, pilnas vilties ir nuolankumo, klausėsi tolstančio pašliurenimo.

Dabar kiekvieną rytą toje pačioje vietoje ta pati pradžia ir tas pats galas. Senis jau suprato, kad toje vietoje sustoti neverta, ir spėriai pėdino tolyn.

Kol ...

... kol Pifas spėjo išgirsti ūžėsi, stabdžių cypimą ir...

Apšašusi kūną, jau spėjusį išpampti, tas pats senis ta pačia lazda po ilgo stoviniavimo, pasižvalgymo, dūsavimo baksnojo tol, kol nustūmė į griovį.

Apkapstė žemėmis.

- Valkata. Ėėėėė.

Ir ilgai valė lazdos galą, trynė į smėlį, kad kokios zarazos į namus neparsineštų. Apsigalvojęs švystelėjo į mišką.

- Bala jos.

Ir išsilaužė kitą.

Peiliuku jau namuose nulups žieve, nusmailins ir apdailins rankeną. Ir nyks išnyks paskutinis prisiminimas apie suskį šunėką.

• • •

Saulės blyksnis!

GAL saulės blyksnis, tragedijos slaptasis partneris, tapo

DIDŽIĄJA PRIEŽASTIMI!

Gal čia tvirtinimas susigūžia į abejone, bet žmogaus sagos tragizmui kito paaiškinimo neatsiranda, sakau,

GAL rastas už šimto žingsnių nuo lūšnos, šlapiame papartyne,

SUDUŽĘS veidrodis suliejo mirtina samplaika prakeiktuosius?

Gal.

Sudužęs, išneštas ir įmestas į pelkę.

Gal pats šėtonas, pasivertęs paparčio šaknimis, kėlė iškėlė ir blyksniu parodė Karlui Dumbai. Gal kas nors panoro, kad būtent jis, Dumba, nevėliau, o šiandien (atrodo, kad prakeiksmo valanda išmušė anksčiau), ir ne kur kitur, o čia, šiame šabakštynais prižėlusiame, kuo tolyn, tuo labiau liūlančiame liūne, užkliūtu akimis. Radinys po persenusiu, susiraičiusiu kaip Karibuose divi divi medis karklu. Žūstančiu.

- O ba-ba, - rinko šukes į krūvą.

Atsinešęs skudurą surūdijusio dalgio geležte kapstė marmale užsilikusias šukes, visas aliai vieną nuplovė liurlyno gelsvame kaip myžalas vandenyje, dėjo ant to skuduro ir svarstė, kodėl toks didelis - sieksninis - veidrodis sudužo į gabalus. Omai tarsi apšalęs, jau tarsi supratęs slaptąjį signalą, žuvies lūpomis bandė užčiaupti kylantį riksmą ar pasitenkinimo kikenimą. Net sudrebėjo pamatęs, kad dviem lygiagrečiais pjūviais (koks blogas ženklas!) šukės perrėžė delną. Ištryško neįtikėtinai juodas kraujas (žinoma, haliucinacija).

Šaltas (net ūžtelėjo nerimo karštis) veidrodžio blizgesys.

Sublizgo stingdantis gorgonės Medūzos MIRTIES dvelksmas.

Sidabrinis.

JIN energijos atspindys, sugeriantis „šaltas", gal Mėnulio, energijas.

OD akių atmintis, gal energija, „užrakinta" stikle.

Parnešęs šukes triūsė tol, kol ant paguldytų supuvusios malkinės senu durų sudėliojo visus stiklelius. Žiojėjo kelios kiaurymės. Trūko trylikos gabaliukų.

Ir plėmai.

Žvilgsniu aprėpus visą šukių plotą išryškėjo zigzagais, apskritimais ir kažkokiais keistais raštais tarsi tyčia prikeverzotas piešinys. Pamanęs, kad tai tikriausiai kokie pelkės pelėsiai, Karlas pabandė patrinti milo skiautele - veltui. Gal apsinešęs

tik paviršius? Gal stiklas paprasčiausiai subraižytas ar smulkiai duobėtas? Karlas uždegė žvakę ir prikišęs norėjo įsižiūrėti, bet žvakė staiga užgeso.

Uždegė, bet (o, koks košmariškas supratimas!) ir vėl užgeso!

Geso visada, vos tik Dumba spėdavo prikišti žvakę per sprindį ir arčiau. Pūkt! - ir tamsa. Tarsi kas liepsną ne nupūsdavo, o pagriebęs nunešdavo, bet taip greitai, kad Karlas nespėdavo suprasti, kaip tai atsitikdavo. Iliuzijų magnetas.

Nieko taip ir nesupratęs, šleptelėjo ant suolo, abiem rankom pasitrynė veidą, kelias minutes sėdėjo užsimerkęs.

Be jokios abejonės, veidrodis gyvas.

KOKS?!

Juodai apsivilkusi moteris, žinoma, Ugnė, apsimuturiavusi raudonu šalių (koks rėžiantis štrichas!), spigino į Julių, prabudus muilinei sąžinei besikratančio ugninės meilės. Ji puolė.

- Viskas įmanoma, - ir Ugnė mostelėjo ranka (ženklas).

- Meilė mirusi. Anksčiau pykomės, bet žinojome - bus tęsinys. Dabar mirusi. Amen, - Julius ruošėsi sprukti.

- Tai beprotybė, Juliau.

- Toks gyvenimas.

- Visada tikėjau ir tikiu, kad tai, kas buvo, - NE IŠSIPILDĘS SAPNAS, O MŪSŲ KARMA. Pažiūrėk: pradinis žaidimas akimis, nepaneigsi, buvo dėmesys. Paskui nebylus klausimas - susidomėjimas. Dar vėliau kūnu slystantis žvilgsnis - bundanti aistra. Supratau. Priėjau ir žiūrėdama per sprindį į tave pasakiau: labai ačiū tau, Juliau. Ir pridūriau: o, kokia mano, pasliūgėlės vampos, pradžia! Tas, kas nori, tegu ateina ir ima. Tuojau pat ir iki soties. Prisimeni?

- Man nereikėjo...

-Tada, prisimenu, nutėškiau visas savo varines apyrankes, varinį žiedą, varinę diademą, - uch! - norėjau save, durnė, o, kokia šiurkšti klaida, SAVĘS GI NEPERLAUŠI, ir tai vien tam, kad tikčiau į poras Karlui. Tam, kad pritilčiau, kad save suspausčiau, kad įrėminčiau, bet manyje be paliovos ūžavo gaisras. Pasirodei tu, ir aš bemat, - o koks skaidrus gaivalas! - bemat sutraukiau savo pančius. O pasakysiu tau! Nė akimirkos neabejojau! Pastebėjai? Iš karto pasipuošiau auksiniais žiedais ir visada nešiojau tavo dovanotą auksinę grandinėlę. Mano ugnis, ne veltui aš Ugnė, įgavo prasmę. Auksas stiprina jausmus, koncentruoja energiją ir išryškina tikslą.

- Meilė - ne tikslas, o priemonė, - nudelbęs akis, kad, gink Dieve, nepamatytu jos gintarinių stačiai degančių akių, nagu krapštė staltiesę.

- Fuuuu. Koks tikslas? Vaikai? Aš ne apie tai. Aš kalbu apie žmogaus EGO TIKSLĄ. Dar savo jaunystėje į dienoraštį įrašiau tris šūkius: AŠ NE KVAILESNĖ UŽ VYRĄ! AŠ VISADA TURIU UŽDIRBTI NE MAŽIAU UŽ VYRĄ! AŠ TURIU TEISĘ BŪTI SEKSUALIAI PATENKINTA! Netiesa, Juliau, niekas nepasikeitė. Tik mes patys, matyt, jau subrendome dar vienam naujam žingsniui. Prieš penkiolika metų nei tau, nei man nebuvo jokių problemų lemiamam kirčiui. Čiakt! Pirmasis iš šeimos išeina tas, kuriam sunkiausia. Mums abiem reikėjo permainų.

-Taip, bet... Nata, mano žmona.

-Ji fit mit su Karlu.

-Taip, bet... jau po to... po mūsų.

- Suprantu. Šventasis idilijos paveikslas turi esminį trūkumą: simetrijos perteklius vargina akis.

Julius pakilo.

- Tu, Ugne, šneki ne iš širdies, o mali, kaip čia pasakius, kaip seniai išmoktą eilėraštį, skirtą ne man, o visiems. Kai kada

yra tiesos. Pripažįstu. Praeities kvailiojimai jau pamiršti. Mūsų nenormalūs santykiai panašūs į nereikalinga liekana. Kaip apendicitas, kurį reikia nedelsiant operuoti. Kitaip žūsime. Kito kelio tiesiog nėra. Aš einu. Sudie.

Pasisuko ir dideliais žingsniais, tarsi bijodamas, kad teks sugrįžti, ne išėjo, o išbėgo iš kavinukės.

-Juliau!

• • •

Ištisas tris paras vienaakė kalytė gulinėjo pavirtusi tai ant vieno, tai ant kito šono. Rodosi, lakė vandenį - ir jokio garso. Vis tokia pat viena akimi užsimerkusi, karščiuojančiu nosies galiuku, papurtusiomis žaizdomis ir plačiai į šoną atmesta sudarkyta kojyte.

-Šššššš, musės, ššššš, - baidė mojuodamas ranka virš šlapiuojančių žaizdų. - Hm. Labai tiktų *Berberis vulgaris,* paprastasis raugerškis, bet ai ja jai, neprisimenu, kur mačiau. Gal ten, kur pilna šaltalankių? Hm.

Dumba pamėgo bambėti pats klausdamas savęs.

Nereikėjo net spėlioti - štai dabar, kaip tik dabar pats sunkiausias laikas, kritinė kalytės būsena.

Arba - arba.

- kėėėė... jei dar nenudvėsei...

Omai pagailo.

Ėjo pažliugusia upelio pakrante tol, kol pamatė žaliaji molį. Miško paūksmėje toks molis, nors ir labai tinkamas, bet mažiau vertingas. Reikia tokio, kurį nuolatos švitina saulė. Teko kėblinti žargaliojant per išvartas, apeinant šaltiniais srūvančias vietas, kol rado tai, ko reikėjo. Prikasęs tiek, kad užtektų kelioms dienoms, primirkusius gabalus sudėliojo ant nuvirtusio medžio.

- Ataaa. Hm.

Molis, kaip reta, labai lipnus, švarus ir, žinoma, tiktų keraminiams dirbiniams. Pats geriausias ne raudonas, geltonas ar tamsiai rudas, o šviesiai žalias. Toks pats tinkamiausias gydymui. Labai svarbu ir tai, kad iškastas kaip tik toje vietoje, kur gyvena ligonis.

Po dviejų valandų jau apdžiūvusį saulės atokaitoje parsinešė namo. Sutrupinęs į smulkius grumstelius vėl paskleidė prieš saulę. Tik tokiu būdu molyje susikaups, aktyvuosis radis - labai retas ir gydymui pats svarbiausias (kategoriškas teiginys čia netinka) radioaktyvusis elementas.

Pavakarę grumstelius sutrynė į miltus, tam panaudojęs medinę, jokiu būdu ne metalinę, grūstuvę suapvalintu galu. Grumstelių, žinoma, negalima stipriai daužyti, liesti rankomis ar prisikišus pūsti savo kvapą. Prieš grūsdamas ilgai ieškojo, ant ko supilti miltus. Lentos netiko, nes jas kažkada lietė metalinis pjūklas. Kelmas taip pat, o malkas kažkas, žinoma, kapojo metaliniu kirviu. Tiko paprasčiausių išlapojusių varnalėšų lapai.

Išrinko akmenėlius, plaušelius, kietas, nesusigrūdančias kruopelytes. Tuos miltus dar visą valandą - iki saulėlydžio - maišė prieš saulę. Tik pavakariais, panaudojęs papuvusią šaknį, pasiėmęs tyro kaip ašara miško šaltinio vandens, iš molio miltų darė košelę. Tokio tirštumo, kad nevarvėtų, o plotųsi kaip koks per du pirštus storio žemaičių blynas.

Priėjęs prie kalaitės tokiais molio papločiais apdėliojo visas žaizdas taip, kad šlept! prisiplotų. Šiek tiek pakišo ir po pilvu, kad ištrauktų kūno karštį. Padėjo kietesnio molio gabalą taip, kad liestų išvarvėjusią akį. Kalaitė nesidavė. Suko galvą šalin, bet, pasitraukus žmogui, pati prisiglaudė prie išganingojo gydiklio.

Po dviejų valandų nuo kūno karščio apdžiūvusį, prisigėrusį skysčių, jau dėl to šiek tiek ir dvokiantį molį pakeitė kitu.

v)

- Tai ką? Kas dvi valandas aš su tavimi taip ir vargsiu visą naktį? - iš toio stebėdamas nurimusią kalaitę pats savęs, o gal ir jau pagailėto gyvulėlio klausė Karlas. - Matosi iš visko: jei šią naktį nenudvėsi, tada gyvensi.

Nuo ligoto kūno nuimtą sugedusį molį užkasė į gilią duobę. Taip reikia. Tegu guli, kol pati gamta nugalės molyje susisiurbusį piktojo pradą.

Suūbė pelėda.

Ir užkrito rasa.

Naktinė.

Niekada neradę bendros kalbos skirtagymiai broliai - kaip skrynia uždaras devintokas Rokas ir trečiokas pliauškalas Tadas, *mano pliauškutis,* taip jį vadino motina, - dabar persistengdami kirbino nervus. Toks metas - Rokui plaukymo baseinas Lazdynuose, iki panakčių šliaužiojimas Vilniaus gatvėmis (bandymas išstumti save iš tikrojo pasaulio), o Tadučiui (toks vardas Rokui skambėjo kaip keiksmažodis) motinos putlūs bučiniai, bandelės su marmeladu ir visada tarsi slaptas sandėris: šap šap šap pasišnibždenimai, pasipasipasikutenimai ir lepleplep įkyrus (motina, ne paslaptis, tuo džiaugėsi) sekiojimas. Kuo toliau, tuo labiau ryškėjo masyvus, kaip kirviu apkapota bulvė, smakras ir giliai įspraustos akys.

Išluptas Julius.

Ugnė džiugiai mokėjo lemties duoklę už pagrandėlį sūnų, paties Dievo dovaną, ir kaip kokia **idiote,** kuriai nuodėmingoji meilė išgraužė smegenis, vyresnėliui retsykiais tėkšdavo frazę:

- Keliauk savo šunkeliais, vargše bernužėli, - čia būtinai išsiviepdavo, gintarinėse akyse sušmėruodavo keisti grynai rau-

doni spinduliukai, o plačiose lūpose užgesdavo keistas akimirksnio įniršis. - Linkiu tau sėkmės tavo sunkiam kely.

Kiekvieną kartą po tokio ciniško blykstelėjimo Rokui ašarų peršulys suniežėdavo akyse, surėkdavo širdis ir ūmai užstrigdavo visi žodžiai.

Kokia šventvagiška motinos panieka!

Po to (gal to ir nereikėtų sakyti, jei ne paskesnieji įvykiai), po to, kai iš nuostabos išsišiepęs Tadas užtiko savo brolį vonioje pasidėjusi ant kriauklės pornografinį žurnalą - o ba ba!! ir įnikusį masturbuotis (ir kaip sugebėjo - nelaimėlis! - neužsikabinti durų?!) ir, ką matęs, viską išpurškė motinai, Rokas, iš gėdos žaliai mėlynas, nežinojo, kur dėtis.

- Tai ką? - aptraukusi maurais savo balsą. - Tai ką? - kilsuodama visa krūtine tarsi trūktų oro, o motina! - Tai ką? Jau patinas? Taip sakant, meilės romanas su savimi? Cha. | delną?!

Iš dilgėlėmis kvepiančių žodžių Rokas suprato (čia jokių fantazijų negali būti!), kad motina, - tėvas teisus! - motina - kekšė. Taip rafinuotu balsu gali išgyvatinti, taip riebiai brūkštelti gali, žinoma, tik moteris, kurios niekas niekuo nebegali nustebinti.

- Išvėmei?! - kol iš darbo nespėjo grįžti motina, sugižęs Rokas griebė brolį už apykaklės vos tik šis spėjo įžengti į namus. - Aš tau, gaideli, parodysiu, kaip kakarieku.

Žybt! *K* >- • +*3&ijĘ^*

Smūgis iš visų jėgų į storąjį smakrą. Būtų nugriuvusį dar apspardęs, bet ūmai ištįsęs veidas apsipylė krauju. Aptiško grindys, drabužiai ir telefono stalelis.

Rokas išsigando, bet įtūžis buvo nepalyginamai stipresnis. Užsimojo dar smūgiui, bet žiebti (o gaila!) neteko.

Po apatine Tado lūpa žiojėjo platus plyšys, žaizda, iš jos pulsuodamas tvino putotas purpuras.

Jaunėlis, vos atsigeivelėjęs, pamatęs-o siaube! - tiesiai prieš savo veidą iš pykčio perkreiptas, kietai sučiauptas brolio lūpas,

kažkokios jėgos nublokštas šastelėjo ir užsidengės ranka ėmė isteriškai spiegti.

-Nutilk! ^ f c ^ v ^ i * -v r : - V

Spiegė.

- Nutilk!!

Žach!

Tyla.

Menkai besiorientuojantį, vos ne apalpusį brolį nutempęs į vonią, pamirkęs vandenyje rankšluostį, prispaudęs prie žaizdos laikė, kol atsipeikės. Kol nurims.

- laikyk prispaudęs! Jei dar rėksi, aš tau, sūdžiau, smegenis suknisiu! Cit!!!

Skandalas pasiekė apogėjų.

Nuolatinės įtampos grandinėje ūmai atsirado laukta silpna vieta. Trūkis. Skambus pokštelėjimas. Tarsi lūžo mitinis pasaulio medis.

Atsitiesė, sumišęs vyptelėjo, išeidamas trenkė vonios durimis.

Motina, aišku, sužinojusi, kas čia įvyko, paleis liežuvį ir klaikiai rėks. Klyks! Gal puls, bet nebus nei pagailos, nei supratimo, nei apeliacijos į ateitį!

Susirinko visus savo daiktus. Sukišo į skalbinių maišą. Paėmė šiek tiek motinos pinigų (iš tų, kurie buvo skirti maistui) ir, mantą sukrovęs prie durų, išsikvietė taksi.

Kitas skambutis skirtas motinai.

- Atvažiuok. Tavasis Tadutis prasiskėlė lūpą.

- Kas atsitiko?! - nerimas.

Nutėškė ragelį.

Viskas.

- Aš, ne paslaptis, tiesiog per anksti ištekėjau, - Nata Cikienė, Juliaus Ciko žmona, negalėjo pakęsti draugės sarkastišku priekaištų dėl per lėkšto susitaikymo su vyro neištikimybe. - Aštuoniolikos jau nėščia. Vos spėjau pagimdyti dukrytę Žiberta - ir vėl nėščia, dabar jau su Talivaldu. Taip jau buvo - netyčiukas.

- Taip... Bet Karlas... Kaip galėjai su juo voliotis lovoje? Galvoj netelpa.

- Kai padraskai smegenis ir paieškai, kas ir kaip, galiausiai randi ir priežastis, ir motyvus, ir pasiteisinimą. Nepaneigsi: tada man ant smegenų užbėrė čili pipirų. Koks sarkastiškas juokas iš savęs, tiesa? Buvau pasiryžusi bet kam: skyryboms, neištikimybei ar net, atleisk, Viešpatie, savižudybei. Pirmas, aš tau prisipažinsiu, pasitaikė Karlas Dumba. Ir viskas (atviras melas). Nuolatos sau kartojau: Nata Nata, kaip tu leidai su savimi taip elgtis? Kokia tavo ateitis? Baisu.

Dar motina!

Užuojautos kupina motina, trumpai drūtai sakant, visa paraudusi, burbuliuodama neapykanta žentui, nuolatos degino:

- Gerai likimo primuštas žmogus panašus į sudaužytą obuolį - greit pūna ir praranda skonį. Čia apie tave, mano dukra. Keičiasi negrįžtamai. Kūnas įdirgsta, galvos kopūste susigraužia konfliktas su išoriniu pasauliu, ką čia besakyti, mirtinas auglys. Aš, o dangau, jei galėčiau - pagimdyčiau tave iš naujo.

Nedrįsk! Kitaip visas mano auklėjimas, visas tau mano sugaištas laikas, mano meilė, mano širdis, kurią perliejau į tave, - žlugęs reikalas. Reikalauju: surišk savo trūkinėjančius nervus ir pažvelk į save iš naujo! Ko tau trūksta?! Esi jauna, nepaprastai jauna, graži, išsilavinusi, liekna, skaistaveidė, ant tavęs visi drabužiai kaip žuviai žvynai - neatsižiūrėsi, o Dieve! Kaip saldainis. Tik ūpo trūksta. Ūpo gyventi ir džiaugtis.

Jei tau dar reikia vaikų - ne problema, galima ir pirštu pasidaryti. Mesk Julių, sakau!

- Ne. Mano vaikams reikia tėvo.

- Durnė.

- Suprantu, - karčiai Nata sakė savo draugei. - O mieloji, suprantu, kad priklausau mažutei mažumai. Taip. Mano siela išniekinta ir kūnas paviešintas. Bet, o mieloji, turiu puikių pavyzdžių, kaip moterys pakyla, išsitiesia ir spjauna i vyrus. Aš tiesiog per vėlai pradėjau veikti ir ignoravau apkalbas. įsigilinusi, o mieloji, supratau, kad esu priežastis ir pasekmė vienu metu.

- O ba ba.

Molio gabalai, kaip deivės Panacėjos vaistas nuo visų ligų, taip ir turėjo būti, ant kalytės kūno džiūvo ir dvokė. Pravargęs naktį kitą - *o stebuklas!* - matė: patinimai atlėgo, o žaizdose prasidėjo granuliacijos - atsirado ryškūs augančios gyvos mėsos kūbreliai.

Po keturių dienų kalaitė, vis dar vilkdama įtvarais sutvirtintą sulaužytą kojytę, jau strakaliojo Dumbai iš paskos. Nuo lietaus ūmai, žmogaus šilto žvilgsnio palydėta, slėpėsi lūšnelės kertelėje.

Iš pradžių toks akiplėšiškai įkyrus šunėko veržimasis į buitį Karlui nepatiko. Po NUOPUOLIO, tai jam kėlė nuolatinį pasibjaurėjimą savimi, Dumba norėjo tik kapų ramybės. Mintimis tai tyliai, tai garsiai rėkdamas, kas rytą ir kas vakarą pasisveikindamas ir atsisveikindamas su Ugne, jis norėjo, kad apie tai niekas niekada nesužinotų (gal šuo supranta, tyčiojasi ir šaiposi?!). Vidurdieniais, dėl klykiančios vienatvės vos ištver-

damas nesukaukęs vilkų ruja, Dumba visam miškui keikė savo karmą šlovingaisiais, pačiais šlykščiausiais rusiškais keiksmažodžiais (tą slavų kalbą mokėjo tobulai).

Esu barščių sriuboje! Kunkuliuoju, verdu, garuoju!

Degu!

Nesvarbu, kad štai jau prašvilpė ištisi pustrečio mėnesio nežinomybės. Visa vasara. Begalinis slampinėjimas po mišką ieškant aviečių (kaip alchemikų panacėja: gydo akis, alergiją, dermatitą, bronchitą, kietina vidurius, valo šlapimą, nuima spazmus, tvarko žarnyną ir darirdarirdar, o galiausiai - ramina), žemuogių (gydo žaizdas žaizdeles, radikulitą ir darirdarirdar, o galiausiai - stiprina kūną), čiobrelių, raugerškių, gudobelių, laukinių česnakų ir visko visko, kas nors kiek tiko maistui. Šlumštė net tai, kas tik briedžiams ir elniams skanėstas, - besiskleidžiančius medžių lapelius, spygliuočių viršūnėlių pumpurus, kramtė drykais nuplėštą ūglių žievę.

Naktimis kaip koks miško žvėris lindo į kaimiečių bulvių laukus ir rankomis, paplėšdamas savo nagus, privarydamas žemių j panages, vogė bulves. Parnešęs skuto, traiškė ir gėrė bulvių sultis.

Šaltoms ir karštoms arbatoms tiko viskas, kas tik buvo paminėta knygose bei Didžiojoje medicinos enciklopedijoje. Ypač tiko siauralapės ožrožės, baltojo dobilo, beržų, mėlynių, aviečių lapelių nuovirai.

Nenuostabu, kad, kaip burtų fėjai mostelėjus, dingo vidurių skausmai, atsigavo oda ir nustojo klibėti dantys. Nugulė nervai, prašviesėjo akys ir pamažu nuaugo žydintys nagai.

Bet jautėsi sudužęs kaip ano pasaulio

ANAS veidrodis.
Išsiilgęs.
Laukiantis.

Šunys tingiai vartėsi prieš saulę.

Čia, miško tankmės atokaitoje, niekas netrikdė. Kėkštas, pačirškęs pavojaus signalą, pranešęs visam, kas aplink gyva ir supranta paukščių šneką, nurimo. Nuskrido sau.

Saulė kaitino išpampusius pilvus, bet šunys, nuo karščio net apduję, pavėsio neieškojo. Gydėsi. Spirgino odos ir kailio parazitus.

Žmonės sulaukėjusių šunų vasaros šutinio laiku beveik nematė, o jeigu ir buvo matę, tai jau pamiršo. Gauja tarsi sunyko miškų, pelkių ir brūzgynų platybėse.

Žmonių mušta ir jbauginta Pūga tapo valkatų vadeiva. Kai tik juodagauris gremėzdas Maksas suprato, kad Pūga pirmoji sugeba užuosti grobį ir, svarbiausia, savo elgesiu parodyti, KAIP reikia medžioti, jo entuziazmas išblėso. Iš buvusios didybės išliko tik tiek, kad pirmas puldavo ir pirmas įsitverdavo į aukos gerklę. Jei pirmas suspėdavo Grifas, įsiutęs Maksas puldavo ne vis dar spurdančią auką, bet Grifą. Toks nenuspėjamas žiaurumas nepatiko niekam: nei Grifui, nei Pūgai. Pikčius Maksas slopindavo menkiausią pasipriešinimą, nors nežymų uodegų vykstelėjimą aukštyn, tiesų žvilgsnių susidūrimą ir pernelyg lėtą, vangų, įžūliai uždelstą pasitraukimą iš kelio.

Tik iki išpampimo prisiėdęs, išplėšęs, sutratinęs, surijęs pačius skaniausius kąsnius, nucimpinęs šalin, leisdavo prie ėdalo prisiartinti Grifui, o po to Pūgai.

Gal supratusi savo vertę, gal dėl nėštumo, gal nepatenkinta savo vieta gaujoje, Pūga nuolatos taikėsi pasprukti. Iš Pūgos nasrų atėmęs sugautą kiškutį Maksas lemiamai suklydo - kalė šuoliais spruko šalin ir, kol Grifas dairėsi tai į Maksą, tai į tolstančią maištautoją, Pūga dingo. Sudraskęs ir surijęs kiškutį Maksas puolė vytis, bet nenusakomai gudri kalė tai nar-

pliojo, pėdavo, raizgė kilpas po pelkyną, tai nėrė takeliais per atvirą, įkaitusį nuo saulės žibinimo smėlyną, tai suko ratus stengdamasi papulti į tą pačią vietą, kur prasidėjo gaudynės.

Galiausiai šoko nuo stataus upelio kranto tiesiai į vandenį ir leidosi plukdoma pasroviui beveik iki pamiškės.

Išlipusi nusipurtė.

Ilgai klausėsi ir uodė - tylu.

Ji bėgs per kaimą į kitą mišką.

Prapuls.

Trokšdamas apsivalymo, kęsdamas dėl pernelyg ilgai užtrukusios nežinios Karlas GRIMZDO I PASAULI, kurio pats nesuprato, bet numanė jo magišką jėgą.

Medituodamas, įsigilindamas į save (buvo studijavęs masonų, hermetinės, kabalistinės ir rozenkreicerinės simbolinės filosofijos enciklopediją) gali susikurti erdvę, kurioje, kaip rutulio viduje, tilptų ne tik tas dangų remiantis miškas, ne tik visa Lietuva, bet ir visas pasaulis.

Tu ten vienišas, bet aplink tave visur šiurkštaus natūralizmo pavyzdžiai (dramatiškas tvirtinimas). Visada pilki milžiniški akmenys, būtinai saulės šviesa be saulės ir vešli žolė.

Tave supa skliautas. Ir tie akmenys, ta žolė, tas neaišku kokios kilmės raudonas skystis, tiesa, sukrešęs, lipa apie tave aukštyn, kol uždaro virš debesų dangų.

Kažkodėl Karlas niekada toje erdvėje nematė ko nors panašaus į kaimą, miestą, nebuvo greitkelių, mašinų, gyvūnų, nieko, kas primintų istoriją, meną ar filosofiją.

Nuogas stebėjimas.

Ėjimas rėkiančioje tyloje.

Ir baimė.

Visada virpėjimas, kad tuoj kažkas atsitiks.

Nes iš kur tas kraujas?! Kieno iškalbingi ženklai?!

Tu eini, ir niekas tavęs nepasitinka.

Tu šauki, ir niekas tau neatsako.

Tu ieškai, bet (veidu būtinai nuslysta sumišimo šešėlis) nežinai, ko ieškai, ir - o ba! - niekas negali nieko surasti.

Paviršutiniškas gamtos dėsnių, tikrovės (menamos, suprantama) reiškinių išsiaiškinimas nenumaldomai (visada) virsta fantazijos draikalais.

Pažinimo džiugesio parodija.

Nuklydusi anapus sąmonės.

- Baik kvailioti.

Ir Karlas (bene pirmą sykj) užsidėjo kaukę. Susikūrė savo tapatybę - kad užsimaskuotų.

- Nieko nebijau.

Virvagaliu aprišęs delno dydžio apvaliausią, be aštrių kraštų veidrodžio šukę, pasikabino po kaklu. Spindesį prišliejo prie savęs, kad atspindėtų, neleistų išsisklaidyti vidinei jėgai. Ne. Karlo viduje susikaupęs purvas turi ištekėti laisvai, jis, Karlas, privalo prisipildyti naujo, nesugadinto gaivalo. Todėl veidrodžio šukės spindesį reikėtų pasukti į išorę, kad iš kažkur sklindanti juodoji energija atšoktų ir nepajėgtų prasiskverbti į jo slėpiningąją gelmę.

Galiausiai, nebežinodamas nei kaip besielgti (iš kur čia, miške, ta juodoji?), padėjo šukę į vietą.

- Nesąmonės, žinoma, - bet savo išvada nepatikėjo.

Kuo ilgiau prisiplakęs prie sudužusio veidrodžio tyrinėjo savo veidą, tuo aitriau dirgino aistra pažinti save iš naujo.

Koks pavargęs, liūdnas ir susenęs veidas!

Iščiulptas.

Žinoma, gilios raukšlės apie lūpas reiškia įsisenėjusią Dumbos ligą. Tik nuo nuolatinio skausmo pilve taip išraiš-

kingai išsikreipia veidas ir atsiranda niekingosios perkarusio žmogaus įrėžos apie lūpas. O kakta? Kakta lyg ir lygi, bet raukšlelės, kaip kukuojančios gegutės, - gal ne šiaip sudėliotos?

Karlas labiausiai sielojosi dė to, kad sužalojo, o gal ir nužudė (taip jam atrodė) žmogų (bijojo Ugnės vardo). Kodėl jis NEJAUČIA jokios kaltės? Kodėl LEIDO sau, kad taip atsitiktų? įsiutęs (o gal tai tik save pateisinanti imitacija?) bloškė JĄ žemyn - ak! - žinžinodamas, jau žinodamas, kad JI stačia galva TRENKSIS! Jau ŽINŽINODAMAS, kad pasekmės bus baisios: kažkas trūks,

kažkas plyš,

kažkas gal bukai triokštels ir gal ir gal ir gal išsilies JOS kraujas.

ŽINOJO!

LAUKĖ!

Tai gal jo, Karlo, kaktoje yra įrėžtas prakeiktojo Adomo ir Ievos sūnaus Kaino, nužudžiusio savo brolį Abelį, ženklas?

ŽENKLAS!

Maniako.

Braukydamas pirštais savo kaktą Dumba bandė surasti visas septynias mistinio padalijimo sritis, norėjo PATS apčiuopti visus gumburus, visus įlinkimus, duobeles ir suskaičiuoti visas raukšleles. Kiekvienas darinys, žinoma, reiškia kažkokių žvaigždžių taką veide.

Jau ŽINOJO, kad maniako kaktoje nėra Saturno linijos, o Marso vagelė turi priminti įstrižai kaktos vingiuojančią gyvatę. Paprastai virš dešiniojo antakio užsimezga gyvatgalvė, o nudrykusi aukštyn per kaktą gyvatiškai nusmailėja.

Ne. Tokios nėra.

Atsiduso.

Ir LANKU, būtinai LANKU išrėžto kaktos griovio nėra. Ir smulkių raukšlelių, susipynusių kaip kryžius, susisukusių

ratuku, taip pat nėra. Ir jokių raudonų, panašių j kraujosruvas taškučių nėra. Tai reikštų, kad

ŽUDYMO aktas kažkada JAU ĮVYKDYTAS.

Ne.

Smigtelėjo - o ta ta ta, ak saldu net prisiminti - baltojo šviesulio mintis: kodėl jam, Karlui, taip patinka Anne Sophie Mutter smuiko šėlsmas? Gal tai reiškia, kad jo, Karlo, dar NIEKAS nepasmerkė ir jam dar (ar ilgam?) suteikta teisė pažinti grožį. Gal KAŽKAS rūpinasi, gal prašyte prašo, gal (štai kas tikra!) įsako, kad Dumba tučtuojau iškrapštytų iš pakuros angliuką ir - o kur? - ant lubų išdraikaliotų:

NEKENČIU!

brūkšt! brūkšt! brūkšt! kryžiais užbraukytų

ir pakeverzotų iš naujo:

EINU I ŠVIESĄ!

Neee.

Čia Karlas nukreipė akis į suodinas, apipuvusias, balkšvais medgrybiais aplipusias lubas: reikia kažkokio konkretesnio paaiškinimo.

Žinoma, čia ne kokia paslaptis, žmonės evoliucionuoja dvejopai: vieni šliaužioja Žemės horizontalėmis negalėdami pakilti, o kiti nuo tos pačios Žemės šauna vertikaliai tiesiai dangaus link. Nuo akmens, per augalą, per kokį vabzdį, per kokį žvėrį, per save (per Žmogų) veržiasi paties Dievo link. Kiti gimsta tik tam, kad įgavę žmogaus pavidalą įvykdytų savo slaptą misiją. Kokią? Niekas nežino. Ir nesužinos. Vieni iki begalybės tobulina savo dvasią, o kiti kaip pasiutę ieško ŠĖTONIŠKŲ malonumų savo kūnui.

Dumba buvo įsitikinęs, kad skersai per Žemę neaišku kokiu tikslu lekianti juodoji substancija lyg ir netyčia atsitrenkia į Žmogų, įsirėžia baisiausiu Kaino ženklu ir nusitempia paskui save. Ir niekada nebeleidžia pakilti.

Niekada.

Pasmerkimas.

Kodėl jis, KARLAS DUMBA?

Koks?

Prisiminė, kaip - čia tiktų pasakyti žvėriškai - susidomėjęs skaitė, ieškojo, analizavo viską, kas bent kiek priminė pažymėtą ryškiu Kaino ženklu rusų žmogžudį maniaką Cikatilą.

Netiesa!

Štai žudymo teorija.

PASIAUKOJĘS savai misijai, ekstazės apimtas maniakas žudydamas GELBĖJO savo dvasią. TROŠKO išsiveržti ii horizontalaus juodojo šėlsmo (nesuprato! nesuprato! negalėjo suprasti!) ir, atsitrenkęs į baltoji stulpą (kokia klaiki mistika!), pakeitęs kryptį, suspurdėti aukštyn.

AUKŠ'IYN!

Melas.

Pasmerktas.

Netoli Čikatilos gyvenę žmonės jautė nerimą, neviltį ir baimę. Ką reiškia žinutė, kad Rostovo botanikos sodo jautri darbininkė kiekvieną kartą prarasdavo amą, kai tik pamatydavo maniako veidą? Vėliau užtekdavo tik išvysti kur minioje šmėkštelėjusi siaubą keliantį kaulėtą vyrą. Dar vėliau košmariškai įdirgusi jautė Čikatilą net nematydama. Pasirodė, kad tokiu buvo ir daugiau.

Ką tai reiškia?!

Nuleidęs galvą Dumba suspaudė kumščius, užsimerkęs sukando lūpas.

- Hm! Aš save pateisinu! Aš!

Visos aukos prieš žūtį ŽINOJO! O Ugnė? Kiekviena galėjo papasakoti, KAS JŲ LAUKIA. Drebėdamos, alpdamos iš baimės, bet negalėdamos ištrūkti, pabėgti, išsiveržti iš LEMTIES tėkmės jos IEŠKOJO susitikimo su Šėtono apsėstuoju. Žmogaus su Kaino ženklu.

Čikatila laukė ir ŽINOJO, kad lemties pažymėtoji auka būtinai ateis. Nepailsdamas, pragariškos energijos varomas, karštligiškomis akimis ieškodamas JAU PAŽjSTAMO aukos veido jis alpėjo JAU užuosdamas aukos kraują.

Aš cinu iš proto!

Tas pats ir tas pats peilis lyg sviestą skrodžia vis naują ir naują aukos kūną. Visada, kai siaučia audra, kliokia lietus, trata žaibais ir perkūnija arba aktyvumu pašėlsta Saulė.

Sutampa!

Tada vėjas taškė lietų!

Beprotiška paties Šėtono įkvėpta juodoji energija varo ir varo vienus kitus tol, kol suveda, kol pati pasisotina gyvybe, kol kraupiai cha cha cha nusikvatoja nugalėtojos juoku. Ir staiga, nė sekundei neatsileidusi, užsuka žudymo spyruokle naujam žvėries žmogaus pavidalu kruvinam šuoliui.

Prieš lėkdama į JUODĄJĄ SKYLĘ Ugnė šaukė:

- Mus skiria praraja! Tu mane trauki prie žemės, o JIS mane neša aukštyn! Tu, žemės kirmine! Kurmi, kurs ieškai šviesos! Kokios! Kokios!!!

Žybt!

Ir dingo.

Ir staiga nutrūko garsas.

Ir spengianti tyla.

Bet

garsas

liko.

Jis sklinda čia, miške, jis rėkia iš veidrodžio šukių, jis plėšia ausis. Plėšiaaa!!!

Žiūrėdamas į veidrodį - koks įdomus atradimas - Karlas suprato, kad veido išraiška visiškai atitinka jo - kūdikio - atvaiz-

dus nuotraukose. Kas tai? Atsitiktinumas ar nuoroda į ateitį? Išliko ir keistai smailėjančios ausys.

- Tu esi be galo smalsus ir moki džiaugtis gyvenimu, - išsiviepusi senė buvo panaši į raganą, bet žiūrėjo į ausis.

Tikėti ar cha cha cha išsiviepus nusikretenti?

Bet ausys styro.

Ir galiukai kaip lūšies smailūs!

Yra!

- NIEKO NEBIJAU.

Keista: kiekvienoje veidrodžio šukėje Karlo veidas vis kitoks. Ir jis pats - ATSIVĖRĖ AKYS! - visas sudėliotas iš gabaliukų.

Stumdai duženas ir mainaisi!

Ir stikliukai skirtingi: geri ir blogi, žiūrintys ir akli, tylintys ir rėkiantys, prašantys ir besišaipantys.

Ugne! Kokia tu, užuodžiu liūdesį, šlykšti kekšė!

Ak! Suspigo skausmas, suspaudė replėmis, užtemdė akis, sucypė ausyse, atėmė stiprumą.

- Buvai? Kas buvai? - užsidengė veidą rankomis, bet ne! - glustelėjęs parkniubo ant sudaužyto veidrodžio, išskėtęs rankas uždengė šlykštųjį spindesį. - Kas ta moteris? Nepažįstu! Nenoriu! nenoriu! nenoriu pažinti...

Žinau.

Nežinau.

Mintys: rytoj (kodėl rytoj?) kibiais susivels seniai bežirklinta barzda,

rytoj (klaikus spiegesys!) šunažole sužeis ūsai ir apynių sruogomis nudribs žandenos.

H - ' Girdi? ' - -••

Kaip užkonservuotas sūryme pasislėps pageltusios

odos raukšlėmis raukšlučiukėmis ruklukėmis (prakeiktas tėvo genų požymis) išbraižytas veidas.

Kaip medgumbiai išsišovė skruostikauliai apžels gyvaplaukiais.

Ir akys apsitrauks rūku.

Ir išners iš miško kitas žmogus.

- Aaaaa!!! - idealo siekis prasiveržė pro lūpas laukiniu riksmu.

Kalė nėrė pro atlapotas duris.

Trokšdama Juliaus palankumo Ugnė mainėsi kaip chameleonas - stebindama apdarais, netikusiais linksmybės protrūkiais, sentimentaliais suminkštėjimais, kurie jos charakteriui netiko, - kvaišos požymiai. Šventai įtikėjusi, kad Julius - slaptas jos atitikmuo, nematomas ego atspindys, lemties pirštas, be išlygų atleido ir šiurkščius mielojo žodžius, ir skaudžių įniršių priepuolius, ir tuščius, - o dangau! - net melagingus pažadus. Kai nuo nežinios nebežinojo kur dėtis, gėrė. Dažniausiai vakarais, viena, bukai įrėmusi žvilgsnį į siena, tarsi sustingusi, tol, kol nuversdavo svaigulys.

Dizainerė-technologė Ugnė Dumbienė vaikščiodama iš cecho į cechą, ko niekada nebuvo, stačiokiškai blevyzgojo, bjauriai ginčijosi dėl smulkmenų ir čia pat susigėdusi kvailai atsiprašinėjo. Šlykštus metas.

- Tadai, išeik! Nesirodyk. Nekvaršink man galvos savo nesibaigiančiais rūpesčiais, - namuose varė sūnų šalin ir čia pat puolė artyn, glaudė prie savęs, bučiavo kaktą - norėjo susilieti.

- Atstok!

- Ak šitaip?! - akimirksniu užsiplieskusi stūmė, rėkė, keikėsi.

Baisiausi būgštavimai pasitvirtino.

Vyresnėlis sūnus Rokas nesirodė.

Ugnė „iš principo" nė neieškojo. Karlas, sumedėjęs idiotas, - jau ir rugsėjo pirmoji, - vis dar, matyt, nepraradęs vilties kažką įrodyti. Kaip nepadarysi išvados, kad DĖL VISKO pats ir kaltas. O virš Ugnės - nejaugi NETIKĖTAI? - Štai susikaupė tirštai juodi degančio namo dūmai.

Julius nedrįso, bet Ugnė kaip medžioklinis foksas susekė, nutykojo ir užspaudė užsispyrėlį jo paties namuose.

- Važiuojam!

- Savo nuodėme mes užrūstinom Dievą, - netikėta, nes Juliaus susierzinimo nėra. - Nata paskelbė karą. Nuoga vaikšto po miegamąjį, bet nesikalba, ignoruoja tarnaitę ir stengiasi atkirsti nuo manęs vaikus. Taip sakant, solidarumo žygis koja kojon su Karlu.

-Niekai. Važiuojam. Duodu nukirsti savo galvą: Karlas čia, Vilniuje, ir stebi. Jaučiu visa savo oda - laksto šiurpuliai. Pavydas, kaip užsisenėjusi liga, atsisakė išnykti. Bejėgiškumo viršūnė. Štai ir viskas. Kalbu taip, lyg niekada Karlo ir nebūčiau sutikusi. Važiuojam.

- Aš negaliu, o Ugne, prapulti visai nakčiai. Garbės žodis.

EKSTAZĖ SLŪGSTA.

- Mes sustosim vienoje vietoje, o paskui, draudžiu prieštarauti, pabūsime celėje be langu. Prisimeni? Man reikia gerų žodžių, ir viskas. Neišsigandai?

Julius, tikėdamas, kad tai kaip tik PRADŽIA PABAIGOS, tik šyptelėjo. Nors artėjo artumo momentas, nepajėgė išlįsti iš slaptųjų kėslų kiauto (būtų, pagautas šiltumo, paplekšnojęs Ugnei per užpakalį - tikras ženklas!) - nujautė nuopuolį.

Siaubinga diena. Sutapimai, ir nėra jokio pasirinkimo.

Suprato: Ugnė puola, ir žodžiai kaip patepimas čia nepadės.

Miške - o siaube! - siautė pasiutligė.

- O varge, - eiguliui Antanui Uokai springo žodžiai gerklėje. - Visuose kaimuose, čia kitaip nebus, reikia plakatus pakabinti, o kai kam ir pažodžiauti, kas ir kaip. Pasiutusi lapė, gal koks mangutas ar apšašėlis šuva, galop gal koks vilkas - o bėda! - bus iš Rietavo miškų, pamišėliai, atlėkę. Iš kur daugiau? Plieksim. Ugnim ir dūmais.

Kaimiečiai - juodadarbiai, kietasprandžiai, iki kvailumo užsispyrėliai žemaičiai - brūkšt brūkšt pakeverzotų plakatų neišsigando - žiū blausiai šypsojosi.

O bėda! Kai senis Verpetinskas, vidurdienį pamatęs - o keistenybė! - skraidančias tvarte kudak! kudak! vištas ir išgirdęs besiplėšantį šunį Bėdžių, įpuolė su šake vidun, - lapė puolė! Čiakt! - prismeigė, bet - o bėda! - prakeiktoji spėjo sugriebti už alkūnės ir vijurkt! spėjo apsivynioti apie guminius (naujus! beveik šūdinus) batus. Pamatęs iš rankos, iš blauzdos varvantį kraują, senis kibikšt! nualpo.

- Nenoriu! - vežamas į polikliniką atsigeivelėjęs bandė ristis iš vežimo lauk, bet anūkas Rulis užgulė, užlaužė diedeliui rankas, suturėjo. - O Jėzau!

Kai lapė, išpjausčius vargšės smegenis, nudažius histologiniais dažais, radus Babešo - Negri kūnelių, pasirodė tikrai, net amas dingo, pasiutusi, - kaimai pašiurpo. Pamazgas į galulaukių duobes nešė tik dieną pasiėmę pagalius - užmuš pasiutusius! Vaikus vežiojo ratuose, o bobos į laukus ėjo tik nešinos geležiniais žarstekliais.

Patikėjo.

Išsigando.

Keleliais, šunšunšunkelėliais, papieviais važinėjo medžiotojai. Žvalgėsi ir šaudė ražienose peliaujančias kates. Pliekė tolėliau nuo trobų nustriksėjusius amsinčius šunėkus - val-

džia reikalavo prieš siaubingąja zoonozę imtis profilaktinių darbų. Pykšt pykšt pykšt!

Pūga, paskutinė atplaiša gaujos kalė, krito - žiū žiū bėda! Manė, kad spės perskuosti lauka nuo miškelio iki miško. Visureigio neaplenksi. Pykšt pykšt! Ak, jei ne dar negimusių šuniukų prikimštas pilvas, jei ne tragiškai skaisčiai išaušęs rytas, jei ne noras greičiaugreičiaugreičiau pabėgti nuo žmonių, jei... Būtų kritusi į kuplią žolę, būtų pasiplukusi po sultinga varnalėša, būtų lėkusi trakusi ne tiesiai per plynę, bet risnojusi per mėlynžiedžius gėlynus, per neūžaugas alksnynus - būtų!

Pykšt pykšt!

Grifas krito ganykloje spėjęs apkandžioti karvę.

Užkasė.

Niekas net nedrįso prisiliesti - pagaliais į duobę nustūmė.

Bet šunys risnodami po mišką draskosi.

Užsidaręs miške, pabėgęs nuo žmonių, lyg atsikirtęs nuo praeities Karlas Dumba maudėsi sąlyginėje laisvėje, nuo vidaus rūpesčių rūstus, dėl surauktos kaktos skubiai susenęs, kiauras dienas lyjant, per vėją, per karštį kėblinėjo tarp medžių kaip koks gyvulys ieškodamas maisto.

Laumė Laima iki šiol gailėjo, o tai, žinoma, būna labai retai.

Dumba ėjo Plėnios daubos skiautere. Taigi dešinėje, stačiai po kojomis, driekėsi krūmynų viršūnės, o kairėje - lyg stalas iš papilkėjusių samanų. Retais medžiais nudėliota plynė.

Rugsėjį, tai žino kiekvienas miškinis, sirpsta it kraujo lašais pritaškytuose krūmuose putinai, bet tik spalį kietos uogos suminkštėja - skanios. Ir oranžiniais karoliukais apsivynioję šakų šakeles šaltalankiai.

- Uogų uogelių uoga, - pasigardžiuodamas, jau pajutęs seilės tekėjimą išsišiepė Dumba.

Paskutinė rami akimirka, kuria paskui dar pajėgė prisiminti, dvejonė: slysti žemyn jau dabar ar kiek paėjėti atbraila? Ir žvilgt į kairę.

Štai ta laumės dovana: Dumba patį stambiausia, stačiai sulig Kaukazo aviganiu sulaukėjusį gaujos šunį Maksą pamatė PIRMAS.

Akimirksnio vertinimas: šuo risnojo talaluodamas tarsi apgirtęs, žemai nuleidęs galvą, tarsi viskam abejingas. Taip atrodė. Vienas.

Liūdna, debesimis užtvinusi diena. Prieš lietų.

Apniūkusio dangaus fone pamatęs žmogų Maksas sustojo ir kelias akimirkas žiūrėjo lyg nieko nesuprasdamas. Vis pasiūbuodamas. Stikliniu žvilgsniu šaldydamas pasaldydamas.

Bene pirmą kartą čia, miške, Karlas pajuto iki saldumo sutvinksėjusią baimę. Ne paniką, čia reikėtų padėkoti pačiam sau, tik baimę. Tai buvo paskutinė akimirka, kurią pajėgė suvokti. Paskutinė.

Šuo puolė.

Dumba, karštligiškai ieškodamas išeities, spėjo atlenkti peilį, spėjo - o gerai! - pasičiupti storą vėjo nulaužtą šaką. Tik šmėstelėjo - papuvusi.

- Šalinnn!!! Šalinnn!!! - rėkė sukiodamasis apie storą pušį. - Aaaa!!!

Tvojo šaka, bet - o! - lūžo! Kaip jauką griebęs lūžgalj įniršęs šuo kandžiojo, narnėjo, draskė iki šipuliukų! Likusiu stirgaliu Dumba gynėsi iš visų jėgų, bet - siaube! - šaka lūžo dar kartą. Rankoje liko tik dviejų sprindžių strumpas.

Sulaukėjęs, pasiutęs gyvulys gailesčio nejautė.

Kol Maksas kandžiojo kojas, perrėžė plaštaką, dantimis išplėšė žmogui iš rankos šakagalį, kol jį sutrupino, Dumba spėjo net du kartus suvaryti peilį iki pat koto į šuns krūtinę.

Iki koto!

Nasrai kaukštelėjo prie pat veido.

Ir žmogus paslydęs nusivertė į pakriūtę,
įsitvėręs i kelnes šuo neišlaikė ir nuriedėjo dar žemiau.
Dumba strimgalviais ropštėsi į viršų tikėdamasis, kad pavyks pabėgti ir įsliuogti į medį.
Nespės!
Spės!
Gal.
Maksas ten, žemai, įnirtęs puldinėjo žemaūgius medžius, kramtė krūmų šakas, kraupiai urzgė, ritosi vis
žemyn
žemyn,
nutilo.

• • •

- Tu, šelme, ir vėl nugalėjai, - Julius, ak užvarytas, suputojęs, uch pasiligojęs dusuliu veislinis patinas, pervirto ant nugaros. Jo ausyse, galėjai išskaityti veide, dar spengė mur murrr mur čirrr meilės trelė. Trūkčiojo, vis dar nevalingai trūkčiojo pilvo raumenys, o sapnas tapęs tikrove!
Ugnė - pagaliau palaima! - akimirksniu atsigavusi visai ne laiku pliurpė:
- Aš tau, brangusis, pašnibždėsiu tokia legendą, šlovė Ovidijui, kurią pasakojo docentas per Graikijos istorijos paskaitą, - čia ji reikšmingai šyptelėjo, žinoma, geriau būtų tylėjusi. - ... Ir tada, ir tada Erotas suplasnojo auksiniais sparnais, užskrido ant Parnaso viršūnės, įtempė auksinį lanką ir iššovė dvi strėles... Ar klausaisi, mano garbaniau, a? Žodinis išradimas. Man tada buvo vos devyniolika - kratė juodoji depresija.
- Čia kas? Pramanai?
- Viena strėlė gimdė meilę, o kita žudė. Erotas - žinoma, pasismagindamas, nes ARGI GALIMA SU MEILE JUOKAUTI? - strėle pervėrė Apolono širdį. Jis, gražuolis nelaimingasis,

suliepsnojo meile nimfai Dafnei, - Ugnė nepraleido progos pasididžiuoti, ką turėjo geriausio, - atsisėdo lovoje taip, kad tiesiai Juliui prieš nosį pūpsotų jos tobulybė - baltutėlių krūtų obuoliai. - Ak taip! - sušuko Erotas ir kita strėle kliudė Dafnę. Girdi? Tu miegi? Atmerk, apsimetėli, akis! Nu! - pliaukštelėjo, paragino valiūkiškai šypsodamasi - to buvo išmokusi vaipydamasi - jokios gėdos! - prieš veidrodį, palaukė. - Apolonas vėju vijosi, bet Dafnė nepasidavė, lėkė lyg nuo sakalo paukštė. Vėjas šuorais šuorais vis artyn ir jaaau aaaa griebs! Bet Dafnė, sutrikusi, išsigandusi, nebegalėdama ištrūkti, jau maldos žodžiais šaukėsi tėvo Penėjo, o, kad prasiskirtų žemė, o, kad ji nebenorėtų būti moterimi, o, kad išnyktų. Op! Staiga prieš Apoloną vietoj mylimosios išdygo lauro medis. Šaknimis giliai susmigęs į žemę, o šakomis tarsi rankomis apglėbęs debesis.

Ugnė nutilo.

- Na?

- Ilgai žiūrėjo Apolonas. Legendos pabaigą aš aiškiai matau sapnuodama: Apolonas skina lauro šakeles, supina vainiką ir dedasi ant auksinės savo galvos. Gražu? Amžina problema - kas aš? TAVAJAM „AŠ" KAS ESU: VERGĖ AR VALDOVĖ? Kas?

Kokia naktis! Kambarėlyje be langų, be kėdžių, be oro! Per naktį prie ryškios lempos - erzino - ant numesto pliko čiužinio. Ir tas nuostabusis tra ta ta bum bum bum moters žodžių žaismas. Žemu lyg bocmano balsu.

Atsivertęs, užsimerkęs, mirtinai nuvargęs Julius ilsėjosi, bet mintys tragiškos - veikė Natos ultimatumas: jei TAI tęsis, aš daugiau, gyvuly, nebekentėsiu!

- Norėjau tave pažinti, - jausdama pavojų Ugnė sukuždėjo vos ne ašarodama - aišku, pasakaitė apie Apoloną - savęs tvardymas. - Prisimeni? Nuo tos dienos, o Viešpatie, jau beveik dvylika metų, kai tu atėjai, oooo dar sovietmečiu, į reklamos dirbtuves.

- Taip, - o galvoje - kaip miražas Nata.

- Man nepriklausė, bet raudonąjį plakatą padariau aš pati. Tas „visų šalių proletarai, vienykitės" visiems iki vėmimo, bet buvo tokie laikai. Tyčia padarriau klllaidųųų: nepapeckiojau prie „u" nosinytės, prie šauktuko nepakleckinau taško. Tam, aš tau prisipažinsiu, kad atvažiuotum dar ir dar kartą.

- Supratau, - miražas išnyko.

- Kliuvo man tada, bet ar aš galiu gailėtis? - pritvinusi švelnumo abiem delniukais glostė nuogą Julių, šiureno retus plaukelius ant krūtinės, pirštukais lietė veidą, lyg tas veidas būtų mirtinai įkaitęs, bet veidas tarsi atšalęs. - Buvau pakvaišusi, stačiai dėl tavęs pamišusi. O taip. Tu girdi? Tu užsimerkęs. Aaaa?

Už sienos jau nubudę kalbėjo kažkokie žmonės, suūžė vamzdžiuose vanduo, kažkas skaudžiai subumpsėjo, pravirko vaikas.

- Tada SUSIRADAU tavo žmoną, o tai buvo visai nesunku, ir |SIPIRŠAU jai į drauges. Nustebau, kad ji pamišusi dėl Dievo. C) ba ba, kad aš, aš?! eičiau į bažnyčią, klūpočiau ir poteriaučiau? Nejuokink. Bet, o Dangau, susiradau Bibliją ir prigalvojau temų, kaip kitaip su Nata bendrauti? įsitraukiau į jos kovą su ateizmu. ARGI NE JUOKINGA: Karlas pasirodė kaip tik toks, kokio man... mums reikėjo - dėl savo mokslinių pažiūrų laisvamanis. Užsiundžiau Natą, priskiedžiau, kad trokštu atversti jį - jįįį! - į krikščionišką tikėjimą, ir mes pasidarėm kruvinos draugės. Po tokios išpažinties TU, aišku, MANE PASMERKSI.

-Jūs abi kraustėtės iš proto. Prajuokinot Dievą.

- Mes... mes net vienoje lovoje esame persiraiviusios, o ba - buvo toks momentas. Žinai, kaip čia pasakius, man pasirodė, kad ji daugiau homo, o ne hetero...

- Eikš.

Glostymas, gal dėl to ir buvo sumanytas, atnešė svajonių vaisių. Žodžiu, fikcijų kalba - geriausias jaukas.

Sapnas.

- Vargšas vaikas, - aštrumu ausis draskančiu balsu pasitiko Roką visos giminės pamiršta giminaitė, netikra Karlo Dumbos sesuo, - jis vadino „sasyčia", tuo visada pabrėždamas, kad Malvina, arba trumpiau Malė, - šlapio, kaip čia pasakius, šalia santuokos, o dar kitaip - pasigulinėjimo vaisius. - Tavo motina, ta zyzia Ugnė, privertė tave gelbėtis?! Sūnų?! Nuuuu bledė. O ką? Pabūk. Padabosi mano vaikus, ir mano Zeniui prie žvejybos pritiksi, o ko? Darmai duonos aš čia tau, berneli, o pasakysiu, duonos neraikysiu. O taip! Sunkūs laikai. Konservatoriai Lietuvėlę taip pribaigė, kad nors kauk. Melagiai ir sukčiai! O iš ko gyvent?! - pabučiavo špygą.

Ji sukosi kaip vėjūkštis: čia vienu metu kunkuliavo puodai, virto garais, čia lesino vištas, o - čia normalu! - aprėkė savo mergaites, už išverstą vandenį šluotražiu kliuvo šuniui Bardui, čiūkšt paklojo lovą štai ir naujam žmogui, tiesa, atokiau nuo šeimos, verandoje, tra ta ta beveik visu garsu rėkė radijas - ji neapkentė tylos! Opaaa! Prisvilo bulvės!

- Ką man galvoti?! Kur tas Zenius, po velniu! - prieš naktį jos energija baigėsi. Suguldžiusi dukras - cit! - kleptelėjo prie stalo prieš Roką. - Viskas. Aš kaip balionas, iš kurio iššnypštė oras.

Patylėjo. Gal laukė, kol sučiulbės svečias, - nesulaukė.

- Eržilas žvengiantis mano vyras. Nukritęs iš aukštumu iki pat žemės. Bet aš negaliu jo teisti, nes vis dar išperku vieną savo nuodėmę, nes aš, nors veržiuosi, bet dar neišsiveržiau iš kiauto. Taip pasakius, esu pakeliui į savarankiškumą.

Pacypaudama įvykių spiralė sparčiai vyniojasi: Rokas tiko kaip bubulas prie bubulės - jai vos trisdešimt treji - Malė subrendo perversmams ir it vyšnia jau prisirpo, ir - op! - Malė kils pakils kaip po sunkios ligos, ir visas pasaulis prasiskleis, ir a ha ha pakvies naujam gyvenimui.

Baldai apšiurę, gobelenas pradilęs, lopytas sulopytas, o ji troško blizgesio ir prabangos.

Dienos - kaip varnos plunksnos vienodos, o ji troško lakstymo ir džiugiu naujienų.

Vienas - tik vienas! - smulkių gintarėlių vėrinys ir plastmasiniai blizgučiai - čia visa Malės bižuterija, o ji troško brangakmenių, aukso, daug aukso ir tolimų kelionių.

Norėjo būti kuo nors svarbi, kaip nors garbinama, svajojo apie kokį nors darbą politikoje ar stambioje firmoje, o buvo (prieš savo norą!) priversta kiurksoti namuose.

- Ale tu ryžas ryžas, dar ryžesnis už motiną, - Malė atrodė kaip žuvis, ką tik išmesta i krantą, - išeities ieškojimo blūdas pasiekė apogėjų. - Aš čia pasakysiu, bet tu nekreipk dėmesio: tavo akys kaip kiaulės. Čia tiktų: blakstienos kaip išplautos, bet visa kita, čia dovanok, pavalius šlakus nuo tavo veido, tu visai nieko. Netgi gražus. O matai, kaip keičiasi žmogus šiek tiek pakutinus vaizduotę. Tik tu kaip kartis. Čia tai mano komplimentas. Nemėgstu apvalių vyrų. Jei ką sakau, tai iš širdies. Kaip Karlas?

- Aš... - Rokas nusigręžė, pastyrino akis j sieną - apie nešvankias istorijas nenorėjo kalbėti. - Aš nenoriu.

- Na ir nekalbėk. Žinau.

Patampiusi už nosies, gilios nakties vidury pažadinusi svečią, prigludusi prie pat ausies tyliai išrėkė:

- Ei! Aš maunu ieškoti. Eiii. Jei kam pasižadi, patiri dvasinį spaudimą, - dabar švelniai žnaibė Roko žandą, tas sukiojosi, nesidavė. - Kai rytą prabus mano dukros - paduosi arbatos, pririeksi juodos duonos, užtepsi obuolių košės. Gali viens du pakepti kiaušinių, - jau kilo. - Aš jam, šuniui, parodysiu, kaip paskui rujojančias kales lakstyti. Rojus, ne gyvenimas - naktimis norisi staugti.

Išbildėjo į tamsą.

Daug proto nereikėjo - nusikūlversčiavęs žemyn kraupiai narnantis, krūmu stagarus graužiantis šuo - jokių abejonių! - pasiutęs. Prieš Dumbos akis ūmai praplaukė skaitalai, girdėti perspėjimai, vakcinacijos storomis adatomis į pilvą ir - o! - būtinas, stačiai mirtinas skubėjimas, nes finalas - balta balta juoda kapo duobė - neišvengiamas.

Tragiškas.

- Nuostabu, - žinoma, išgirdusi apie Karlui gresiančią mirtiną ligą pasakytų gyvatiškai išsišiepusi Ugnė. - O po to, o po to aš būčiau kokia nors mis.

Ach!

Tempdamas tvinkčiojančią kairę koją, - o. Dievo rykštė! - čaižydamas, varydamas, narnėdamas Karlas pliekė save valios botagu. Kairė ranka, kurią gindamasis - pats, pats! pats!! - bruko šuniui j suputojusius nasrus, ta sukandžiota ranka srūva krauju ir lygiai kaip ir koja tvintvintvin muša skauduliu.

Neištvers.

Vis susmukdamas prie kokio medžio, sveikąja ranka vis nutaškydamas j akis plunkanti prakaitą, gaudydamas orą, orą! orąąą! - trobelės gal ir nepasieks.

Keista.

Sukandžiotos vietos žiojosi, mainėsi, rodėsi, kas tiesiog po oda būtu prigrūdęs saldžiavaisių riešutų - nukauburiavo kubreliais. Karštų riešutųųų! Aaaa!!!

Rudoji puslaukinė taksiška kalė - matyt, prakeiksmas! - kur Dumba, ten ir ji, kaip kokia Midgardo gyvatė, šliaužia vis iš paskos ir iš paskos, vis iš pasalų. Iš pasalų sėlino atsilikusi ir dabar. Krūpčiodama nuo kiekvieno žmogaus garso, bet sėlino! Karlas griuvo, kėlėsi, ainojo glėbiu apsikabinęs kokį medį - užkeiktoji kalė, ta rudė, plėtė akis ir - šast! - glaudėsi prie kokios šaknies. Spruk šalin! Šaliiin!!

Šast!

O! Tarp medžių - gal jau maišosi nuo akimirksnio ligos protas? - šmėstelėjo Ugnė! Tuo pačiu - prisimena! - žaliu apdaru. Velniškai tinkančiu: ugninis ir žalias - ar gali būti nuostabesnis junginys?!

Karlas net sudejavo. Ne! - išsprūdo saldžios nevilties šūksnis.

Kalė numirgėjo į tankmę.

O Ugnė, žaliu vėju aplėkusi ratu, aplink, žich! žich! žiiichh! - driokst! - užtrenkė miegamojo duris.

Ir mato!

Be jokio vėjo, gal kažko kiek pastūmėtas, gal Ugnės žaliu žaliu apdaru tik vos vos paliestas, nugriuvo pertrešęs medis. Bet tai juk grynas atsitiktinumas, negalėjęs pakeisti žmogaus tikslo.

- Neeee, aš šitaip negaliu, - inkštė stodamasis Dumba. - Aš privalau, aš privalau, aš... Aš! O, Ugne!

Pirmyn!

Dievas atsiuntė išbandymą - suteikė jėgų.

įgriuvęs j trobelę puolė prie veidrodžio duženų.

Kaip pasirodys ŽMONĖMS? Toks? Žvėries žvilgsniu, apsikarčiavęs barzda, galvos plaukų draikalais - toks laukinis? O ranka, o ranka juk tinsta ir tinsta, ir šlapiuoja ne krauju, o jau lipniu rausvu tekėjimu. Koja jau kaip nudžiūvėlė - nei sulenkti, nei atsispirti, nei prisiliesti.

Skubriai žirklėmis čiakt čiakt nukarpė susitaršiusius gurvalus, aplygino barzdą, patrumpino ūsus, nužirkliavo pajuodusius nagus.

Ir vėl j duženas!

Štai taip - jis šypsosis. Jis sakys, kad ne - *ne miškinis.* Kur gyvena?! Jis sakys, kad rinko putino uogas, skabė žalčialunkius, o savojo paso - gink Dieve - niekam nerodys. Paliks čia, miške. O pavardė? Sakys, kad Steponas Žalčius iš Butiloko kaimo. Iš kokio? Na, sakykim, toks kaimas kažkur prie Raseinių. Patikės?

Nudraskęs mašinos maskuotę, šiaip taip susirangęs vidun - o bėda! - bandė užvesti. Ištisus tris mėnesius nejudinta mašina nesivedė, bet ir vėl Dievas pasityčiojo (kodėl neatsiuntė MIRTIES?) - užsivedė.

Kelias, prižėlęs miškokelis, traktorių išdaužytas duobėtkelis, dar visai nuo lietaus neprižliugęs, bet apsivandenijęs, šernų maudyklių priknaisiotas, molio purvavonėmis išgadintas, - pravažiuoti šiaip taip tiko. Kelioką užgulusios šakos braižė mašinos šonus ir kliudė matyti, bet Dumba lėkė tarsi užrištomis akimis. Žinojo: jei stabtels, jei dumblėtu krašteliu įgrius i vandens pritvinusią duobę - amen. Niekas nė nesužinos - jokios pagalbos.

Nebegalėdama ištverti įžūlaus pažeminimo Nata, ko niekada nebuvo dariusi ištisus trylika metų, iš miegamojo išsinešė patalus ir persikraustė į dvylikametės Žibertos kambarį.

- Mama, tu savo problemomis nori apsunkinti mano egzistavimą.

Motina apstulbo, stovėjo apglėbusi nešulį, žąsiškai išpūtusi akis.

Kategoriškas dukters protestas tvilkė ledu. Ir veidas: apvaliai piktas, išsiviepęs, rėkiantis veidas su amžina potekste: aš riebi (ji sakydavo *rieeeebiii* šlykščiai patempusi apatinę lūpą), taigi *rieeeebiii dėl tavo,* ***mamai*** *kaltės.*

Nelaimingas, paties Dievo pamirštas vaikas: X formos kojos ir vaikiškais putliais riebalais apdribęs bręstančios paauglės kūnas. Skaičiavo: reikia sublogti penkiais kilogramais, paskui dešimčia, vėliau - baisu ištarti, vos ne dvidešimčia... Stop! Dabar nebeskaičiuoja, antsvorio tema - tabu. Mokykloje patyčiomis badyta užbadyta, apkalbėta, daugybę kartų užvaryta iki isterijos priepuolių susigadino charakterį.

Žiberta atidarė duris ir rūsčiai išrėkė:

- Išeik, mama, negadink santykių!

Kas per žodžiai?!

Brangiai pirktas ir perstatomas pagal Juliaus skonį milžiniškas triaukštis namas, kaip ir reikėjo tikėtis, nebaigtas - statytojui pritrūko kantrybės. Paveldėti Juliaus Ciko tėvo, amžiną atilsį chemiko, o gal ir senelio, amžiną atilsį eksviceministro, turėjusio laimę studijuoti teisę Oksfordo universitete, lengvo gyvenimo genai, kai viskas, ko užsimanai, savaime įplaukia į pražiotą burną, atliko juodąjį darbą -Julius laukė antrojo įkvėpimo.

Nata susitempė patalus į palėpės kambarius, žinoma, dar be durų, be vonios ir tualeto, be baldų ir sienų apmušalų. Kambariai tokie, kokius prieš dvejus metus paliko meistrai: visur lentgaliai, pjuvenos, plastmasinių detalių atraižos, akmens vatos kuokštai, išbarstytos vinys ir numesti apdulkėję instrumentai.

Bet palėpės privalumų nepaneigsi: pro pusapvalius langus, išblaškytus į visas keturias pasaulio šalis, kaip ant delno nuo Šeškinės kalno pamatysi pusę Vilniaus, o naktimis nusileidžia pats dangus - milijonai šviesulių.

Nata laukė, kas bus, jei ji išnyks iš šeimos. Niekuo, kas priklauso motinai, o tuo labiau žmonai, nebesirūpins - teprapuola visi skradžiai. Čia jos stebėjimo bokštas, tylos bokštas, o! vieta, kur susiduria ir atskyla du pasauliai. Ten, apačioje, plaukioja išdraskytomis žiaunomis dūstančios žuvys, o čia, virš galvos, skraido nebyliai paukščiai nukapotais sparnais.

Viskas, kas buvo suverta ant vieno siūlo, skambėjo unisonu, kur buvo tiek ir tiek pripėduota, kabančių sodų paūksmėje nebeteko jokios prasmės.

Susimušė laikas ir sapnai.

Žmonės - kaukėti, iš spalvotų skiaučių susiūti arlekinai, juodaspalviai baltaveidžiai mimai, dienomis iš urvų išlendantys apsimetėliai nykštukai, naktimis virstantys demonais - šlykščiau nesugalvosi - kasdienės, kasnaktės vizijos.

Natą užvaldė pavojingos mintys - pasiruošimas išduoti save baigtas. Apsitvarkiusi ir atsigulusi ant kietų grindų, savo liūdesiui prisipažino, kad nuėjo per toli - plytasmakris Julius, netvarkingas dabita, mėgstantis šokiruojančius kaklaryšius laimės kūdikis, tokio žmonos eksceso nedovanos.

Jėjęs sūnus išpoškino:

- Mama, tėtis skambino ir pasakė, kad ir šią naktį jo nebus.

Nata pravirko.

• • •

Nuogąstavimai baigėsi.

Viešuose nuskurdusiuose namuose, kurie neretai su sarkazmo gaidele vadinami ligonine, Dumba dusdamas iš gėdos klausėsi pašaipaus aikčiojimo.

- Viešpatie! Ar ten, kur gyveni, žmogeli, nė vandens nėra? Tokia smarvė, toks nevalyvumas, o! Bent apatinius kada nors pelkėje išsiskalautum, - nutempusi kelnes pasenusi seselė be jokios pozos dviem pirštais užsispaudė šnirplę. - Laikykis, broleli, chirurgui teks pamėsinėti. Be to neapsieisi. Ar turi kiek vaistams? Jei ne - supūsi gyvas. Nėr iš ko pagelbėti. Pirmas pjaustymas, pirmoji pagalba - darmai, o paskui... ar išgalėsi? Ne?

- Taip. Gal.

Žaizdos plėštinės, bet negilios - šuns draskymas iš ligos, bet ne iš pykčio - jaunutis, vos ne vaikas daktaras plušėjo vos ketvirtį valandos - juokingas, palyginti su skausmu, laiktarpis.

- Jei duosi kokį lita kitą, žmogeli, tai aš galiu patį apiplauti, - dusuliu serganti grubliaveidė seselė, ūžt! salstelėjusiu prakaitu ir vaistu tvaiku apliejusi Karlą, putlia ranka palietė kaktą. - Ale karščio neturi. Dar anksti. Turėsi.

Iš palinkusio kūno, lipšniu lūpų virpėjimo sklido nejaukus uolumas, saldus meilikavimas, o prisilietus jautėsi kažkas daugiau nei profesinis rūpestis. Už silpnumą ji, aišku, niekino visą vyrišką gimine ir, kaip Madona, nuolankiai atleido nuodėmes. Matyt, patiko, kad Dievo nubaustasis tylėjo ir tylėjimu išreiškė dėkingumą.

Slėpdamasis po apklotu, kaip po nuovartos šaknimis, apsiliejęs džiugesiu, kad vis dar neatpažintas, keikdamas daktarą už „gulėk čia, nes esi giraitės ligonis" ir už tai, kad paguldė seneliokų palatoje prie nuolatos atvirų durų, pro kurias matėsi visas ilgo koridoriaus šmirinėjimas, Dumba rietėsi į mazgą. Išsiilgęs šilumos, nusisukęs į sieną nuolatos save šiurpino, kad pikta scena kada nors būtinai išsilies. Keikė prakeikė riebiakoję išpurtusiomis blauzdų venomis seselę, kuri, neklystančia uosle jau nujautusi kušą, vis sukusi apsukusi, vis artyn ir artyn su savo kuždesiais. Bet Dumba nė krust - mirtinas ligonis.

- Čia žurnalistas iš vietinio laikraščio veržiasi, - lipšnino. - Jam rūpi, kaip, žmogeli, atrodo tavo ronos.

- Nereikia! - ūmai pašoko Dumba. - Nieko nesakysiu. Nieko nežinau, niekur nebuvau, nieko nelaukiu. Sakyk - man skauda, man limpa liežuvis, esu karštas.

- Čia kažkas ne taip, - dar labiau prisiplakusi, vos neapžiojusi ausies staiga greitakalbe sušnarėjo senė: - Ar tu koks ne banditas? A? Neatrodai, bet iš akių gudrus - kiaurai matau. Aš nė cypt. Sutarta? Pakeravosiu. Duok penkinę. Sutarta?

- Man reikia paskambinti, - Karlas suprato - prakeiktoji neatstos - ir nutarė išpešti naudos, bet rukšlėmis apdribakaklė moteris jau patenkinta grimasa mėgavosi pagimdžiusi taiklią mintį. - Reikia.

- O čiaaa tai suprantuuu, - nugalėtoja nušvito. - Duosi dešimt? Vakare, kai budintis daktaras išeis lošti kauliukais. Paprastai būna tylu. Nuvesiu. Duosi?

Ragana.

Nudaužto svetimo gyvenimo skeveldros, pavainikio sūnaus Tado *alio* nutvilkė neviltimi. Atskridęs tolimas garsas iš susifantazuotos terpės sustiprino apmirusias vizijas - draiskanomis virtusią namu mozaiką. Dumba, pats save prisiskyręs fantastiškai susipynusio įvykiu koliažo atplaiša, nesidrovėdamas šaukėsi namų židinio dievų larų malonės. Pavargusiai išsiilgęs Lietuvos metropolio, savo sielos miesto Vilniaus, Karlas stiebėsi sužinoti bent ką nors IŠ TENAI, bet svetimo kraujo sūnus, savo *alllio* tarsi akimirksniu nuplėšęs Mido ausis, privertė apsidairyti.

Kaip skorpionas, žvilgsniu žudydamas prie Mašu vartų Gilgamešą, dieviškoji seselė prisispyrusi žlibino nė už ką nenorėdama praleisti progos įlįsti į svetimą paslaptį. įsitempęs veidas ir paraudęs nosies galiukas priminė šimtametę krūtį - nuo begalinio smalsumo ruklomis suplyšusi oda ir bukumo medgumbiai. Mistinio paveikslo „Navahų kintanti moteris žiemos speiguose" pagrindinis akcentas: šiurkšti senė prieš atsinaujinimą.

Susuko dar. Ir vėl krankt - *alllio* lyg žibalinės lempos atspindys iš ano šimtmečio. Karlas trenkė ragelį. *O!* Tokiu susivėlusiu vakaru, maišalynėje prieš ramybę staiga sugriuvo fantazijų TYLOS NAMAI.

- Kol gysi, hm, aš tau atstosiu šeimą, - be jokios gėdos krankt krankt nušvitusi senė. - Nesinervink, nes dar supūliuosi. Taip išeina, kad tu visus myli, o tavęs niekas, bet aš tau būsiu viskas. Sutarta?

KM)

Viskas.
Palaidas gyvenimas turi tik
vieną išeitį.

• • •

Malės namuose, atvirkščiai nei normalu, dėjosi keisti dalykai. Prieš savo valią Rokas tapo slėpininga dviejų jau susvetimėjusių žmonių agonijos jungtimi.

- Ką?! Tu ir vėl išplauki? Ar ilgam? - užgniaužusi džiugesį tūžmingai ūbavo Malė, bet, nešiodama širdutėje ledą, savojo vyro paveikti negalėjo - tuščias garsus garsas.

Malė privalėjo nulaužti balsą - šeimai trūks plyš reikėjo pinigų, ir daug, tiek, kad Zenius nebesuprastų, kiek davė, tiek, kad slidus vyriokas susipainiotų, kiek ir kam reikia.

Kaskart per kokius pusryčius, ant stalo iškilmingai tėkštelėjęs šimtinę kitą, vargšelis šiepėsi nugalėtojo burna - jautėsi maitintoju - nugalėtoju. Bet! Bet juodo kaip priežda ir aštraus kaip smigis Malės liežuvio, jos nekantraus rankų mosikavimo, kretėjimo visu įšėlusiu kūnu Zenius bijojo - makabriškas laisvės supratimas kaustė iniciatyvą.

- Kaip rugsėjo pirmoji? Mokykla kaip? - Malė iš paties Roko lūpų užsigeidė aiškumo pasalūniškai užslėpusi saldžiąsias savo svajones. - Na?

- Noriu paprašyti, na, prašau, kad daugiau nevadintumėte manęs vaikeliu, - supurkštavo prasikalusio vyro balseliu, o pats o! nusitvilkė veidą kraujodažiais - veido šlakeliai pasislėpė. - O mokykla niekaip. Viskas.

- Ką čia kalbi kaip purlius. Niekaip? Kvit?

įsisiautęs į tragiko, žmogaus, kuriam šiam pasaulyje nebėra vietos, vaidmenį, Rokas tikėjosi, kad iš šalia esančių, nejaugi nesuprantančių, turėtų lietis švelni paguoda, vilties dovana ir

noras apsaugoti. Pusiau dėdė Zenius, užsirakinęs su savo paslaptimis, žinoma, svetimas ir tolimas, bet tikra netikra teta Malė? Malė vis dar svečiui tebebuvo rami ir apie kažkokią kulminaciją net nenutuokė.

- Jei nieko neįvyks, tai taip, - pasufleravo Rokas.

- Na ir gerai. O kas? Kiekvienas gaidelis prasikukuriekina skirtingai.

Netikėtai sau, išgriovęs visus kelius atgal, slegiamas begalinės širdgėlos (taip jam atrodė), jaunasis Dumba, kuo niekada nebūtu patikėjęs, glustelėjo prie Zeniaus, atsainiai priėmusio palankumo dovaną.

Malė, kelias akimirkas pagalvojusi, tam pritarė, kniktelėjo galva ir palydėjo vyrus blunkančia šypsena.

Veiklioji bedarbių dalis, tie, kurie piestu stojosi protestuodami prieš elgetų dalią, susivienijo į brakonierių gaują ir jau kelerius metus siautėjo Ignalinos ir Zarasų ežeruose.

Rūkydamas didžiulėje metalinėje statinėje sukabintas žuvis Rokas džiaugėsi, kad sodyboje tarp pievų, krūmų ir ežerų - kaip siūruojanti smilga vienut vienutėlis, ir mintijo fantazijomis. Kartais prisivežė tinklų vyrai lopė skyles, lazdomis daužė žolių džiūvenas, žaliai dažė plūdurus ir marmalijo apie žuvis, pinigus ir jaunas gražias bobas.

Rokui vėrėsi svetimas natūralus pasaulis, tad negalėjo atplėšti akių nuo naminę šniuruojančių vyrų, nuo saulėlydžių, kada apsupę nužiūrėtą ežerą saugojo nuo inspekcijos tuos, kurie merkė tinklus, nuo saulėtekių, kada tempdami maišus žuvų kūbrino apylankom, kad nenužiūrėtų pikta akis, dilgt dilgt dilgt per nervus - laukė stebuklo.

- Gerai, gerai, vaike, - susikimšęs už žuvį Rokui skirtus puspinigius Zenius lengvai prarijo tamsos minutę, raminamai sukikeno. - Tu toks lyg prispyrė nusišikti. Ko čia pykti? Sudėliok, kaip ir kur gyveni, truputį pailsėk, Štai ir viskas, ko prašau.

- Ei, - išvydusi ant virtuvės stalo papildoma šimtinę Malė grybšt! suspaudusi saujoje gustelėjo. - Leisk, Rokuk, paliesti tavo kaktą. Bus ruduo ir prisirps spanguolės. Ha. Netiki?

Vyrui negalima prarasti išdidumo - apgautas ramybės kirminas blaškėsi ieškodamas sprendimų. Rūkyklos kūrikas Rokas į šauksmus neatsiliepė, drybsojo verandos siauragulėje ir pastiręs nuo aušros iki pietų žiopsojo į apsiblaususias lubas. Pojūčiai apsiribojo prapuolusiu tėvu, paskutiniu barniu, mokyklos klase su tuščia vieta, motinos atviros neapykantos protrūkiais ir abrakadabra apie teisingą pasauli. O kur šiame judėjime esu aš? Mažesnis už chaosą ar lygus su lygiais prievarta įtrauktas? Kokią reikšme turi tai, kad - o! motinos patyčių ekstazė - buvo įstrigęs gimdymo takuose ir jis, Rokas, nutvertas replėmis, prievarta ištrauktas į šį spengiančios šviesos nuodėmpasaulį. Jokios? Bet replių pėdsakai ryškūs: smilkiniuose duobės.

Apvaizdos skirtą valandą - aaaa, stebuklas pasitvirtino! - nutaikiusi progą - dukrelės užsižaidė kieme, Malė tylutėliai įcimpino į verandą.

- Ko guli? Oooo, bet temperatūra krito, - abiem delnais apglėbė įnamio skruostus. - Aš tau atnešiau vaistų. Tik prasižiosi ir nurysi, o paskui matysi, kas iš to išeis.

Rokas nusisuko.

- Na kokie jie juokingi, tie miesčionys. Esmė juk ne tai, o štai, tiesa? - ji uždėjo vieną koją ant lovos krašto ir, paėmusi jam už rankos, lėtai pakišo sau po sijonu, ten, kur nedrįstum net pagalvoti. Moteriškas menas su pigiais triukais.

Baisiausia, kad Rokas, vis nusisukęs, tarsi nieko nesupratęs, rankos neatitraukė! Stebėtinai greitai įkaitęs, jau karštas, jau karščiuojantis kaip į krantą išmestas žiopčiojantis ešerys, jau dūstantis, apsvaigęs nuo haliucinacijų, ko niekada sau nedovanojo, praskydo.

- Na, užteks, - nustūmusi svetimą ranką Malė nusipurtė pagundų dulkes. - Čia tau, sakykim tiesiai, atpildas už šeimai

skirtus papildomus pinigus. Juk sakiau: rudenį prisirpsta spanguolės, bet pažinimas, vaikeli, turi būti laipsniškas, nes kitaip lieka neįgyvendintas.

Globėjiškas patapšnojimas per žandą tolygus lazdos smūgiams per nugarą. Suskaudo papilvėje - erekcija baigėsi šlapiu virpėjimu.

Julius Cikas jaunesnysis, iš visko sprendžiant, nuvirto ne į tą pusę, kur buvo tikėtasi.

Antrojo pasaulinio karo metu Devintajame forte, kurį hitlerininkai vadino mirties fabriku Nr. 1005-B, 1941 metų lapkričio 14 dieną buvo nukankinti Juliaus motinos žydaitės Redos tėvai (data, žinoma, apytikslė, bet našlaitė Reda būtent tą dieną kasmet važiuodavo į memorialą uždegti menoros, ritualinės žydų septynšakės žvakės. *Šiandien aš tyliu* - sakydavo prieš išvažiuodama). Tokia lemtis: auksinis žiedas - ir kas pasakys, kad dalykai nesusiję? - įkrito į šulinį; vos atšokusi vestuves jauna gydytoja neišvengė dar vieno tragizmo - Julius Cikas vyresnysis žuvo nenustatytomis aplinkybėmis.

- Važiuok iš čia, važiuok iš Lietuvos, važiuok į Izraelį ar dar toliau, nes mes drebam iš baimės dėl tavo ateities, - ragino Rietavo miestelyje nusenę Musteikiai, išpuoselėję Redą. Bet Reda, pajutusi nėštumą, liko ir, pagimdžiusi žuvusio vyro sūnų, ilgą laiką bendravusi su savo TYLA, ašarotomis akimis, kęsdama krūtų skausmą nuo pieno gausos, išvyko į savosios istorijos šventąjį miestą Kauną, kad viską pradėtų nuo pradžios.

Prieš pilnametystę sūnui buvo drėbta: *dėl savo nukankintų senelių tu turi būti žydas.*

Bet - tragizmas tęsiasi - pamačiusi labiau nei įprasta atkišta sūnaus negrabiai apkapotą smakrą, kietai sučiauptas lūpas, griežtu vienodu altu tėškė paskutinį argumentą:

- Pagal mūsų papročius vaikai, gimę mišriose santuokose, privalo pasirinkti motinos tautybę.

Bet Julius Cikas jaunesnysis įsirašė: lietuvis.

- Žinojau, ak žinojau, tu būtum kada nors užtraukęs nešlovę žydų tautai. Tai štai mano verdiktas: geriau smūgis dabar nei kada nors ateityje, - ir išdidžiai išėjo iš kambario, kad TYLOJE išsiverktų.

Deja, rodyklinis atsikišusio smakro kaulas buvo vieta, kur susiduria du pasauliai, - sūnus tapo nesustabdomas.

Artimos ateities niūrumas pribloškė motiną, jos balse atsirado niurzgesio obertonai - vienturtėlis Julius Cikas jaunesnysis, vos baigęs, savo džiugesiui, mokyklą, palikęs sugniuždytą motiną, išėjo iš namų.

Sukietėjęs smakras, atkaklumo noragas, be jokio didesnio vargo kursą po kurso vertė statybos mokslų velėną pirmūniškais pažymiais. Žemaitišku krauju atskiestas žydas, savotiškas poliksenas, savotiškas autistas, savotiškas asketas, praradęs dovaną bendrauti su žmonėmis. „Nėr ko tuščiai maivytis bandant delnu uždengti tiesą - iš šio studento išeisiąs kruvinas mokslininkas, geležinė pamaina", - ne kartą bubniojo statybinių mišinių profesorius Bulota, bet Cikas, priešingai, negu tikėtasi, trenkėsi ten, kur šaukė genai: tiesa, liko Vilniuje, bet tapo ministerijos menku valdininku, skirstančiu statybines medžiagas.

Kas gali kaltinti Redą Cikienę, kad pasimaišė, kai - *prakeiktu lemtis!* - paliko vienintelis vaikas?

Kas jai liko?

Sinagoga, žydų istorija ir savos šeimos ištakų ieškojimas.

Štai trys amžinosios, be laiko nubalusios, nublukusios, aikštingai nusivylusios, bet vis dar kažko besitikinčios moters

TYLOS temos. Kai po aštuonerių metų savanoriškos tremties *„iš principo"* sūnus įžengė į tą patį kambarį, motina klūpojo ant grindų apsiskleidusi kortelėmis, nuorodomis, paaiškinamaisiais lapeliais ir spalvotų rodyklių raizginiu.

- Štai, - nepakėlė galvos, neparodė, kad visai kvankt. - Štai mano, štai mūsų šeimos šaknys. Matai? - nudavė, kad skyrybų nė nebūta. - Mes palikuonys garsiųjų Rothschildų, dar aštuonioliktame amžiuje radusių idealų sprendimą ir atidariusių bene pirmąjį privatų banką. Jokie kiti žydai nesusikrovė daugiau pinigų ir nebuvo tokie populiarūs, - ji pakėlė geltoną raudonai prirašytą popieriuką. - Rothschildų vardas kilęs iš raudonojo skydo, kabojusio ant namo Frankfurto gete dar šešioliktame amžiuje. Girdi, vaike, aš atkasiau, kad mūsų šeimos protėvis buvo - o šėma! - Meyeris Amschelis, miręs kaip tik 1812 metais, nugyvenęs 68-erius metus, pinigų keitėjas, antikvaro prekeivis, tekstilės pirklys, bendravęs net su Vilhelmu IX, Hesse-Casselio kurfiurstu, - sunkiai pakėlusi į sūnų sujudusi veidą dar sunkiau ištarė: - Tau reikia pinigų? Aš pinigų neturiu, bet žinau, kur jų gauti. Tiek, kiek reikės. Tau reikia mažmožio - klaupkis šalia manęs ir pripažink savo kilmę.

Jai išsisuko varžtai - ne kitaip.

- Tada nebus jokios kalbos.

Keletą metų po 1987-ųjų kiekvienas kaimas, miestas ir didmiesčiai - visa Lietuva - sluoksniavosi į tuos, kurie plazdeno aukštybėse, kurie lakstė ant žemelės skubėdami, kniubdami, savosios *patria* ieškodami, kurie, jau spėję prapulti, šliaužiojo savajame chaose. Vieni žiobčiojo trokšdami apskritai laisvės, kiti gi troško laisvės pinigams.

Šalia vaiduokliškos tikrovės kikeno tikrovės fikcija.

Korumpuotųjų jėga prilygo dievų jėgai. Laisvės troškimo ekstazė - Nepriklausomybės akto - o *horribilc dictit!* o kokia kerinti antipija! -deklaracija 1991 metų kovo 11-ąją tik teoriš-

kai (o, koks šventvagiškas tvirtinimas) pakeitė inertiška judėjimą. Sužvėrėjusioje tikrovėje sluoksniavimasis rijo aukas.

Ar galima kaltinti Julių Ciką, kad karjera dingo net neišsiskleidusi?

Ar įmanoma priešintis, jei aplink - tikrovės apgaulė, kičas ir stabai? Ideologijų divertismentas, moralinių normų vivisekcija ir - o, kad nupūtų liežuvis! - *ibi patriu, ubi bene* (še tau: tėvynė ten, kur gerai).

Ar galėjo Julius Cikas priartėti, prisišlieti, suprasti tiesą apie užmirštą neužmirštą MOTINĄ?

Ką galėjo pasakyti, ką duoti ir ką gauti? Kokie jausmai?!

Ar įmanoma suprasti, kodėl Julius Cikas nėrė į sūkurį ir išnėrė su pinigais tarp tų, kurie skleidė sparnus aukščiui.

Žydai visada mokėjo sukurti kažką iš nieko. Tas niekas - atkovotos ir dosniai pasidalintos statybinės medžiagos.

Grynaveisliškumo problema turėjo dingti, bet motinos dėka kaip Manananas veržėsi iš gelmės - santykiai nutrūko, bet karmos vingiai įsismagino - atsirado Ugnė.

- Ėsk obuolį. Na, žiokis.

• • •

- Jėzau! - suriko Ugnė. - Tokio, mano sūnau, tavęs pikto dar nebuvau mačiusi. Štai šitaip atsidėkoji už viską, ką tau esu padariusi? Kas yra?!

Dvasinis balzamas - Juliaus sumažintoji, atjaunintoji kopija putlusis Tadutis, pernelyg juslingas, pernelyg išpopintas, pernelyg dailiai išpuoštas, peršertas, kratėsi saldžialūpės motinos meilės. Kad nepadarytų dar vienos lemtingos klaidos, Ugnė lipčium lipo prie sūnaus skausmingai persistengdama vienu ypu perskelti nesubrendusi riešutėlį, staiga suprasti purkštuką nuo odos spuogelių iki suslėptų pasvajojimų.

Kvėpuodama jaučiamo pavojaus smilkalais įsodrintu oru, vaikščiodama įkaitintais šaligatviais, viskam drimbant iš rankų, Ugnė, savo tragediją apvilkusi fantazijos rūbu, rado savyje dar neregėtą savybę - gebėjimą altruistiškai įsijausti ir suprasti.

- Kodėl gi? - motina lindo į sūnaus lovą, ak! apglėbusi tvardė spurdėjimą. - Aš tave išnešiojau, tave savo krūtimis išmaitinau, a? Ką? Svetima?

- Mama, aš sapnuoju: mes su tėčiu, su broliu važiuojame į Vingio parką, žiūrime, kaip žirgai šokinėja per kliūtis. Mama...

- Cit. Kur jie dėsis. Parsiras.

- Mama...

- Cit! Pakentėkim. Artėja pabaiga. Užplaukė nerimas. Cit.

Dizainerio kabinete, panašiame į visokio šlamšto priverstas dailininko dirbtuves, Ugnė, atpažinusi priartėjančią mūzą, gimdė eskizą po eskizo, liejinius akvarele, aplikacijas, mėtė vos brūkšt brūkšt paliestus lapus, - siutulingi pasąmonės protrūkių seansai. Niekada nebuvo sukūrusi tiek daug ir tokių sėkmingų modelių. Kūriniai pranoko kūrėją. Ugniniais pasišokčiojimais nuo rankinių peršokusi prie ekstravagantiškų diržų, prie odinių liemenių paaugliams, rokeriams ir žvejams, prie dėklų ginklams ir papuošalų pakinktams, prie odinių rėmų paveikslams ir odinių suvenyrų, Ugnė Dumbienė tapo bendrovės pasididžiavimu.

Padidino algą ir išsiuntė į muges Drezdene bei Milane pasižiūrėti, pašniukštinėti, pasitobulinti, bet kelionės dvasinio stiklėjimo nesustabdė. Naktį skrendant virš Europos - lemties ženklas - švystelėjo ryški kometos uodega ir sudegė - Ugnė išsigando.

Prisivartęs baltoje lovoje, užsigynęs niekam nepraversiąs burnos, - iki alkūnės aptvarstyta ranka stirksojo kaip užtvaras smalsiems liežuviams, - Karlas Dumba stenėdamas laukė pabaigos. Jau aišku, kad šiandien tokia diena: arba - arba. Jei, nuvyniojus tvarsliavą, paaiškės - susitraukė, nusausėjo, atslūgo, tada ištrauks siūlus ir lieps nešdintis, o jei ne - pjaustys dar kartą.

- Nagi, gerbiamasis pone, girininkas laukia. Atsisuk, - seselė čiuptelėjo už peties. - Tik pažvelkite, pone girininke, kaip mes ji atpenėjome. Sakote, laukinis? Argi galima buvo manyti kitaip?

Ligoninė - vieta už normalaus gyvenimo ribų: norint pasveikti reikia papildomų pastangų. Iščiulpusi ko smagiai siekė grubnanosei seselei jau užmokėta, - kvanktelėjusi *„Nepamiršk paskutinės procedūros",* patenkinta numokšlino koridoriumi.

- Gal, sakau, gana, - patenkinęs įkyrų smalsumą, kur ir kaip nusistaipaliojo pasiutęs šuva, girininkas šoktelėjo prie moralės dalykų. Gunktelėjęs, šnibždom virpčiodamas apkepusias lūpas, kad neprasprūstų koks žodžiukas pro šalį, kaip nuodėmklausys klūptoje gėdino: - Tu gi - visi mato - ne koks valkata. Grįžk į namus, na iš kur atvažiavai. Ar galiu ramintis, jei mano miške vargsta žmogus, a? Nūnai prilijo, keliai išpliurpė, šakos nuo vandens perlinko - nei praeiti, nei pravažiuoti, nei gyventi - lieja kiaurai. Sukils šalti vėjai - kur dėsies. Šnekinau, jei, sakau, tu kažkur sugrįžti negali, tokią bobą. „O ko?" - sakė. Sakau, tik šiaip šiek tiek, ne protu ligotas. Priims.

- Nereikia.

Pasaulio laikrodžio stiklas sudužęs, laikas apdulkėjęs, sustojęs, begarsis.

Vos išsiveržęs į Plungės suspaustą gatvę Dumba vaikščiojo lyg turistas užvertęs galvą j medžius, į stogus, i debesis. Tratėjo sustingę sąnariai. Pernelyg smirdi oras, kad visa krūtine dumpliuotum. Užsitraukusios žaizdos pernelyg dilgsi, kad skubėtum. O ranka ant balto raiščio pakabinta po kaklu - nesusimo j uosi.

Pašte nuspaudęs degančius mygtukus į Vilnių išsiilgęs laukė stebuklo, bet ir vėl, jau kelintą kartą, atsiliepė plonabalsis Tadas. Keletą mėnesių užsitęsusios dvasinės kančios veržėsi reikalaudamos išsigelbėjimo: nustokit tirtėti, rankos!

Elgeta senis prašė išmaldos keikdamas Lietuvą, kad maža pensija, kad alkanas, kad nei vaikai, nei anūkai nenori priimti. O dangau, kokia bjauri senatvė.

- Duok kelis litus varganam žmogui, - maldavo prisikišęs senis.

- Kokius litus?

Seniai girdėti garsai, prisiriję laiko ir atstumo, įgauna žemės drebėjimo galią.

O, duženos!

Šiurkščiai nustūmęs senį Dumba išsiveržė lauk.

Lauk!

Oras prisipildė įžeidaus tvaiko.

• • •

Baimės persisunkusi brakonieriška žvejyba vartėsi tarp sėkmės ir praradimų, bet dėl lietuviško pavydo, gyvatiškų apkalbų, noro kuo daugiau apžioti šviesų dangų niuko pavojaus debesys.

Malė kai ką žinojo, bet Zenius drastiškas naujienas slėpė. Mirtina Malės draugė Audra Zubienė iš Dūkšto, paslaptingu būdu viską sužinanti anksčiau nei rašo laikraščiai, Malei at-

skleidė aštrų kaip smeigtuko dūris žagsulį: vyrus apšvarino aplinkos apsaugos inspekcija, išgraibė iš ežerų kalnus tinklų, paryčiais vaikėsi Zeniaus gaujos brakonierius, elektra žudžiusius vargšes žuvis, o Česlovui Kuronui kliuvo kaip reikiant - nubaudė tūkstantine bauda.

Malė artistiškai griebėsi už galvos.

- Tu mus visus išvarysi iš proto! Paleisi ubagais! - rėkė Zeniui. - Jei pakliūsi, o pakliūsi būtinai, mes neišsimokėsime. To dar betrūko: tavo gerklė praryja mūsų gerovę, o tavo klynas amžinai prasegtas visam pasauliui, visoms smagurėms boboms! Su kuo aš gyvenu?!

Vykęs išpuolis norint padaryti įspūdį. Atviras gudrus riksmas pasiekė ausis - Zenius dievagojosi, kad nežino kito būdo, kaip išgyventi, bet Malė pakėlė ranka reikalaudama tylos.

Ji buvo nesustabdoma. Pynė savąją hibridinio pasaulio viziją šeimos kracho akivaizdoje - aistra atvėso, o mažėjant pajamoms, didėjant išlaidoms sušmėžavo bado grėsmė. Žinojo: paryčiais pusvelčiui pardavę dalį ką tik per naktį sugautos žuvies, vyrai, pirkę samanės, kiekvieną butelį iščiulpę iki lašo, psisisapalioję makabriškų istorijų, pakrūmėse knarkia iki vakaro. Naktimis, maišydami ežerus, degantį troškulį malšina rieškučiomis semdami vandenį a ta ta! nebijodami suviduriuoti.

Klaidingai maniusi, jog Zenius - pasisekė! - atrado auksinį raktelį nuo auksinės dėžutės, Malė ūmai suprato, kad brakonieriška žvejyba - silpno, sumenkusio diplomuoto inžinieriaus apogėjus. Dardėjimas kasdienio nuopuolio laiptais žemyn iki visiškos degradacijos. Prasmirdusį savo vyrą išstūmė iš šeimynininės lovos ir nustojo ryti kontraceptines tabletes.

Malė, sukrėsta ir pažadinta, išsipirko vietą turguje ir apibėgusi gyvuliais užsivertusius kaimynus sutarė, kad ji, ji pati pardavinės sūrius, patį riebiausią sviestą, pačią tirščiausią grietinę ir tarpininkaus parduodant aukščiausios kokybės pieną.

- Nu nuuu, - nutęsė Zenius kasydamasis užpakalį.

Užklampinęs mašiną prie galinės kaimo trobos Karlas leidosi žliugesio pievatakiu.

Perlinkęs nuo pusmaišio, prikimšto miestietiško maisto, paknopstom šlep tep lapsėjo dar labiau pabjurusiu miško keliu nuolatos kairėn dešinėn aplenkdamas lietaus užplaktus krūmus.

Paslydės šleptelėjo - kojas iki subinės nudiegė šlapias šaltis; nebesisaugojo - koks skirtumas, kada ir kur griuvęs žmogus griūna dar kartą? Neįsisąmonintas, nesuprastas, stichiškas judėjimas. Stiprėjantis protestas, stiprėjantis veiksmas, silpnėjantys nervai. Dabar dar sunkiau: būtų paprasta žinoti, kad TEN tyla, bet TEN ramus Tado *alio alio, kas čia nori kalbėti* suskilo į klaustukus.

- Nieko negirdžiu.

Ugnė - štai kada pasiveja prisiminimai! - šv. Kūčių vakarą prie nukrauto balto stalo keturiems prisikišusi prie veido maldaknygę skaitė maldas, liepė žegnotis, kartoti amen ir toliau aleliuja aleliuja... Mano kūnas tikrai yra valgis ir mano kraujas tikrai yra gėrimas. Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje, o aš... aš... aš jame. Amen.

Dumba suprato paraidžiui: kai visas pasaulis džiaugėsi, Karlas, vietoj ateinančio Jėzaus įsileidęs pagiežą, sėdėjo surūgęs.

- Šiandien viskas, - nekreipdama dėmesio i kūčiavojančius vaikus ir lyg mediniais dantimis sulėtintai čiaumojantį vyrą - ji jau buvo ištrūkusi į laisvę - pridūrė: - Aš pasakiau. Einu žemyn.

Buvo aišku, kad Ugnė sprunka iš namų.

- Aaaaaa!!! - užvertęs perkreiptą veidą į dangų Dumba klykė pasimaišiusio gerkle. - Aaaaa aaaa aaaaa!!

Sviedęs maišą į krūmus, susiėmęs už galvos svirdinėjo be tvarkos, kol ištryškusios ašaros, sumažinusios vidini slėgį, sumažino ir egzistencijos kančias. Ugnės šaipai skambėjo aiškiau už kliedesį - paėmęs maišą nušliurino verkdamas. Oooo, kad nelaboji nusprogtų nuo šlykščių prisiminimų: šv. Kalėdų naktį, džiaugsmingai šviečiant visam Vilniui, kai aplink sproginėjo petardos, griaudėjo fejerverkai, aidėjo dainos ir po balkonus šmirinėjo įsilinksminę kaimynai, Dumba sėdėjo savo mašinoje kaip tik prieš įėjimą ir laukė Ugnės.

Iki ryto.

Tos, kuri išniekino švenčiausią sakramentą, nebuvo nei naktį, nei rytą. Grįžo prieš mušant sieniniam laikrodžiui pusiaudienį. Nuvargusi ir besišypsanti, ką tik pasidažiusi, niekam nežiūrinti į veidus. Pasakiusi, kad užvaldęs įkvėpimas, kad per naktį pripiešusi begalę eskizų, griuvo į lovą.

- Aaaaaaa!!!

Dar labiau suknežusi trobelė, per kaminą pralijęs lietus iš krosnies išpliūrino juodą buizą. Voratinkliai, pelėsiai, žiurkių urvais išgraužtos grindys, žemių rausalai ir nuknebusios papuvusios durys.

Smirda puvėsiais ir dusina drėgmė.

Maišą pakabinęs ant vinies, įkaltos į lubų siją, žvilgtelėjęs i duženų veidrodį ir dėl to dar labiau sugižęs, išsiveržė į lauką. Risčiojo mišku žinomais takeliokais ir žinojo kur: prie Dievo sosto, didžiulio akmens, tarsi milžiniško krėslo ant aukštos kalvos, nuo kurios stačiai po kojomis stirkso miško viršūnių žaliaskarė jūra.

Gal pasigirdo?

Pavymui per miškapelkes girdėti atsargūs pleškiojimai.

Ką Ugnė pasakė po to ryto, Karlas niekada nepakartojo. Užspaudusi moteriškos lyties Velnio, tarkim, Velnės, džiugesį tarė:

jei tu tikras vyras, turėtum mane užmušti, naaal Ir nusikvatojo, vos susilaikė nespjovusi į ūmaus karščio užiietą veidą.

Turėjo užmušti!

Dup!

Ir ramybė.

- Aaaaaa!!!

Kažkas per pelkes nusitaškė atgal.

Dumba pakylėtame Dievo soste sėdėjo ilgai.

Iki sutemų.

Kai sužvarbęs nulipo žemyn, pamatė vienaakę kalytę. Šlappurviu apsidrabsčiusi kalaičiukė laukė.

- Labas. Na eikš, - pasilenkė norėdamas paglosčioti, bet šunelis nepatikėjęs šastelėjo šalin.

• • •

I visus skambučius: *kaip sekasi Karlui?* kaskart lyg elektros nudilgyta Ugnė pasakydavo *gerai,* bet, to neįmanoma nutylėti, kiekvienas skambtelėjimas šviesos greičiu artino prie kritinės ribos. Šiame šauktukais ir klaustukais pažymėtame laike, kai iki dutūkstantųjų metų buvo likę tik trys mėnesiai, Ugnė, susitapatinusi su apsišaukėliais pranašais, klykiančiais apie pasaulio pabaigą, laukė bent mažiausios naujienos, bet naujienų nebuvo - jokių.

Žinoma, bėda dėl sūnaus Roko, per sapnus, per ištisas naktis be žado spoksančio sapnų apuoko akimis.

Žinoma, dėl Karlo, matyt, bufonados artistui turėtų būti gana, jau kažkur čia pat finišas. Juk žuvies pasižiopčiojimas visada baigiasi agonija.

Bet ne - tyla.

Paniškas troškimas vienu kirčiu sužinoti visą tiesą ūžtelėjo į paviršių, aptemdė protą - Ugnė padarė nepataisomą klaidą.

Savo mažyte mašinyte per dvi švenčių dienas spėjo aplėkti puse Lietuvos, toliausi taškai - Joniškis ir Zarasai, pasilabino su visais artimesniais giminėmis sakydama: *aš vos vos kelioms minutėms važiuodama pro šalį, ir kaip galėjau neužvažiuoti* - dairėsi bėglių.

Veltui.

Malė, artistiškai išpūtusi akis, rėžė nė nemanydama įsileisti viešnios į trobą:

- Kas per šeimynėlė, - žiūrėdama į dangų pliaukštelėjo delnais. - Visi durniai. Ko atvažiavai? Ko ieškai?

- Gal jau metas, sakau, arba - arba, - vos pasisukiojusi kieme Ugnė klast vėl į mašiną. - Na, jeigu jau taip, tai sudie. Sudie, sakau! Daugiau, tikiuosi, nepasimatysim. Niekada.

- Žinoma. Joji ant dviejų arklių, o kaipgi, gali ir užsimušti.

Netikra Karlo sesuo Malė, pernelyg tolima, kad pavadintum pirmos eilės gimine, buvo, deja, paskutinė viltis.

Grįžo į Vilnių galutinai praradusi proto pusiausvyrą. Prasmė veikti pūzriškai sprogo: *ką veikti, kai visos galimybės išsemtos ir liko tik laukti.* Užgulė klinikinė depresija, kurią pagilino, ko pati nesitikėjo, ilgalaikė abstinencija - alkoholis vimdė ir purtė.

Stvėrėsi praeities.

Apimta į nevilti varančio sąmyšio alkiojo Juliaus, bet Julius, sėkmingai pardavęs Melnragėje sklypą, nusidangino dar toliau, į Palangą. Parzylioti į namus, į Vilnių, neketino.

- Niekai, kad nieko nedarai, - švelnino telefonu, nesuprasi: užjaučia ar smerkia. - Palauk, kol supyškės šalčiai. Susisems vaikinai, išsiryškins ir į žemę žiūrėdami parturliosis. Pamatysi.

- Bet laukimas...

- Nesusiviliok silpnybe, Ugne, atvažiuok. Nusipurtysi slėgesį, ir pasaulis uždainuos iš naujo. Niekai.

- Juliau... - veide žiojėjo tuštuma.

Neapkentė Ugnė savęs dėl tuščiavidurės santuokos, dėl rutina aptraukto apsimetinėjimo, dėl Roko, pradėto silpnume, be aistros, be meilės, kuria pakeitė gailestis, be tikėjimo ateitimi.

Neapkentė už bailų sandėrį, motyvuotą tuo, kad Julius - žydas ir niekada, kartą vedęs, neišsiskirs. Kaip galėjo atsitikti, kad ji, Ugnė, skardžiabalsė priešgina, niekam niekada nelenkusi nugaros, rėksnė ir kovotoja ne tik už savo, bet ir visų teises, pripažinta dizainerė, kuriai sekėsi, kurią myli valdžia, kuri materialiai nepriklausoma, - sudarė šėtonišką sandėrį su likimu? Šai dabar, savo santuokos žlugimo akivaizdoje, o tuo ji nė kiek neabejojo, privalo rinktis: ataka ar gynyba, o gal...

Gal jau leptelėjo į plaustą, nešantį pasroviui? Suprato: lygiai kaip ir anksčiau - laukimas tolygus nusikaltimui.

Įkyrus dilgsėjimas.

Po nakties skirtingose lovose Karlas visada kaip triušis įkyriai stengdavosi pagauti žmonos žvilgsnį.

Erzino!

- Viskas dėl to, kad mes nustojom mylėtis, - atsidusęs ištarė Karlas.

- Užsičiaupk, o skelsiu į marmūzę! - išrėkė Ugnė taip garsiai, kad sūnūs, žinoma, išgirdo.

Oooooo...

Pamaitinti PAVYDĄ, pamaitinti.

O nakties tylybėje, įsliuogusi į Karlo guolį, prisiplakusi, pažadinusi, raudongyvate trindamasi, - o nuodėmės palaima! - tarsi norėdama išsinerti iš senos ugninės odos, kuždėjo žodžius:

- Gesink save, gessssink.

Gesiiiiink.

Krūptelėjęs pabunda.

Nakties tamsybėje ūžia, šniokščia, vaitoja, cypauja, girgžda medžiai, lūžta šakos ir driokstelі papuvęs beržas.

Šalia.

Viens du trys dideliais lašalais sukapsi lietus, subarbena greityn greityn greityn - ūūūžteli, susiliejęs su vėju persiverčia i audrą.

Žaibuoja ir tra ta ta be perstojo čaižiai trata, daužosi, bumpsi perkūnas.

Trobelė vaitoja, laša, jau srovele bėga prie krosnies, šliūkšteli palei langą ir papt papt ant guolio.

Kojūgalyje šilta.

Susirangiusi ant apkloto, prisispaudusi prie žmogaus kojų tyliai vargsta kaliukė.

TEGU, bet nepalietė, nepaglostė, nepamalonino - apsičiupinėjęs po palašu pakišo lentgalį. Teplekši ir nuo guolio tenuteka žemyn ant perpuvusiu grindų. TEGU.

Trobelė, žinoma, subyrės, bet gal ne šiandien ir ne ryt - kada nors. Ir nuvirs, ir apsamanos, ir apžels žole, ir išnyks. Būgštavimų mintys klaidžioja nepaisydamos nei tamsos, nei žliogiančio, švysčiojančio lietaus.

Bet prisiminimai, virtę kinvarpomis, ėda smegenis.

- Mes visi turime tapti naujais žmonėmis, - tyliai tada tarė tėvas sūnui Rokui, bet - o kaip skauda! - įsiaudrinęs sūnus stojosi piestu, rėžė be gailesčio prisirpusiais žodžiais.

- O taip, žinoma, motina kažkur per naktį, o tu kaip koks galvą daužtas slampinėji po Karoliniškes, lakstai po Vilnių, žarstaisi po visą Lietuvą iš paskos, pėdomis, kaip koks persusęs skalikas. Ir randi, ir per naktis stovi už durų! Ką?! Ar aš nežinau?!

Visi žino!

Visi juokiasi!

Verkė.

- Aš... jai sakiau, bet... bet ji nenori net girdėti.

- Meluoji! Jūs susitarėte. Man sakė. Meluoji!! Tu leidai!

- Nieko panašaus, - melas.

- Meluoji!!! Aš skaičiau tavo dienoraštį. Tu psichas! Tadas man ne brolis - žinojau. O motina manęs nekenčia todėl, kad esu tavo, o ne meilužio. Meilužio! Dėl to esu ryžas, o Tadas juodas ir visi iš manęs juokiasi. Ryžas, ryžas, ryžikas. Mane vadina Ryžiku! Supranti?

- Na žinai... - Karlas duso.

- Niekas manęs nemyli. Niekas! - sūnus raudojo, žliumbė ir nevalė veido - bloga žiūrėti. - Aš tau svetimas, o tu pablūdęs dėl motinos, o motina pablūdusi dėl Juliaus, o Tadas chi chi chl su motina, o aš?!

- Aš...

- Tu?! Tu niekas. Tu man ne tėvas. Nenoriuuuu!! Nekenčiu! Man verčia vidurius! Aš noriu ant jūsų visų nusivemti! Nešdinkis!

- Sūnau...

- Nešdinkis!!! - klaikus klyksmas.

Išlėkė nesulaukęs atsakymo.

- Aaaaaa!!! - suklykė Karlas perrėkdamas audrą. - Aaaaa!!

Kalaitė nėrė iš guolio ir galvotrūkčiais puolė pro durų plyšį lauk, bet žaibo perlieta stabtelėjo, atgręžusi į žmogų vienintelę akį laukė.

- Aaaaaa!!

Šust lauk.

O rytas išaušo išfiltruotu oru, prisotintas vandens, tyliai visu mišku ošiantis.

O dangus, tokį buvo matęs Uralo kalnuose, vaiskus, šaltas ir svetimas.

Svetimas.

Ir labai greitai šals, jau klykia pirmoji vora šiauriniu žąsų.

Nemigo naktis švinu suspaudė galvą, o mintys nuvargino ir jkalė į buką kampą.

- Ne, baigta, - apsidairęs atsiduso. - Baigta. Priekyje tamsa ir pasisukti nėra kur - tamsa. Ir ką turėčiau daryti rytoj?

Minčių protrūkiais nusitaškiusi mozaika: čia Adapa nulaužia Pietų Vėjo sparną ir užsitraukia dangaus dievo Anaus rūstybę. I institutą Karlas jau negrįš, negali, jau negali grįžti, nes nuvogto laiko be papildomos žalos sau neįmanoma pateisinti. O ir mokslui, kvapą gniaužiantis maudulys, jis nebereikalingas. Karlas jau sutiko: argi vyriškas darbas - ištisas vasaras metų metais lakstyti po laukus, skaičiuoti kolorado vabalus, gaudyti kopūstinio baltuko drugelius, ieškoti vikšrų, bedžioti adatėlėmis, rinkti jų kraują, hemolimfą, tyrinėti hemocitus. Nei pačiam pasigirti, nei kitam parodyti - nesupras. *Tuščias tavu darbas tave patį daro tuščią, o vyras turi būti jaučiamas kaip svoris,* - sakydavo gerai nusiteikusi Ugnė. O susibloginusi rėždavo norėdama įkalti į Karlo smegenis vinį: *argi čia darbas - nei pinigą, "ei malonumo, - aš gi matau - tu, mokslo simuliuotojau!*

Šlykštūs prisiminimai.

Kalytė, išlindusi iš urvo, iš ten, kur kažkada buvo malkinė, o dabar puvėkų, prižėlusių kiečių sąžalynų, krūva, rąžėsi žiūrėdama ruda akele į žmogų - jei kas, spruks.

Išsinešęs į kiemą veidrodžio duženas ilgai tyrinėjo savo veidą, šukavosi, karpė, lygino, dailino veidaplaukius, pešiojo iš ausų išlindusius neaišku kodėl jau pražilusius gyvaplaukius.

Žinoma, tai žaidimas: kiekvienoje šukėje Karlo veidas vis kitoks, bet visur sugižęs, susiraukęs ir piktas.

Nelaimingas.

Keista: duženų veidrodinis paviršius šaltas, net labai šaltas, ir vos pūstelėjus apsitraukia vualiu.

Pridėjus pirštą ilgai išlieka atspaudas, o prispaudus veidą, visą veidą - keistas margumynas, bet, o! Dumbai net šiurpuliukai pasibėgiojo, - išgaravus aprasojimui aiškiai blausiojosi išlikęs atvaizdas. ANAS, išlikęs, vos vos šypsojosi ir buvo panašus j tą pati Karlą prieš geroką dešimtmetį. Be įsirėžusių skausmo raukšlelių, be nuovargio akyse, be barzdos ir ūsų.

Lygiai toks, kokį save Karlas prisiminė, norėjo prisiminti, kokį save mylėjo, norėjo mylėti ir koks norėjo grįžti laike atgalios.

Čia dabar, aaaa...

Įdomiausia tai, kad nakties blausoje ant trešenų sudėliotose šukėse, tas trešenas šen ten pavarčius, taip, kad atsispindėtų šiokia tokia šviesa, šalta, labai šalta vaiskumą, ryškėja, išryškėja, pasirodo ir dingsta dar vienas veidas.

Skvarbių akių ir nepaprastai liūdnas.

Moters.

Gal jaunos, nes dar nematyti senatvinio susiraukšlėjimo, o gal senos, nes veidrodis NERODĖ amžiaus. Tik kažkodėl neįprastai gilios akiduobės, keistai išverstos aukštyn nosiašnervės, tarsi būtų nuplėštas nosies galas.

Tiesiog prilipęs prie duženų Karlas vartė ir vartė bandydamas nustatyti, ką reiškia linijų, kurios, matyt, susiformavo iš nenusivalančių apnašų, piešinys. Liko mįslė. Kas čia dabar?! Bet ir Moters veidas, lygiai kaip ir paties Karlo, kiekvienoje šukėje vis kitoks. Toks įspūdis, kad aštriabriaunių veidrodėlių veidrodis, jau be jokios abejonės, - gyvas. Gal todėl dingo vienišumo jausmas.

Išgirdęs cypimą atsigręžė - kalytė tupėjo prie apžėlusio kelio, toli nuo lūšnelės ir - argi ne keista? - KVIETĖ žmogų.

Ūmai praregėjęs Dumba prisiminė, kad šunelis niekada neužsibūdavo trobelėje vienas. Niekada. O duženų veidrodį apeidavo ratu - tai labai gerai prisiminė, nes jau seniai savęs klau-

sė - kodėl? Ir guldavo gyvulėlis tik kojūgalyje prisiglaudės prie žmogaus - tarsi nudvėsęs, net nesukrutėdamas. Taip elgtis, be jokios abejonės, buvo priežastis.

Praregėjimu apšvitusiam Karlui parūpo ta vieta, kur rado duženas, - dar trūko gabaliuku. Dabar ir MATYMAS tapo kitoks: kodėl veidrodis ir duženos papiltos po dideliu medžiu? Likęs sudūlėjęs kelmas. Galima nesunkiai įžiūrėti, kur suvaitojęs griuvo, kur suvirto aplūžusios, matyt, apdžiūvusios šakos. Tose vietose ir žolynai augo lyg pakylėti, ir kur ne kur apsamanoję ryškiažaliai medgaliai, ir apačioje dar telkšo nusistovėjęs vanduo.

Šukių šalia pūzriakelmio nebuvo. Išrausiota duobė lengvai prisipildė murzino vandens. Ir tik dabar Karlui staiga toptelėjo, kad čia būta tako, kuris, žinoma, šiandien į taką. jau nebepanašus, bet jei nors žingsnelį žengsi kairėn dešinėn - klampynė, o per vidurį kietuma.

Prakrapštę žalumą. Taip ir yra, guli pūzras, buvęs gražuolis medis, o po medžiu - šaltinis!

Karlas apsidairė.

Visiškai aišku, kad trobelės žmonės iš to šaltinio kažkada sėmė vandenį. Štai kodėl kieme nėra šulinio. Ir, matyt, tada dar nebuvo pelkės. O! Prisiminė, kad bebrai užtvenkė upelį, nes kas galėjo išdrįsti gerti tokį birzgalą vandenį.

Virš šaltinio išdraskęs sutrešusi medį, nurovęs žoles, nuo vandens nugraibęs šiukšleles, palūkėjęs, kol suguls drumzlės, Karlas suprato, kad kažkada šaltinis buvo paplatintas ir dailiai apdėliotas dabar jau pajuodusiais ąžuoliniais rąstigaliais.

O ten, šalia tų išlikusių medinių rentinių, blizgėjo stiklas. Veidrodis. Duženos.

Tos, kurių trūko.

Išsirengęs iki pusės nuogas, prigulęs, siekęs pasiekęs iš ledinės gelmės išgraibė, suskaičiavo ir nunešė prie trobelės.

Veidrodis, o paslaptis, toks, koks kažkada buvo, bet sudaužytas tyčia ir smogta į vidurį, ten šukės smulkiausios ir išsidėsčiusios ratu smaigaliais į vidų, į tašką.

Kaip tik toje vietoje, kur moters burna.

Bet akys žiūri.

Kaip gyvos.

Karlas nusisuko, užsidengė veidą delnais. Rrrrr!

Erzino.

Svetimas.

Atsiplėšęs nuo motinos ir tėvo, skirtingai apie kiekvieną galvodamas, Rokas užsisklendė, svetimuose namuose stengėsi kruvinai išvargti kiekvieną šaukštą košės ir nusižeminęs vykdė visus paliepimus.

- Kas čia dabar? - gavusi visus Roko uždirbtus pinigus Malė nustebo. - Tu jau čia, kaip pasakius, įsišventini į mano šeimą? Ar ilgam? Nieko nebesuprantu. Tu, vaikeli, pabėgai iš namų, čia toks tavo protestas, tai suprantu, bet kad visiems laikams... Reikėtų pašnekėti rimčiau. Galų gale, kai aplink krizė, kai nori dirbti, o nėra darbo, kai Lietuva virsta ubagų tėvyne, tai aš... tiesiog neeežinaaau, sakykim, per spėriai.

- Kas jam? - suvokęs permainas Zenius prirėmė Malę. - Vaikšto kaip į kelnes prisidirbęs.

-Gyvensčia. Na, aš nieko nesakiau, bet Rokas taip nusprendė. Tiksliau: nepratarė nė žodžio, bet aš taip supratau. Tegu. Man netrukdo, o ir pinigus atidavė. Kaip čia: už viską atlyginta. ij*Į -

Nepaneigsi - Rokas ne parkritęs, o išdidus vergas. Ir tylenis. Ir nuolankiai atsidavęs didžiausiai kvailystei - pasičiupinėjimams su Male tolygiai didėjančiu tempu.

Ne. Toks Roko elgesio paaiškinimas būtu pernelyg paprastas. Malės vyrui Zeniui kasdien vis smarkiau svaidant prakeiksmus dėl artėjančio kažkokio kracho, nepaliaujamai girtaujant, vartaliojantis nuo stačių laiptu, seiliojantis, šeimos subtilioji pusė spėriai keitėsi susvetimėjimo linkme. Tvirtinimas, kad operatyvinės inspekcijos pareigūnai diena naktį seka vyrus norėdami sučiupti su įkalčiais, jau atrodė kaip pasiteisinimo pasakaitė, bet faktas akivaizdus: Zenius vis mažiau parnešdavo pinigų. O Malei, atvirkščiai, sekėsi vis geriau ir geriau. Išvarytas iš šeimyninės lovos Zenius veržėsi reikalaudamas seksualinių paslaugų, bet Malė rėkė, daužėsi tol, kol išsikovojo sunkią laisvę.

Rokas girdėjo ir dūsavo, bet užrakinęs burną nudavė, kad negirdi.

Malė nenurimo. Svetainė, kiekvienos šeimininkės pasididžiavimas, gėlių ir baltų užuolaidų karalystė, įsikūrus girtuokliui, virto knarkalu, smarvagaliu, pasispjaudaliojimu, dvokalu - žmona negalėjo tverti, bet kentė, nes kur idiotui dėtis? Baigtis priartėjo ne iš tos pusės, iš kur buvo tikėtasi, - Malė pajuto myžalo kvapą. Iš įsiūčio net tirtėjo-sofa dar nespėjusi išdžiūti, o fikuso ir lieti nebereikia, permirkęs, ir iš vazono upeliukas nuvingiavęs po komoda.

- Lauk! Nešdinkis! Aš žiūriu: ko tas fikusas gelsta. Man nė galvoj, kad čia tu savo švaika laistai. Lauk! Daugiau girtas į namus nė brakšt!! Drybsok tvarte, kaip nori, man čia, bestija, nesmardinsi!

Naktiniams žygiams į verandą, kur suklusęs laukia įnamis, kelias pavojingai laisvas.

Kas rytą stebėtinai gero ūpo slystanti Malė, prisidengusi ligomis, apjuodinusi ir išvariusi savo vaikų tėvą iš namų, kitaip nepasakysi, prieštaringi požymiai, leido įtarti klastą.

- Žmona, esu lyg apšiktas. Taip jaučiuosi, - šlykščiai bambėjo Zenius. - Anksčiau taip nebuvo. Koks aš tau pijokas?!

Visi geria ir aš kartu, o kur man dėtis? Čia kaltas Rokas, ir taškas.

Malė rausteli.

Rokas sustingsta nepakeldamas galvos.

- Gerai gerai, ir ko čia pykti. Pats kaltas, - ramino Malė. - Susitvarkyk, ir tai viskas, ko prašau. Susirūpink uždarbiu, nes jei ne aš - pastipsim iš bado.

Nenuostabu: į žvejybą vyrai ėjo tylėdami ir dažniausiai skirtingais keliais, o Zenius pasiūlė: *važiuok namo, vaikine, kol gurkt gurkt neatsitiko.* Greitai paaiškėjo, kad naujokas žvejybai nebereikalingas.

Ir čia apvaizda apdovanojo brakonierius stulbinama idėja: reikia tinklus statyti ne atvirame vandens plote, o pakrančių žolių pratakose, padvigubinus švinines tinklų grimzles ir plūdurus perdažius sodriai žalia spalva. Tarsi nieko naujo, bet tempiant paskui valtis ant virvių pririštus kablius inspekcija negalės išgraibyti tinklų, nes žolėse iš „kačių" jokios naudos. Kartu turėtų liautis amžini barniai tarp brakonierių ir ežerų nuomotojų dėl akiplėšiškos savivalės. Pakrantės - tarsi laisvoji zona. Visi vos ne kaimynai ir tikslas vienas: slėpti nuo valstybės, kiek tinklų naudojama, klastoti sugautos žuvies apskaitą, pelną ir vengti mokesčių. Simbioziškas egzistavimas visiems sunkiu metu padidino galimybę išgyventi.

Idėjos kvintesencija ta, kad tinklai turėtų mirkti tol, kol apgleivės žalėsiais ar atsiras pernelyg didelės skylės. Pakliuvusią žuvį turėtų išrankioti naras. Tebūna pagirtas tas, kuris tai sugalvojo.

Žinoma.

Naru paskirtas Rokas. Vienbalsiai.

Vėjas iš šiaurės įlindo pro langą, sukosi kambaryje atmieštdamas kvapus - Vilnius smirdėjo, kaip ir makabriška Natos santuoka. Išsikraustymas į viršų, jau aišku, bevaisis, ir dar blogiau: namiškiai žmoną, motiną ir šeimos ūkvcde groteskiškai pamiršo. Dukra Žiberta, taip nė karto ir nepasikėlusi iki motinos aukštumų, - tik pamanykit! - per pietus drįso leptelti ne tik tėvui, bet ir tarnaitei: *motinai taip ir reikia.* Ir dar pareikalavo *motinos tenuf baigti.* Sūnus Talivaldas, vadinamas Taliuliu, riktelėjo *užsičiaupk!* ir tučtuojau susilaukė atpildo: Žiberta kompotu šliūkštelėjo į veidą.

- Idiote, tylėk, jei nesupranti!

Sužinojusi Nata nustėro.

Pavakarę įėjusi į Žibertos kambarį pareikalavo paaiškinti, bet atsakymas buvo dar ciniškesnis, nei galima tikėtis, blogesnis nei blogiausias:

- O ko tu tikiesi? Tu išdavei tėtį, miegojai su Dumba ir dar maivaisi vaizduodama šventeivą, streiką organizavai, sutepei slides ir į viršų? Valgai atskirai, slampinėji po namus kaip perdaužta - juokinga.

Gal šaltas šiaurės vėjas ir čia įsisuko - Nata pašiurpo.

- Kas tau sakė?

- Tėtis.

- Kaip jis drįso?!

- Na matai, o tu mus apgaudinėjai ir galvojai, kad nesužinosim.

Nata išlėkė iš kambario kurtinančiai trenkdama durimis - norėjo užtrenkti praeitį, bet, prakeiktoji, atsivijo ir j trečią aukštą.

Julius tikras niekšas!

Pasamdęs tarnaitę, pabrėžtinai įsileidęs į namus svetimą moterį, liepęs atlikti visus darbus, kuriuos atlikdavo Nata, - o

niekšas! - parodė, kad Natos vaidmuo šiuose namuose žlugęs. Išskyrus Taliulį, ji niekam nereikalinga. Galima karčiai juokauti: nekenčiu savo vyro, savo namų ir net savo dukters, bet nuo savęs nepabėgsi - viskas atvirkščiai.

KLAIDOS KAIP STIKLAI SUDŪŽTA, IR DUŽENOS IŠSIBARSTO i ATEITI.

Štai toks liūdnas ir drastiškas prieš dvylika metu buvusios pašėlusios, siutulingos kvatoklės kampanijos finalas. Žinoma, labiausiai spygavo Ugnė, apsimetėlė artistė, aistrų grobuonė ir kvailiojimų įkvėpėja.

Toks meilės nuopuolio metas.

Jau tada Nata juto, kad iš po kojų slysta žemė, bet su nerimu stebėdama Ugnę tikėjo, kvaiša, kad garsiašaukis jos balsas, balsas, smerkiantis neištikimybę, prievartavimą, korupciją, plagijatą mene, aukštinantis skaistybę, tikėjimą idealais ir Dievu, NEGALI BŪTI melo, klastos, žodžiu, budrumą migdantis balsas.

Z.Froido žodžiai: klaida - pasąmonės troškimas.

Netiesa. Nata su klaidos sąvoka nesusitapatino.

Pagimdžiusi Žiberta, o kvailė, patikėjusi bobučių plepalu, kad *maitinanti krūtimis moteris pastoti negali,* ak, nelaimė, ir vėl pastojusi, ūmai sunerimusi tyčia siekė sugadinti Juliaus nuomonę apie Ugnę.

- Manau, kad jos kvaknojimai, frazės, atseit *menininkai amžinai jauni,* - poza. Teplioti plakatus, iškabas ir kelio ženklus, smirdint acetonu, kai panagės priskretusios dažais, - čia kas? Aukštasis menas ir pretenzijos į šlovę? Kokią? Nejuokink.

Tik dabar tapo aišku, kad Julius turėjo rinktis. Pratylėjęs, net nepažvelgęs į žmoną, stabtelėjęs tarpduryje sudundeno:

- Ir tu patikėjai? Reikia matyti jos darbus. Talentingai galima ir vinį įkalti. Tau reikia ramybės? Tai pamažu raminkis.

Ugnė, tokia prigimtis, buvo laisva dvasia. Ateidavo kada panorėjusi ir nepaisė jokių Natos dviprasmiškų užuominų apie

vienpusę draugystę dėl pažiūrų skirtumo. Kieto įžūlumo, perdėto meilikavimo ir lipšnaus mandagumo mišiniu užliūliavo Natos budrumą.

O Karlas Dumba?

O Karlas Dumba ruošėsi ginti disertaciją: per dienas naktis užsivertęs knygomis kapstėsi, rašė, postringavo kaltai vaizduodamas didelį mokslininką. Vienatvinį sėslumą, atbukimą aplinkai Ugnė, žaltvyksle persivertusi, panaudojo savo reikalams - užkrovė keturmečio sūnaus Roko priežiūrą. Virtuvėje ant vinies prismaigstė popieriaus atraižų su nuorodomis, ką kada išvirti, ką iškepti ar išskalbti.

Natos nėštumas su Talivaldu, *ak, tiešioju savo gegužiuką, kuris tuoj tuoj išsilies,* pasirodė komplikuotas. Priverstiniai pagulėjimai ligoninėje, žinoma, ne klaida, bet kelias į svetimus namus tapo atviras, ir Ugnė, prisidengusi pagalba Žibertos priežiūrai, įjunko kaip lapė į vištidę - Julius visuomenės nuomonės nepaisė.

Nata virkavo ir maldavo savo motinos, kad atvažiuotų iš Šiaulių į Vilnių pagloboti Žibertos, bet, kaktomušos mintis, Julius griežčiau nei visada kirto, kad *svetimų žmonių* savo namuose nepakęs. Uošvė, žinoma, - nepageidaujamas svetimkūnis, o ir niekada nesuprato žento žydiškų manierų.

Nėščioji iš ligoninės grįždavo į savo namus kaip iš lizdo išbaidyta paukštė - visur Ugnės buvimo pėdsakai.

Ir dar.

Nepramušamas Juliaus ramumas, atsargūs žodžiai, elgesys be bučinių stūmė į gūdžią nevilti. Intymus bendravimas uždraustas, pavojaus akivaizdoje Nata, jausdama pasišlykštėjimo gėdą, pakluso, bet, ak, tylioji nakties dalis, tapęs norma oralinis seksas buvusio švelnumo neišgelbėjo.

Priešlaikinis čiulpučio Talivaldo gimimas kuriam laikui šeimą suvienijo - žydai visada jaučia silpnumą savo vaikams, tačiau Julius persistengė - Ugnė dingo.

- Bet, Juliuk, žmonės - ne daiktai, ir jei mes saugosime vienas kitą, jei mylėsime vienas kitą, jei VISIEMS parodysime, kad nevalia įsiskverbti į mūsų šeimą, - ko daugiau reikia? - Nata spaudė laukdama alegorinio prisipažinimo.

- Apie ką tu čia?

Toks griūties, spazmų ir permainų metas.

Toks.

Kažkodėl Juliaus aistra, kaip pats šypsodamasis sakė, - savo mažajam žydukui - greit atvėso. Jis nusamdė aukle išvaduodamas žmoną nuo begalės smulkių rūpesčių, nes Taliuliukas, pamėlęs, apatiškas ir nuolatos sergantis, pareikalavo iš Natos paskutinių jėgų.

O Karlas Dumba?

O Karlas Dumba per didelį vargą pagaliau apgynė disertaciją ir tapo mokslų daktaru. Tad natūralu - dviejų šeimų ryškiaspalviai, dvilypiai orfiniai ūžavimai laikinai nutrūko. Ugnė ir Julius, žinoma, lakstė po svietą imituodami energingą užimtumą, bet ir čia stagmena: Ugnė laukiasi!

• • •

Atsitiko du dalykai.

Pirma. Idėja sumerkti tinklus ežero pakrančių žolynuose pasiteisino su kaupu, bet rudeniop, atšalus vandeniui, žuvys mažiau judrios, todėl, jei būtų anksčiau sugalvota, laimikis būtų toks, kad išsižiotum. Per savaitę nebuvo pavogtas nė vienas tinklas, o ir inspekcija nieko įtartino nepastebėjo - nuostabus sumanymas. Kol Rokas nardė, vyrai šmirinėjo pakrante, lošė kortomis ir sriūbčiojo bjauriai skiestą spiritą.

Jau šalta ir nuplevena vienas kitas nugeltęs lapeliokas.

Apmuturiuotas dvigubu hidrokostiumu, apsijuosęs grimzlės švininiu diržu, prislėgtas seno „Ukraina-2" akvalango, kurio

geltoni oro balionai, priešingai saugos taisyklėms, perdažyti meldu spalva, su juodais pelekais, juodomis pirštinėmis, juodais povandenininko akiniais Rokas panėšėjo į giliai ežero padugne šliaužiojanti milžinišką vabalą.

Atrodo, paprasta: plauki šalia tinklo, narplioji įsisukusias žuvis, kemši į papilvėje parištą metalinį krepšį su spyruokliniu dangčiu ir nuolatos saugaisi, kad neįsipainiotum į tinklą. Pirmosios dienos kupinos nenusakomų įspūdžių. Gelmės kalneliai, daubos, paslaptingi takai tarp žolių, sraigės, geldelės, siurbėlės, spiečiai mailiaus ir visai nebaikščios žuvys kaip prijaukintos - tu čia svetimas ir nepažįstamas.

Žvejyboje visada atsiranda sadizmo elementų. Dažna į tinklą pakliuvusi žuvis - gyva, todėl apčiupinėjęs duobute šalia žuvies viršugalvio Rokas priverstas yla šmakšt įdurti į žuvies smegenis, - vargšiokė suvirpa ir nurimsta. Čiupęs už galvos kabliais nusmaukia tinklasiūlius. Jei žuvis per didelė, pernelyg standžiai susisukusi, čiurkšt perpjauna pilvą, išspaudžia turinį - tada pralenda lengviau. Jei pasitaiko didelis karšis, atklydęs iš gelmės stambuolis ešerys, o ypač lynas - vargti neverta, nes gaila draskyti tinklą, geriau išnirus vyrams pasakyti, kad grobis didelis, traukite, rinkite iš tinklo žalias apnašas, adykite skyles ir merkite kitoje vietoje - čia žuvis išgaudyta.

Pavojaus signalas paprastas - vienas kuris vyras puola prie vandens, panardinęs du akmenis padaužo sutartu ritmu - kažin kur girdėsi. Rokas privalo trauktis nuo tinklų, gelmėje slėpti krepšį su žuvimis ir plaukti į nendryną. Pavojui praėjus ir vėl taukšt taukšt - ramu.

Sutartose vietose išplukdęs sugautą laimikį nardydavo tol, kol spragtelėdavo suspausto oro vožtuvas - baigdavosi oras. Vyrai, pakeitę oro balionus, nustumdavo Roką liepdami nardyti tol, kol bus apžiūrėti visi vos ne trijų kilometrų pakrantės ruože sumerkti tinklai.

Velnioniškai šalta, ir kiekviena kūną perliejusi vandens srovelė priverčia sudrebėjus sukalenti dantimis. Galima šlapintis plaukiant, bet iš tavęs išsiliejusi šiluma greitai atvėsta ir atrodo, kad vanduo dar šaltesnis nei anksčiau. Nuo apsišlapinusio žmogaus žuvys byra j šalis.

- Gali likti, - pagaliau pasakė Zenius, aiškiai suirzęs, aiškiai pripažindamas, kiek nemalonumų gali pridaryti ištarti žodžiai. -Tokio darbo niekas kitas nepadarys.

Tai pirma.

Antra - Malė.

Tikrovė tokia: kai valstybė iš tavo uždarbio aštuonias saujas iš dešimties atima mokesčiais, kai viena po kitos, neišlaukusios konkurencijos, bankrutuoja pieninės, kai aplink tarsi nė nebereikia kaimiečių pieno, kai daugeliui taip ir liko nesumokėta, visur skolos, neviltis ir klaikus nedarbas, Malė, atrodo, surado savo gyslą. Išsipirkusi sviesto, sūrių, varškės gamybos patentus, žinoma, šiek tiek nusižengusi įstatymams, lakstė po kaimus įkalbinėdama moteris, nors įkalbinėti nė nereikėjo, kad viską supirks, bet varškė turi būti pati riebiausia, o sviestas - pats geltoniausias ir nesijaustų kartėlio dėl prasto šieno, papuvusių burokų ar, neduok Dieve, dėl pažaliavusių bulvių.

- O taip, - pusryčių stalas vis gausesnis. - Kol, Zeniau, dar negirtas, kol dar ankstyvas rytas, aš tau taip pasakysiu: jei dar nors kartą, nors kartelį grįši namo girtas, nors su menku kvapeliu, - nešdinkis! Man tavo žuvų jau nebereikia. Mano sviestas, mano sūriai, grietinė jau pasiekė Ukmergę, Uteną, Anykščius, jau Kauną ir, kaip Dievą myliu, greitu laiku pasieks Vilnių. Gali dirbti mano ekspeditoriumi, bet daugiau tavo primyžtų paklodžių aš nebeskalbsiu. Supratai?! Baigta! O dabar ėsk ir paėdęs sutvarkyk mašiną, kad nė dulkelės neliktų! Rytoj į reisą.

Suprasdamos, kad motina nejuokauja, dukrelės čepnojo tylėdamos, vis pažvilgčiodamos į galustalėje susisukusį - kaip

kokį elgetą svečią - tėvą, tylintį, šnirpščiojantį ir velniai žino ką galvojantį.

- Aš nors vyrams turiu pasakyti. Tuojau grįšiu, - atžagaria ranka perbraukęs per lūpas, pakilęs, į nieką nepažiūrėjęs išsliūkino lauk.

Grįžo prieš saulėlydį - pasitaikė saulėta šaltoka diena - girtas ir, nelaukdamas, kol kas nors jį pamatys, puolė prie šulinio. Gėrė šaltą vandenį, kol išpampo, prausėsi ir aukštyn aukštyn šukavo šlapius plaukus, riaugėjo ir kosėjo, kol atsisukęs nustėro.

Bausmės stulpas buvo šalia. įsisprendusi į šonus, degindama įniršio, atviros neapykantos žvilgsniu, Malė gyvatiškai kirto malonės smūgį.

- Baigta. Savo šansą, savo gyvenimo didžiojo lošimo kozirinį tūzą, tu pragėrei. Ir nebus jokio pasigailėjimo. Niekada. Nešdinkis!

Zenius stovėjo visa povyza maldaudamas pagailos, bet Malė buvo pasiruošusi: staiga rankoje sušvytavusi vytiniu apliejo nelaimėlį pašėlusio stiprumo smūgiais čaižydama spiegiantį tol, kol išgrūdo iš kiemo. Užtrenkusi vartelius pavymui spėjo riktelti:

-Jei dar pasirodysi - apiplikysiu verdančiu vandeniu! Bestija! Jokių alimentų iš tavęs man nereikia! Supratai?! Nususęs alkoholike, kad daugiau tavęs akyse nematyčiau! Suskis prakeiktas!

Vos sumigdžiusi vaikus, nė nebandydama slapukauti, įėjusi į verandą, jau patamsyje, nors dar viskas puikiausiai matyti, prieš žiopčiojantį iš nuostabos Roką iki visiško nuogumo išsirengusi, ką tik siautėjusi Malė, rūsčioji šeimininkė, pasakiusi: *o dabar, vaikeli, bus viskas nuo pradžios iki pat galo, nes taip aš noriu, taip man reikia, nes aš visa degu,* palindo po apklotu ir prisispaudusi prie įnamio tyliai tylutėliausiai sukuždėjo:

- Be bučinių. Nereikia. Tik neskubėk. Neskubėėėėėėkk. Naktis ilga, šiąnakt mes visko išmoksime, nuo... nuo prad... pradžžžioooos iki pat pabaigoooooos, iki pa... paryčiųųųų, kol tavyje, jaunasis vyre, tavyje nebeliks jėgųųųų, kol kaip kūdikis užmigsi ant mano rankų. Ir aš... aš tavęs niekada niekada nebevadinsiu vaikeliu. Pradėėėėk. Aš leidžiu. Viską leidžiu, bet tu neskubėėėėėėkkk.

Netiesa, kad miškas visada vienodas ir medžiai vienodi, ir šlamėjimas, ir gūdus ūžesys, ir kvapas, ir sausų šakelių po kojomis traškėjimas vienodas.

Netiesa.

Kaip ir dienos, kaip naktys, kaip veidas, kaip mintys, kaip rankų šiluma, kaip žodžiai - skirtingi.

Karlas Dumba vis prisiminė netyčia apie save patį nugirstus žodžius: *mes savotiškai mylėjomeįį, bet nesusipratome įžvelgti jo vidinės kovos, jo palūžtančių ambicijų, nuolatos besipliekiančių su vangiu karjerizmu, ištikimybe mokslui, neįvertinome jo gabumu, pedantiškumo, padorumo, pagaliau nieko, visiškai nieko nežinojome apie aistras, moteris, fanatizmo motyvus, bet žinome, kad yra įdomus, žadantis ir padorus.*

Geri žodžiai sudygsta.

Žaidimai su veidrodžio duženomis - lyg narkotikai - baigė užgožti realybę, ir Karlas, nėra ko slėpti, jau balansavo tarp sapno ir tikrovės. Apdujęs nuo naktinių košmarų dienomis slampinėjo po mišką rinkdamas bruknes, spanguoles, riešutus, šaltalankio, šermukšnio uogas ar tauriuosius grybus. Apleistose sodybvietėse iki soties obuolių, net skaniausių kriaušių ir kažkokios veislės vėlyvųjų slyvų - negalėjo patikėti. Gyvulinės kilmės racionui puikiausiai tiko sraigės, varlių šlau-

neles, sriubos su kinvarpų lervomis, skruzdžių kiaušiniais, upeliuose sužvejotų geldelių mėsa - ar gali biologijos mokslų daktaras gamtoje numirti iš bado?

Atgulęs naktimis, pastatęs žvakę ant šoninio lango taip, kad tarp žmogaus ir veidrodžio liktų neapšviestas tarpas, žiūrėjo į veidrodį. Šukės stebuklingai liejosi į visumą. Aiškiai jautė, net matė, net girdėjo, - lūšnelėje ne vienas.

Kalytė, vienaakė rudė kalytė, matyt, tokiems žaidimams nepritarė ir, vos tik Karlas užgesindavo žvakę, kaip nuplikyta nerdavo lauk.

Miško tamsybėje liejosi kauksmas, įspėdamas Žmogų:

kij tu darai?!

(domiausia tai, kad žiūrėdamas į veidrodžio duženas DIENĄ, o ypač žibinant saulei, Karlas matė tik objektyvų, tikrą, lengvai matomą išsklaidytą apnašų piešinį - Moters nėra. Galima paliesti pirštais, pirštai nieko neužčiuopia, bet pirštų galiukai dilgsi, lyg būtų ką tik nušalę ir atitokę.

Buvimas šalia veidrodžio visada sukelia artimą nerimui susijaudinimą - Karlas artinosi bijodamas, bet GEISDAMAS.

Naktimis, o, visai kas kita NAKTIMIS.

Moteris, čia abejonių jokių, gyva, bet neaišku kokia:

vaikiška, paauglė, vargo mačiusi moteris ar senutė - kaskart vis kitokia.

Skersvėjui užpūtus žvakę Moteris dingsta.

Visada.

Bet.

Bet taip būdavo tik pradėjus žiūrėti, kol veidrodis atrodydavo šaltas šaltas, bejausmis ir negyvas.

Dabar,

o dabar žvakės šviesos reikia tik tam, kad Karlas galėtų nustatyti tikslią Moters buvimo vietą, suspėtų pagauti nematomą jungtį, tarsi konkretų dvelksmą, kuris reiškė, tai galima drąsiai tvirtinti, aiškiai jaučiamą fizinį ryšį.

Po to žvakę galima užpūsti, o dar geriau pačiam tarp pirštų užspausti liepsnelę. Neretai po nematomos jungties žvakė, štai šituo jau sunku patikėti, žvakė blakt užgesdavo pati, bet kaip tai atsitikdavo, - o keista! - Karlas niekada negalėjo prisiminti.

Niekada.

Ir dar.

Moteris judėjo, šmėkliškai šypsojosi, kvietė Karlą, viliojo paskui save tai priartėdama, tai nutoldama - visada UŽ VEIDRODŽIO ir niekada PRIEŠ VEIDRODI. Per naktį siautusi, plevenusi ir sulaukusi aušros, tos akimirkos, kada vos pirmas spindulys blykst! paliečia veidrodį, Moteris visada artėjo, artėjo! artėjo!! ir blakt! tarsi atsitrenkusi į nematomą, skaidrų, blizgantį paviršių prilipo.

Keista.

Dumba nejautė jokios baimės, o dangau! - ĖMĖ ILGĖTIS NAKTŲ-

Rudoji kalytė jau vengė ne tik veidrodžio, bet ir lūšnelės. Įsikūrė duobėje po nuovarta. Vos Karlas, nutolęs nuo aplūžusio būsto, pasukdavo į miško gūdumą, prisiplakusi slankiodavo lyg šešėlis iš paskos ir, ko niekada nebuvo, viauksėdama pradėdavo lakstyti paskui žvėris. Šunišku proteliu supratusi, kad Žmogui didelių žvėrių nereikia, Karlui ėmė rodyti, kur gyvena miško pelės, šeškai, audinės ir net žebenkštys, net vikruoliai šermuonėliai.

Karlui patiko.

Čia tai bent!

Niekada nieko panašaus nematęs puolė kaliukei į pagalbą: abu rausė tol, kol žiurkėnas, užspęstas sulig dviem kumščiais žolyčių guolyje trakšt! akimirksniu sutraiškytas atsidūrė taksiukės nasruose. Po sekundės kitos - gurkt, ir po žiurkėno. Kitą žiurkėną kalytė išspjovė ir žiūrėdama, vizgindama uodegyte tarsi šuniškai klausė žmogaus: *gal nori? Ėsk.* Supratęs Kar-

las šyptelėjo ir bene pirmą kartą ištiesęs ranką paglostė luošą gyvulėli, dar patapšnojo, parinkęs minkštus žodelius pameilino.

Ak! To jau su kaupu!

Miškas - visai kitoks! Kalytė puldinėjo šen ir ten džiaugsmingai apdujusi, viauksėjo ir kvietė Žmogų vis tolyn ir tolyn šuniškais takais.

Šalia upelio palindusi po sutrešusiu kelmu audinė priešinosi kaip įmanydama: lakstė savo požeminiuose urvuose aukštyn žemyn, lindo į patį pūzro vidurį, veržėsi atsarginiais takais lauk, bet stop! - Karlas spėjo užploti žemėmis. Garsiai čirkšdama puldinėjo puvėkus draskantį įsibrovėlį, o kai ir tai negelbėjo, paskleidė aštrų smirdalą, nors čiaudėk.

Finalas, žinoma, tragiškas.

Užsmaugtas stambus patinas kaip pasidabruotas žvilgėjo juodrudžiu kailiu, bet kliuvo ir šunėkui: apdraskyta nosis, sukandžiotos lūpos. Nesvarbu. Patiko. Vizgindama laiba uodegyte žiūrėjo į žmogų: *tau reikia?*

Ak, tau reikia. Šaunu.

Tokį gražuolį žvėriuką šiaip švyst nutėkšti į krūmus - ranka nekyla. Nudyręs kailiuką Dumba lavonėlį pakišo po tuo pačiu kelmu, išdraskytą žemę tvarkingai atgal sukasė, puvėkus kaip galėdamas stropiau sudėliojo, dar pažeistas vietas apipylė perpuvusiais lapais - nė žymės, lyg nieko nebūta.

Praleidęs keletą mėnesių miške Karlas susitapatino su gamta. Prabudo laukinis instinktas, kurį gal slepia kiekvienas žmogus, - Dumba pats tapo nepaprastai atsargiu žvėrimi. Po mišką vaikščiojo nuolatos ausylai klausydamasis, viską aplink pastebėdamas, stengdamasis neužminti nė vienos sausuolės šakos, per pelkes brido kaip bebras tyliai, nepliauškėdamas, nelaužydamas krūmų. Laužavietes naikino išmėtydamas anglis ir stropiai užtrindamas žemę - jokių pėdsakų.

Ir tik vieną vienintelį kartą išdrįso prisiartinti prie medkirčių. Kelias valandas stovėjo atsirėmęs į atokesnį medį stebėdamas, kaip virsta nurėžti medžiai, kaip zyziančiais pjūklais genimos šakos, kaip traktoriumi velkami rąstai, kaip smagiai liepsnoja tolimas šakų laužas.

- Tu kas? - prie Dumbos priėjės piktai klausė medkirtys. - Tai tu tas pats, kuriuo mūsų bobos gąsdina vaikus? Miškinis?

Karlas tylėjo.

- Tarzanas? Idiotas ar apsimeti idiotu, a?

Jokio atsakymo.

- Dink! Tavo akys blogos. Dar mums čia nelaime prišauksi. Nešdinkis.

Užsimojo lazda!

Dumba pasitraukė.

- Išsigimėlis. Gydykis!

Isteriškas oras, isteriška vagimis kvepianti Lietuva, greičiu pamišęs pasaulis - visur grėsmė.

Vienas, du, trys, keturi kartūs laiškai iš mokyklos: *kur tlingo Rokus? jei* mokosi kitur, tai reikia išsiųsti asmens bylą, buvusių pažymių primargintą lapą ir dar kai ką. Vienas po kito aštresni raginimai: *prašome ateiti.* Bet Ugnė, baimingai susigūžusi, laukė ir į raginimus neatsiliepė - skustuvo ašmenys raižo ir pulsina krauju.

Kaip anglėti, smilkti, užsigniaužti be sūnaus?

- Tikiuosi, ponia, nieko rimto? - pasibeldusi Roko klasės auklėtoja skvarbėjo į Ugnę. - Kur išvažiavo?

Ką ji galėjo pasakyti savo ūmai SUDUŽUSIU vidumi, kokius žodžius išberti pro surakintą burną, kokie susiraitę argumentai galėtų įtikinamai užgožti nereikalingą tiesą?

Galvoj bręstant sąmyšiui mokytoja žvalgėsi ieškodama kažko, kas primintu dingusį mokinį, bet, įtarimams augant, sienos, baldai, grindys buvo nebylūs.

- Ką aš galiu pasakyti? - skėstelėjo rankomis Ugnė. - Jei trumpai drūtai - mes nesutarėm. Aš žodį, o jis du ir prieš, ir prieš, ir prieš. Kiek bandėm - tuščiai. Gal, sakau, kaltas toks amžius, žinote, šešiolika.

- Taaaaip, bet, ponia, jūsų jaunėlis sūnus Tadukas sako, kad prapuolė ir jūsų vyras. Tai tiesa? Tie abu dalykai gal susiję?

- Aš jam liežuvį išrausiu! Ką jis čia pliurpia?! - Ugnė blykstelėjo ugnimi. - Niekur nedingo. Rašo mokslinį darbą. Parašys ir parvažiuos. Žinote, mokslininkai tokia veislė, reikia vienatvės. Ir tiek.

Nuo tokių žodžių Ugnę apėmė nebylus siaubas: *ką aš darau?*

Pritvinkusi melo pūslė, nėra ko abejoti, sprogs, ir kurtinamas garsas pažadins smalsiuosius, suvirpins liežuvius ir būtinai nuvilnys apkalbų aidais.

Sapnų velniava išsiliejo tikrovėje: nusirita juodi ratilai, dingsta tamsybėje ir vis aiškiau matyti - ten, kur turėtų būti Rokas ir Karlas, - tuščia juoda skylė.

Nueita per toli.

Savo graužaties riebų kirminą maitino mintiniais pažadais. Galų gale VISKAS priartėjo prie kritinės ribos.

Kažkas visai čia pat.

Visai.

Vis dažnėjantys skambučiai iš Karlo instituto: atostogos jau baigėsi, jau savaitė, jau dvi, jau fiksuojamos pravaikštos. *Gal serga?*

Aš nežinau, skamba įdirgintas Ugnės balsas, *aš nežinau.*

- Ką darysim? - vėlai vakare užėjęs Karlo kolega vartė atsineštus raštus. - Aš nuvažiuočiau, tik pasakykite kur - gi ne juokas - išlėks iš instituto. Gal bent sukurpkime Karlo vardu

pareiškimą dėl papildomų atostogų nesitikint atlyginimo. Jūs galite suraityti Karlo parašą?

- Ne. Aš nieko neraitysiu ir nieko nerašysiu, - Ugnei nuo TOS TEMOS tirtėjo žandai ir dilgčiojo kojų pirštukai minkštose šliurėse - ji nevalingai trepsėjo. - Nieko.

- Tai... tai aš nustebęs. Tai kur Karlas rašo? Kokiame mieste, kaime ar užsienyje? Nuvažiuosiu. Kur?

- Mes susipykome. Išvažiavo nieko nepasakęs, - pasidygsiojimas tęsėsi.

- Ir ką? Keli mėnesiai neaišku kur?

- Neaišku.

- Netikiu. Reikia galų gale paskelbti paiešką, gal pranešti policijai. Reikia ką nors daryti, tiesa?

- Kokiai policijai?! - ir vėl, kaip prakeikimas, plūstelėjusi ugnis nutvilkė išdavikišką veidą. - Jokių policijų! Ir velniai nematė to Karlo Dumbos su jo moksliniais rašinėjimais, durnystėmis, psichopatijomis - nenoriu net girdėti! Nenoriu! - netekusi savitvardos plykstelėjo pašokusi nuo kėdės, mėšlungiškai išskėtusi rankas, čia griebdamasi už galvos, čia staigiais judesiais kapodama orą, lakstė po kambarį. - Nenoriu! Nenoriu! Ir palikite mane ramybėje! Aš pavargau, pavargau, pavargau! Man savų problemų iki kaklo, iki čia!

Smailu pirštu kaip peiliu brūkštelėjo žemiau aplysusio, degančio, nevilties įniršiu spinduliuojančio veido.

Ir stabtelėjusi, prisikišusi, priartėjusi prie kito veido išrėkė savo tiesą:

- Mes svetimi. Suprantate?! Svetimiiiiiii! Ar aišku?!

Kiekvienas nardymo seansas adekvatus žingsneliui į nežinomą pasaulį. Rokas pastebėjo, kad dažnai prie pat tinklų plau-

kioja didelės žuvys, kažkokiu būdu sugebėjusios išvengti mirties. Vos ranka nepalietė didžiulio karšio, kietai užmigusio per pusmetrį nuo pražūtingos kaproninių siūliukų narpalynės. Rokas norėjo žuvį pabaidyti taip, kad ta puldama šalin pataikytų į tinklą, bet gudruolė, nors ir staiga prabudusi, nėrė į gelmę. Pavykdavo užtikti būrius ešerių, kurie kaip sustingę naujamečiai žaisliukai kabodavo skirtingame gylyje pasislėpę tarp žolių. Vieni būriuodavosi arčiau dugno, o kiti, atsiskyrę nuo būrio, tūnojo slėptuvėse tarp tankių žolių užlindę už kokių stiebelių, kuokštų žolių ar lūkuriavo gelmės duobėse prisiplakę prie dugno.

Kvailiai. Išduodavo juodi skersiniai dryžiai, gal kitoms žuvims nematomi, bet žmogui švytuojantys iš tolo.

Ir dar: ant dugno gulintys visada baikštūs ir sprunka vos prisiartinus, o tie tarp žolių tūnantys visiški tinginiai - galima glostyti pirštais, net bakstelti - nė krust, ir sprunka tik tada, kai apima nenugalimas noras čiupti abiem rankom, suspausti ir pajusti spurdesį delnuose.

Ten, kur ežerų paviršiuje išsidriekusios plačialapės vandens lelijos, ten, gelmėj po vandeniu, prie dugno, plyno tarsi oazės. Šalia lelijų nebūna jokių kitų vandens augalų - švarus švarutėlis dugnas, ryškūs kalnai kalneliai, mirguliuoja plačialapių šešėliai, vaivorykštėmis atsispindi paviršinio vandens raibuliai ir lėtai siūbuoja kaip žalios virvės mėsingi lapkočiai.

Buch! -TI||I* •,+,.^%tfc'-

PIaukiant padugne staiga prieš nosį sprogo tarsi bomba - ūžtelėjo dumblo kamuoliai, ir Rokas spėjo pamatyti švystelėjusią didžiulę žuvį.

Antrą kartą plaukdamas pro tą pačią vietą buvo atsargesnis, dairėsi, stengėsi nedaryti jokių staigių judesių, net nekraipyti galvos, o stebėti tik vartydamas akis. Ilgėlesniam laikui sulaikydamas kvėpavimą stengėsi, kad oro burbulai keltų kuo mažiau triukšmo.

Pagaliau!

Metrinė lydeka gulėjo beveik atviroje vietoje ties riba tarp nuogo dugno ir šlaito, kur prasidėjo kranto žolynai, trijų metrų gylyje. Vandenyje visi daiktai atrodo bent dvigubai didesni, todėl Rokas galėtų prisiekti, kad tokios milžiniškos žuvies kaip gyvas nebuvo matęs. Sustingęs ilgai stebėjo, kaip milžinė lėtai judina žiaunas, kaip išsprogusiomis akimis stebi žmogų, kaip paruošti žaibiškam šuoliui jau lėtai juda priekiniai pelekai ir dar rami ant dugno gulinti mėsinga plačiavėduoklė uodega.

Tik tas štai tos uodegos nepaprastai galingas mostas sukelia sprogstančios bombos įspūdį.

Lėtai tiesdamas ranka Rokas sugebėjo prisiartinti tik per metrą - dulkt! sukėlusi kamuolius dumblo žuvis sidabrine strėle akimirksniu dingo gelmėje.

Aaaaaaa.

Rokui papasakojus, tiksliai parodžius vietą, kur gyvena žuvis, kokia tai milžinė, vyrai užsikrėtė nenusakomu azartu. Nutarta vandens lelijų plotą apjuosti tinklu ir pabaisą prievarta įvaryti į pinkles, bet planas pasirodė netikęs, nes nebeaišku, kada statyti tinklą.

Vėlai vakare, per naktį ir anksti rytą, pačiu geriausiu brakonieriauti laiku, lydekos medžioja, plaukioja atviruose vandenyse ir į savo gulyklas dienoti sugrįžta tik patekėjus saulei. O statyti tinklus įdienojus niekas nedrįso.

Galima, žinoma, merkti tinklą ir naktį, tikintis, kad plėšrūnė įsipainios plaukdama į pamėgtą vietą, bet tokios prielaidos pasirodė skystos, nes soti lydeka paprastai plaukia labai lėtai, pastoviniuodama, ir tokia atsargūnė į tinklus nepakliūna. Turėtų trenkti smūgiu tada, kai margoji žaibu vejasi auką. Štai tada, ir tik tada grobuonies atsargumo instinktas laikinai atbukęs, ir ji, vargšelė, trenkiasi į žmogaus žabangas, blaškosi kiek turi jėgos ir susivelia į gumulą - galas.

Netinka.

Meistras vyrų užsakymu pagamino labai ilgą - pusmetrini - dvispyglį žeberklą, kurio fiksuojamus dantukus galima nusukti tuo tik vos vos sužalojant žuvį. Mediniam kotui tiko paprasčiausia tiesi karklo šaka, išsišakojusi pačiame gale. Viskas detaliai aptarta: jei inspekcija užtiks Roką žeberklaujantį, įrankį galima, nesunkiai numovus kilpą nuo rankos, paleisti žemyn. Sunkus metalas įsmigs į dugną, o styrantis natūralus karklas su nulaužta viršūne leis, praėjus pavojui, lengvai surasti įrankį.

tačiau lydeka dingo.

Nei pirmą, nei antrą ir net trečią dieną nepavyko nustatyti, kur raiboji pasislėpė. Čia laikinai, - visi kaip vienas sakė patyrę žvejai. Lydeka tarsi šuo, pripratęs prie savo būdos, apsiramins ir atsiras. Būtinai.

- Klausyk, - Zenius piktai sekiojo paskui Roką. - Aš susitariau: susikrauk savo daiktus ir mauk gyventi pas Martyną. Miegosi pirtyje, nepasiusi. Čia aš tau su savo boba neleisiu, baik!

- Ne.

• • •

Ir dar.

Veidrodis šiek tiek įgaubtas.

Gal nuo smūgio - čiupinėdamas pirštais, apimtas susijaudinimo tai nustatė Karlas-gal toks padarytas, o gal kada nors brokuotas?

Ištisas valandas tyrinėdamas savo atvaizdą nustatė, kad veidrodyje tiek veidas, tiek viskas, kas atsispindi, susiprojektuoja į tarsi giliai giliai esantį tašką. Kuo daiktas labiau nutolęs nuo blizgančio paviršiaus, tuo arčiau to taško atsiranda - viskas susiurbiama į vidurio begalybę ir tarsi išnyksta laike.

Procesas, būgštavimai pasitvirtino, - BEGALINIS.

Ir dar.

Nuolatinio žirkliojimo po miškų platybes nuovargį, spiečių iki įsiskaudėjimo savų minčių, jau kategoriškai tvirtinančių, kad jis pats, Karlas, įeina į savo būties tašką, laipsnišką sumažėjimą, išnykimą, akimirksniu gydė vos lengvučiu prisilietimu prie šaltojo veidrodžio. Tarsi stebuklingai dingės savas kūnas, ūmai prapuolęs pesimizmas užleisdavo vietą nesibaigiantiems tyrinėjimams.

Karlas valgė - ko niekada negalima daryti, bet argi mes paisome to, ko daryti negalima, - valgė žiūrėdamas į veidrodį.

Ir dar.

Svarbiausias pastebėjimas: veidas, kaklas, rankos raukšlėjosi kasdien ir kasdien akivaizdžiau - pakankamas argumentas išgyventi nuolatos augantį siaubą.

Čia žinojimas bevaisis. Mintis, kad kažkas tokiu būdu paskelbė neapskundžiamą nuosprendį, atrodė absurdiška, bet oda, to paneigti neįmanoma, kaip skeldėjanti ataušusį smala kilo kauburiais, linko, eižėjo grioviais grioveliais, o tie savo ruožtu vėl kilo, linko, skeldėjo, dalijosi dar smulkiau, kol išsivagojimo voratinkliu užgulė visas atviras kūno vietas.

Ir dar -

čia peržengta sveiko proto riba.

Vos dingus nusileidžiančios saulės paskutiniam blyksniui,
takšt be garso atlipusi Moteris,
stabtelėjusi,
atsisukusi,
akių juoduma žiūrėdama Karlui tiesiai į akis, - o, slaptoji įšventinimo akimirka! - begalinio liūdesio naktyje LAUKĖ.

Stovėjimas panašus į šešėlį, atsiliepiantį į kiekvieną Karlo judesį, ir ilgas ilgas kaip pati naktis.

Ir jokio garso.

Jokio.

Tik tuo metu staugia vienaakė kalytė.

Ir Karlas,

įsprūdęs į saldu transą, palikęs guolyje tysoti tuščią savo kūną, pats be garso kildavo, be jokių pastangų plaukdavo artyn artyn aaaaarrrtttyyynn prie to taško, jausdavo blausiais atspindžiais dilgsiojančio veidrodžio nesuvokiamą įsiurbiančią verpeto jėgą

ir... paniręs pro stiklą, atsidūręs Moters šmėkliškame pasaulyje, staiga vis iš naujo suprasdavo, kad Moteris - iliuzija, jos nėra, lyg nėra, nors iš kur atsirasdavo kviečiantis

BALSAS? ?

Karlas galėjo manyti - *paistalai,* jei - *čia jau girdėta* - jei pasaulyje niekada nebūtų buvę įstabių aiškiaregių pranašų, tokių kaip prancūzas Mišelis de Notr Damas, kaip žydas Volfas Mėsingas, kaip tirolietis Hansas Herbigeris, kaip Edgaras Keisis iš Kentukio, kaip Bulgarijos įžymybė, gimusi Strumicoje, Jugoslavijoje, akloji Vanga, kaip parapsichologijos žvaigždė psichokinetikas Uris Geleris, kaip Kubanės Asirijos stanicoje gimusi garsioji Džuna, kaip rusas Vasilijus, gimęs Tūlos gubernijos Akulovo kaime ir vėliau vadintas vienuoliu pranašu Abelių, atrodytų, kad Karlas Dumba paniro į pamišėlių pasaulį.

Štai dėl tos SALDYBĖS, besikartojančios kiekvieną naktį, buvęs ar dar esamas mokslininkas, žmogus, kuriam *stebėjimas, analizė ir sintezė - vieninteliai pasaulio pažinimo būdai,*

ALPĖJO, LAUKĖ, ILGĖJOSI SUTEMŲ.

Visada prieš lovą ant sutrešusių lentgalių sudėliotos veidrodžio šukės taip, kad plokštuma atspindėtų blausią šviesą, kad Karlas, gulėdamas ir nepakeldamas galvos, puikiausiai galėtų matyti, kas per amžius uždrausta visiems ir visada, ak! matytų save gulintį.

Laukė laukė laukė, kol užges šviesa.

Kol galės suvokti, suprasti, išgirsti ir nusekti paskui BALSĄ.

Cypiančiai saldu atsidurti pasaulyje, kuriame dingsta žmogaus išgalvotas laikas.

Karlas, ne kitaip, palikęs savo kūną tysoti guolyje, puikiausiai matė, girdėjo, jautė lygiai tą patį, ką matė, girdėjo, jautė dienos metu vaikščiodamas po mišką, žiūrėdamas į paukščius, į žvėris, į žmones.

Tik dingęs laikas.

Matymas, girdėjimas, jautimas fokusuojasi i tašką. Tarsi būdamas silpnaregis pro didinamąjį stiklą, storą lupą skaitytų smulkiu šriftu primargintą knygą. Pilkame fone drambliškos raidės ir šokiruojančios raidžių sąsajos.

Ir nėra nei praeities, nei dabarties, nei ateities.

Kur pasuksi lupą, ten ir skaitai.

Štai kas beprotiška jėga viliojo, traukė ir žavėjo - fokuso prasmė.

Karlas mato, o gal ir ne Karlas, tada belieka paklausti - kas mato, bet ir vėl.

Karlas vienu metu neryškiai mato visą pasaulį - tamsybes ir aukštybes, judėjimą ir statiką, aaa svarbu - nesuvokiant gėrio nei blogio.

Kryptingas matymas: pačiam Karlui - kiek jam tada buvo? dvidešimt ar dvidešimt dveji? - keliant ąžuolinę alaus statinę staiga trūko pilvaplėvė ir per skylutę akimirksniu išsiveržė žarnų pūslelė. Jei, pajutęs skausmą, nebūtų paleidęs svorio, išvarža būtų drykstelėjusi lyg po charakirio smūgio, bet dabar pakako užspausti nykščiu. Tik amžina bėda: jei žarnoje susikaupia dujų, ant pilvo iššoka gumbas ir tenka spustelėjimu susikišti į vidų. Ilgus penkiolika metų varginanti kančia - platūs diržai, blindažai, operacijos grėsmė ir grasinimai: nekilnoti svorių, vengti staigių judesių, nevalgyti to, kas pučia pilvą, - maža kas gali atsitikti.

Dabar Karlas save puikiausiai mato: po oda plyšta balta plėvė.

Galėtų net histologiškai tiksliai nusakyti, kokie audiniai plyšo, kaip ir kada kas suaugo ir kaip viskas atrodo dabar.

ATSIVĖRĖ JĖGA, KURIĄ VALDO DIEVAI.

Ir dar nustatė: vienaake kalytę sukandžiojo vilkai, ir jei ne Maksas, Grifas, būtų žuvusi.

Apgynė.^^.^ . ;'

Dvės kalytė tamsiame urve.

Uždus.

• • •

Su savo nepriekaištingais juodais kostiumais, ryškiaspalviais kaklaryšiais, džemperiais, įmantriais užsegtukais pridygsniuotais madingais marškiniais Julius Cikas dėl savo lengvabūdiškos nepagarbos normoms, pulsuojančios energijos, užkrečiamo noro žaisti ir laimėti gyvenimo žaidimus buvo laukiamas visur.

Noriai švytėjo rinktinių žmonių klubuose, aukojo skrupulingai suskaičiuotus pinigus labdaros renginiuose, kategoriškai vengė žurnalistų, tuo pelnydamas žydų bendruomenės pagarbą. - . • &rttA$4ftiii^^ viŽBM-

Su žydais sekmadienio popietėmis žaisdamas šachmatais, aptarinėdavo pasaulio ir Lietuvos ekonomikos raidą, politikos vingriu prasmę ir gaudavo puikias rekomendacijas naujoms pažintims.

Puikus metas, bet vienas, visada vienas.

Įklimpusi vienatvės įžaduose Nata jau kelinta savaitė erzino ir draskė šeimą.

Juliui nepatiko, kad sūnus Talivaldas aiškiai pasirinko motiną ir pamažu persikraustė į palėpės kambarius arčiau Natos.

Dukra Žiberta, atsainiai priimdama tėvo dovanas, vengė provokacijų pakalbėti „iš dūšios", atkakliai tolo ne tik nuo tėvų, bet, kas ypač skaudino, tolo ir nuo savų namų.

- Buvo atėjusi mokytoja, - baugiai lemeno auklė. - Žiberta kažkokių bernų kompanijoje siurbė vyną ir iškoliojo žmones. Svarstys pedagogų taryboje. Prašė jus, šeimininke, nueiti paaiškinti.

- O Nata?

- Jūs pats suprantate...

Toks kietasprandžių metas, kada kiekvienas siekė savo įtakos ir per šeimyninį užsispyrimą visi, mato net auklė, priartėjo prie ribos, kada dar šiek tiek netikusių pastangų - ir žlugs šeima.

Natos slapukavimas pasiekė apogėjų: į darbą grožio salone sprūsdavo vos išaušus, tada, kai visas namas saldžiai miegodavo, o grįždavo tylutėliai pro kiemo duris, kaip vagišė, ir, užkopusi mediniais pacypaujančiais laiptais aukštyn, nurimdavo iki kito ryto.

Juliui nepatiko. Jo tylusis, stiprusis užnugaris, jo ramybės namai virto nuolatiniu erzeliu. Toks kaktomušos metas, užsispyrėlių laukimo metas.

- Tai tu su mama skirsies? - idiotiškai išsišiepusi sukikeno Žiberta. - Suskaičiavau: nesišneki šešiolika dienų. Laikas pasikelti į trečią aukštą ir pasakyti: nešdinkis iš namų.

- Tu čia apie ką? - pusryčiautojai nuščiuvo, išplėtusi akis auklė stebeilijo į šeimininką, į ūmai užsiplieskusį Julių Ciką, o Talivaldas į seserį. - Ką tu čia mali?

- Žinoma, niekus. Žinoma, apie motiną. Kam ji tau? Tarnaitė Regina, kurią tu pagražintai vadini aukle - ir kokia čia auklė? - ironiškai dėbtelėjo į nuraudusią moterį, - tarnaitė laksto po parduotuves, tempia maistą, tvarko kambarius, skalbia, verda, kepa, neša ant stalo, o mama? Pastogės pelėda, žinoma, vargšė, to nusipelnė. Nemokėjo susitvarkyti su savo vyru. Tu, tėti, turi savo ryžiukę. Tai kam tau visiškai nereikalinga moteris? A?

- Užsičiaupk! - subliuvo Cikas. - Nedrįsk! Girdėjai?!

Sužaižaravusi dukra trenkė šakute - lėkštė suskilo, blynų padažas išsiliejo ant baltos staltiesės. Žiberta pašoko, už nugaros su trenksmu nuvirto kėdė. Spėjusi riktelti: *OŠ ne beprotė, aš viską matau, aš negaliu gyventi tokiuose namuose!* išlėkė iš valgomojo.

Nuo smūgio durimis sudrebėjo visas namas, sudundėjo lauku jos durys, ir Žiberta, ant peties užsimetusi kuprinę, perbėgusi per kiemą, išsiveržė į gatvę.

- Prisidarys bėdos, - patylėjusi tylutėliai prašneko auklė, atsiduso, padėjusi šakutę, švelniai atstūmusi nuo savęs valgį, pakilo. - Žinote, toks amžius. Aš pakeisiu staltiesę.

- Kur ji išėjo? Šiandien sekmadienis. Kur?!

- I gatvę. v: C'f^&tf

- Tu, tėti, nori išvaryti mamą?! - sūnus liurbiška mina, kuria stebeilijo į tėvo priverstinės ramybės veidą, naivuolišku raudonu klausimu tarsi bumptelėjo i šeimos kapo duobę dar vieną įkaitusį akmenį, sutrinksėjo šeimos karsto dangtis-Cikas krūptelėjo.

- Tik nebandyk tokių nesąmonių kvaksėti motinai, supratai, sūnau?!

Pusryčiai, kaip ir diena, beviltiškai sugadinti. Julius pakilo, pabrėžtinai ramiai skepetaite nusivalė lūpas.

- Nebandyk!

Vėlu.

Pasakys.

Tikrovė tokia, kad buvusiems savininkams žemės grąžinimo vajus jau tarsi vartus atvėrė didžiausią galimybę pasipelnyti. Puikiai suprasdamas, kad visų gražiausių sklypų paežerėse, paupiuose, pamiškėse ir pušynuose nesusigrobs, neapžios, nespės, Julius išsirinko Trakų, Molėtų ir pajūrio perspektyviausius regionus.

Abejonės baigėsi: perspektyva milžiniška, ir pamažu atsi-

randa vis daugiau pinigingu žmonių, kurie gali už puikų sklypą sumokėti puikią kainą.

Dabar Julius Cikas, lygiai kaip dievas Ra, kur spjovė, ten kažkas gimė, ką pirko, tas po pusmečio, po metų nešė vietoj vienos saujos dvi tris, o kartais ir dešimt, ir net dvidešimt! Ciko agentai, kartu agentais tapę žemės matininkai, žemės reformos tarnybų valdininkai zujo po kaimus ieškodami nusenusių žmonių ar paveldėtojų naivuolių, kurie žemelės vertę suprato perdėm primityviai: kiek pajėgia išauginti bulvių, burokų ar miežių. Ak, žemelė, nors ir apsupta ežerų, tarsi ir bevertė. Jei Molėtuose įsispraudusi tarp miškų, tarp pelkių ir nėra padorių kelių - bevertė. Jei pajūryje šiek tiek tolėliau nuo jūros, tarsi ir mažai kam reikalinga.

Ooooo pats Cikas, kiekvieną pirkinio metrą PATS apžirkliojęs, kiekvieną šimtametį medį apglostęs, viską žydiškom akim išmatavęs, įvertinęs, kauliniu smakru nuskrodęs perspektyvą, vėrė burną ir tarė agentams savo geležinį *taip* arba *ne*.

Sklypų pasiūla buvo tokia didelė, o pasirinkimas toks įvairus, kad nuolatos kaip oro trūko pinigų pinigų pinigų, daug pinigų, ir Cikas prieš savo valią, bet suprasdamas būtinybę, įklimpo į skolas bankams.

Savo namuose tik svečias.

Suirzęs ir apipintas rūpesčiais.

Lakstantis ir tik dėl savo disciplinos vis dar spėjantis Julius Cikas troško, nors kažkur troško oazės ramybės.

Kodėl suirzo šeima?

Vien to, kad visi šiltai, sočiai ir erdviai gyvena, matyt, nepakanka.

Ko kiekvienam trūksta?

Ko?!

Cikas pasamdė statybininkų brigadą ir įsakė sutvarkyti pa-

lėpės kambarius. Pinigų jis gaus, bet sūnus ir Nata turės kraustytis žemyn, gal, kaltai šyptelėję, išties taikos ranką.

Kitų galimybių nėra. Beveik nėra, bet gėla, o Žiberta?

- Labas, Ugne, - nesuprato kodėl paskambino. - Seniai nemačiau.

Mano namuose karas.

Susitikime.

Noriu šiltų žodžių.

Pasiilgau.

• • •

- Kaip puiku, kad tau tik šešiolika, ir gaila - negali vairuoti mašinos, - įkaitusi Malė dilgsiojosi šilčiausiais jausmais Rokui. - Padėtum man.

Suvystė lyg voras vos pražydusį vyrą, apvyniojo kerų voratinkliu ir įleidusi egoistinį geluonį čiulpė gyvybinę jėgą. Nuo rojaus nakties buvęs Roko skausmas, netikrumas ir plėšriosios abejonės buvo visiškas niekis palyginus su neįmanomos, nuodėmingos meilės vyresnei ištekėjusiai moteriai skausmu.

Malė šykšti. Neduoda nieko, visiškai nieko - tik fizinį pasimėgavimą. Tyliai kūkčiodama kvatoja klausydamasi kasnaktinių mykiančių meilės prisipažinimų. Leidžiasi bučiuojama ir niekada nebučiuoja. Niekada nepatyrusi tiek daug fizinio malonumo, stebėjosi, alpėjo ir niekada nebūtų patikėjusi, kad kada nors įsivels j fantasmagorišką sekso akrobatiką.

- Perdžiūvęs kaip šaka, ir iš kur tavyje tiek energijos? - lipšnus patapšnojimas per žandą. - Iš kur?

Brėkštant, palikusi saldžiai šnopuojantį nuvarytą pienburnį meilužį, Malė slydo iš nuopuolio lovos. Paruošusi skubius

pusryčius šeimai, apvyniojusi puodus rankšluosčiais, kad neatšaltu, puolė, lėkė savo mašina per kaimus, rinko pieno produktus, degustavo, barėsi, įkalbinėjo, gyrė, skaičiavo pinigus ir didžiausiu greičiu skubėjo į autobusų stotį. Po kelių valandų slaptieji siuntiniai atsidurs toli už Ignalinos, žinoma, Utenoje, Ukmergėje, Kaune ir net Vilniuje.

Toks pasiutęs metas, žaibu tekantis metas, kada grįžusi, pajutusi klaikų nuovargį, o Rokui nė motais, griūdavo į lovą miegui iki tol, kol iš mokyklos parplasnodavo mergaitės.

Vėlai vakare trumpi telefoniniai skambučiai, kaip kur sekėsi prekyba, ko kiek kada reikia ir kada bus pinigai.

Tarsi morčiaus metu nuo meilės apdujęs katinas, Rokas, pasiligojęs netikėtos laimės liga, įsijautė šeimininku. Paruošęs tvartą gyvuliams žiemoti, triūsęs, kol sukalė naujas ėdžias, padaręs dvigubai ilgesnį lovį kiaulėms, sutaisęs laktas vištoms, iš Malės sulaukė tik menko pastebėjimo.

- Tu nieko. Visai nieko. Sakykim.

Tokių palankumo ženklų Rokui pasirodė maža. Nutaikęs progą, kai mergaitės ruošė pamokas, prisigretinęs prie Malės, skystai kikendamas lyg rujos patinas, drąsiai kilstelėjęs sijoną, abi rankas užkišęs už kelnaičių prisispaudė bandydamas apžioti moters burną.

Skambus boksiškas antausis, toks, kokiu galėtų didžiuotis kiekviena moteris, pasirodė velniškai taiklus - suspengė ausyse, sušmėžavo ratilai ir iš nosies pliūptelėjo kraujas.

- Nedrįsk, - sušvogždė ūmai įsiutusi Malė. - Žinok savo vietą!

Nors naktį meiliai viskas buvo užglaisčiota, bet idilės puodas jau įskilęs.

Rokas nusiminė.

Malė nudavė nieko nepastebėjusi, nes įdirgusi laukė, kuo pasibaigs akiplėšiškas eksperimentas. Gavusi firminio popieriaus sviestui vynioti, pasislėpusi, užsirakinusi lauko virtuvė-

lėje plačiu peiliu pjaustė sviestą stačiakampiais gabalėliais, vyniojo imituodama mašinos vyniojimą, falsifikatą vežiojo po privačias parduotuves. Guodėsi, kad sviestas gal ir geltonesnis nei gamyklinis, bet kuo sveikiausias, kuo skaniausias, ir, apsaugok Viešpatie, negali būti nė kalbos apie kažkokius skundus ar kriminalą.

Bet.

Lengvi pinigai sukelia alkį.

Didelj.

Užpultas saldaus niežulio - *kas atsitiko?* - Karlas prieš veidrodį pirštais braukiojo veidą - suseno bene dešimčia metų. Paakiuose padribo maišiokai. Gal tai galėtų reikšti inkstų ligą, gal nuo augalinio maisto pertekliaus, gal, sakytum, nuo kokių menkai žinomų žolelių, gal nuo kokių pumpurų nuovirų sutriko kraujo filtracija, bet tada supliuškę dariniai turėtų būti standūs ir paslankūs, lyg sutinę.

Ne.

Pliuškiai.

Ir rankos.

Senio.

Sparčiai besiraukšlėjančios.

Garunkščiuotos ir gūbriuotos, lyg būtų ant pirštakaulių pernelyg mažai raumenų ir karotų pernelyg daug odos. Žydintys nagai ir nuo žemės kapstymo juoduliu įdiržę delnai, juodos panagės ir nebenusiplaunantys krumpliai.

Štai linksma žinia: suvešėjo plaukai, tiesa, daug žilų, bet o! plaukai, kaip pro mėsmalę lendantis faršas, stori, lygūs ir vienodai kupetom sugulę.

Bloga, labai bloga žinia: Karlas tarsi išsivoliojęs Jaukinki kriaušiu ar erškėtrožių krūmų spygliašakėse-visas kūnas smulkiai subadytas, žinoma, čia ne niežai, bet niežėjimas varo iš proto ir draskymas nagais nieko nepadeda, žaizdelytės supūliuoja ir tenka tepti jodo spiritiniu tirpalu.

O Ugnė, sapnų ugninė moteris, prakeiktoji, kasnakt vaikšto, vilioja, šėlioja UŽ VEIDRODŽIO.

Karlas jau žino, jau nubrėžta riba, kurią nelengva peržengti, - ji gyva, bet naktimis jos paveikslas pulsuojantis, nuolatos tai tolstantis, tai artėjantis, besiplečiantis už pažinimo užkulisių.

Nenutversi.

Nejsižiūrėsi.

Nesuprasi.

Visiško aiškumo nebūna.

Ką tu žinai?

Sveikindamas lemties iššūkį Karlas sapnus - nors ar sapnus? bet kitaip nepasakysi - sapnus susiejo su praeitimi. Atrodo, šu šu Ugnė priešinasi, ak naktimis, kaip koks raudonas šapas, šmėžuoja, plevena, šasčioja neleisdama savęs pažinti.

Kaip tikrovėje.

Tai kada tikrovė: nakties tikrovė ar dienos durnose tikrovė?

Jokios apgaulės: Karlas net alpėdamas laukė nakties. Dabar supleišėjęs veidrodis padėtas pačioje garbingiausioje lūšnos vietoje, pačiame viduryje ir kaskart reikia jį apeiti ratu ratu ratuku - suktukais, kad pasiektum stalą, kad gultą, kad ant vinies pabalnotą drabužį.

Čia kas: mistinis ritualas, neįsisąmonintas stūmalas ar vedžiojanti apie veidrodį Dievo ranka?

Kieno ranka?

Kieno pažinimo kelias?

Tavo?

Šukėse įblyksėjęs pro langą užgęsta paskutinis saulės blyksnis ir, tai Karlas matė daugybę kartų, pro kitą langą įspindęs ryto spindulys užbaigia naktį ir pradeda dieną.

Ekstazė užgęsta.

Dumba guli visiškai iščiulptas, kol įdirgęs, susiniežinęs, surukęs kūnas, reikalaudamas poilsio, užmerkia akis.

Miegos, kol užkauks kalaitė.

Ūūūū - ūūūū - ūaaaa.

Gal dvasia šuns kailyje?

Ir, kaip visada, išeinantį iš lūšnos Žmogų, tarsi nelaimėlį, išsivadavusį iš mirtinų spąstų, tarsi iš svetur grįžusį Žmogų, kalytė pasitiks džiaugsmingai šokiodama, viauksėdama, lyg vytiniu plakdama smailiokę uodegytę. Koks nepatiklumas?

Nepatiklumas seniai nugalėtas, seniai. Jei Žmogus pajėgtų nuo naktinio slogesio atsitokėti, jei pasilenktų, paliestų, žinoma, galėtų ir paglostyti, ir kalytė aplaižytų Žmogaus pirštus - tikras šuniškos abipusės draugystės pripažinimo ženklas, bet o! nelaimingasis tos šuniškos kalbos nesupranta, gal nenori suprasti ir nepasilenkia, ir neglosto, ir nemeilina žodeliais žodeliukais žodelyčiais. Viskas veltui.

Pramokšlina pro šalį.

Nesvarbu.

Vienaakė kalytė linksmai bėga iš paskos, aplenkia, laksto ratais aplink, vis su viauksi visaip rodydama, kad *JIE dviese, dviese! dviese!!* Bet Žmogus ir to nesupranta.

Visada susirūpinęs, nutolęs, vienodais ilgais žingsniais kėbliojantis, su savimi šnekantis, pumpurus, minkštus lapelius griaužiantis, uogeles skabantis, apleistoje apleistos sodybos kūdroje vangiai karosus gaudantis sulysęs, perkaręs, pasauliui susvetimėjęs Žmogus.

Atgyjantis tik tada, kai kalytė užspendžia žvėriuką. Gal audinę, gal šeškutį, gal žebenkštį, gal riebų pelioką, o gal net plaukėtą, grėsmingu čirškesiu, išpuoliais besiginantį mangutą.

Naktimis kvadro serialas gyvas ir dieną, ir čia, miško bruknyne,

kažkur visai šalia slampinėja Ugnė,

o tolėliau - nesimato - ir Julius,

o dešinėje, šone, už medžių, ir Nata.

Ir visi vaikai - Karlas girdi krykštaujančius balsus.

Skausmingas tiesos ieškojimas.

O aplink lyg ir ne bruknynas, ir nerasi nė vienos raudonkekės uogelės,

o čia, štai visai šalia, o!

Šiemečio ežeras, vešli pakrantė kažkur tarp Vievio ir Trakų, ir šlama alksniai, ir nuo vidurvasario saulės virpa perkaitę skysti beržų lapiokai, ir kvepia nešienauta išvoliota žolė.

O slapčiai Julius su Ugne išplaukė valtimi į ežero platybe, nuirklavo salos link,

o Nata, apsikrovusi vaikais Nata negali, nespėja suganyti Juliaus,

o Žibertai dar nėr nė dvejų,

o Talivaldas vos metukų, miega krutindamas tarp pūslių lūpų įspraustą čiulpiuuką.

Tra ta ta!

Karlas čia puikiausiai mato save: užsidengės nosine galvą pro juodus akinius skaito, kaip visada, apsikrovęs knygomis skaito ir kepdamas saulėje sudžiūvėlis šykščiai prakaituoja. Šešiametis Rokas, šlakuotas ir Ugnės raudonumo Rokas prie pat vandens lipdo smėlio pilį.

Toks laikas.

Esamas ar buvęs?

Kai Karlas - ak pagaliau! - prieina prie vandens ir pažvelgia tolyn - jokios valties tarsi nė nebūta.

Jbrenda į vandenį ir plaukia plauplaukia! PLAUKIA!

Bet nei už nendryno, nei kažkur tolybėje prie salos, prie ūksmėtų krantų, kad ir kaip akylai žiūri, - nėra.

Koks duriantis PRADŽIŲ PRADŽIOS ieškojimas.

- Oi, pavargau, o Viešpatie, - Ugnė, šlapia ir spindinti Ugnė uždususi lepteli prieš saule tolėliau nuo Karlo. - Šokau iš valties ir plaukiau. Fain, nors mirk. Žinoma, valtis lydėjo, ūuuuu.

Jau vidurdienis.

Žiežura saulė kabo stačiai virš galvos ir plieskia.

- Tavęs nebuvo beveik tris valandas, - burbtelėjo Karlas. - Rokas verkė, vaikas prašėsi paimamas, o tu išstūmei. Kodėl?

- Didelio čia daikto. Užaugs ir prisiplaukios. O jei būtų iškritęs? Per mažas. O kam tu, brangusis, šiam sviete, a? Saugok savo vaiką.

Melas.

Karlas atidžiai apžiūrinėja atsivertusią, užsimerkusią, vis dar palaimingai besišypsančią žmoną ir mato: kaklas, toks nubraižiotas kaklas, tarsi nučiulptas, nučiupinėtas, nuglostytas.

Nubučiuotas!

- Aaaaaa! Aaaaaa!! Aaaaaa!!! Uaauuaaa cha cha uuaaa.

Dumba krenta ant bruknojų, kumščiais atsivedėjęs muša žemę, vartosi, spardosi ir rėkia, rėkia! rėėėkiaaaa!!

Kalytė galvotrūkčiais neria šalin.

O vakare Ugnė pasakė:

- Aš nėščia, - ir nakčiai susirangė ant sofos.

- Aaaaa!! Aaaaaa!! Aaauuuuuaaaaa!

Suklusę medkirčiai susižvalgo.

- Ten tas, išprotėjęs laukinis. Kol dar ko nors neužmušė, reikia, būtinai reikia pranešti policijai. Tegu iškviečia psichų gaudytojus ir tokį kluiką teuždaro j Švėkšnos durnyną.

- Vargšas.

- Koks jis vargšas?! Važinėja mašina, vaikšto užsikišęs peilį, pats susipranta gydytis ligoninėje, vargšas? Sakė, kad nė kiek neišprotėjęs, tik akys sužvėrėjusio. Reikia pagauti ir gerai įkrėtus išvaryti iš miško. Tegu nešdinasi. Žmogaus kauksmas šiurpuliais po nugaras vaikšto.

- Tuoj žiema, o kur dėsis? Šaltis suvarstys, išgriozdins ir badas. Tegu rėkauja, o kas? Trukdo? Netrukdo. Dirbam.

• • •

Išvaryto Zeniaus argumentus nesunku sulaužyti ir pasijusti viršesniam, tvirtesniam, bet palaidas naktinis, alpėjantis ryšys Roka, velniai rautu! - tas naktinis kūno sapalas stačiai alino.

Malė, tai jau aišku, - sukčė ir ne tokia kvaila, kad drabstytų sunkiai užsitrupintus pinigėlius. Pietų sriuboj, kuria visada paniekinamai vadino srėbalu ar šiupalu, nei mėsos, nei paskaninančios grietinės nepadaugėjo, o ir buvusios dažnos kalbos apie kaimo moteris, pieno išmilžius, turgų, sandėrius dingo.

Malė užsičiaupė. Užgulusi kalkuliatorių vakarais skaičiavo viena, pasikuždėdama dūsavo, giliausiai slėpė aptriušusį sąsiuvinį ir guldavo į Roko lovą įdirgusi, vis dar besiblaškanti, vis dar mintyse berikiuojanti slaptuosius savo reikalus.

Pradžia visada vienoda, Rokas mokytas primokytas, - šeimininkė guli atsivertusi ant nugaros, užsimerkusi tol, kol aprimsta, Rokas laukia.

Jokių bučinių į lūpas, į veidą ir prašymas neseilioti ausų. Tik kitur, *žinoma, jei nori, jei moki, jei supranti, bet,* tokia lovos valdovės valia, *tu privalai.*

Rokas, tarsi voriukas, sėlinantis prie agresyviosios JUODOSIOS NAŠLĖS, bet jau tokia prigimtis, niekada nežino, kuo baigsis naktis.

Tik tu neskubėėėk - čia prašymas.

Ir kūną nuplak glamonių rykštėmis - čia įsakymas.

Ir įdilgink - čia JUODOJI NAŠLĖ, puola.

Ir priversk krūpčioti, įelektrink, įskaudink ir atiduok save visą, negailėk, judėk, degink - ji pasiduoda.

Ardykis!

Rytais lipdamas iš lovos Rokas - vergo likimas - girdi pro mieguistas lūpas, pro užmerktas akis - ak, koks saldžiai užmaskuotas smūgis po smūgio! - Malės iškoštus privalomus darbus dienai, *na, tada, kai parsirasi iš žvejybos. Šiandien skaldysi malkas ir skaldysi iki sekmadienio.*

Turėjo skaldyti.

Iki sekmadienio.

Geidulio, įžeidaus pažeminimo stumdomas - ar įmanoma pamiršti saldžiosios žmonos spiegiantį riksmą! - Zenius buvusių namų kieme nesirodė, nedrįso, bijojo, bet girtas nuolatos šlaistėsi, griuvinėjo, sapaliojo, šūkčiojo nešvankybes, grasino kumščiais ir už tvoros kriokė - keršys ugnimi! Kartais užsikeburnijes ant šiaudų stirtos kaimyno kieme, o kartą net įlipęs į medį.

Atsiribojęs nuo atžaraus pasaulio Rokas kentė ir tylėjo.

Žvejyboje girtavyris ant buvusio įnamio rėkė, ieškojo priekabių ir, visai netekęs kantrybės dėl jaunikio romumo, puolė mušti, bet vyrai spėjo sučiupti, atėmė lazdą, pargriovė, sunkiais kumščiais aptalžę nuramino.

- Ką?!! Tu lįsi į vandenį?!

Ne paslaptis: Rokas manė, kad jei nedidelio ūgio, gerokai papurtusį Zenių lengvai įveiktų, teorinis pranašumas akimirksniu ištirptų ir kartą gerai pamokytas Malės vyras lakstytu kaip pabaidytas viščiukas. Esmė ne tai - Rokas visapusiškai kaltas ir žinojo, kad taip toli peržengęs tabu liniją kada nors bus nubaustas, Malės išvarytas į nežinią.

Ir apskritai dažnai sapnavosi tėvas ak! ir motina, ir sapnų pasaulyje - ne tas žodis! - dyvinai neapkentė brolio. Visur

kryžiai kryžiai kryžiai, juodi kryžiai, stūksantys iki dangaus skaidrybės.

Ir lemtyje, už posūkio, krito pikti tūzas.

Ir greta prakeiktoji kryžių devinkė.

Judančių žuvų kalvio žeberklu nenudursi. Tik stovinčias, prasibrukusias tarp žolių, prigludusias prie dugno duobių, užlindusias už įkritusių medžių stirgalių, tūnančias tarsi po tamsiu stogu, po augmenijos plūdurais - kvailai galvojančias, kad tokių apsimetėlių sustingėlėmis niekas nė pamatyti negali.

Didžiąją lydeką Rokas jau matė, bet tokiu primityviu smaigaliu durti nesiryžo - išbaidys, gal sužeis, ir didžioji didžiaakė, gražuolė žalianugarė f it! ners ir dings. Daugiau pavojingoje vietoje niekada nesirodys, ir kas gali teigti, kad kvaila žuvis neturi atminties?

Paniuręs džiaugsmas - vanduo kasdien vis šaltėja.

Vyrai atnešė savadarbį pneumatinį povandeninį šautuvą - išmainė į žuvį. Strėlė ypatinga: ilgi ilgiausi smaigaliai su pervertomis vielutėmis, kad žuvis, jei gerai bakst, neištrūktų.

Ungurius vyrai įsigudrino gaudyti savotiškai, įmetę gelmėn prie inkaro pririštą nudvėsusį paršą, ak! smirdalas ir kokia Šlykštynė, bet unguriai gal žino, kur skanėstas, ir plėšė, draskė, rijo išpurtusią dvėseną. Paršas prifarširuotas mėsgaliukų su tvirtais kabliukais, ir opa! - pakliuvęs ungurys besidaužydamas išvynioja valą ir nutolsta nuo jauko tiek, kad nebetrukdo kitiems ryti, kol vėl koks gyvatgalvis sutabaluoja pakliuvęs, nusidaužo tolyn tolyn tolyn, o paryčiais visi pikantiško mėsalo suvilioti atsidurs kubile su druska, bet Roko tokia žvejyba visiškai nevilioja.

Įdomiausia tai, kad po naktinės puotos neužkibusieji unguriai, vos šviesos spinduliai pasiekia gelmę, gyvatėmis nuvingiuoja kas kur, įsirausią į dumblą, susiraizgo tarp žolių šaknų, sulenda į urvelius urvelyčius, į plyšelius plyšelyčius netoli mėsalo, ir vargiai pamatysi - kyšo tik gyvatiška galvytė, kar-

tais kokia nespėjusi susirangyti uodega. Ir tai viskas, kas gali išduoti riebiamėsę žuvj.

Štai ta vieta pasakiškai įdomi, ir Rokas padugne plaukioja pirmyn atgal, sukiojasi ir atidžiai dairosi tol, kol nusibosta. Retkarčiais prie pat nosies - buch! - išsiverčia dumblo kamuolys, ir Rokas vos spėja išvysti žaibu tolstantį juoda gyvatišką šešėlį. Žinoma, būna akimirkų, kada unguriai kaip išsitiesusios lazdos siūbuoja aukštyn kartu su dugno augmenija laukdami aukos, bet tokių įstabių vaizdų dieną nepamatysi. Ir ruduo blogas metas. Tamsus ir šaltas.

Rokui vis dėlto pavyko sumedžioti vieną. Milžiniškas dvimetrinis ungurys visai netoli žmogaus atsainiai nėrė į žolyną, paskui į dumblą tolyn tolyn tolyn. Persekiotojas žaibiškai susisukęs nuplaukė pavymui ir mato dumble bėgantį ungurio rausiamą kauburėlį! Žach! Žeberklas įsmigo, pervėrė, surakino, bet ungurio smūgis buvo toks stiprus, kad Rokas net nebesuprato. Užvirė pekla: dumblas tarsi tamsus debesis vertėsi kamuoliais, akimirksniu balzganą dieną versdamas naktimi. Iš smūgių į rankas, į kojas, per galvą, per liemenį aišku: žuvis pakliuvo ir žvėriška jėga bando išsivaduoti - kandžioja alkūnę, žemyn - jau plaštaką. Bet - ak! sėkmė! - kaire ranka pavyksta nutverti žeberklo kotą ir fiksuoti žuvies persmeigtą vietą.

Dvimetrinis!
Velniškas slidumas!
O dabar į krantą!

Kad paliktų svetimus namus, Zenius Rokui pasiūlė pinigų, bet šis, nujausdamas siuto priepuolį, atsisakė. Apie delikačius reikalus nebuvo prasitarta.

Malė, sekso pakvaišėlė, spėjo prisipažinti, kad Zenius - jos *antras vyras ir abi dukrytės nuo pirmojo. Ir namas mano, ir kiemas su tvora mano, ir gyvuliai mano* - viskas Malės.

Bet Malė - visuotinai paniekinta neteisingoji, tai Rokas daugelį kartų girdėjo iš kitų.

Ten, kur gyveno didžioji lydeka, spėjo įsiminti viską, net vandens lelijų atžalas, nevienodai susiraičiusius lapus, seniai nuskendusio šampano butelį ir vingius tarp žolių. Svarbiausia, žinoma, aikštelė prie pat dugno, už kurios skardis į juodą gelmę.

Kai milžinės raibosios žuvies nesisekė užtikti, vyrai gelmę pertverė tinklu. Ir štai tinklas tuščias, todėl Rokas neskubėdamas, pasidairydamas plaukiaplaukiaplaukia tolyn.

Svarbiausia: niekada neišbaidyk besiilsinčios, dienojančios, gal dar miegančios žuvies!

Svarbiausia.

Velniop šaltį, nors kūnas, žinoma, pamėlęs, jau seniai tirta dantys ir sustingę pirštai.

Ir dar: nespėjo, pamiršo, susivėlino ir liko nenuskusti ūseliai, oi bėda! - naro akiniai neprisispaudžia prie odos, sunkiasi vanduo, ir Rokas vis privalo iškilti į paviršių, kad galėtų iš akinių ertmės išlieti sunkaią.

Bėda.

Lydeka!

Bet vėlu: kol žmogus dairosi, margoji, lėtai pakilusi nuo dugno, tarsi kam pastūmus, padugne slysta tolyn. Aišku, nelabai ir išsigandusi, nes sustojusi kaip koks šuva stebi, ką darys persekiotojas. Stovi ir išsprogusiomis akimis kėpso.

Rokas skausmingai greitai mąsto: vytis beprasmiška - nepavysi. Lydeka vis greitėdama tols nutols, dar blogiau - dulkt! - ir išnyks gelmėje.

Ir dar žolės - jokio palankaus kelio priartėti.

Rokas - čia jau keistai nuspręsta - lėtai lėtai pasisuks ir apiplaukęs ratą pasistengs pritykinti: lydeka pasisuks, ir Rokas,

ištiesęs ranką, strėlę su žeberklu nutaikys į žiaunas ir spustels nuleistuką. Tunkt! Ir galas.

Bet.

Bet kairėje pastebėjo švininių grimzlių iki pat dugno prispaustą tinklą. Plaukti išilgai tinklo neverta, nes teks brautis per žoles, prireiks, būtinai prireiks nutraukti ar nulaužti vieną kitą žoliastiebį ir tas tunkt tunkt sukels vandenyje nepaprastai aštrų garsą - žuvis išsigąs ir ners!

Nutarė apsisukti ir grįžti atgal.

Tik šiek tiek.

Ir staiga...

... staiga pajuto, kad kojų plaukmuo užkabino kaprono siūlus. Bandė koją lėtai patempti - gal atsilaisvins, bet jau tempėsi visas tinklas. Bejudindamas koją, *čia jau visai bėda,* susipainiojo dar labiau. Keikdamas save už žioplišką klaidą, labai gailėdamas skylės tinkle - jau įsivaizdavo, kaip ji burnos vyrai - Rokas atsegė peilio makštį - nupjaus lipnius siūlus peiliu.

Makštis tuščia! Peilio nėra!

Ir šmėkštelėjo prisimerkęs, išsišiepęs, papurtęs Zeniaus veidas, o tiksliau - akimirksniu šmėstelėjo Zeniaus ūmai pralinksmėjęs veidas.

Koks veidas?

Šmėstelėjo išgąsčio, nevilties, baimės veidas. Veidas!

Kas ištraukė peilį?!

Susirietęs - o varge! - Rokas bandė rankomis pertraukti narplionės kilpas, bet nepaprastai stiprūs siūlai rėžė pirštines, pjovė, kruvino rankas ir nepasidavė. Bandė kandžioti dantimis - ir štai netikėta sėkmė! trukt trukt trukt - pavyksta. Puiku!

Bet.

Bet besikepurnėjant - ūmai švystelėjo siaubas! - užkliuvo ant nugaros pririštas akvalangas. Nei pasisukti, nei atsispirti, nei iškilti, nei iškilus klyktelti pagalbos.

Paskutinė viltis pati kvailiausia, bet ką kas patartų daryti? Rokas atitraukė hidrokostiumo užtrauktuką - šaltas vanduo dar vienu ledu nutvilkė kūną. Pamažėl pamažėl bandė išsinerti iš guminio apdaro, bet apdaras, - *ak padėk, na kur tu, Dieve!* - nepasidavė.

Balionuose suspausto oro liko ketvirčiui valandos.

Liko.

Ketvirčiui.

Lapkričio 4-ąją apvaizda susuko mirties kilpą virš tarnybinio mikroautobusiuko, grįžtančio iš Rygos į Vilnių, - slidžiam kely vos išvengė kaktomušos su vilkiku. Pasigailėta nebuvo - pusiau sutrinta mažoji, išslydusi iš kelio, žiojėjomis vartėsi bučiuodama žemę.

Vėliau laikraščiai rašys, kad kraupioje avarijoje žuvo visi sėdėję kairėje, o dvi moterys, ištiktos komos, nuvežtos į ligoninę.

Šešioliktą valandą iš U.Dumbienės darbovietės buvo paskambinta, atsiliepė, žinoma, Tadas, ir buvo pasakyta, kad mama ligoninėje, reikia skambinti Panevėžio telefonu.

Kitos dienos rytą, prašnirpščiojęs naktį, Tadas atsidūrė gatvėje prie Cikų namų vartelių, paspaudė lauko skambutį. Išėjusi pasitikti Žiberta svečio į namus neįsileido.

- Kas yra? - neišpasakytas irzlumas.

- Mano mama ligoninėje. Panevėžyje, - Tadas jau gailėjosi, kad atvažiavo, jau taikėsi sprukti atgal.

- O kuo čia mes dėti?! Varyk iš čia! - ir užtrenkė vartelius.

Toks laikas: pasisotinusi vienatvės, Nata, ak, neišsipildžiusios svajos, su vyru kaip norėta, taip ir nepasikalbėta, Nata

buvo priversta iš aukštybių kristi žemyn, grįžti į savo kambarį šalia vyro kambario ir, neišsižadėjus tylėjimo įžadų, sėsti prie bendro stalo.

Ir čia Žiberta, vakare susėdus vakarienės, trenkė tėvui:

- Tavo mylimoji Panevėžio ligoninėje. Susikalė mašinos ir jai, vargšei, kažkas su galva. Lėksi? Pranešė tavo benkartas. Tai kaip?

Nieko neatsitiko, bet Žibertos piktas smūgis nepaprastai taiklus - atsitiko, veiduose sumaištis.

įsitempusios motinos atsakas žaibiškas: sutrinksėjęs šaukštas nulėkė, nuskambėjo ant grindų, o pati, kietai sučiaupusi lūpas, išlėkė iš valgomojo ir laiptais aukštyn.

Julius, lėtai rankšluosčiu nusišluostęs lūpas, dar lėčiau pakilęs, priėjo prie dukters.

- Tu čia tyčia, taip? - ir retai stiprus žydo antausis nutėškė dukterį nuo kėdės. - Čia tau ateičiai, kad žinotum, kada užsičiaupti.

- Ak šitaip! - iš nosies pliūptelėjo raudoni purpulai, sproginėdami tiško, bet akiplėšiško tikslo neužgesino. - Tavo meilužė! Meilužė! Meilužė! Tavo tavo! tavoooo!!! Tu nemyli mamos! Nekenti!

Spiegesy paskendo pasaulis.

Julius, kuo niekada niekas nebūtų patikėjęs, atsivedėjęs spyrė rėksnei į užpakalį, dar ir dar, bet gana! Žodinė iškrypėlė jau rėkė visa gerkle, isteriškai vartydamasi ant grindų inscenizavo pabaigą.

- Nutilk! - Julius čia jau persaldino - prišokęs griebė dukrai už gerklės. - Nutilk, sakau! Velnio išpera! Nutilk!

Taliulis, gal nieko nė nesupratęs, rėkė *nuima, mama! nuima!!* Nata, nusigavusi iki savojo kambario, parkritusi ant lovos, sukūkčiojo, bet išgirdusi spiegesį sukluso. O tarnaitė, prišokusi prie šeimininko, plėšė jį nuo besispardaliojančios dukters.

Visi nugarmėjo j dantytą pragaištį.

Julius, ko niekada nedarė, riebiai nusikeikė ir, nelaukęs tirštos nakties, - garaže suūžė mašina - išvažiavo. Visi pamanė: į Panevėžį. Ir buvo teisūs, Julius lėkė į Panevėžį.

Taliulis, gavęs tikrovės krikštą, turėjo spręsti savarankiškai, patarėju neatsirado, - apsidovanojo suaugusiojo tylėjimu.

Kai Nata rytą tyliais kaltosios žingsniais įslinko į Žibertos kambarį, rado dukrą kemšančią į maišą drabužius: veidas nupurtęs, išgražintas išryškėjusiais jaunaties spuogais. Suklykė:

- Išeik! Jūs išprotėję! Girdėjai?! Nenoriu tavęs matyti! Niekada. Nekenčiu! Neeeeekenčiuuuuu!!! Lauk! Lauk!!

Erdvės patologija gimdė sąmonės patologiją: Karlas jautė, net slampinėdamas mišku gręžiojosi atgal - jį seka. Nematomas. Begarsis. Tykojantis ir laukiantis. Gal pabaigos?

Dumba veidrodžio duženą panardina per sprindį į pelkės vandenį ir mato, blogai mato: veidrodžio atspindys neryškus, patižusios linijos ir virpančios akys. Ryškumą rodytų ilgą gyvenimą. Žinoma, niekai.

Bet.

Bet nieko be nieko nebūna. Gal ir gyventi išties liko vos už kalnelio?

Nejaugi tas sėlinantis begarsis šniokavimas į nugarą, gal kokia net lemties akis ir drumzlinas atspindys, - vienos linijos taškai?

Kada nors, žinoma, gal net labai greitai jis, Karlas Dumba, bus priverstas samanomis minti paskutinį kartą, paspaspaskutinį, bet gal ir liks toks, praeities besiilgintis, praeitį keikiantis, sužeistas ir vidumi kraujuojantis.

Gal.

Kada nors.

Vienaakė kalytė lojo durpyno urve. Karlas jau žino: jei būtu molyne, garsas, nors ir iš kelių metrų gelmės, sklistų skambus, tikslus su paniurzgenimais, o manguto, lapės ar net barsuko požeminio lakstymo bildesys, persekiojančio šuns vizgesys, kovos molinis gausmas trenktų ryškiausias. Skambėtų aklaviečių skliautuose aidas lyg žemės rūmų salėse, o dabar garsas kimprikimęs, lyg iš blušios gelmės, ir jokio bildesio, ir jokio aido.

Bet.

Bet kasimas greitas: smūgiais peiliu nukertamos šaknys, urkt! lengvai išsirauna durpėse užsilikę medpūzriai ir nėra akmenų. Karlas dirba kurmiškai abiem rankom ir staiga prasmunka į urvo ertmę. Nieko nuostabaus, bet prieš nosį mataruoja tik Taksės uodegytė, o žvėris, žinoma, kažkur priekyje, prieš šunėko nosį.

Kad žvėris negalėtų prasmukti, Dumba stropiai užtrypia vieną angos pusę ir, už uodegos ištraukęs lojikę, švystelėjęs tolyn, - savo darbą kaliukė jau atliko, parodė užspęstą žvėriuką, - lazdyno rykšte kaišiodamas tiesiai, kairėn, dešinėn, tiesiai, įžambiai, paplakdamas stengiasi nustatyti - *kur?* Gal jau smaigalys sminga į minkštą daiktą, gal nuo kvėpavimo juda, gal, nutvėręs nasrais, žvėriukas kramto lazdėgalį ir jau išsiduoda? Cial jau laikas kišti praskeltą lazdą, įsukus į gaurus tempti lauk, Uoli užtvoti paruošta kuoka, dirti nudirti kailį ir pakikenus čiūžinti toliau?

A iii! ne!

Įsierzinusi kalytė, smukusi į olą, jau loja kitoje vietoje, ir Dumbai jau aišku, kad ta lazda ištirta aklavietė visai ne aklavietė, o viso labo tik paplatėjęs posūkis, ir žvėries čia nė neieškok - koks prastas pusaklės kalės darbas: *privalėjo užspęsti!* Opa! Žvėriukas, pamatęs pro pradraskytą urvą netikėtą šviesą, užuodęs - kurgi neužuos - žmogaus kvapą, spruko.

Aha.

Dumba jau suplukęs kasa, rausia, drasko kitą vietą, bet ir vėl žvėris paspruko. *Ir kas čia dedasi, ir kodėl nesiseka* - Dumba niršta ir drasko dar kitoje vietoje, jau trečioje, jau ketvirtoje, jau nudraskytos rankos, jau panagės prigrūstos žemiu ir klaikiai skauda.

Bet siutas auga. Auga!

Pagaliau!

Eeeech, pagaliau!

Barsukas!

Ką tik atvertas požeminis urvas turi atsiduoti mangutu, specifiniu smirdalu, bet ne, drėgme pridvisęs oras čia dvelkia spygliuočiais, sakytum sakais, tarsi smilkalais, tarsi paplėkusių šienu - barsuko gūžta. Lapės dvelksmas trenkia supuvusia mėsa, gal mėsėdžių išmatomis, gal šlapalu - bjaurastis, o čia tyra gaiva - barsukas.

Kol Karlas užtrypė laisvąją urvo skyle, kol susiruošė, kol dar paplatino, kol dar sulenkė peilį, kol pritvirtino prie pagalio, atseit ietis, pasiruošė mirtinam smūgiui, kalytė, seniai įtartinai nutilusi, lyg kažko laukė.

Karlas nebesuprato: kažkas prirausė žemių, ir tenka vėl ir vėl rausti gilyn ir gilyn. Vis bijodamas, vis pabaksnodamas lazda štai atkasė erdvios aklavietės paklotę. Taip ir yra - eglišakiai ir kvapiosios žolės, kad nesiveistų parazitai, - ir kas tokių gudrybių barsukus išmokė? Bet ir vėl paklotės šienas susimaišęs su žeme, su durpių purenomis. *O kur kalytė?!*

Suklusęs Karlas girdi: barsukas kasasi tolyn! Tolyn nuo žmogaus! Ir dirba labai spėriai - net dunksi.

Staiga tyla.

Dumba kasa nieko nebodamas abiem rankom, kapoja peiliu, drasko ir saujomis meta žemę. Aukštyn aukštyn ir tolyn tolyn tttt...

Kalytė!

Kalytė užduso.

Ir visai nesunku nuspėti, kaip kas buvo, - kalta aklavietė. Žmogaus paraginta *Takse Taksutė Taksytė* su barsuku susikirto nasrais - žiaurios barsuko dantų išplėšos - ir... pasikeitė vietomis. Dabar barsukas buvo šalia žmogaus, o šuo aklavietės gale be oro ir šviesos, bet žvėris, žinoma, išsigandęs, puolė rausti, kad paspruktų, ir kalytę užvertė žemėmis.

Uždusino.

Keršto kauksmas!

Rausdamas tolyn ir gilyn, jau paruošęs smaigą - nudurs! - staiga suprato, kad barsukas prasikasė iki kitos urvo atšakos ir paspruko.

Paspruko!

Aaaa!!!

-Aaaaa!! Auuuuaaaa!! Aaaaa!!

Klyksmas nuskardena mišku!

Badydamas žemę Dumba lakstė rėkdamas, kol nuvargęs krito. Pravirko.

Takse palaidojo, užkasė tame pačiame urve, užlygino, pasodino eglutę.

Prakeiktas veidrodis!

DUŽENOOOOOSS!

Vienas.

Vienišas. Bet nepamišęs. Gal.

Gal. Gal.

Žinoma, Nata dukters Žibertos įsibėgėjusio pykčio sutramdyti, nuslopinti, užgesinti nepajėgė - išlėkė su trankymų griausmais tiesiai į gatvę. Lyg bukšti pelytė tarnaitė šmirinėjo bijodama ūmai įsielektrinusių namų.

Čia meistras:

- Pastogėje privalu sutvirtinti atšokusią skersine siją, - kreipinys, reikalaujantis neatidėliotino vykdymo. - Reikia ilgų medvaržčių ir kampuočių.

- Aš nieko nežinau! - sumosikavusi rankomis Nata užsidengė ausis. - Aš nieko nežinau.

- Sakau, gal galima šeimininkui paskambinti ir paklausti? Didelio čia daikto - firma pristatys.

- Aš nieko nežinau. Nenoriu!

Prostracijų spygliai.

Natos protesto laimėjimas tik toks, kad, kaip atmintinais laikais, Julius paryčiais įsmuko į žmonos miegamąjį, bet nerti po šilta antklode nesiryžo, atsisėdęs ant pufo laukė kažkokios pradžios. Paliaubos neįvyko - moteris nudavė kietai įmigusi, vyras, žinoma, nepatikėjo. Ir tik tada, kai trinktelėjo tyliai sucirpusios durys, klaktelėjo rankena, - ak nuoskauda! - Nata suprato, kad nedovanotinai praleido ne tik susitaikymo progą. Gal po šiokio tokio sekso, jei būtų pavykę, būtu turėjusi moralinę teisę išrėžti ilgą didaktinį monologą.

O dabar Julius dingo.

Gal ilgam. Gal.

Bet po judančiu akmeniu prasiveržė vanduo.

Šalia grožio salono Natai Cikienei pavyko nupirkti senovinį aukštalubį, pratryptu šimtamečiu parketu išklotą butą. Firmos klerkas patikino, kad remonto darbai užsitęs dvi tris savaites ir bus viskas sutvarkyta taip, kaip ponia prašo: blizgančių plytelių grindys, pastelinių spalvų sienos, puošnūs šviestuvai, vonios kambarys gydomosioms procedūroms, mažytis chirurgijos kabinetas kosmetinėms operacijoms (čia bus šalinamos karpos), o svarbiausia - pačiame gale mažytis grožio salono direktorės kabinetas.

Nuspręsta: čia Nata gyvens, čia ilsėsis nuo paklaikusių savo namų ir čia planuos savo ateitį.

Jei Julius norės-suras, kažką paaiškins, pažadės, įžiebs viltį, paprašys grįžti į atnaujintus savo rūmus.

Paskutinis reikalingumo testas: arba - arba.

Kur Žiberta?

Neaišku.

Gal pasirūpins tėvas.

Gal.

O Taliulį Nata pasiims. Gal.

Jei Julius... Gal.

Dega tiltai. Pašnokuodamas vėjas užneša praeities dūmus ir užpusto ateities kelius - nė velnio nesimato, bet pirmyn! Žinoma, jei Julius...

• • •

Laimė ir nelaimė - žmogaus klystkeliai: didelė laimė apakina, o didelė nelaimė sugniuždo.

Žinoma, žmogau, jei tarsi nukritęs nuo stogo tik krestelsi, jei nesulūši, jei nežūsi.

Jei.

Vyrai pajuto bėdą jau rytą.

• Rytą* \ : ^ ^ l K » **S** ^ ^ **i** « ^ ^ v Tiigj.

Žvalgydamiesi cimpino ir cimpino pakrantėmis retkarčiais rodydami į vandens platybes, pusbalsiu kalbėdami, kas kur kaip atsitikę ir kaip ten kažkur kažkas baigėsi.

- Aš jam, blet, taip ir pasakiau: arba tu, blet, tepi slides ir dingsti, arba, blet, tau bus kaput, bet, vyrai, neeee... girdit?!

Zenius jau nebeatrodė toks gaidžiukas, koks buvo iki šiol, ir keista: blaivas. Dvokiantis vakarykščiu raugu. Ik! žagsintis ir šiek tiek išsigandęs. Šiek tiek, nes vyrų lūpose - tik prielaidos ir nieko ničnieko konkretaus.

Gal.

Ir paežerių melduose jokios netikėtos šliūžės. Ir jau nustatyta: Rokas gyvanašlės Malės namuose nepasirodė.

Gal ir išvažiavo?

- Kas jums rūpi?! - Malė, nieko ničnieko neįtardama, žvejų girtuoklių, pasmirdusių brakonierių, neprisileido nė artyn. - Koks jūsų reikalas?! Vooon!

Ak! kokia baisi nelaimė! - viskas paaiškėjo tik ketvirtą dieną, kai tyliai sumanyta peržiūrėti sumerktus tinklus.

Rokas! fciii.;^- 'v:*vW • • • .#.*}}>-• .-A

- Radom, - lyg šūktelėjo, lyg tarstelėjo tiems, kurie krante laukė kokios nors žinios. - Girdite? Radom. Nuskendo. įkliuvo į tinklą.

Zenius nuščiuvo ir po kelių minučių visas tirtėdamas iš baimės puolė po krūmu žaliai išsivemti.

- Nu, blet, šakės, - o pats pagalvojo: *neįrodysit!*

Vargšas.

Aiškiau nebūna: paskutinės trumpučio gyvenimo akimirkos Rokui turėjo būti klaikios. Nagais, kruvinais pirštais bandė sudraskyti hidrokostiumą plėšdamas lopą po lopo nuo krūtinės, pilvo, kojų, ir - o Dieve! - būtų pavykę, jei būtų kaip nors sugebėjęs išvaduoti užspaustas rankas, plėšti suplėšyti ką sumanęs iki pat galo... Apsipylęs skutais, susiraukęs, susivėlęs, susiraizgęs su dugno žolėmis dar bergždžiai čiulpė ištuštėjusio oro baliono kvėpuokli. Ir nurimo. Jau išpurpo.

- Šūdas. Sudraskė skolintą hidrokostiumą. Dabar reikės atiduoti pusantro tūkstančio. Iš kur gausim?

- Ką čia kalbi? Čia žmogus...

- Dabar visi žinos, kad mes brakonieriaujam. Užkraus baudą ir dar apkaltins, kad mes jį, blet, patys, kaip sakant, krantai.

(vertę lavoną į valtį, užkloję tinklu, kad, po paraliais, neužmatytų kokia nereikalinga akis, skubriai yrėsi iki kranto. Pusvalandį karštai pasiginčiję nutarė taip: akvalangą nuims, hid-

rokostiumą supjaustys iki galo, nes nuo išpurpusio kūno kitaip nenuimsi, sudegins, o lavoną, o o lalalavonąąą...

... o lavoną, pastyrusį Roką, nuplukdys tolėliau, ten, kur pensininkė Leščienė girdo karves, ir netoli kranto, ten, kur gelmė kertasi su sekluma, ten - o žmogaus silpnybė! - išmes.

Tegu senė sušuks:

- Vajėzau! Žmogus! Žmonėėės!

Ir neliks kaltųjų. Kaltė tik tam, kas jau miręs.

Skenduolis.

Rokas.

• • •

Laikas, pašėlusiu greičiu švysčiojantis laikas!

Žinoma, vienaakės kalytės žūtis Karlą Dumba sukrėtė, bet nepalyginamai svarbiau atrodė suvokti, gyvai suprasti, kad tai, kas nutiko, - veidrodžio duženų pašnibždėjimas, nuoroda, o gal tik atspindėta kažko pasekmė.

Gal, o gal naktinės klajonės už duženų - būdas, ak, velniava! šiurpus būdas, pasibaisėtinas metodas kitaip pažinti pasaulį?

Aaaa, tai štai kodėl, kai tik Dumba išvydo žemėmis užverstą jau uždususią kalytę, tą pačią akimirką žaibu trenkė samprata, kad būtent TOKI VAIZDĄ Karlas MAAAATĖĖĖ.

Visiškai tiksliai tokį, tik anksčiau nesuprato, kaip šuo galėjo čia atsidurti, kaip galėjo taaaiip atsitikti, kad išsipildytų matymas.

Tokio rebuso Karlas niekaip nepajėgs išspręsti.

Gal išvada ta, kad duženomis galima fiksuoti tik rezultatą, tik statinę būklę - be priežasčių ar pasekmių?

Tai štai kodėl Karlas nenumatė, NEGALĖJO numatyti įvykių raidos, bet ŽINOJO, kad taip būtinai atsitiks.

Tvyrojo vienintelis nežinomasis: KADA? Laiko akcentas aiškus, bet neįmanoma nuspėti PRIEŽASČIŲ, sąlygojančiu vyksmą.

Dumba užsikrėtė moksliniu azartu bandymais nustatyti, kas suteikė galimybę matyti. Puikiausiai žinojo, kad veidrodžiai pasižymi savybe atspindėti energiją. Tai, žinoma, tarsi skydai energijos srautų kelyje, bet suvokimo uždavinys sunkesnis: būna teigiami ir neigiami srautai.

Kas nustatė?

Žmogus?

O gal tai dieviškojo matymo kelias?

Karlas, žinoma, žinojo ir tai, kad suskilęs veidrodis blaško energetinius srautus priversdamas vienus koncentruotis, o kitus supleišėjus išsitaškyti. Blogus ar gerus? Ar poliariškumas neturi reikšmės? Apnašos ant duženų, puikiausiai matomų dieną, žinoma, reiškia veidrodžio atmintį, bet rakto tai atminčiai iššifruoti nėra.

Gal.

Ir kodėl vizijos aplanko tik naktimis? Kodėl dienos šviesa - o gal apskritai šviesa? - vizijas blokuoja?

Nepaneigsi.

Pasakiškas tyrinėjimų laukas.

Sunoksta klausimai: kas gali sukurti, padėti pamatyti vizijas: bet koks sudužęs ir iš duženų sudėliotas veidrodis ar tik toks, kuriame slypi kažkokia (gera ar bloga) veidrodžio atmintis? Ir kodėl tai atsitinka tik tada, kai Karlas įkrenta į nakties transą? Gal tai susiję su paties Dumbos psichine būsena? Stresais, netektimis, ilgamete psichine destabilizacija, ir štai proga - gobšus noras vienu kirčiu - čiakt! - kirsti nukirsti VISU KLAIDŲ uodegas!

Paskutinė stresinė žinia - ROKAS.

Karlas matė sūnaus gyvenimą nuo gimimo iki šiandienos, bet iš kur kasnakt išlenda matymas, kad Rokas guli vandeny-

je? Dienomis Karias bandė įteigti sau, kad toks matymas susijęs su sūnaus paplaukiojimu, tarkim, Lazdynų vandens rūmuose, gal kokios pirties baseine - maža kur, bet VIENODAS matymas štai kartojasi kelios naktys iš eilės. Tėvas nebemato sūnaus gyvenimo tęsinio.

Ir dar.

Ties Roku koncentruojasi blankstanti žalia šviesa.

Čia kas?!

MIRTIS?!

Dumba blaškėsi nerasdamas ramybės. Vizija su kalyte pasitvirtino. Reikėjo faktų, kurie leistų galutinai įsitikinti matymo teisingumu. Reikėjo eksperimentų.

***:Kokių?** :*tw ^ r ^ i n s r *:*^to$t&£#.* •• •Vv^'-

Slampinėjant po kirtavietes Dumbai pavyko rasti tik vieną dėmesio vertą daiktą: suplyšusią, sudėvėtą, prakaitu padvisusią darbinę pirštinę. Nei žmogaus numestas plastmasinis benzino bakelis, nei cigarečių nuorūkos, nei nulūžęs kirvakotis netiko. Daiktų, turėjusių trumpalaikių sąlyčių su žmogumi, nereikia. Tiktų, žinoma, išmatos, spjaudalai ar garuojantis myžalas, bet tai tik teorinės galimybės.

Pirštinė kas kita.

Tiko.

Naktinis seansas baigėsi labai aiškia vizija: pirštinė priklausė žemaūgiui, vešliaplaukiui, smulkaus kvadratinio veiduko vyrui. Sužeista koja, raumenų atrofija - raišas. Ir dar: žmogus aiškiai serga plaučių liga. Turėtų kosėti, dusti ir gal spjaudyti **skrepliais.**

Kaip nustatyti, ar tikrai yra toks žmogus?

Nuėjęs į kaimą pieno Karlas, kitaip nepasakysi, pavogė šeimininkės skarutę, susigrūdo į kišenę. Bet vos tik pasiekė pamiškės krūmus, skubiai išsitraukęs pririšo prie ilgos lazdos ir ėjo mosuodamas tarsi balta vėliava. Karlas buvo įsitikinęs, kad tas tiriamasis daiktas turi būti kuo mažiau apkrėstas svetima

hioenergija. Reikia laikyti kuo toliau nuo aktyvaus energetinio kūno, nes sparčiai blėsta atminties informacija.

O dabar namo!

Alpėjantis nakties ilgesys.

Šeimininkė pasirodė sveika, tik dantyta šviesa spinduliavo dešinio klubo sąnarys - ligos pradžia. Visai netrukus ji įsipjaus rankos pirštą, žaizdelė bus nedidelė, bet užsironys, supūliuos, prasidės antkaulio uždegimas ir prireiks nemenkos operacijos. Moteris pasveiks tik po žiemos sprogstant ievoms. *Ai ai ai, kiek prisikentės...*

Tą patį vakarą vėl nušlamščiojo į kaimą neva pieno - Karlas skubiai troško tiesos. Slapčia numetęs, grąžinęs pavogtą skarutę pernelyg stačiokiškai, pernelyg skubėdamas paklausė:

- Jums turėtų skaudėti dešinės kojos klubo sąnarys. Ar skauda?

- Skauda, - išpūtė akis šeimininkė.

- Šiomis dienomis jūs įsipjausite j pirštą. Saugokitės, kad nesupūliuotų. Apipilkite jodo spiritiniu tirpalu, apriškite ir ieškokite daktaro. Negaiškite, nes bus blogai, labai blogai. Labai skaudės ir išgysite po ilgos operacijos, ir tik po žiemos.

Moteris neištarė nė žodelio, bet žvilgsnis bylojo aiškiau už žodžius: tau, broleli, klunkt galvoj.

Toks, žinoma, nors ir menkas rezultatas, bet jau šis tas - Dumbai trūko svaresnių įrodymų.

Nutykojęs, priėjęs prie dirbančių medkirčių Karlas pasmalsavo:

- Aname miško kvartale neseniai dirbo toks mažio ūgio šlubas, kosintis žmogus. Ar buvo toks? Buvo?

- Kosintis? O ką? Rąstus vogė? Matei? Mums pavogė rąstus. Matei? -• v JFB, •

- Ne. Aš ne apie tai. Man įdomu: buvo? Jo tokia žema kakta, labai vešlūs plaukai ir serga plaučių liga. Buvo? Kas jis?

- O kam tau? - keturi vyrai rinkosi pasiklausyti keistos šnekos.

- Tu, miškini, tikriausiai nori sužinoti, kur dabar Kostas Srėbalius, tiesa? O kam jis tau, a? Tai jis pavogė rąstus? Jis? Atsakyk.

- Aš apie jokius rąstus nieko nežinau, - Dumba jau suprato pakliuvęs j bėdą. Kur ten?! Vyrai pamažu įsiuto.

Ištardytą, sumuštą, bet taip ir neprisipažinusj, kad kartu vogė rąstus, vyrai paliko Dumba tysoti ant miško samanų.

- Kad tavęs, pusproti, čia, miške, nė kvapo neliktų!

• • •

Mirtis - riba, kai tu esi ir tavęs jau nėra. E.Moravskis išsitarė: dievų numylėtiniai miršta jauni.

Bet Roko dievai nemylėjo.

Nepagailėjo.

Ir mirtis lyg atsitiktinė, suvokta kaip beprasmė, lyg lemties pirštas.

Diena, dvi, trys, savaitė, o senė Leščienė - gal akys apraibo? - skenduolio nemato.

Bėda.

Vyrai bukščiai žvejoja įprastu būdu merkdami brakonieriškus tinklus naktimis ir traukdami, vargdami naktimis. Per dienas pasikeisdami gulinėja, vartosi, maukia vis stebėdami, ar kas slaptaturčio nepavogs, ar inspekcija neišgriebs, ir plepa, be atvangos ką nors plepa, bet apie Roką nė šu šu - tabu. Ir Leščienės pakrantę dideliu lanku aplenkdami sunkia valtimi apiplaukia, ir net akių į tą pusę nesuka - laukia. O nuo kalniuko, nuo pačios aukščiausios pakrantės vietos, kiek bežiūrėtum - tuščia, lavonas į paviršių dar neiškilęs, bangų bangelių į krantą dar nepriplaktas. *Gal vanduo jau peršaltas ir skenduolis*

gelmėje guli išgulėti net iki kitus vasaros karščių. Gal išpurpusį kūnų jau apspitę unguriui baigia išmėsinėti iki kaulelių ir tuks guls atguls į dugnu žolę, užžels ir sutrūnijęs išnyks. Neliks nė žymės.

Bet Malė.

- Kur Rokas?! - ji rėkė ir lakstė nuo vyro prie vyro, spigino į akis, laukė, kas pagaliau išsiduos. - Kur dingo Rokas?! Aš klausiu!

O ką sakyti? Gūžčiojo ir delbė akis.

-Tai tu jj nudaigojai?! - nė pati netikėdama užpuolė Zenių.

- O ką aš? - išsigandęs bandė slėptis nuo kitų. - Aš gi šiaip, žodžiais... kai kkkadda, bet neeee... Tu ką?! Tau farikt? Blet, sugalvojai. Aš ką?! Aš gi suprantu. Tu boba, mano boba, o jis smilga. Mes gi šiaip, susipykę laikinai. Tu ką?!

-Tu man čia tauzių nevarinėk! Girdėjau. Šalia mano namo tvoros pasilipęs ant šiaudų ką sakei? A? Sakei nudursi, paskandinsi, sakei pasmaugsi. Kur Rokas, klausiu?!

Viena likusi vaikščiojo kaip perdaužta. *Gal išvažiavo? Gal.* Seilėtas palaidumas, glitūs bučiniai, Malės sufantazuoti pasičiupinėjimai, akrobatiniai lovos smagumai liūdesio išblaškyti nepajėgė - šmirinėjo lyg po akmeniu paspausta. Ir Roko drabužėliai, net tas pats krepšys, su kuriuo kažkada atvažiavo, spintoje užmestas, *niekas nei kilnota, nei ko ieškota, nei dingę.*

Bet Roko nėra, ir kažkas lyg nuplėšė dalį kūno.

Nei paskambinti, nei ką sužinoti, nei su kuo pakalbėti.

Ir kam tada motinai, Ugnei Dumbienei, Malė begėdiškai sumelavo?

Kam?

Ugnė kažkam buvo prasitarusi: *esu krikščionė, mažumėlę ištekėjusi už žydo.* Ir mįslingai šypsojosi.

Ir šiaip anaip buvo teisi.

Vos ne vidurnaktį atsibeldęs į Panevėžį, užsispyrusiai susiradęs, vos įkalbėjęs, kad įleistų į palatą nors pamatyti, Julius buvo priverstas išlementi bjauriausią frazę:

- Aš vyras.

-Jūsų pavardė?

- Dumba. Hm... Karlas, - ir pasidygsiojęs mėlynai raudonai nuraudo aiškiai suvokdamas, kad kada nors kur nors gali būti sukompromituotas, ak, žydiška savybė saugotis, apskaičiuoti, numatyti! Bet tikslas pasiektas, budinti gydytoja patikėjo.

- Tik jokių emocijų. Jokių ak! ok! ai ai ai! Sutarta? Ramybė ir dar kartą ramybė.

Balta Ugnė miegojo.

Ir neatsibudo.

• • •

„Nenusidavė sūnus, - kortos krito, spėjo Ugnės fatalijas. - Sakau, plaukioja, matau, sukasi tamsūs šešėliai, pranašauja pražūtį. Ak! netikėk, moterie, melskis, prašyk Dievo, gal numos lemties ranka, gal numos. Dar ne taip greitai, dar laiko turi, ai ai ai ne tiek jau daug ir turi, tad, o brangioji, skubėk skubėėėk, krisk ir maldauk. Jau šiandien, gal rytoj, bet ne vėliau poryt".

Tavo sėkla neša nelaimę! - Ugnė, žinojo, rado progą paplakti vyrą, o po velnių tokį iš vidaus blogos logikos subjaurotą, pati tepusi susitepusi šlykščia vyro sėkla ir negalinti nusikrėsti pasišlykštėjimo.

Iškarksėjo.

Ir kaip netikėti pranašystėmis? - Roką užkabino atsitiktinio spiningautojo blizgė, įsikirto už drabužio. Paplaukų daiktą

džiugiai palaikes žuvimi, žvejys net atšoko išvydęs pritempta blyškalą.

- Žmooonėėės!

Išdavė ugniniai plaukai. Susispietę pakrantėje žmonės pažino: Rokas.

Nuo žinios Malė parkrito, susiėmusi už krūtinės sunkiai kėlėsi, slinko į troba, griuvo skersai lovos. Žinojo, *ak Dieve Dievulėliau,* žinojo. Vanduo. *Štai kodėl visur,* kur ėjo, *vaidenosi vanduo. Vanduo!*

Gulėjo pasidilgsiojusi ledine šypsena be ašarų, akis įrėmusi į sieną.

- Pabėgęs iš namų? Iš Vilniaus?

- Na... taip.

- Pavardė? Koks adresas?

- Rokas Dumba, o kur gyvena - nežinau.

- Aaaa. Tai pabėgęs? Bet gyveno pas jus?

-Taip. Na kaip gyveno? Laikinai. Sakė, išvažiuos.

- Tai kas praneš artimiesiems? Kas pasirūpins palaikais?

Malė gūžčiojo pečiais.

Ir tučtuojau išlėkė į Vilnių. Žinojo, atsiminė, kad Karlas - kažkoks su gyvąja gamta susijęs mokslininkas. Tik tiek, bet to užteko, nors paaiškinimas labai miglotas: Dumba institute lyg ir nebedirba, lyg atostogauja, lyg kažkur išvykęs, bet niekas negalėjo pasakyti kur, o namuose į telefono skambučius niekas neatsako.

Susiradusi butą beldėsi, klausinėjo kaimynų - niekas nieko nežino.

Rymojo prie karsto viena.

Viena ir palaidojo.

Dar kaimynės apiplakė liežuviais.

- Ką darysi... - Zenius skėsčiojo rankomis, stengėsi padėti, bet iš visko matėsi - laižosi susitaikyti.

- Nešdinkis, - sušvokštė Malė. - Padaviau skyryboms. Baig-

ta. Negausi nieko. Viskas mano, ir alimentų man nereikia. Gerk, kol gerklė išdegs.

- Aš...

- Ne!

• • •

Dangiškasis pasaulis užteptas ant žemiškojo. Ar atvirkščiai?

Negali suprasti. Visur, kur pasisuksi, - bokštai: šeimos bokštas, tylos sodų, stebėjimo,

vienas po kito vaikų bokštai (Žibertos skausmingiausias). Moterų bokštai (Ugnės ryškiausias),

sąžinės,

ištikimybės

ir daugybė pranašiškų sapnų,

pranašysčių,

įsitikinimų bokštų - gausybė -

neatsitrenkęs neišlaviruosi.

Nepabėgsi. Neišsižadėsi. Negali prakeikti savosios praeities.

Negali.

Vanduo įsilieja į orq.

Kaip?

Ar ugnis degina žemę?

Nesustabdomi judesiai: priešpriešų maišymosi vizijos.

Julius, susigūžęs nuo metaforiškos išorės, na taip, elgėsi perdėm racionaliai. įsitikinęs, kad Ugnės gyvybei pavojaus nėra, palikęs laiškelį ir pinigų, kad kas nors atneštų visko, ko jai prireiks, patikinęs, kad ištrūkęs nuo reikalų tučtuojau atvažiuos, o taip, tą pačią naktį nuūžė į Klaipėdą. Paryčiais jau skambino savo sekretorei į Vilnių ir primygtinai prašė pasirūpinti našlaičiu Taduku Dumba, gal tik giliai virptelėjus... *paties Juliaus sūnumi.*

Priežastis paprasta: ministerijoje Julius Cikas nugirdo, kad akcinė bendrovė „Vilis" Palangos pakraštyje parduoda poilsio namus. Žinoma, du milijonai - lyg ir per didelė suma, bet, svarbiausia, kartu su pastatais atitektų beveik du hektarai žemės, o sklypo vertės perspektyvas Cikas numanė puikiai. Klaipėdoje pavyko sužinoti, kad „Vilis" skolingas bankui kaip tik du milijonus litų, skolos grąžinti negali. Užstatas, poilsio namai, turto vertintojų įkainoti pernelyg didele suma, rinkos kaina mažesnė ir bankas intensyviai ieško pirkėjo.

Nuo nemigo nakties, nuo rūpesčių apsunkusia galva Julius, apžiūrėjęs poilsio namus Palangoje, nusivylė. Pirkinio reali kaina būtų vos ne dvigubai mažesnė, tačiau žemė! Po kokių dešimties metų kiekvienas metras gali būti nuklotas auksiniais pinigais.

Žinoma, per tuos metus reikėtų viską nugriauti ir perstatyti, o tai kainuotų dar ne vieną milijoną, bet ką daryti?

Iš banko valdytojo kabineto Julius Cikas išėjo žinodamas: pirma, akcinė bendrovė „Vilis" bankrutuoja ir ieško pirkėjų visam savo turtui, antra, bankas sutiktų perleisti kreditinę liniją naujam klientui įkeičiant naują turtinį objektą, na, sakykim, ne poilsio namus, o paties Ciko gyvenamąjį namą Vilniuje.

Žinoma, prieš tai banko turto vertintojai turėtų nustatyti, kokia Ciko namo rinkos kaina.

Ir trečia, tai šiuo metu svarbiausia, Julius gavo viso „Vilis" turto sąrašą, kur buvo nurodyta, kiek šiuo metu kainuoja trys parduotuvės, autoservisas, bendrovės biuro patalpos Klaipėdos centrinėje Manto gatvėje, sandėliai, mašinų stovėjimo aikštelė netoli turgaus, transporto priemonės, ir kiekvieno padalinio charakteristikos.

Ir dar: „Vilis" bankrotas susijęs su kontrabandiniais kroviniais, kuriems laikyti buvo naudojami bendrovės sandėliai. Aiškiau nebūna.

Bankas skuba, nes nenori įsivelti į teisminius ginčus. Nuostoliai neišvengiami.

Banko valdytojas gudriai prasitarė, kad skubės ir „Vilis" direktorius, nes po to, kai bus areštuotas visas bendrovės turtas, bus vėlu.

Juliui Cikui staiga išgaravo visas nuovargis. Pakiliai įraudęs, nuo įtampos net prisimerkęs, apsimetęs pašaliečiu, apžiūrėjo sąraše išvardytą turtą, glaustai užsirašė, ką buvo pastebėjęs, šauktukais, klaustukais pažymėjo ypatingas sąlygas.

- Mes ieškome pirkėjo, kuris nupirktų visą mūsų turtą su sąlyga, kad mes vėliau galėtume tą turtą susigrąžinti, - pagaliau po ištisos valandos mikčiojimo, žodinių vingrybių, diplomatinių reveransų „Vilis" direktorius išdrįso drėbti lemiamą argumentą. - Jūs supratote mane?

- Aš žinau viską: pradedant jūsų skolomis bankuose ir baigiant šiukšliadėžėmis jūsų objektuose, - sausai pradėjo lemiamas derybas Cikas, spėjęs atsigauti po patirtų įspūdžių, jau apgalvojęs pagrindinį galimų derybų planą. - Kas man iš to?

- Procentai. Sakykim, jei viskas bus atlikta per tris paras, na, tarkim, jums atitektų kokia mūsų parduotuvė ar autoservisas.

- O poilsio namai, čia skambiai pasakyta, kaip tie namai? Bankui bus maža. Jie nori dviejų milijonų. Ir gaus. Tai kaip?

- O ką jie padarys? Sutartyje aiškiai parašyta, kad kredito užstatas - poilsio namai. Tegu pasiima.

- Ne. Jūs peržiūrėkite sutartį atidžiau. Ten parašyta, kad jūs kredito grąžinimą garantuojate savo turtu, ir tik po to kaip išskirtinis objektas, taip sakant, sutartinis objektas, yra poilsio namai.

- Iš kur jūs žinote?

- Mačiau sutartį.

- Bankas neturėjo teisės atskleisti konfidencialių duomenų.

- Tada aš sutarties nemačiau, o tik numanau, kad būtent taip ir parašyta, - Cikas iškalbingai šyptelėjo.

- Matau, kad jūs gerokai padirbėjote. Kam jūs atstovaujate? Kas iš tikrųjų nori pirkti mano turtą? Man tai labai svarbu.

- Tik aš. Nusiraminkite. Manau, kad jums prie poilsio namų teks pridėti dar ką nors. Sakykime, šį jūsų biurą. Gal visas tris parduotuves.

- Ne!

- Tada man belieka pasakyti, kad jums reikia labai skubėti. Kiek žinau, poryt, o vėliausiai po trijų parų areštuos visą jūsų turtą. Puikiai žinote dėl ko. Vyksta tyrimas, - begėdiškas blefas.

- Gerai, - susitvardes sunkiai išlemeno „Vilis" direktorius. - Kokios jūsų sąlygos? Mes dar nieko nei perkame, nei parduodame, tiesa? Pakalbėti gi galima, tiesa? Kokios?

- Aš iš jūsų perimsiu kreditinę dviejų milijonų liniją, bet už tai noriu gauti poilsio namus ir šį biurą.

- Nesąmonė! Klaipėdos centre tokios kaip mūsų patalpos kainuoja labai brangiai. Tūkstantis žalių už kvadratą. Suskaičiuokit! Milijonas! O Palanga? Ten juk Palanga!

- Ten laužas, kurį reikia nugriauti. Iki pamatų.

- Ne!

- Tada mes nesusitarsime. Norėjau padėti, bet, matau, nesusikalbame, - Cikas oriai pakilo, padėjo savo vizitinę kortelę, kostelėjo ir pasuko durų link. - Jei ką sugalvosite, paskambinkite. Grįžtu į Vilnių rytoj, lygiai dvyliktą valandą.

Ir išėjo.

Tik dabar suprato, kad iš nuovargio tuojau kris ir užmigs vidury gatvės.

Vos atsidūręs viešbutyje, paskubom apsiprausęs spėjo susukti tris numerius.

- Ne, Žiberta dar negrįžo, - čia tarnaitė.

- Taip. Berniuką paėmiau. Kol grįš mama, jis pagyvens pas mane, - čia sekretorė.

- Ne. Ponia Ugnė Dumbienė dar miega. Paskambinkite ry-

Tik rytoj.
Viskas rytoj.
Lemties diena.

- Ką tai reiškia?! - anūkė Žiberta, nei iš šio, nei iš to vidury savaitės atsiradusi Kaune, griežtų savo močiutės pažiūrų nepaisė, nutrenkusi drabužių ir batų prikimšta kelionmaišį išpurškė į gatve. - Tai tu nutarei pasierzelioti?! Kas per elgesys!

Grįžo pabėgėlė beveik vidurnaktį ir rado užtrenktas duris. Ilgas, zirzinantis skambutis senosios nesugraudino, ir Žiberta per naktį prakiurksojo laiptinėje.

Drebulinga šalta naktis ant įšalusių cementinių laiptų.

Ir tik anksti rytą, kai atitiksėjo laikas senajai Cikienei pasivaikščioti, klaktelėjo spynos ir pro girgžtelėjusias duris pasigirdo griežtas *įeik!*

- Kodėl neįsileidai?! -Žibertos riksmas galbūt sudrebino Kauną, bet nepajėgė suminkštinti akmeninio senelės veido.

- Tu, vaikeli, turėtum suprasti, kad tavo gyslomis teka žydiškas kraujas, mūsų kraujas, ir tau nevalia taip elgtis. Tavo elgesys turi būti suprantamas ir orus.

- Man nusispjaut į tavo kraują!

- Žiberta!

- Aš ne žydė.

V.-*-0 kas tu? >•:•' • ^-•?. ^> i

- O koks tavo reikalas?

- Mes taip nesusišnekėsim. Jei atvažiavai į svečius, privalai, aš kartoju: privalai paklusti svečio taisyklėms.

- Už durų?!

- Palauk. Mūsų pokalbyje turi įvykti lūžis ir tik po to abi galėsime kalbėtis normaliai. Be emocijų. Proto kalba. Kur tu vakar dingai? Ką tu veikei iki vidurnakčio? Nemanyk, aš viską girdėjau.

- O kam tau? Kad galėtum pjauti moralą?

- Cierai. Raminkis, - Cikienė drebančiais pirštais pasitrynė veidą. - Ar gali nors minutėlę atsisėsti ir patylėti? Gali? Sėsk. Pasakysiu tau keletą tiesų.

- Žydiškų?

- Taip. Žydiškų, jeigu taip patinka. Taip. Žinoma. Mes, žydai, privalome vienas kitam padėti, turime vienas kitą saugoti, vienas kitą suprasti. Todėl, kad mūsų mažai, kad esame išsibarsčiusi tauta. Todėl, kad turime saugoti savo genetinį fondą. Nuo Abraomo laikų...

- Šūdas! Girdėjai?! Man bloga nuo tavo žydiškų paistalų! Bloooga! Girdėjai?! Tu pamišusi. Tu niekada neatvažiuoji į Vilnių, todėl, kad nekenti mano mamos, nes ji lietuvė. Tu nekenti mano tėvo! Todėl, kad mano mama ne žydė. Tau kvankt!

Žiberta griebė savo krepšį, pro nustėrusią močiutę spruko lauk.

- Aš pranešiu tavo tėvui! Kas per elgesys?!

Laiptinėje Žiberta ūmai atsisuko.

Iškišo liežuvį.

Pasukiojo pirštu prie smilkinio.

Tau kvankt, sene!

Seniai kvankt!

Fanatikas, nusprendęs perfantazuoti savo biografiją, paniręs į trenkto žmogaus sąmonės būseną, jau iš naujo išgyvenęs

savo biologinį giminia, Karlas Dumba, vidumi atsinaujinęs, mąsliai tylintis, manė įgijęs naują pavidalą.

Ilgametis pažemintojo sopulys sprogo. Vėrėsi atsivėrė, prasižiojo godus noras priklausyti mylimųjų pasaulio daliai. Manė visiems laikams liksiąs čia, miške, kentėsiąs šaltį, glausiąsis nuo lietaus, čiulpsiąs sau šaltalankio uogutes, knisiąs šaknis, suvėręs ant siūlo džiovinsiąs jas, o paskui, kai žemelę sukaustys speigas, ant geležinės krosnelės virsiąs becukrę aviečių arbatą.

Ak,

Bet ne.

Tik mintys anapus ribos, graužiantis maudulys, negyjanti žaizda, vis sopuliams atklydus priverčianti tankiai blupsėti širdį, mat kūnas, tapęs įkaitu, priešinosi atsinaujinusiai sąmonei ir nyko. Karlas pragaištingai suseno. Pražilo.

Bet pasveiko. Sakais prikvėpęs judantis oras, amžino šniokštimo primirkę medžiai, šiūruojantys medžiai, bene vien augalinis maistas išdžiovino odą, iščiulpė riebalus, išlaižė kūno žaizdas. Lengvas kaulėtos ramybės prisigėręs kūnas galėjo kiknoti po miškus daugybę kilometrų nevargdamas.

Jis kitas? Jau kitas?

Dumba tarzaniškai lengvai laipiojo medžiais skindamas apynių karolius, valandomis meditavo suraitęs kojas jogų lotoso poza ir valgė tik tada, kai tas pats kūnas, jau įniršęs, reikalaudavo energetinio papildo.

Būtinas, tiesiog kad nesulaukėtum, na taip, žirkliojimas į kaimą pieno.

O moteris, ta pati rūgaujanti moteris - ir kaip nepatikėsi veidrodžio pranašyste? - įsipjovė, ir žaizda, ak, nepadėjo nei širdingas Karlo perspėjimas, užsironijo, klaikiu skausmu gedo kaulas. O ba, ta moteris, vos pamačiusi Dumba, persigando.

- Ei ei! Eik iš kur atėjęs! Man liga. O taip. O tą žmogų, apie kurį teiravaisi miške, užmušė. Kur buvai užėjęs pas Bronių, ana ten, su visu šienu sudegė daržinė. Mes taip susisakėm:

tu - mūsų kaimo nelaimė! Jokio pieno! Kokio pieno?! Visur, kur tik pasirodai, kažkas atsitinka. Nuo pievos dingo avinas. Gal čia tavo darbas? Keliauk.

- **Aš...**

- Keliauk! Niekas neduos! Niekas!

Ir skubriai įlindo į trobą.

Nešina subintuotą, po kaklu paristą ranką.

Saulei tekant džipu prie trobelės privažiavęs girininkas Antanas riktelėjo:

- Ei, žmogau! Esi?!

Karlas pasirodė: nesišukavęs, nesiskutęs, šiaudgaliais aplipęs, lyg kas per prievartą atėmė jo saldų rytą.

- Gerai, - išlipdamas girininkas pasiėmė du butelius alaus. - Pašnekėsim. Alaus išgersi?

- Atsitiko kas?

- Kaip čia pasakius... Na, bobos plepa visokius niekus.

- Kokius?

- Kuo dėta tavo bloga akis, tiesa? Prietarai, tiesa? Na, kai tavęs nebuvo, kaip čia pasakius, aš apžiūrėjau lūšną ir ant aukšto, po kazilais, radau pridžiovintų mangutų kailių. Medžioji?

- Ne. Čia kalytės Taksės, bet jos jau nebėra. Žuvo. Štai ir viskas.

- Tu gi sakei, kad mėsos nevalgai, tiesa? Žvėrių nežudai, tiesa?

- Nevalgau.

- Tai kam tau tie kailiai?

- Man jų nereikia. Galite pasiimti. O kam man jie? Kalytė pagavo, o aš pamaniau: kam tokie gražūs turi žūti. Išdžiovinau. Man nereikia.

- Taip ir maniau. Iš tiesų: kam jie tau? - išgėrė alaus, bet Dumba miškui svetimo gėrimo neėmė, nei pažvelgė, nei prisilietė.

- Geriau papasakokite man apie moterį, kuri čia kažkada gyveno.

- Kam tau? Žmonės plepa, kad tu pats kažkoks... kiaurai matai. Matai?

- Kai ką matau. Ką aš čia matau? Pati pradžia. įdomu ir tiek.

- O man galėtum ką nors pasakyti, a? Ar ilgai gyvensiu? Gal, neduok Dieve, manęs kokia nelaimė laukia? Nebijok. Aš tvirtas ir jokios žinios nebijau. Gali?

- Galiu pabandyti, bet man reikia kokio daikto. Sakykim, kojinės.

- Kojinės?! Žinai, batuose... Kaip čia pasakius...

- Man tokios ir reikia. Tai kas gyveno lūšnoje? Man kažką sakė, bet svarbiausią nutylėjo. Paslaptis?

Ir Karlui Dumbai pasidarė aišku, kodėl jį, Karlą, vos pamatę kaimo vaikai klykdami, rėkdami visomis gerklėmis, rodydami pirštais pranešdavo ne vienam kaimui: *nūiiiškiiinis ateina!* Ir bobos lindo į trobas, *kad užkeiktasis nenužiūrėtų,* o vyrai, stuomeningi vyrai, traukdavo arčiau tvorų, arčiau vartų, kad nuo kažko apgintų savo namus.

- Iš pradžių, kvailiai, manė, kad prisikėlęs, bet aš gi žinojau, kad tu čia svetimas. Na žinai, kaip čia pasakius, aš sau stukt per kaktą: ko žmogui iš miesto staiga trenktis į vidurmiškį, a? Imk kojinę, bet jei išsipildys... Nu nu nuuuu...

Štai slaptoji tiesa: jaunas gajus bernas Danas Sėlius kerta medžius ir tempia su jauna našle, kurios vyrą eržilas, lėkdamas pas sužvingusią kumelę, ištaškė iš ratų, užmušė. Su jauna našle tempė rąstą po rąsto, kol ant patryptos žemės surentė vidurmiškio namelioką. O du vaikai, našlės vaikeliai, niurzgėjo apkloti po egle. Kuria? Gal štai ta, o gal ana. Visos storo sios, skarotosios, kankorėžiuotosios matė baisią tragediją.

Danas Sėlius dirbo fermoje, kasdien mindė taką į naujuosius namus. Kaip svečias. Kaip svetimas. Kaip užkeiktas.

Apglėbusi vaikelius Moteris tylėjo ir dūsavo, kai kiekviena šeštadieni Danas lėkdavo, skrisdavo į Prakalu kaimą, grįždavo nepaprastai liūdnas tik sekmadieniais ir miegui guldavo po egle.

Kuria? Šita, o gal ana?

Ir varydavo nuo savęs šalin svetimus vaikus.

O apgirtęs glausdavo prie savęs. Ir narnėdamas graibstydavo našlę, mylėdamas kuždėdavo švelniausius žodžius vadindamas svetimu - Marijos vardu, vardu Prakalu kaimo kvatoklės, padovanojusios lyg Šėtono brolį juodą kačioką.

Gražiausia Prakalu merga po dvejų metų ištekėjo ir iš Prakalu kaimo išnyko, o juodasis katinas, juodas kaip anglis, išsiplėtė į naktinį žvėrį, nuolatos traukiantį per kaimus, ieškantį gražiųjų kačių.

Danas Sėlius, ratu apeidamas Prakalu kaimą, įjunko į girtuoklių namus ir paryčiais girtas, griuvinėjantis skubrodavo namo.

Ir katinas apsikrėtė pasiutlige, ir apdraskė Sėlių, ir Sėlius, plikomis rankomis Sėlius užsmaugęs katiną, nusviedęs negyvėlį į marmalą, pasiligojo.

Nesigydė.

Dešimtoj dienoj pasiuto. Rėkdamas, klykdamas, maišydamas dangų su žeme nureivojo į Prakalu kaimą ir kuoka išmaišė buvusių Marijos namų langus, sudaužė duris, bet vyrams nepasidavė, pabėgo.

Grįžęs į miško namus, neradęs minutėlei išėjusios Moters, pasmaugė, sudraskė, iškruvino vaikus, dingo.

Niekas niekada Sėliaus nebematė. Niekada.

- Vaikai sugulė į žemelę čia, miške, ant kalvos. Ji pati kadagiais užsodino, - baigė Antanas. - Toks jau motinos noras. Niekas nė žodelio taip ir nepasakė. Baisi nelaimė. Kaip užkeikta.

- O... Moteris?

- Gyveno čia, lūšnoje, o paskui pranyko.

- Pranyko?!

- O kas ją žino. Buvo ir nebėr. Žmonėse retai kada pasirodydavo. Vis juoda kaip naktis ir į akis nežiūrėdavo, bet visi kažkodėl bijojo, traukėsi šalin, kad neprakalbintų.

- Ir niekas jos neieškojo?

- O kas ieškos? Žmonės sakė, kad naktimis mėlyna ugnelė po šitą pelkę šliaužioja.

-Argi tai ne bebrų užtvenkta pelkė? Gal tų šabakštynų anksčiau nebuvo? Kaip pelkėje galėjo išaugti toks storas medis? Anas.

- Kai kanalus iškasė, pelkė nuseko. Bet pelkė, klampynė čia buvo visada. Visada. Baubliai gyveno, o žmonės galvojo, kad vėlės šaukia. Gervės klykavo, o žmonės manė, kad motina vaikus šaukia. Lūšys per morčių kniaukia, o žmonėms rodosi, kad juodasis katinas aukos ieško. Visko prisigalvoja, bet tu nekreipk dėmesio. Prietarai. Iš nežinios.

Prietarai?!

O veidrodžio duženos šaltinio dugne?

Kam pakilo ranka trenkti į veidrodi?

Ir pabiro šukės.

Bet šukės buvo sumestos į vandenį.

O gal veidrodis dužo vandenyje?

Gal tam, kad kada nors Karlas Dumba ištrauktų?

Prietarai?

• • •

Po savaitės veždamas Ugnę iš Panevėžio ligoninės į namus, į Vilnių, Julius Cikas palaimingai murmėjo, kad sudarė amžiaus sutartį. Bet kelias, užtvindytas nugalėto pasaulio, atrodė susimaišęs su dangum: lijo, pliaupė, taškėsi iki juodųjų de-

besų. Vėjo nuplėšyti medžlapiai, ant vandeningo asfalto vandens sruju susukti j gurvolus, taikėsi slydimu nutėkšti nugalėtoja į griovt.

- Mes užsimušim, - prispaudusi kumščius prie smakro kuždėjo Ugnė, skubėdama pamatyti išdraskytus savo namus. - Mes užsimušim.

- Aš nieko nesiruošiu statyti. Išnuomosiu ir lauksiu geresnių laikų. Kvailini, - Cikas vieną po kitos lenkė mašinas. - Iš nuompinigių grąžinsiu kreditą, o paskui turėsiu po du šimtus tūkstančių kasmetinių pajamų. Jei nepasiseks, velniop, viską parduosiu ir uždirbsiu mažiausiai milijoną.

- Mes užsimušim.

- Nieko mums neatsitiks.

Bet nuojauta. Klaiki nuojauta.

Neapgavo.

Iš Ciko sekretorės paėmusi sūnų, išbučiavusi, išmylavusi, švelnumynų prikuždėjusi, su Juliumi atsisveikinti neskubėjo.

- Užeik. Esu tikra, kad Karlas taip ir nepasirodė. Idiotas.

Iš pašto dėžutės, iš laikraščių, žurnalų šūsnies iškrito baltas laiškas, ant laiptų, Cikui po kojomis.

- Gal Roko? Nejaugi Karlo? - Ugnė atplėšė, baisios žinios sprogimo banga nubloškė ją prie sienos, paskui nudegino, dar vėliau privertė išlementi: - Aš nieko nesuprantu. Kas per paistalai? Juliuk, aš nieko nesuprantu.

Ir nelaukusi lifto kaip patrakusi nudunksėjo laiptais aukštyn.

Tuščia!

Kambariuose nė gyvos dvasios!

Ir gėlės nudžiūvusios.

Gedulingos.

Ugnė negalėjo išmesti iš galvos minties, kas visas pasaulis kažką nuo jos slepia. Žinoma, kelios eilutės apie Roko žūtį - *ne kas kita, kaip Malės noras dar karta prisivilioti ją,* Ugnę, */' savo namus, kad dar kartų pažemintų.* Štai kodėl, važiuodama Igna-

linos link, laikydama šlykštųjį laišką vienoje rankoje, kita prispaudė, kad ūmi žinia nepradėtų rėkti ir neišsilietų ašaromis.

Ir prie kapo stovėjo tylėdama, neįprastai išbalusi, vėjo siūbuojama. Ir nepaisė lietaus. Ir neleido Juliui apkabinti, paguosti. Ir pro Malę praėjo tarsi nė nepastebėjusi.

- Dovanok man, - staiga Malė pati puolė artyn, įsikibo į rankove, bandė prisiglausti, bet Ugnė rūsčiai riktelėjusi *šalin!* nustūmė.

Viskas pasakyta.

- Aš žinojau, - kuždėjo vėl į Vilnių paryčiais važiuojančiam Juliui ūmai pratrūkusi Ugnė. - Jaučiau. Kažkas manyje trūko.

Ir raudojo iki namų.

Prisipažino, bene pirmą kartą išdrįso pasakyti slapčiausią tiesą, kad su savo vyru, Karlu Dumba, sudarė morališkai nešvarią sutartį.

-Jeigu aš tokia niekinga moteris, - kalbėjo ji, - tai kodėl Dievas pasiėmė sūnų, o ne mane? KODĖL? MES PRAKEIKTI. AŠ PRAKEIKIA. Rokas savo gyvavimu visada buvo tarsi judanti, kalbanti, smerkianti sąžinė. Nekenčiau jo žvilgsnių, jo kandžių pašaipų, tvojau kuo papuolė, o jis... JIS BUVO TEISUS. Žinoma, teisus, ir kitaip čia nepasakysi. Kai grįždavau paryčiais iš tavęs, Karlas, žinojau, stovi už durų mūsų namo laiptinėje. Pasislėpęs. O sūnus, paryčiais prabudęs, manęs laukdavo kambaryje uždegęs visas šviesas, klykiančiam radijui plyšaujant karišką maršą. Aš gi negalėjau su savo sūnumi sudaryti tokios sutarties kaip su jo tėvu. Rokas vengė namų ir beveik nekalbėjo nei su tėvu, nei su manimi. Savo brolį varė šalin. Tvyrojo arši NEAPYKANTA. Jei visa tai yra vien blogai, tai ir aš bloga, blogos mano mintys, mano veiksmai ir mūsų meilė yra blogis.

- Niekada tu manęs nesupratai, - tyliai atsiliepė nuvargęs Julius. - Man visada rūpėjai tiktai tu.

- Galėjom išsiskirti, susituokti ir gyventi be melo.
- Aš žydas.
- Aaaaa.

Prie namo durų Ugnė ištiesė ranką Juliui. Ir pabučiavo i sausas lūpas. Ir, kaip visada, delnu perbraukė per žandą. Žvilgsnis jau kitoks, tarsi paskutinis.

- Viskas baigta, Juliau. Ačiū tau už viską. Už tai, kad buvai daugybe metų manyje, kad padovanojai man jaunėlį sūnų. Aš su tavimi, o tu su manimi per mūsų sūnų. BAIGTA. To seniai nori pats Dievas. Sudie.

- Tu pavargusi, Ugne. Nereikia stiprių žodžių. Nereikia. Aš viską suprantu. Viską.

• • •

Žmogaus pasirinkimas.

įtūžusi Žiberta, jaunatviškai užsiutusi ant viso pasaulio, pritvinkusi nenusakomo keršto, dardėjo traukiniu iš Kauno atgal į Vilnių, bet NAMO JI NEGRJŠ! Dėl prasidėjusių mėnesinių nekentė savęs - sruvo krauju.

Ar gali būti blogiau?!

- Stora, pasislink, mums reikia vietos, - ant traukinio suolo keturi vaikinai ruošėsi pliekti kortomis. Žiberta nė krust.

- Girdėjai?

Čia pradžia - pastūmė.

Mergiūkštės atsakas žaibiškas: *cik tu...* Ištryško šlykštus keiksmažodis, keleiviai nustebę atsisuko, gūžčiojo, kažkas pasakė: *na ir laikai,* o Žiberta, užsiplieskusi Žiberta, kad būtų dar svariau, trenkė spuoguotam bernui kumščiu. Taikė į krūtinę, bet kliuvo žemiau - įžūlėlis susirietė.

- Nu, lerva, užsidirbai nalogą, - sušvokštė.

Žiberta matė: lošdami kortomis vaikėzai šnabždėjosi, žvilgčiojo, išėję į tambūrą kikendami vienas per kitą kažkam aiškino telefonu ir pasismaguriaudami gestikuliavo.

Velniop!

Galu gale vienas paklausė, kuo ji vardu. Kai Žiberta atsakė *Lėlytė,* visi keturi azartiškai nusikvatojo, suplojo rankomis - *fain.*

Išlipusi iš vagono Žiberta, žinoma, nė nemanė dairytis. Ji važiuos troleibusu į Vilniaus centrą, užsuks į motinos grožio saloną ir garsiai, gal rėkdama, reikalaus pinigų. O paskui? O paskui pasielgs taip, kaip trenks fantazija, bet *nei mokykloje, nei namuose, nei pas draugus* ji *nepasirodys.*

Nuspręsta.

Einant gatve staiga stabtelėjo mašina ir tas pats spuoguotas bernas, ūmai iššokęs, sugriebęs Žiberta, baisia jėga įstūmė į mašinos vidų. Ji bandė gelbėtis griebdama tai už mašinos durelių, tai atsispirdama, bet tučtuojau sulaukė staigių smūgių per rankas, kojas. Jau važiuojant uždėjo antrankius ir ant galvos užmovė sportines kelnes, žinoma, kad nematytų kelio.

Pakelės parduotuvėse prisipirko valgių ir gėrimų, - skambčiojo buteliai. Žiberta girdėjo replikas ir jautė, kad į bagažinę dedami, matyt, maisto kroviniai. Užpuolikai išvažiavo iš Vilniaus - miesto ūžesys nutolo.

Kažkokiame kambaryje - Žiberta spėjo pamatyti: ant langų sunkios nepermatomos užuolaidos, viduryje stalas ir suolai, kampe sudėti kauptukai ir pilnas krepšys negliaudytų pupelių, - nuplėšę smirdinčias kelnes, bernai užmovė ant galvos kažkokį žemėtą maišą, prie kaklo užrišo, išskėtę rankas prirakino jau dviem antrankiais prie radiatorių. Kai Žiberta bandė klykti, - burną užklijavo lipnia juosta ir gerokai apdaužę nudraskė drabužius.

Spėjo suprasti: jie keturiese, bet traukinyje buvęs tik vienas, tas spuoguotas.

Vidurnakti atvažiavo dar viena mašina ir į kambarį sugužėjo dar keli vaikinai. Orgija tesėsi visą naktį.

Paryčiais girti, iki soties prisismagine prievartautojai sumigo, o Žiberta, išvoliota savojo kraujo klane, nuo žnaibymo pamėlusiomis krūtimis, visa išdraskyta, skaudanti, bet negalinti nei rėkti, nei pajudėti, tysojo tyliai kūkčiodama.

Vidudienį pasišnibždėję nutarė, kad pats laikas neprisirpėlės atsikratyti. Mergaitę suvyniojo į antklodę, rankas ir kojas surišo virvėmis, o galvos nelietė, paliko su tuo pačiu maišu.

Ir ilgai važiavę, įsukę į mišką, nuogą ir išniekintą paliko.

Su maišu ant galvos.

Užklijuota burna.

Šaltos žiemužėlės pranašas lapkritys vėjas košė medžius ir plėšė paskutinius lapus. Jau seniai nebėra nei grybautoju, nei uogautoju, nei riešutautojų. Tuščia ir nyku.

Žiberta stingo.

Vienintelė viltis: kažkur netoliese retkarčiais praūždavo keliu mašinos.

Ritosi garso link. Kliuvo už medžių, aštrios šakos, kankorėžiai ir spygliai badė kūną, bet ji atkakliai ritosi ir ritosi, kol pamiškės kelkraštyje stabtelėjo mašina.

Žinoma, jeigu Julius...

Bet Julius savo žmonos Natos neieškojo ir jau keli mėnesiai į grožio saloną ateisioti nebesivargino. Seniai seniai nebeklausiojo, *kaip sekasi, ar patenkinti klientai, gal reikia kokios nors pagalbos.*

Jokios pagalbos nereikia.

Juliau, ne. Jau ne. Patys geriausi specialistai išmanė savo

darbą, ir atsitiko tai, kas ir turėjo atsitikti: verslas liejosi savaime, Nata, savininkė, tarsi ir nebereikalinga.

Baisiausia atsibusti naktimis. Fotofobiška baimė ūmai praregėti, baimė ūmios nuojautos, kad gyvenimo bjaurastis gali įveikti gyvenimo grožį, kad meilė nieko niekada negali apsaugoti, pražūtis visai čia pat, bet, o Dieve,

NUGALĖTA MEILĖ PULSUOJA MEILE.

Žinoma, *jeigu Julius...*

Gilioji verpeto šerdis.

Nata skausmingai alpėjančia širdimi,

o Nata, grimsta į sultingą sapną, susisukusi susisiurbia į verpeto sūkurį, krenta j saldybe ir mato:

nuogais susipynusiais kūnais abu su Juliumi vartosi ramybės pievelėje, o virš jų, *virš mūsų* plaikstosi audros susukti, lūžtantys, šakomis į šalis skriejantys medžiai.

Ak žiiiuu: nuo meilės pavogtų, didžiuma pražuvusių laimės valandų pragaišta barniams ir kovai susigrųžinti pavogtų meilę.

Ir klaikiausios akimirkos, kaip prakeiksmas, - fragmentiškas matymas - kai ji, o Nata, pati timptelėjo Karlą už rankos, ir jie ten, vos už keliolikos žingsnių nuo sėdinčių ant marškos besišnekučiuojančių Ugnės ir Juliaus, ten, Klaipėdoje, pajūrio Melnragės kopose, sukrito ant įkaitusio smėlio, tarp skurdžių sąžalynų, ir ji, gėdingai apsinuoginusi, šaukdamasi keršto, prisileido svetimą beskonį vyrą.

Aki

Troško, kad Julius pamatytų, rėktų, pultų kumščiais, kad nutrūkęs nepajėgtų atlaikyti tokio pažeminimo, kad ūmai praregėjęs įžvelgtų tikrąją parodomojo nuopuolio priežastį.

Kokia klaiki klaida.

Sapnas. Daug metų vienodas. Sapnas.

Štai ji, Nata, pamynusi išdidumą, rėkdama iš tylaus sielvarto, eina, atkakliai eina savuoju taku tarp uolėtų kalnų, tarpeklio pakraščiu į savo namus. Kiekvieną kartą kaip kokia

lemtis kelią pastoja Karlas Dumba. Vienodas ir brutalus. O *dangau!* Ji, Nata, žinojo, laukė, kad bus pargriauta ir - čia pasiekdavo įvairiausios erotinės fantazijos - atsitrenkusi į akmenis, tarsi nejaučianti nei skausmo, nei sąžinės, čia, ant akmeninio tako, bus pamylėta.

Ir prabudimas.

Bet takas į NAMUS tik vienas!

Ir kasdienybė.

Julius, žinoma, ją niekina dėl taikstymosi su tokiu šlykščių pažeminimu, bet Nata, svarbiausia, kartais vyro veide mato išminties užuomazgas ir užuojautos pradmenis. Verkdama priima lėkštus, išdavyste kvepiančius bučinius ir - argi ne keista - prieš savo valią, o gal kaip tik to norėdama vyniojasi kūnu su kūnu siekdama kas nepasiekiama - dvasinio artumo.

A!

Ir tikėjimas.

Monotoniškas, tarsi sutraukytas į atskirus sapnų kadrus (gal kasdienės egzistencijos) filmas įkvepia tikėjimą, kad tobulybės be klaidų, be savęs atsižadėjimo nebūna. Žmonija vieninga įvairove.

Žinoma, *bet Julius...*

Gal kas nors malonės susilaikyti ir neklausinėti, kaip Karlas Dumba nušvitimo akimirką pliaukštelėjo sau per kaktą, tarėsi nustatęs Gėrio ir Blogio sąveikos principą:

Žmogus - ašis, per kurią Iliuzija tampa Realybe.

Išvada paprasta: kaltė tenka pačiam sau dėl laiku nesuvoktu, neatpažinta, neįsisąmonintų miražą.

Veidrodžio duženos atskleidė tiesas, kad žmogus - subjektyvus ir tiesiasi j pasaulį per savo emocijas, savo teigiamų,

neigiamų energetinių srautų kaitą, kuri būtinai atsispindi ir teikia informaciją.

Kaip paprasta: Karlas, užvertęs galvą Karlas, žiūrėdamas j dangų, mato ne ką kitą, o įgaubtą milžinišką veidrodį, kuriame štai atsispindi, koncentruojasi, pulsuoja energetiniai srautai. Ir žmonijos, ir vienišo žmogaus, ir viso, kas gyva.

Naktį duženos pasakė, kad girininkas Antanas jau sunkiai serga ir šv. Kalėdų nesulauks.

- Bet aš nieko nejaučiu! - žinoma, dar vienas optimizmo miražas, bet Antanas surūgo, žinoma, įtikėjo - nepatikėjo - sukluso.

Karlas liūdnai šyptelėjo.

Ilgesiu alpėjanti širdis ir kažkoks ekstazei artimas jausmas Dumbai kuždėjo, kad duženos atvėrė duris į paslapčių pasaulį. Neaišku kodėl ir kokia prievolės kaina. *Aš, Dumba, žinau viską, "ï't ko nežino niekas.*

-Jei apkandžiotas pasiutusio šuns nebūtum išlindęs iš miško ir atsidūręs ligoninėje, būtum žuvęs, - mažas psichologinis revanšas.

- Žinau.

- O Sėlius pasiuto.

- Taip.

- Ir iššudė vaikus.

- Tokia liga, o gal ir ne liga.

- Tai kas tada? - Karlas tylėjo. - Ar tau pačiam neatrodo keista, kad atsiradai iš kažkur kaip tik šiame miške, pasirinkai kaip tik šitą lūšną, apsikrėtei kaip tik ta pačia liga, kaip ir Sėlius? Tik trūksta pabaigos.

- Žinoma, keista, - bet kūną kažkas nukrėtė. Kažkoks srautas, kuris, žinoma, būtinai atsispindės paskleisdamas žinią. - Prielaidos ir atsitiktinumai.

Ir pats nepatikėjo tuo, ką pasakė.

- Netikiu.

Ir girininkas išvažiavo. Žinoma, Karlas jau žinojo, kad su vieninteliu Žemaitijos žmogumi, kuris gal Karlą šiek tiek suprato, užjautė ir gynė, atsisveikino amžinai. Gal.

Karlas surinko, nešuliais surišo knygas ir nuo guolio nutempė maršką - *nėra ko daugiau vežtis.*

Ne. Bėgo ne nuo artėjančios žiemos, ne dėl to, kad, išskyrus putinus, kuriu dar nenulesė paukščiai, ir šaltalankius, kuriu geltoni šakeles aplipė karoliukai laukė šalčiu, kitų uogų ir nebeliko. Maisto sulaukėjusiam žmogui pakanka - kur tik pasisuksi, visur daugybė valgomų šaknų, pumpurų ir grybų. Po sausmedžių žieve apstu sultingų vikšrų - Karlas jau seniai nebejautė jokios bjaurasties gyviams.

Ne. Slaptieji duženų signalai privertė išgirsti pasitinkančios Mirties žingsnius. *Delsti negalima.* Meditacijos subrandino vaisių: Karlas visai nebe tas Karlas. Visos gyvenimo klaidos, visa patirtis įvardyta segmentais, miražais - išnagrinėta.

Ak! jeigu būtu žinojęs! Turėjo būti kiti žodžiai, kiti veiksmai ir kitos pasekmės.

Karlus Dumbu mirė, gimė Karlas Dumba.

Vyriškumo imitacija jau virto vyriškumu ir su nirtuliu laukė progos pasireikšti. Jis, tiesa, stipriai paseno, bet, atrodo, tapo išminčium. Gamta neskuba ir vyksmas lėtas, ir pakartojimų nėra. Karlas jau suprato amžinosios paslapties esmę - tai judesys. Visi kiti amžinosios paslapties postulatai žmogui neįkandami.

Niekas niekada negalės paaiškinti visuotinės energijos kilmės. Nors turėtum tris kibirus proto, bet niekada nepaaiškintum, kaip energijui sąveikaujant su jautria materija gimsta sąmonė. Kokia visuotinio dualizmo: pliusas-minusas, aukštis-žemumu, šaltis-karštis, Šiaurė-pietūs, vyras-moteris esmė? Kokia?

Kodėl kas nors būtinai turi mirti, kad kažkas gimtų? Rudenį krenta nugeltę lapai, bet pavasariais sužaliuoja nauji.

Mes mirštame, bet atgimstame savo vaikuose. Kodėl?

Niekas neatskleidė amžinosios paslapties, todėl niekas neturi teisės pasakyti, kad Dievo nėra. Visą žmoniją jungia bendras nežinojimas, nors visur maišosi vieną Žinojimas, o kitą Nežinojimas.

Štai vienatvės minčių esmė.

Ne. Karlas nei barzdos, nei plaukų nesikirps. Tik pirmai progai pasitaikius puls prie kokios upės ir šampūnais trenks tol, kol sublizgės kiekvienas plaukelis, kol išnyks miško ir puvenų kvapas, kol neliks nė žymės buvusio nevalyvumo.

Ateitis žada permainas.

Kūnas išdžiūvo, bet nepagelto. Sveikas? Taip. Nustojo kliběti dantys ir sublizgo akys. Praeitis nutolo ir dabar atrodo efemeriška, miglota ir tarsi svetima. Trys keršto ir bausmės furijos, kurių valią galbūt daugybę metų aklai vykdė Karlas, paliko dvasią. Ir Karlas Dumba, šviesiai tiesiai, -

LAISVAS.

- Naktį mačiau Ugne, - gerdamas bene paskutini puodelį aviečių arbatos, žiūrėdamas į svyruojančias šimtametes egles, besilankstančius krūmynus, žolynus, atsisveikindamas susikuždėjo pats su ateitimi.

- Karlai, laikas.

Duženų Moteris taip pasakė.

Laikas.

• • •

Aiškėja, kad likimas nepalankus.

Po Roko žūties Ugnė desperatiškai stengėsi kaip nors užlyginti baisios netekties duobę. Neverkė. Neaikčiojo. Vos progai pasitaikius, nepaisydama tylaus priešinimosi, glaudė Tadutį, vienintelį likusį sūnų. Kiknodama, bučiuodama, glamonėdama galėjo valandas prasiūruoti, bet vaikas, žinoma, neturėjo

kantrybės, veržėsi iš glėbio ir šventvagiškai niurnėjo, kad jokios meilės jam nereikia.

Po sumušties svaigo galva ir nuolatos maudė, smigsiojo kairės rankos peties sąnarys, ir Ugnė, nesumanydama kur dėtis, virsdavo aukštielninka ant lovos ir išplėtusi skausmo maišaties akis spoksodavo į lubas.

Pasekmės be priežasties nebūna.

Norėjo prieš Dievą, prieš žmones, prieš save būti išteisinta. *Pati pati pati* pasirinko štai tokį pilną klaidu ir nevilčių gyvenimą, ir jai *jau su kaupu atseikėta.* Bet kokia bjauri mintis - kas nusprendė? Roko žūtis Damoklo kardu nukirto klaidų priežastį - Karlas Dumba tapo svetimas. Nebeliko jokios kraujo sąsaties ir visai nebesvarbu, kaip baigsis jo kvailiojimų ar liguisto pavydo apogėjus: pasireikš ar bus išnykęs amžinai. Nesvarbu.

Po tragiškųjų įvykių pirmą kartą pasirodžiusi darbe, galanterijos dizaino studijoje, Ugnė sakė, kad štai didžioji gyvenimo dalis, kur viršauja malonymetis, jai baigėsi. Perkratė, išsijojo, perrinko savo likimo sagą ir sudėliojo visus taškelius ant visų „i". Ji pagaliau supratusi, kokį kelią jai atkakliai rodęs Dievas. Nors iki šiol Dievo neprireikė ir toks tvirtinimas rodėsi deklaratyvus, bet ji, *nesupratėlė, blaškėsi ir buvo nubausta.*

- Kiekvienam žmogui siunčiami signalai, - mokė laborantę niekam nė žodeliu neužsiminusi apie prapuolusi Karlą Dumba.

Sunkiausia suprasti, kai nenori suprasti.

- Aš dabar visai kita moteris, - atsiduso Ugnė.

Atsitokėjimas veda į vienatvę.

Pasiryžusi sukurti nors vieną šedevrą, pradėjo lieti, ko taip rimtai niekada nedarė, akvarele peizažus, natiurmortus ir fantazijos gėles, bet greitas paveikslų gimimas reikalavo minčių koncentracijos - nepatiko. Nusipirkusi impregnuotos drobės Ugnė pasinėrė į aliejinę tapybą.

- Kaip jautiesi? - neleido užsimiršti Cikas. - Gal nori prasiblaškyti?

- Ne, Juliuk, tapau paveikslą ir noriu pabūti viena.

- Kaip mūsų sūnus?

Tyla.

- Nedraskyk manės. Aš visa žaizdota. Man skauda.

• • •

Kelias dienas kliedėjusi, karščiavusi, prasidraskiusi Žiberta nurimo. Prikalta prie dukros patalo Nata leipo iš nuovargio laukdama nesulaukdama lūžio, kol pagaliau liga pasisuko į gerąją puse. Tėvas lakstė po Vilnių, varstė prokuratūros, kriminalistų, privačių seklių įstaigų duris ieškodamas teisingumo. Išvada, deja, nekokia: kol Žibertai tęsis šoko būsena, kol vargšelė nesuvoks, kad košmaras jau praeitis, o šalia esantys artimieji giliai sielojasi, atvirai užjaučia ir trokšta padėti, kol ji negalės pasakyti nieko užčiuopiamo, tol byla nepasistūmės nė per plaukelį.

Kuo pavirto namai?

Žiberta kaip prigąsdintas žvėriukas, iki kaklo palindusi po apklotais, krūpčiojo nuo kiekvieno durų trinktelėjimo, mirkčiojo nuo šviesos blyksnių, šokčiojo nuo staigių judesių - namai virto pasišnibždėjimo, perdėto atsargumo, prietemos namais. Įsisupęs į kinišką šilkinį chalatą Julius sėdėjo krėsle iki išnaktų nekalbėdamas. Tarnaitės pagamintas maistas tiško šiukšlių dėžėje - pernelyg aštrus stresas, kad galėtum kramsnoti.

- Kantrybės, o kantrybės... - Nata sau kartojo Panacėjos žodžius. - Reikia išlaukti.

Slapčia tikėjosi, kad bendra nelaimė suartins šeimą, jis, jos Julius, kalbės, o ji atsakinės, jie svarstys, jie, suglaudę pečius, kažkaip kovos, kažkas keisis ir surusens viltis.

Bet jos Julius tylėjo. Tylėjimo Nata nesuprato. Keli jos pasakyti bevaisiai sakiniai atsako nesulaukė. Julius žvelgė lyg žmonos nė nebūtu.

Kai Žiberta pradėjo isteriškai virkauti, gydytojas tarė: *krizė praėjo.* Pirmieji dukters pasakyti sąmoningi žodžiai privertė krūptelti:

- Mama, aš nekenčiu pasaulio. Nenoriu gyventi.

- Ką čia, vaikeli, pliauški? - švelnutėliai žodžiai. - Nekalbėk nesąmonių. Viskas baigta. Mes dabar gyvensime naujai.

Žinoma, tik garsas.

Nė pati nepatikėjo.

Atitokusi Žiberta, tylesnė nei paprastai, kriminalistams tegalėjo pasakyti, kad viskas prasidėjo traukinyje, ji galėtų pažinti tik vieną prievartautoją spuoguotu veidu. Ir viskas. Neprisiminė jokių smulkmenų, tik sakė, kad tame kambaryje *buvo storos žalios užuolaidos ir prie krosnies stovėjo kažkoks krepšys. O grindys? Grindys medinės. Medinės? Taip. O stalas? Stalas kryžiuotom kojom. O kėdės? Kėdžių nebuvo. Buvo suolai.*

Kriminalistas pasakė, kad *tai jau šis tas.*

Galų gale visokios bėdos baigiasi tik bjauriais prisiminimais.

- Vaikeli, tau reikėtų j mokyklą... Klasės draugai bus pažengę į priekį, - Nata, iki subtilybių pritildžiusi balsą, ranka palietė dukters ranką. - Vaikeli, gyvenimas...

- Nenoriu! - Žiberta šoko šalin. - Nenoriu!

- Bet kodėl? Gyvenkim lyg nieko nebūtų buvę. Mes, moterys...

- Jie viską žino!

- Niekas nieko nežino. Mes pasistengėme, kad niekas nežinotų.

- Meluoji! Žino.

- Vaikeli, mokykla...

- Nevadink manęs vaikeliu! Nenoriu! - Žiberta užsirakino savo kambaryje. Ir nesirodė.

- Aš atnešiau tau valgyti, - tyliai beldėsi i duris tarnaitė. - Atidaryk. Girdi?

- Susikišk į užpakalį! - trenksmas - ir stiklinė vaza ištiško į duris.

Išgirdusi smūgį Nata pasižiūrėjo į Julių, bet Julius, žvilgtelėjęs į žmoną, atsiduso.

Vylėsi, kad po šito skaudaus įvykio Žibertai atšoks norai bet kokia proga pulti į gatvę. Gal.

Apie Karlą, atokiai stovintį Vilniuje, Karoliniškėse, šalia „Saturno" parduotuvės, įsispraudusį nišoje, suglumusiomis, karštligiškomis akimis šukuojantį šen ten ūžtaujančią minią, žmonės manė: *valkata klajūnas;* moteris ištiesė monetą, bet Dumba, kaltai šyptelėjęs, atsisakė.

Žinojo: Ugnė, gal sūnūs, kas nors būtinai pasirodys, ir tikriausiai po septynioliktos valandos. Po darbo, po pamokų - taip buvo visada. Daugybę metų.

Bet pirmoji Vilniaus stebėjimo diena praslinko kaip kaleidoskopinis reginys - trokštamoji nepasirodė. Karlui atrodė, kad per tas dvi valandas sunyko visi jo valios ištekliai. Po saldžiarūgščio nusiteikimo, slapto džiugesio, kad kažką išvydus nuslinks skausmo gurkšnis, naujas žmogus stosis į naujas vėžes, kirto silpnybės priepuolis, ir Dumba vos vos benukėblino į mašiną, paliktą už dviejų miesto kvartalų.

Užsitrenkęs, išsitiesęs ant sėdynės, alsiai kvėpdamas smirdintį didmiesčio orą, iki išnaktų rijo prarijo rūškaną nesėkmę.

Koks ten miegas!

Iš šalutinės gatvelės visą naktį stebėjo nekenčiamiausio žmogaus - Juliaus Ciko namus. Antrame aukšte langas švietė iki paryčių. Prabudus miestui du kartus į kiemą įėjo ir išėjo jauna

moteris, matyt, nauja, dar Dumbai nematyta tarnaitė. Užgesus gatvės žibintams iš uždaro kiemo išriedėjo geltona mašina. Karlas matė aiškiai: išvažiavo Nata su sūneliu, o dar po valandos juodu mersu išrūko ir pats Cikas.

Aišku, Ugnės šiuose namuose nebuvo. Būti negalėjo.

Kaip šuo benamis Dumba, apžėlęs ir menkai pažįstamas, bastėsi po Karoliniškes iki lemtingosios septynioliktos valandos ir spėjo pamatyti viską, kas labiausiai rūpėjo: prie juodojo Dumbos metalinio garažo net piktžolės sužėlusios, atsirakinti ir įeiti, apžiūrėti nedrįso - sargas iš savo būdelės aiškiausiai matė geležines duris ir būtinai būtų priėjęs, jei ne pasisveikinti, tai sužinoti, kur taip ilgai prapuolęs, o Ugnės mašinos daugiaaukščio kieme nebuvo, žodžiu, čia nieko naujo.

Ir vakar vakare šviesa Karlo namuose anksti užgeso, vadinasi, Ugnės laiko kadrilis anksti gulti - anksti kelti, žvelgiant atgalios, graužiantis prisiminimas išlikęs.

Ir vėl stovėjimas toje pačioje bevardėje nišoje prie „Saturno" pasirodė tuščias - čia Karlas sunerimo ir atsargiai paskambino telefonu.

- Alio, - atsiliepė Ugnė!

Ir Karlas, ūmai perlietas mėlynšakio žaibo, trenkė taksofono ragelį.

Ir stovėjo atsišliejęs, kol priėję bernai liepė nešdintis.

Duženų Moteris teisi: Ugnė gal suluošinta, bet gyva - juk tai nebuvo paprastas nelaimingas atsitikimas. Pabaidyta mirtis lyg pasitraukė, bet duženos rodė - stovi greta, juoduliu slankioja iš paskos. Mirties šešėlis mėgsta žaisti slėpynių: kai duženose Karlas stengėsi įžiūrėti, pažinti, Mirtis slėpėsi ir tapatinosi su kūnu.

Duženos liko miške, bet Karlas puikiausiai prisiminė tamsą apie einančią, besisukiojančią, apie liūdnai besišypsančią ar kažkur skubančią Ugnę. Aplink nieko: nei vaikų, nei gamtos, nei namų.

O apie Julių Ciką šviesa.

Ir apie Natą šviesa.

O apie Roką vanduo.

O Tadas tarsi drugelis visada strakaliojo aplietas saulės.

Ar tai reiškė, kad kažkam nelabai daug beliko gyventi? Metaforų kalbos įdirgusios smegenys nepajėgė suprasti.

Ar tai reiškė, kad Karlas *šioje žemėje niekam nebereikalingas? Logiška: koks vaidmuo jam skirtas? Žmogus - valios produktas. Kieno valios? Kas, išnaudodamas žmogaus valią, jo astralinę būtį, valdo materialųjį kūną? Gal pats* Karlas Dumba *tik jaučia, vertina, o veiksmus* Karlo kūnui padedant *atlieka kažkokia neįminta aukštesnė sąmoninga būtybė?*

Dievas?!

Ką reiškia Karlui seniai žinomi, bet dabar įgavę naują prasmę teoriniai išvedžiojimai, kad *refleksiniais impulsais pavadintos emocijos, jutimų pasekmė, esti kryptingos ir orientuotos į sąmoningą būtybę, į Ugnę?!*

Ir skyla į pliusus ir minusus. Į pasitenkinimų ar kančių, j meilę ar neapykantą?

Į ką? Į kų: reikmę, aistrą ar tik trauką?

Viso to, kas tvyro žmoguje teigiama ir neigiama, esmė-balansas, pusiausvyra, lygybė. Tai rodo fizinę ir psichinę sveikatą, o jei ne?

Dumba mąstė: žmogaus protas apima tris lygmenis - sveiką nuovoką, loginį sprendimą ir loginę išvadą, tai ir išreiškia Žmogų, Dievo sukurtą pradą, balansuojantį tarp jausmingumo ir sąmonės.

Ar pats Karlas, čia kitaip nepasakysi, tarsi viską žinodamas neperlenkia lazdos teikdamas pirmenybę jausmingumui, gal perdėtam, gal egzaltuotam, bet nesvarbu, pačiam sau mokslinės analizės ir sintezės būdu įrodytam ir pagrįstam?

Kas *nustatė, kad tokia žmogaus būsena netvarkingai dirgina kažkokį vieną nervinį centrą išderindama visą energetinį balansų? Ir juokinga išvada: gresia beprotybė ar net Mirtis.*

Mirtis?!

Beprotybė, žinoma, - proto svaigulys.

Jausmingumo pergalė, sąmonės krachas.

Nuolatinis panašių minčių šmirinėjimas - pareigos, namų, mokslinės karjeros, tėvystės, pagaliau sūnaus Roko priekaištai dėl moralinių normų, dėl vyriškumo principų išdavystės, dėl lakstančios motinos, dėl jaunėlio brolio Tado, kito tėvo sūnaus, pagaliau paties Karlo beviltiško pavydo, per naktis beprotiško blaškymosi paskui žmoną slepiantis už durų, šnipiško telefoninių pokalbių klausymosi, knaisiojimosi po žmonos drabužius ieškant įtartinų dėmių, kažkokių įrodymų, gėdingo fotografavimo, filmavimo, garso įrašų, kad galėtų priremti, kada nors-čia visiškas svaičiojimas - *kada nors priremti ja prie sienos.*

Aišku, Karlui būtų pritrūkę argumentų, Ugnė visada plieniniu balsu atsikirstų tuo pačiu GĖDINGOJO SUSITARIMO įrodymu, ak! begalinės šnekos apie šeimos problemą, apie santykiu logiką, apie tikėjimą, apie žvilgsninius priekaištus tėvo motinai, motinos tėvui, Roko pusiaubroliui Tadui ir savo tėvams, o apskritai apie atsiskleidusių motyvų santykius - nualino ne tik visus prakeiktame rate, bet ir patį Karlą, klastingai klykiantį solo partiją DUŽENŲ ŠEIMOJE.

Bet Karlas jau nebe tas Karlas.

Ačiū duženoms.

Ir miškui.

Ir savo Mirčiai vienatvės trobelėje, ir teaplanko protas naująjį gimimą, ir tebūnie palaima ūmai prašviesėjusiame pasaulyje, lygiava tarp fizinės ir psichinės sveikatos.

Amen.

Kaip logiškai išbristi iš susiklosčiusios būties? Ką pamiršti ir ka prisiminti? Ka pasakyti vaikams ir kaip išlikti oriam? Jidiaus ir Natos susitikimai neišvengiami - ak gėla, čia Dumba kartoja savo strateginį šūkį: *divisus ignis extinguetur celerius* (išsklaidyta ugnis greičiau užges).

Namai - vieta, kur visada gali sugrįžti iš skausmingu paklydimu,

bet *kaip* Karlui *sugrįžti į savo namus?*

Kaip kalbėti?

Ką sakyti?

Kur žiūrėti?

„Niekas nieko neužmušė, - šlameno sau Dumba. - Niekas nepasikeitė, bet praradimai akivaizdūs - atėjo metas pasuoti".

Sužvarbę krūmai Vilniaus Verkiu miške, raminamas lietaus ūžaujantis šlamėjimas, medžių šlapias šnopavimas, krapkrapsenimas į mašinos stogą, pravažiuojančių šviesų blyksniai, išsitaškę tarp medžių, - įkaitusios vienatvės monotonija, akivaizdūs dusimo simptomai, nors pro rasojančius langus plūsta gaivus drėgnas oras, - ne ta vieta ir ne tas laikas, kada gimsta pragmatiški pasvajojimai.

Karlas stovės tol, kol pamatys Ugnę.

Ir daugiau prie Ciko namų nevažiuos, ir nuduos, kad nieko ničnieko niekada nebuvo. Ir niekada niekada niekada Ugnės nekamantinės, o sūnus kada nors pripažins, supras tėvo klaikią klaidą ir sulauks atleidimo. Ir viskas stosis į naujas vėžes.

Bet prie duženų tada, miške, tada pirmą kartą užgeso žvakė.

Blakt.

Iš kur?

Iš kur katiškas gajumas, vidinė priešprieša, tūžmingas noras šiauštis?

Žiberta greit pakėlė iš lovos, kai tik nuslūgo karščiavimas. Apvalus veidukas įprastai išsikreipė nirtuliu, o dar blunkančiomis mėlynėmis aprėmintose riebiose akytėse sužibo buvęs alsus pyktis. Gydytojo nebeprisileido, tėvą sutikdavo atkakliu

tylėjimu, bet iš savo kambario nevarė, o motina siuntė po velnių. Užtat panorusi bent kuo nors teigiamu išsiskirti iš kitų, mielai bendravo su kriminalistais. Dabar ji jau prisiminė daug dalykų, gal prisigalvojo, bet tikino, kad *gryna tiesa.* Kas kabojo ant sienų? *Raudonas kilimas.* Kilimas? *Taip. Blogio vaikinai kalbėjo apie avariją, kurioje žuvęs kažkoks Čangas, matyt, vieno iš ją giminaitis.* Apie ką dar kalbėjo? *Apie traukinius, Vilnium geležinkelio stotį ir apie Robkės taksi.* Robkės? *Taip.* Ką dar kalbėjo? *Apie Palangą ir kad sezonas buvo geras ir Byviai patenkinti.* Byviai? *Taip.*

Juliui Cikui privatus seklys žodinėje ataskaitoje minėjo, kad virve, kuria surišta dukra, matyt, kažkas sėmė kūdros vandeni, nes ekspertai rado dumblių likučių. Žemėtas maišas naudotas kasant bulves, morkas ir česnakus, išlikęs aitrus kvapas. Žemės grumstelių tyrimai rodo, kad tai lengvas priesmėlis, o trąšos - arklių mėšlas. „Naršome sodo namelius prie Žaliųjų ežerų, o ypač tuos, kurie arčiau kūdrų, - tikino seklys. - Ratas traukiasi".

Nata, žinoma, suklydo j namus pasikvietusi Žibertos klasės auklėtoją - mergiotė pro langą spruko į gatvę!

- Ką mums daryti? - beviltiškai gręžiodama rankas virkavo Nata. - Tokie dalykai tokiame amžiuje. Kas bus vėliau?

- Aš nuoširdžiai pasikalbėjau su klase ir uždraudžiau Žiberta vadinti stora, bet, kas baisiausia, jie viską žino.

- O Viešpatie! Iš kur?

- Policija klausinėjo klasę.

- Mes gi prašėme! Juliuk, girdi?

Cikas atrodė palūžęs.

Ir suėmęs rudens darganos plaikstomas užuolaidas pro atvirą langą matė - ir kas gali pasakyti, kad tai netiesa? - ant kiemo grindinio matė dukters, išbėgusios į gatvę, auštančias pėdas.

Grožio salone Nata prapliupo rauda. Vos trisdešimt treti, bet tarsi nujotas visas ilgas ilgas gyvenimas.

Nesuprantamas, kupinas gyvuliško, aklo, buko, nežaboto įniršio Žibertos elgesys. Jei nepavyks dukters įgrūsti į kitą mokyklą, Žiberta apleis mokslą. Grėsmės akivaizdoje žeidė išoriškai šaltas Juliaus elgesys. Juokinga, kad TOKS VYRAS traukėsi į šalį vis apkabindamas, glausdamas, net bučiuodamas nuolat nuo glamonių išsisukinėjantį, besiveržiantį į laisvę sūnų, ne kartą užkluptą prie Žibertos durų.

Matant, kaip žingsnelis po žingsnelio dukra grimzta į tragizmo kupiną ateitį, stebėdama sūnaus penėjimą auksiniu šaukšteliu, pliuškenimą šampūno vonioje, - akivaizdu - Natai sparčiai seko savitvarda. Niršiai stebėjo SAVO VYRĄ ir nesuprato, kas čia darosi: jis toks ar kalta ŽYDIŠKA natūra, linkusi perdėm liaupsinti perspektyviausius vaikus.

Matyt, į Žiberta jau nusispjauta.

- Sumauta šeima, - kuždėjo sau. - Laimė bus parodžiusi užpakalį.

Prasidėjus nestabiliam laikotarpiui, dar kartą dingus Žibertai - nesumosi, ką bus sumaniusi, ir ieškoti nėra kur, - Nata jautėsi nusviesta į šalį.

Julius, prakeikęs dukrą, išlėkė į Klaipėdą.

Nata, lyg sausasraigė prieš sausrą, įsiropštusi į savo grožio salono paskutiniausią mažytėlaitį kambariūkštį, laukė kokių nors permainų.

Bet permainos neskubėjo.

Lemtingosios.

- Nata, reikia šnektelti, - pavaldiniai šeimininkę vadino vardu. - Ką darysim? Čia vyras.

Kaltai besišypsantis Linas Čirpa buvo šventai įsitikinęs, kad kaktoje sulig pupa išpurpusi karpa, kad ant smilkinio apvaliu

žirniu pūpsanti kita, o ant apatinės lūpos kraštelio trečia - gryna apvaizdos piktybė, *pasityčiojimus, kurį pastebi kiekvienas. Bjauriausia ta, išsiplėtusi, suskirdusi, po dešinės kojos nykščio* ***nagu -*** Čirpa šlubčiojo ir avėjo didesnius batus.

Pražuvimo valandos prie veidrodžio šukuojant plaukus, kad uždengtų karpas, įmušė baimę. Kai chirurgas Natai parodė karpas, Čirpa, tarsi užkluptas gėdingoje vietoje, suvirpėjo, nuraudo ir nudelbė pasmerktojo akis.

- Šios trys, - rodė pirštu, - niekai, bet ant kaktos... Reikia biopsijos. Tegu pasirodo Santariškių onkologams. Jei piktybinis, tai šaknys bus apraizgiusios visą dešiniąją veido dalį.

Per tris savaites, kol Linas lankėsi grožio salone, Nata nepraleido nė vieno gydymo seanso - stebėjo. Čirpa lankėsi kiek dažniau nei kiti pacientai, nes sugalvota visą karpų nykimą fotografuoti reklaminiam lankstinukui, o ir vyras pasitaikė iš stuomens ir liemens, nepaslėpsi, - pilkaakis, vešliaplaukis, gražiadantis - toks, kokio reikia.

- Nuotraukose, reikalauju, tebūnie tik karpos, bet te žmonės manęs neatpažįsta, veido nereikia, - toks Čirpos reikalavimas Natą nuliūdino.

- Na, jums savo išvaizdos nėra ko gėdytis. Kas buvo, tas jau praėjo. Dabar likę tik šašai, kurie netrukus nukris ir buvusią bėdą primins tik patamsėjusi oda. Po kelių mėnesių ar po metų neliks nė žymės. Jūs turėtumėte būti patenkintas ir, sakyčiau, dėkingesnis.

- O taip, bet...

Derybos su buvusiu pacientu užtruko. Parengtas spaudai lankstinukas su pačiomis efektingiausiomis nuotraukomis, kur Čirpos pusė veido karpuota, o kitoje jis švarus ir plačiai besišypsantis baltadantis gražuolis, Natos susierzinimui, dulko stalčiuje. Juristas patarė surašyti sutikimo sutartį, bet Čirpa nesirašė, maivėsi ir atsikalbinėjo.

Staiga Nata suvokė, kad nueita per toli.

-Jūs, ponia, man atrodo, painiojate tikrovę su prasimanymais be atvangos girdama mano fotogeniškas akis, mano plaukus, lūpas, dantis, mano nosį. Tokios arkliškos pastangos dėl ko? Žinoma, aš galiu pasirašyti nors tučtuojau, bet pažadėkite, o puikioji Nata, kad mūsų pasimatymai nenutrūks.

- Pasimatymai? - ji juk negalėjo prisipažinti, kad visi ditirambai - tyčinis, nors ir perdėm sutirštintas, sumanymas.

- Taip. Dėl topinės sėkmės, - prakeikimas, kaip žaviai šypsojosi.

- Topinės? - Nata jau suprato pakliuvusi į bėdą.

Aišku.

Nusikratęs karpų Čirpa sparčiai kratėsi buvusios žmonių baimės, be skrupulų demonstruodamas akiplėšiškai nuogą atvirumą ir ta pačia šypsena siekdamas ko pasigviešęs. Stengėsi tyčia-netyčia Natą paliesti, kol pagaliau ji tarėsi supratusi, kad vaikiški žaidimai turi širdies logiką.

Čirpa, žinoma, pasirašė ir cha cha skambiai nusijuokė, o Nata, sutrikusi, blykstelėjusi karščiu, savo nelaimei, nesuvokė pasakyti: *SANDĖRIS baigtas.*

- Esu paaukštintas. Dabar vadinuosi firmos, prekiaujančios paukščių pašaru priedais, vyriausiuoju vadybininku.

- Nieko niekada apie tai negirdėjau. Priedais? - ji grimzdo. Moteriško pasidygėjimo patirtis per menka, kad galėtum išsivaduoti.

- Tokios kaip tu aš ieškojau visada. Klasiška moteris, - Čirpos akiplėšiškumas augo vijokliškai apipindamas auką. - Poryt tave noriu nusivežti j paukštininkų konferenciją. Viso labo keliolika žmonių. Tikiuosi, kad tavo pasaulyje paukštininkų nėra. Nėra?

- Paukštininkų?

- Paskui balius. Gal pirtyje, o gal restorane, gal kaimo sodyboje. Pažadu, nesigailėsi.

- Kodėl jūs, Linai, staiga mane pradėjote tujinti?

- Sakau: per daug, - ramiai atsakė Čirpa, - per daug aplink melo, apsimetinėjimo ir kvailu vilčių, kad galėtum gaišti laiką.

- Esu ištekėjusi ir turiu du vaikus.

- Aš taip pat, ir kas čia tokio? Laimės niekada nėr per daug.

- Jūs siūlote romaną su tęsiniu? - Natai tirtėjo kojos, rankos ir į medgalį pavirto liežuvis.

- Ne. Metas gurkštelėti tyro vandens. Seniai laukiu. Mums reikia to paties, tiesa?

- Mums?

Ugnė, tarsi debesų moteris Parpara, staiga nusileidusi ant pilko grindinio, žengė be garso.

Įvykio personažai, apsireiškė judančiame paveiksle su ryškia centrine dėme, tokie, kokius Dumba regėjęs milijoną kartų, atrodė lyg margaspalviai arlekinai, skruzdiškai šmirinėjantys paaukštinta gatve. Bejausmiai, iš lopų susiūti, vienodai pabalintais nereikšmingais veidais, tempsiojantys prikimštus dar margesnius plastmasinius kukulus.

Ugnė caksėjo įprastu, grindinyje nematomu fantazijos plėtojimosi taku

pro Karlą

persimetusi per petį krepšį, panašų į tą, į kurį medžiotojai kiša nušautas slankas.

Viskas atsitiko.

Nieko neatsitiko.

Pasaulis pasikeitė.

Net nevirptelėjo.

Bet atsirado PRADŽIA.

Troškimas
išgirsti
pamatyti
suprasti
daugiau.
Protestas per silpnas, kad nugalėtum.

• • •

Agentas Juliui Cikui pakuždėjo puikią idėją: Klaipėdos miesto pakraštyje, šalia Danės upės, stačiai RADO apleistą vandens perpumpavimo stotį. Radinys - skystas mūrinis nameliokas apdaužyto šiferio stogu, išdraskytu vidumi, išmaltais langais - zombių landynė.

Vieta!

Štai esmė!

Planas paprastas - *nupirkti!* Komunalinių paslaugų bendrovė beveik pamirštą stotį sutiko parduoti, o Cikas, žinoma, tučtuojau nupirko, nes šitoj prakeiktoj šaly, jei kam pakiši, niekas brangiai nekainuoja. Patikslinusi miesto detalųjį planą savivaldybė skyrė šešių arų sklypą. Cikas galėjo ūžauti iš džiaugsmo, bet pražiota burna viso pyrago dar nesugurgė. Puikiausioje strateginėje vietoje, prie upės! Galima pasigviešti dar net tris hektarus.

Slegiamas ateities iliuzijos Cikas įsakė savo advokatui rasti būdą, kaip tyliai užkariauti likusį plotą.

- Aš padarysiu tai, - šypsojosi žilaūsis juristas. - Žinau. Reikia akto, kad privačioje valdoje nėra geriamo vandens. Komunikacijos toli. Mes prašysime leidimo gręžiniui. Žinoma, rasime vietą centre, kad suardytume sklypo vientisumą. Gręžinį privatizuosime išlošdami jau pusę hektaro. Surašysime aktą, kad vandens neradome. Prašysime kito gręžinio. Vandens,

žinoma, atsiras, bet mes ir vėl privatizuosime pusę hektaro. Po to tikslinsime miesto detalųjį planą ir prašysime miesto komunikacijų, išskyrus vandenį, bet paskui tyliai viską sutvarkysime ir paklosime vandentiekį. Gręžiniai bus nebereikalingi, o mes giliai ir nesiruošiame gręžti, tiesa? Trasų zoną vėl privatizuosime, ir kas liks? Už pakraščiukus savivaldybei pažadėsime suremontuoti kokią gatvę.

-Žinoma, bet žaidimas ilgas. Kokie metai pusantrų, - prisiminus namus Ciką jau kelintas kartas užvaldė rezignacinė, kaip čia? - likimui pasidavusiojo nuotaika - ne tas metas šypsotis ir džiūgauti.

Prisirpus saldžiam vaisiui, kada nors prie Danės upės bus parduoti kokie dvidešimt penki pirmarūšiai sklypai su visomis miesto komunikacijomis ir bus pastatyti puikūs dvidešimt penki namai.

Kada nors.

Cikas, jau užsitikrinęs kelių politikų paramą, Klaipėdos restorane sriūbčiojo juodąąjuodąjuodąąąą kavą laukdamas savivaldybės tarybos sprendimo dėl pirmojo vandens gręžinio.

Viskas būtų kaip visada.

Toks jau verslas: pamatyti, užgrobti, patvarkyti, išlaukti ir šauniai parduoti. Jei...

jeiiiii...

ne nesuprantamas Žibertos...

Kokia trauka plėšia mergiūkštę į gatvę?!

Kaip žliūgė prakeiktoji - Julius gi negalėjo sau meluoti! - nenusipelnė nei gerų prisiminimų, nei pagyrų. Per tiek metų! Kol mažytė - vis blioooovėblioooovė kaip užtūzinta cimbala, o paūgėjusi, kur bepasisuktų, daužė stiklus ir liejo vandenį. Tėvui jokiu būdu nesuprantamas akiplėšiškas noras lieti vandenį! Jei nesužiūrėsi - atsuks visus čiaupus: kliokia viso namo šaltas ir karštas vanduo. Būtinai išlies arbatą, kavą, sriubą ar kokį pirktinį gėralą.

Ir žiūrės aptukusiomis akytėmis: na, kaip? Paerzinau?

Ir kaip visur spėjanti mėšlina musė atsiras ten, kur niekas jos nelaukia.

Ūmai prisiminęs Julius nevalingai kratėsi.

Nirto.

Gal čia priežastis?

Dukra matė, kaip *tėtis* ir *teta* Ugnė naktyje trynėsi prisispaudę prie storos pušies. Stovėdami. Bet pusiau lyg ir nuogi, bet tiek, kiek reikia, nuogi. Tolimo laužo atšvaitų pakako, kad įžiūrėtum. Bet ji, ta nenusisekėlė vandeninė zyzia, matyt, stovėjo ilgai, nes spėjo reginius susikišti atmintin, kūtvėla.

Ar galėjo ką nors suvokti? Bet žodis „teta" iš galvelės buvo akimirksniu išpreparuotas. Liko *ta Ugnė* arba *ta ryla* - ir gaudavo per marmūzę susuktu laikraščiu. Ir tučtuojau išslysdavo ilgas vaikiškas liežuvis. Ir per marmūzę dar kartą. O dukra pašokusi:

- Žinai, kas tu?! - rodė špygą! - Tu mamakurtas!

Julius nesuprato: čia kokio gyvūno pavadinimas?

Čia užuomina.

Ir tėvas atslūgo.

Žiberta, kaip rodė vėlesni įvykiai, puikiausiai suprato.

Dabar visada taip: tėvas traukiasi, o dukra puola! Puola generoliškai, sutelkusi visas savo karines pajėgas.

Bet!

Bet motinai nepasakė. Julius laukė smūgio iš Natos. Tuščiai.

Ar tai turi kokią prasmę?

- Balsų dauguma savivaldybės taryba leido gręžti gręžinį.

- Ačiū.

- Būgnų plaštakė turi išplazdenti į kitus kraštus. Štai dešimkė, kuri ragina skubėti. Plazdėk, skubėk, lėk lėk lėk, - Ugnė tikėjosi iš būrėjos išsunkti visai kitką - ar rauti Julių iš širdies ir kokia lemtis - šlykščiai nesiseka, bet verdiktas žiaurus: - IŠVAŽIUOK. Plaštakė blaškosi tarp skersvėjų ir nėra vietos kur nutūpti. Ir nebus. Lėk. Plaštakė skrisiosis skrisiosis ir pataikys tarp akmenų. Gūsis blokš, ir trapūs sparneliai suplyšiosis. IŠVAŽIUOK.

Ugnė atsainiai šyptelėjo.

Papūtė prieš likimą.

Parūstino.

- Ką? Aš būsiu sudeginta kaip eretike prie miesto ribos? - pajuokavimas menkas - pati jautė: gyvenimo virvė nuo įtampos let zvimbia. - Kur važiuoti? Man kaip tik ir trūksta paskutiniosios, kad bėgčiau nuo savęs.

- Oi, vėjas, skersas vėjas... Išvažiuok. Pinigų iš tavęs neimsiu. Lėk, plasnok, spragsėk, šliaužk, bet nedelsk nė dienos.

Juodaakė juodoji moteris, skubriai pakilusi, dingo už juodųjų užuolaidų, bet spėjo, iškišusi galvą su juodąja skara pro juodas klostes, riktelti, matyt, kad įvarytų papildomos baimės:

- Tuojau pat!

Ir dingo.

Koks skersys vėjas?

Tai, kad galanterijos įmonė gavo didelį užsakymą iš Krašto apsaugos ministerijos pasiūti tūkstančius diržų ir dizainerės darbas nereikalingas, - argi čia tas vėjas? Roko nėra. Tai lyg ir praūžęs vėjas. Su Juliumi, čia Ugnė šventai įsitikinusi - peripetijos laikinos ir vėjų gūsiai priklauso tik nuo jos, nuo Ugnės. Ir taip bus per amžius. Čia ne vėjas. Ir ne vėjelis. Tai kas? Karlas? Argi gali normalus žmogus PO TO vėl pasirodyti? Nereikalingas, nepageidaujamas ir prisidirbęs.

Ne.

Bet kortos... Ir Ugnė, plaukdama nelaimių pridvisusioje atmosferoje, - galvoje pilna šnabždesių - velniop kortas! - įtikėjo savo nauja metapsichoze, reinkarnacija, savosios sielos persikūnijimu.

NENUTAPYTI PAVEIKSLAI.

Bet jau gime tavyje.

Štai vėjas!

Sklindantis iš tavęs.

Ūžiantis tavyje.

Vėjas!

● ● ●

Purkštaujanti, raustanti, linkusi daužytis mergiūkštė jaunųjų valkatų pilkajam pasauliui suteikė pikantiško žavesio - erzino. Viešai niuksuodami, užgauliodami, tampydami ir kvatodami baigė iš Žibertos išmušti ožišką charakterį, ji silpo. Išpurtę jos kuprinę, radę du šimtus litų, ūmai nuščiuvę, nutilę susispietė ratu.

- Iš kur babkės?

- Mano, - ar ji galėjo gailėtis pinigų?

Olimpinis, akmeninis abejingumas, ledinė šypsena trenkė įspūdžiu. Žiberta suprato: pinigai - tai, kas gali sutramdyti įžūliausiuosius. Suprato visiems laikams.

Kukis, čia, žinoma, nuo pavardės Kukenis, sarkastiška šypsena žiūrėdamas į Žiberta, dviem pirštais atsainiai suspaudęs svetimus pinigus, riktelėjo:

- Fomka! Čia pinigai. Tu žinai, ką daryti? Mikliai.

- Parūkyti. Degtinės. Gal ir dešros, šiek tiek balto pyrago?

-Gali.

Per dvidešimt keturias valandas Žiberta sugebėjo susirasti lygiaverčių draugų. Tokių pat gimusių ir tapusių valkatomis pabėgėlių, nenorinčių jokių komandų, prižiūrėtojų ir moralistų. Skurdenų vaikai, **gime** skirtingai, bet turintys bendrą istoriją, dar prisimenantys, nors nedaugelis, kaip Lietuva kilo į kovą už laisvę. Matę, kaip po Vilnių džergždami vikšrais važinėjo tankai, kaip kilo barikados ir per garsiakalbius kunigai prašė tautai Dievo malonės.

Nesulaukę.

Nesulaukę geresnės ateities. Nesupratę, kam reikėjo laisvės, jei ant grindinių suklupę, prašantys išmaldos seneliai keikia Lietuvą ir sako, kad prie rusų buvo geriau. Jau spėję įsitikinti, kad vienintelis pragyvenimo šaltinis - vogti, sumušus kažką atimti ir bandos principu pasidalinti.

Vakare prisirūkę, apsvaigę įžūlūs benamiai vėl susiradę Žiberta atėmė plonyčius auksinius auskariukus, auksinę grandinėlę ir liepė nusimauti džinsus - *per geri.*

- Aš liksiu nuoga! - ašarodama mušėsi iš paskutiniųjų!

- Stop! - Kukis griežtai pakėlė ranką. - Čia kažkas ne taip. Tu kas? Iš kur pas tave metalas? Ištyrinai iš namų? Kas tavo tėvas? Kur gyvena? Klok!

- Neturiu tėvų! Ot! Aš iš Kauno! Ot! Gyvenau su močiute. Aš negrįšiu.

- Meluoji. Tavo kuprinėje radau kvepiantį lūpdažį ir šustrą buteliuką kvepalų. Kaip jie tenai? „Madam", taip, „Madam", (lindau į parfumeriją, klausiu: kiek kainuoja? Chebra, aš apakau. Meluoji.

Žiberta suprato įkliuvusi. Tie kvepalai, žinoma, pavogti iš motinos salono. Dar turėjo būti kremas, bet kremas gal iškrito.

- Žodžiu, taip: tu būsi mano merga. Okei? Nuo manęs nė per žingsnį. Chebra, girdėjot?! Mano merga! Bastą.

- Aš niekieno merga! Kaip noriu, taip gyvenu!

- Nuuuuuu, pupa. Aš jau pasakiau. Mano žodis čia šventas. Okei? '-..V-- " f^^-ĄŽ)

Visi pasuko stoties link, bet Žiberta liko.

- Ko tu? - atsisuko Kukis. - Negeraaaaaai, pupa. Pirmyn!

Žiberta pasileido bėgti, bet vikrūs bernai akimirksniu pagavo, besispardančią, klykiančią, besidaužančią nutempė prie senamiesčio griuvenų. Tvojo, kad nutiltų.

- Nu, pupa, aš pasakiau. Baik fintus.

- Paleisk! Paleisk! Žmoonėės!

Spardė negailėdami. Kol nutilo.

- Kas čia darosi?! - priėję du vyrai puolė gelbėti mergaite, bet Kukis stojo skersai kelio.

- Atgal, ponai! Čia mano sesuo. Pasišiko po kryžiumi. Pamokysim ir bastą, - jis čaižiai sušvilpė kviesdamas pastiprinimą. - Ramiai, ponai. Tuojau čia mūsų bus daug. Duokit jai garo! Nu!!!

Pamatę, kad Žiberta spardo toliau, vyrai puolė nepaisydami Kukio griežto veido. Vos aukštesnis spėjo smogti Fomkai, kai Kukis trumpu peiliu dūrė į sėdynę. Trumpas smūgis iki rankenos. Vyras atšlijo ir tuojau pat gavo baisų smūgį per kaklą. Vos išsisukęs antras vyras puolė bėgti.

- Policija!!!

- Neriam! Paimkit mergą! - čiupę Žiberta už plauku nutempė į apgriuvusi namą, o iš ten per kitą gatvę į kitą namą, paskui per kiemus, kol įsmuko į siaurą, tamsų smirdantį koridorių.

Laiptai aukštyn.

- Čia aš gyvenu, - Kukis prietemoje parodė sujauktą lovą. - Koks tavo vardas? Bendrai nesvarbu. Būsi Babkė.

Kukis su draugais išėjo, bet Fomka liko saugoti Žibertos.

- Paleisk mane, - virkavo.

- Negaliu. Toks zakonas. Sulaužys kaulus. Negaliu.

- Važiuojam. Aš tau duosiu pinigų.

- Pinigų? Kiek?
- Dvidešimt.
- Mažai.
- O kiek tau reikia?
- Šimto.
- Gerai. Važiuojam.
- Už šimtą tave ir Kukis paleis.
- Nenoriu Kukio. Važiuojam. Tuojau pat. Aš prašau. Važiuojam.

Vežiojo kriokiančia, gal vogta mašina, bet Žiberta atsisakė parodyti, kur dirba jos motina, siūlėsi nueiti ir atnešti, bet Kukis nesutiko. Nepaleido. Blunkantis Žibertos karingumas aštriems vaikinams įkvėpė pašėlusią viltį gerai pasipelnyti, ir jie čia pat, aukos akivaizdoj, rezgė vieną planą po kito.

Bet jau tamsu ir grožio salonas uždarytas.

Mirksi saugos lempa.

Geltonai.

- Aaaaaa, tai kas čia tavo? Motina? Savininkė. Nuuuu, šakės...

Ne: Žibertos naivumas čia niekuo dėtas - ji troško keršto.

Kai užvažiavo ant Šeškinės kalno, vaikinai sutriko. Apačioje visas Vilnius, o priešais - milžiniškas namas, aukšta tvora, bokšteliai, pagražinimai, net dvi televizijos „lėkštės".

- Čia tu gyveni?? Čia tavo namas?? Chebra, aš apakęs...
- Taip.
- Planas toks, - Kukis ėmėsi iniciatyvos. - Tu prieini prie vartų ir nuspaudi mygtuką. Kažkas išeina, tu prašai dviejų šimtų babkių. Tau atneša, ir mes visi kartu grįžtame į stotį. Okei?
- Ne, - Žiberta vėl tapo ta pati Žiberta. - Mus jau mato. Visur kameros. Kol aš spaudysiu mygtuką, jie iškvies policiją ir viskas baigsis labai greit. Gal atskubės tėvelio apsauga. Aš nežinau.

Fomka švilptelėjo.

- Tada, Chosė, suk ratus atgal. Prašysim išpirkos. Suk! Gal jie jau filmuoja?

- Žinoma, - Žiberta kilo j viršūnę.

- Tai ką darom?

- Dabar pavažiuojam į gretimą gatvelę, - ramiai aiškino Žiberta. - Jūs liekate, o aš išlipu. Einu namo. Paimu pinigus ir atnešu jums.

- Ir važiuoji kartu su mumis? Okei? - Kukis nudžiugo.

- Taip.

Kukis juokdamasis pliaukštelėjo mergaitei per petj ir pagrasė:

-Jeigu tu mus išdursi... Jeigu tik pabandysi - tau Vilniuje bus chaną. Poniai?

- Žinoma, - ir išdūrė. Žiberta nebepasirodė.

Ilgai lauktas įvykis, kaip ir tikėtasi, bloškia j kitus santykius.

Aštuntą kartą matydamas Ugnę, žmoną, - tikrovės neišsiginsi, suprato, kad yra stebimas. Ketvirtą kartą ji tik atsisuko ir dėbtelėjo į atsitiktinį stoviką šiek tiek ilgėliau, nei derėtų spogčioti į atsitiktinį stoviką. Šeštą kartą praėjo pro šalį savo vėju primindama namų kvapą. Septintą vos neužkliudė. O šįkart dar toli iki parduotuvės Ugnė, jau iš minios išsirinkusi Karlą, žiūrėjo be perstojo, praeidama stabtelėjo, bet praėjo pro šalį nepažinusi.

Kokios svilinančios ugninės akys!

Karlas žiūrėjo žiūrėjo, o ji artyn artyn artyn, o jis žiūrėjo žiūrėjo sustingusiu, pasenusiu, nuvargusiu veidu aukštyn, žiūrėjo į dangų.

Eidama iš parduotuvės tą aštuntą kartą - o tas pats mielas dangau! - Ugnė stabtelėjo, pasisuko, atidžiai pasižiūrėjusi ištarė, ak ištarė daugybę dienų negirdėtu balsu, ištarė:

-Jums ko nors iš manės reikia?

Karlas papurtė galvą ir nudžiugo, kad jaudulys nesugebėjo prasimušti į išore, sudrebinęs vidų nusėdo į šaligatvį per tirtančias kojas.

Įvykiams sukantis tokiu greičiu svaigo galva. Naktimis žvarbčiodamas savo mašinoje pavilnės karklynuose Karlas, puikiai prisimindamas ritualą, kasnakt po vidurnakčio regėdamas veidrodžio duženas, lyg jos būtų štai čia priešais sudėliotos ant supuvusių durų, matydamas šešėlinę moterį, sekdamas paskui, kol pasiklysdavo pasaulyje už duženų, ieškojo atsakymų. Gal palikti Vilnių ir grįžti į Žemaitijos miškus? Gal, grįžus į institutą, nerti į mokslus, paruošti ir apginti disertaciją habilituoto mokslų daktaro laipsniui? Gal išvažiuoti iš Lietuvos? I Indiją ar Afriką. Pinigų vienam reisui užtektų.

Gal dingti amžinai?

Ten, kur visada šilta, net karšta ir pučia musonai.

Gal pelkės vandenyje, koks skirtumas? Ištirpinus baltus ditilino miltelius, sutraukus į švirkštą, smogti sau kur arčiau stuburo, spūstelėti, kad mirtinas skystis mirtino greičio čiurkšle išsilietų, ir...

...ir nurimti.

Amžiams.

Jokių sentimentų!

Bet pažinimas beribis.

Ir aš nepažįstu savęs, ir tu nepažįsti savęs, ir mes visi sau svetinti.

Užkeiktam Karlui skambėjo užkeikimai: užmušk pelėdą, susuk jos širdį į medvilninį audinį, padėk, priglausk prie žmonos kairiojo šono, ir kai užmigs, pati sapnuose išsipasakos, kas vyko, kol nebuvo tavęs.

Tavęs!

Bet pelėdos Karlas, nors ir kaip stengėsi, ten, miške, nepagavo.

Ooooo, kad jis turėtų magiškąjį *driff* arba *Lapis liuttleri* akmenį! Priglaustų prie kančios vietų - ir visi išgytų, pamatytų tiesų, teisingą išminties kelią. Žinoma, magiškoji lazdelė-per visą ilgį suglaustos alksnio ir lazdyno šakelės. Ją lininiu siūlu pasirišęs po kaklu nešiojo Karlas, visada čia taip nešiojo šalia kabaliojančios veidrodžio šukės. Bet lazdelei trūksta magnetinio akmens rankenėlių. Kur gauti magnetinį akmenį/ Jeigu turėtų, padėtų po miegančios Ugnės pagalve. Jei mylėtų tik jį, Karlą, tada žmona atsisuktų ir apkabintų, bet tikriausiai Ugnė, kaip ir dera prapuolusiai žmonai, pabustų klykdama.

Ak! Kaip Karlas juodai kvatotų!

Ir durtų, kad trykštų, į visas puses trykštų neištikimas kraujas!

Kraujaaaaaasss!!!

Čia proto prašviesėjimas: susitaikęs su lemties neišvengiamybe Karlas nustojo bijoti ir tapo sakytum laisvas, nes bailys trokšta sunaikinti baimės objektą, o Dumba - čia aišku, jau įvykusi mentalinė transformacija - Ugnei nelinkėjo nieko blogo. Tik tiek: suskilęs laikas į dienos laiką ir nemigo laiką už duženų pažeidė pusiausvyrą. Snūdurys dieną ir proto aštrybė naktį.

Kaip gyventi neužmigus, negalint užmigti diena ir neišprotėjus naktį? Kaip?

Štai dar vienas jau somatinės transformacijos dalykas, kurio čia pasakoti švelniai nenuraudus, kaip čia pasakius, lyg ir nederėtų - dalykas intymus. Kiekvieną rytą - čia švelnybės - prisirpęs falas reikalavo glostymo. Prabudusi mintis šokdavo: ne! Bet rankos, pačios rankos, įprastu keliu nusprukusios papilve žemyn, griebdavo ištvirkėlį ir maigydavo tol, kol ekstazėje pasikratęs kūnas nusviesdavo rankas.

Kokie spalvingi epistoliniai, kupini įtūžio paveikslai! Jokio vualio ar miglos: ryškūs, drąsūs, kaleidoskopiniai.

Ar reikalingi sadistiniai atkartojimai? Gerklinio kvatojimo aidas, daužymasis kumščiais, noras žūtbūt ką nors dantimis

suplėšyti, blaškymasis, siautėjimas ir saldybė matyti, kiekvieną kartą matyti, kaip iš skambančio falo trykšta dvi trys ar net keturios čiurkšlės.

Ir pajusti saldu palengvėjimą.

Ir trokšti kito karto.

Bet tiesa, o baisi tiesa: visur Ugnė!

Duženų fantazija furijiška: Karlas klausia, gal ji patj vejasi, drasko, daužo, sugeria klyksmą, matomatomato kraują! Krauująąą! Ir mato finalo raudą. Girdi graudų kūkčiojimą, reiškiantį atgailą, pripažįstantį kalte, prašantį pagailos. *Kieno?*

Ne! Ne! Neeee!!

Kerštas!

Keršto sėkla ūūūūū suvešėjusi kūūūūūne!

Ugnė, čia tikrovė, priėjusi pasakė:

- Aš nupirkau maišą kopūstų. Sakau: gal galėtumėte panėšėti iki mano namų?

• • •

Žinoma, jeigu Julius...

...bet Julius, išvažiavęs neaišku kur, neaišku kiek ilgam, tylėjo.

Bet.

Bet, nepaisant visko, jeigu tik Julius...

Nata sėdėjo greta, - niekas net patikėti negalėtų! - greta paukštininkų. Vievio paukštyno salėje. Nieko ničnieko nesuprato nei apie premiksus, nei apie energetinį balansą, nei apie startinio auginimo lesalus, pasirodo, ir tokie yra, nei apie lesalų mikrobiologiją, amino rūgštis, angliavandenius - nieko, tarsi viduryje Lietuvos būtų atsidūrusi kitakalbių saloje. Skausmingai mąstė apie Žiberta, žinoma, Julių, apie negyvus savo namus, apie, ačiū Dievui, sūnų, apie sunkų vadybininkės dar-

bą savame grožio salone - apie viską, tik ne apie tai, kas šiuo metu vyksta. Ir ko ji atsibeldė į paukštininkų seminarą?

Žinoma, jeigu Julius...

O Linas kalbėjo puikiai. Nuolatos plačiai šypsodamasis baltąja savo šypsena, rodė schemas, kreives ir komentavo kažkokius skaičius. Buvusio subjauroto veido nė žymės. Puikus chirurgo darbas.

Elektrėnų pirtyje prie švediško stalo buvęs pacientas begėdiškai spaudėsi prie Natos nuolatos stiprindamas jos nešdinimosi paskatas. Be perstojo malė apie šalyje įsivyraujantį baimės verslui klimatą, apie būtinybę kovoti su korupcija, už demokratiją, už moralią politiką. Nata gi, pasinėrusi į savus rūpesčius, įsitikinusi visuotine moralės normų prievole, padarė neatitaisomą klaidą - paspartino įvykius. Paukštininkai pasirodė perdėm išradingi, žavūs ir nepaprastai paslaugūs.

Tostai, kvailiau nebūna, už dedekles, už pirmarūšius kiaušinius, už broilerių krosą, paukščius, per trisdešimt devynias paras priaugančius prekinį svorį, už pergalę prieš baltarusiškus kiaušinius - čia Nata visiškai susipainiojo, tostai aptemdė protą, ji pasigėrė.

Ar jai motais, kad Linas vis labiau kaista, įžūlėja, menkiausia proga lenda bučiuotis ir jau nutarė savo auką paimti šturmu! Vienu ypu!

- Tu, Linai, nesi toks intelektualus, koks dediesi, - čia bent šioks toks bandymas priešintis. - Tu tik negalvok, kad nuo tavo lėkštų kalbų man leipsta ausys ir sąla širdis. Aš noriu namo.

- Tuojau.

Bet paukštininkai, priešingai dedeklėms ir broileriams, mėgo vandenį: kad išgarintų apgirtusias smegenis, sugriuvo į pirtį.

- Aš noriu nnnaamooo, - bet Linas nutempė Natą į tuščią šeimininkės kambarėlį. Dabar, kai jau buvo per vėlu, kai Nata atrodė tokio šiurkštumo sugniuždyta, kai visomis išgalėmis

dar bandė veržtis lauk, kai jos beprotystė pasiekė apogėjų, suprato patekusi į baisia bėdą. Tempiama į tuštumą spėjo išlementi: *tu suglamžysi suknelę.*

Smalsumas turėtų būti patenkintas, bet, kaip čia pasakius, didingas blyškus kūnas stiprino alkio jausmą - Linas pašėlo. PO TO nusitempė Natą i pirtį prie vyrų, nepaprastai patenkintas dalijo visiems šaltą alų, garsiai iš kiekvieno mažmožio kvatojo, o Nata - priešingai - spaudėsi į kampą, gūžėsi ir atrodė - dievaži, čia tiktų - kaip po kriokliu papuolusi dedeklė.

- Aš nenoriuuu, - bet Linas spėjo pagauti Natą tualete, užsirakino, tik jam vienam suprantamu būdu atspėjęs, ką slepia suknele aptemptas užpakaliokas, kūnas - raudonas jaučiui erzulys! - nepaisė moters stačiokiškai išverstų akių, žodžiu, Natai niekada neteko mylėtis stačiomis, mėšlungiškai apsikabinus baltą vandeniu kliokiančią aimanų slopintuve kriauklę. Kraupus pabaisa, kurio portretas puikuosis firminiame lankstinuke, chirurgo kabinete, TAI darė tokiu greičiu ir tokia jėga, kad Natai vaidenosi: pramuš kakta sieną, paslydusi išsimals dantis ar nutrūks nuo kablių kriauklė.

Fantazija lūžo: tokios vėtros su kruša nesusisapniosi.

Natai atrodė, ne kitaip, kad prasivėrė žemė ir ją susiurbė Šėtonas. Dingus bet kokiai orientacijai, atitokusi, atsipeikėjusi, kniūbtelėjusi Linui ant krūtinės isteriškai verkė, maldaudama *namo.*

- Gerai. Eime.

Ir Nata - apie kokią moralę jūs čia kalbat? - prabudo viengungio Lino Čirpos lovoje. Jis melavo. Jokių vaikų ir jokios žmonos.

- Baigta, - sulemeno. - Aš neturiu ko pridurti.

Kriminalistai įrodė, kad prievartautojai, priešingai negu buvo manyta, mergaitę nuvežė ne į kolektyvinio sodo namelį, bet į sumautą sodybą nuo Vilniaus pakeliui į Molėtus. Žiberta atpažino ir baltąjį BMVV, ir spuoguotąjį berną, ir egzekucijos kambarį.

Skubiai iš Klaipėdos parlėkęs tėvas, neslėpdamas laukinio įtūžio, siekė žūtbūtinio keršto. Privatus seklys, nepaisydamas spaudimo, sakė baigęs savo darbą. Teisingumą nustatys tiktai teismas.

- Šūdas! - rėkė Cikas. - Nuteis du tris, o man reikia visų! Visų! Aš noriu savojo teismo, savojo teisingumo! Man reikia pavardžių, daug pavardžių, adresų, išpažinčių. Man reikia visko, kad galėčiau išmalti snukius, kad gyviems skustuvu suraižyčiau odą, kad nuraučiau kiaušus, kad tų niekšų skalpus galėčiau pakabinti ant Seimo fontano smaigalių.

- Jūsų tėviška mintis miela ir suprantama, - lingavo galva seklys. - Supraskit: tai buvo eilinė, atsiprašau, benamių nepilnamečių pramogos naktis, pasirinkusių, nelaimei, jūsų dukrą. Jums tiktų visos nuskurdintos Lietuvos benamių skalpai. Jie vienodi. Tai pasekmė. Priežasčių reikia ieškoti giliau.

- Nenoriu! Koks čia pateisinimas: tamsios jaunystės naktis?!

Ūmai pasišiaušė ir Žiberta.

Akistatų, nusikaltimo vietų, daiktų atpažinimo procedūros, klausimų - atsakymų girliandos kėlė pasišlykštėjimą, ji rėkė: ***ganai***

- Dėl manęs nesirūpinkit! - parkritusi ant lovos savo didžiuliame kambaryje Žiberta puolė ant visų, kurie tik išdrįsdavo praverti ąžuolines duris, čia aišku: tėvo įtūžis, tik nukreiptas priešinga linkme, įlindo ir į dukters akis. - Nešdinkitės! Uždarykite duriiiis!!!

Tik vieno šeimos nario visuotinis aistringu kalbų, ryžtingų veiksmų, fantasmagoriškų nuosprendžių paradas nė kiek nepaveikė - Nata vaikščiojo stengdamasi niekam nesipainioti ir kalbėjo tik tada, kai kas nors ko nors konkrečiai klausė.

- Atsitiko kas nors? - jei Julius būtų klausęs norėdamas iš tikrųjų ką nors esminio sužinoti, ką nors keisti, bent įsiklausyti, - ji būtų atsakiusi. Buvo tam pasiruošusi, buvo nusiteikusi, buvo įsitempusi ir laukė, bet klausimas pasirodė piktas, Nata nudelbė akis.

- Ne. Nieko. Kodėl klausi?

- Man atrodo, kad mums, atsidūrusiems grėsmių akivaizdoje, seniai laikas sušvelninti santykius. Ką tu apie visa tai, kas dabar vyksta, manai?

- Manau, kad tai ne pabaiga. Gyvenimai teka skirtingomis vagomis.

- Ką tai reiškia? - suirzo. - Mes dirbame sunkiai, labai sunkiai, ir viskas tuo paaiškinama. Mus visus jungia ir turi jungti darbas.

- Taip.

Nata nusisuko. Seni dainų žodžiai, senų melodijų žiopčiojimas.

Betikslis.

- Aš ją, neklaužadą, pastatysiu į vietą, - sušvelninęs žodžius gal Julius vis dėlto siekia susitaikymo? - Kaip ji elgiasi... Blogi reikalai. Nieko panašaus niekada nemačiau ir negirdėjau, o čia savas vaikas.

- Vėlu. Ji moteris.

- Aš sotus iki kaklo! - ne, Julius susitaikymo nesiekė. - Jei visi šiuose namuose ketina sėdėti ir laukti, tvarkos sergėtoju būsiu aš! Girdėjai?

- Taip.

Namuose per daug erdvės, kad kvėpuotum vienu oru, per daug daiktų, kad neužkliūtum, per daug tylos, kad susikalbė-

tum. Voru gyvenimas. Po voratinklį kiekviename kambaryje. Saviems.

- Vaikeli, jau trys savaitės... - atėjusi klasės auklėtoja, žinoma, nieko gero nesitikėjo, bet...

- Žinau, - Žibertos atsakymas nustebino. - Rytoj. Rytoj ateisiu į mokyklą. Susidėsiu knygas ir ateisiu.

Bet rytojaus nebuvo.

Žiberta dingo.

Ir niekas nematė kada.

Julius Cikas griebėsi už širdies, plėtojantis ligai skubiai išvežtas į ligoninę.

• • •

Ėjo ir duso, o kopūstai, virtę praeities akmenimis, rėžė kuprą.

- Sunku? - Ugnė tipeno tai šalia, tai priekyje, tai už nugaros, varstydama akimis sulinkusį savo likimą.

- N e , - pirmas burbtelėjimas žmogaus, prieš savo valią šlumščiojančio į namus.

Atšalęs Ugnės veidas pamažu iš nuostabos įkaista. Tai, kas dabar vyksta, panašu į haliucinacijas: štai Karlas, medinis, stabiškas, čia kitaip nepasakysi, tarsi kvaktelėjęs vaikas, atsitiktinai atklydęs į stebuklų šalį. Plūduriuojantis dumblas, pavirtęs juoduoju žąsinu, išsekęs ir nukritęs iš aukštybių, dairėsi sukiodamas suvytusį kaklą, slankiojo iš kambario į kambarį, kol sustojo prie padidintos Roko nuotraukos. Juodas kaspinas lyg ir nenustebino.

Ugnė būtų pasakiusi: „Mes netekome sūnaus", bet rukšlėtas pilkai išplautas Karlo veidas - bejausmis. Jis dairėsi.

Ugnė tarė:

-Tadutis po pamokų lanko dailės pamokas. Nuostabiai derina spalvas. Talentas.

Bet Karlui, atrodo, nepatiko, nusisuko, taikėsi sprukti pro duris.

- Palauk, - čiupo už rankovės. - Kaip čia tau? Ar už pagalbą duoti pinigu, ar atsisėsi su manimi prie puodelio kavos? Eime.

Ir prireikė dar kelių timptelėjimų, jėgos, kad paklustų.

Ką reiškia Karlo galvos indusiški gaurai, sentikio barzda ir suraukti antakiai? Kol Ugnė vis žvilgčiojo iš virtuvės, jis sustingo prie tapomo paveikslo, vieno iš keturių, labiausiai priartėjusio prie pabaigos. Vidury pilna šmėklų oro skylė - *trimatis matymas,* - kurią supa ugnies stichija. Ugnis tarsi iš niekur, nes ugnį supa vandens stichija. Pakraščiuose, ten, kur prasideda žemė, - vanduo, sušalės į smailianosius aisbergus, kausto žemės gyvybe. Visą paveikslą vienija iš pradžių ryškus, o paskui vis blyškesnis to paties žmogaus pasikartojimas, besibaigiantis oro skylėje, lyg išeinantis už paveikslo ribų.

- Pavadinsiu „Pabaigos ėjimu į pradžią", - priėjusi pasakė Ugnė ir, skvarbiai tyrinėdama Karlo veidą, tęsė: - Buvo košmariška nuojauta, o paskui žinia, kad Rokas nuskendo. Čia svarbiausias, pagrindinis žmogus turėjo būti Rokas, bet nusprendžiau - man panašumo nereikia. Tegu liks man vienai suprantama metafora. Visur priešprieša, kuri gimdo vienybę. Pasaulis sujauktas ir nėra mums jokiosios pasirinkamosios.

lakiosios.

Ruduo ir kaltos šalnos, kad senasis gyvenimas sulaukė progos nutrūkusiam tęsiniui. Sėdint prie mažyčio virtuvės stalo, įsispraudus tarp šaldytuvo ir sieninės spintos, žmonių veidai būna taip arti, kad ištiesus rankas gali sučiupti melui už liežuvio, gali suskaičiuoti džiaugsmo dantis ar išgerti akių liūdesį, - Ugnė ryžosi aštriabriauniam eksperimentui.

- Galima manyti, žmogau, kad štai čia, tyloje ir vienatvėje, - mano šeimos likučiai nepragyvenus nė pusės gyvenimo, bet tai netiesa. Aš dar vis ištekėjusi už nepaprastai PAVYDAUS

žmogaus. Tai jis prikišo pirštus prie mano griūties. Ką pasakysi? Beje, koks tavo vardas?

Karlas čiaumojo nepakeldamas galvos.

- Tuojau po vestuvių pastebėjau keistą dalyką: aš kėblioju minioje, o jis, naujai iškeptas mano vyras, vadalojasi aplink stengdamasis nepakliūti į akis, bet stebėdamas kiekvieną mano pasižingsniojimą. Kas čia dabar - sakau sau, bet tyliu. KLAIDA. Man reikėjo kirsti per smalsumo ragus iš pat pradžių. Paskui LIGA jsisenėjo ir apraizgė visą šeimą. Ką pasakysi? Tau, SVETIMAM, iš šono geriau matyti. Ar ištvertum?

Karlas vos neužspringo, bet sriūbčiojo kavą rydamas savo gyvenimo tarpsnių kritiką, neprarasdamas vilties, kad tuoj viskas baigsis ir pasiseks prasisprausti pro duris, bet Ugnė užsičiaupti neketino.

- Kiek žinau, jis išmestas iš instituto kaip negrįžęs po atostogų. Žodžiu, buvęs mokslininkas, nuolatos man kartodavęs Svetonijaus sentenciją *vuipes pilum mutut, non mores,* atseit lapė keičia kailį, o ne būdą. Oi, liga liga ligaaaaa. Kai grįžti ir randi išnagrinėtas savo kišenes, - lyg kas yla bandytų tavo sąžinę. Visada šiek tiek visur pravertos durys, kad galėtų išgirsti, ką tu kalbi telefonu. Žinau: iš skalbinių dėžės ištraukioti mano apatiniai, iššniaukioti nosimi ieškant iškalbingų dėmių. Tau tai atrodo NORMALU?

Karlas pakilo, bet Ugnė neleido, prispaudė prie kėdės, įpylė dar kavos, kad galėtų actu perlieti prisiminimų žaizdas.

- Keisti visi mes, besispardaliojantys žmonės, esplanadomis strimgalviais lekiantys į ateitį. Štai važiavome iš Rygos, tekšt, dviejų mano bendradarbių kaip nebūta, o niekas ničniekas nepasikeitė. Žaliamauris akivaras užsismaugė. Liko tragedijos matymas arlekino akimis ir dvi nuotraukos, kaip čia, juodai suraišiotos - paskutinis gedulingojo grožio apogėjus. Ar lėta savižudžio mirtis verta vienintelės saulėtos akimirkos paukščio skrydyje? Kaip manai?

- Man gana, - čia Karlas pasakė tiesą.
Ir pakilo.
Ir Ugnė nebeperžengė tako.
Išleido tylėdama.
Kruvinas pasekmių žaidimo magnetizmas
tęsiasi.

Prie sūnaus lovos pirmu traukiniu iš Kauno atskubėjusi MOTINA Reda nepraleido progos, ak, negalėjo praleisti paskutinės progos, kada sūnus Julius nepabėgęs galėjo išklausyti:

- ... sakau, keista: kai susitinku su saviškiais, mes šnekame apie tą patį, kas buvo aktualu prieš daugiau nei šimtą metų. Tą pati, mano sūnau. Apie žydų socialinio perauklėjimo programą, nes antisemitizmo paskatos gyvos ir šiandieninėje Lietuvoje. Dar 1882 metais Leonas Pinskeris išleido knygą *Autoemamipacija,* kurioje tvirtino, kad žydų asimiliacija į visuomenę neįmanoma.

- Mama, ką tu paistai. Aš esu gyvas to pavyzdys. Man gerai. Aš dirbu ir niekas man neprikaišioja.

- O todėl, o mano sūnau, kad strategiškai teisingas tavo vardas, JULIUS, atseit lietuviškas, čia asimiliacijos motyvas. Žydus puola visame pasaulyje, nes geras žydas - miręs žydas, skurdžiams - išnaudotojas ir milijonierius, patriotams - žmogus be tėvynės, visoms klasėms - nekenčiamiausias varžovas. Jei atgimtų praėję laikai, aš būčiau kokia Roza Liuksemburg ir, kaip komunistų dievo Markso dukra Eleonora, per visus susitikimus rėžčiau: AŠ ESU ŽYDĖ.

- Mama, nebe tie laikai. Na ką tu, mama...

- Sūnau, tu pamiršai, kaip žiauriai buvo nužudyti tavo seneliai. Ar kada susimąstei, kodėl Vokietijoje prieš pat karą

žydams buvo draudžiama išeiti į gatvę, naudotis telefonu, maisto kortelės, visų patyčioms, buvo pažymėtos raide J, o maisto davinys sumažintas? Būtent žydams panaikinti visi darbų saugos reikalavimai, neduodavo specdrabužių, o suvirintojai negaudavo nei tamsių akinių, nei žiežirboms atsparių pirštinių. Vėliau visi žydai nuo šešerių metų turėjo nešioti plaštakos dydžio juodą Dovydo žvaigždę geltoname fone su užrašu Jude. Kodėl 1940 metais Naselskije kiaurą naktj buvo plakami 1600 žydų? Neeee, tai ne spontaniška esesininkų akcija, neeee, vaikeli.

- Mama, praėjo dešimtys metų. Skaičiau: tūkstančiai varomų į dujų kameras pamaldžių žydų giedodami išpažino savo tikėjimą. Jie tikėjo, kad žmonių neaišku už ką skirta bausmė žydams yra Dievo bausmė ir įrodymas, jog JIS ŠITĄ TAUTĄ YRA IŠRINKĘS. Esesininkai buvo Dievo įrankiai, nes pranašo Amoso lūpomis Dievas pasakė: *tiktai jus iš visų žemės giminių aš tepažįstu, todėl aš baudžiu jus už visas jūsų neteisybes.* Osvencimas - moralinio nuosprendžio vykdymas. Košmariškos aukos kaina jis išaukštino žydų tautą, suteikdamas pagrindą filosofinei argumentacijai.

- O, sūnau, - čia motina glustelėjo prie lovos, o, Abraomai iš Oro, iš Chaldėjos žemės, ar matai? - pirmą kartą po daugybės pasidraskymo metų pabučiavo į kaktą, atšlijusi šyptelėjo. - Pas mus kaip prancūzų žydų TRIJŲ KORTU TEORIJA: senelis tiki, tėvas abejoja, o sūnus neigia, arba senelis švenčia visas šventes, tėvas tik Jom Kipūrą, o sūnus - jokių. Man, sūnau, džiugu, tiesiog šventė, kad domiesi mūsų šaknimis. Kokia palaima, kad mano, motinos, triūsas, kai mažytį tave saugojau, kad neužmuštų, nebuvo bevaisis. Čia taip tau pasakysiu...

Ir įėjo Nata.

Motina atšlijo.

- Sūnau, šitas tavo asimiliacijos objektas, - lyg bakstelėjo marčią, - blogiausias iš galimų.

Kuriems nusispjaut, žaidimas su lemtimi suteikia žavesio.

Saldžiai pakitęs santykis su išoriniu pasauliu vienišumo linkme ir laisvės idėjos užvaldo ne tik kūną, bet ir dvasią. Pikantiškai priartėja darviniškos kovos už būvį elementai, ir iš šio patyrimo gali gauti vertingo, ne tik neigiamo, bet ir teigiamo. Pagaliau gali pasakyti: aš bent šio to pasimokiau.

Štai Žibertos, nukniaukusios iš tarnaitės pinigų maistui, skalbimo milteliams ir kitiems namų niekniekiams, pasiteisinimas paprastas, apeliuojantis į tai, kad keliai su motina ir tėvu dėl jų pačių kaltės išsiskyrė. Ciniškas savanaudiškumas už nieką neatsakyti nebijant jokios žodinės bausmės - efemeriškas laimės pakaitalas.

- Aš į Panevėžį, - įkišęs galvą tarstelėjo pakeleivingos sunkiosios mašinos vairuotojas.

Gerai. Tebūnie Panevėžys, bet Panevėžys Žibertai nepatiko- pernelyg uždaras, pernelyg vienaaukštis, pernelyg tvarkingas miestas. Kur bepasisuksi - visur mokyklos su stadionuose sportuojančiais mokiniais. Popiet pilnos gatvės pradinukų, o vėliau ir vyresniųjų klegesio.

Ne. Tai ne tas miestas, kuriame norėtum užsibūti.

Šiauliai kėlė dar didesnį nuobodulį, ir jau vidurnaktį prireikė dar vieno maršruto tiesiai į Klaipėdą.

Žiberta, du kartus spėriai pražingsniavusi pagrindine Manto gatve, maršrutiniais autobusais, kurie tik pasitaikė, visą dieną važinėjo po Klaipėdą - patiko, bet užplūdus vakarui su šlabdriba, skersiniu vėju ir paūbavimais virš stogų - *kur dėtis?*

Vaikščiodama iš vieno daugiaaukščio gyvenamojo namo į kitą, belsdamasi, skambčiodama, net siūlydama pinigus už nakvynę nesulaukė jokios žmonių pagailos, supratimo ir noro padėti.

- Dar apvogsi! - kirto senyvas vyras ir užtrenkė duris.

- Žinau. Vidury nakties atsikėlusi atrakinsi duris ir prileisi banditų. Nešdinkis! - išrėkė rankšluosčiu galvą apsimuturiavusi vidutinio sluoksnio miesčionė.

- Gerai. Užeik, - pasakė jaunas vyras raudonu chalatu ir, užtrenkęs duris iš vidaus, paskambino policijai. Žiberta vos spėjo pasprukti.

Neliko nieko kito, kaip dar kartą sėsti j maršrutinį autobusą ir, nusidaigojus iki uosto prieigų, išeiti į naktį. Visai nesunku išlaužti menką, tik dėl kabaliojimo pakabintą spynelę ant ištraukto į krantą šmėkliškai apnešto šlapiu sniegu žvejybos laivioko kajutės durelių.

Ant gulto rado nugulėtą vatinį čiužinį ir kelias marškas.

Neapykanta gimsta iš negalėjimo pasiekti meilės.

Žiberta kūkčiojo ir raudojo, kol užmigo.

Kol sušilo.

Keršydama nepelnytai neteisybei, pavargusi nuo bevaisės kovos savo namuose - pastangos neįvertintos ir nepastebėtos -Juliaus abuojumas žeidė neišpasakytai skaudžiai, - Nata, nutarusi viens du gyventi naujai, šuoliškai priartėti prie vidinio komforto, vėl ėmė lankytis aerobikos salėje, dar labiau pasišviesino plaukus, rengėsi pabrėžtinai ryškių spalvų drabužius demonstruodama aptemptas šlaunis. Kas gali tvirtinti atvirkščiai? - ji padori moteris, nors nusižengė Dievo įsakymui, neigiamų aplinkybių šviesoje supratusi, kad neištikimybės aktas gali būti pateisintas.

Kad nesijaustum šiukšle.

Kad pajustum savo vertę.

Kad be laiko nenusentum, nesusentnrn ir neprarastum ūpo.

Nes NEGALI amžinai būti spardoma,

NEGALI pamiršti išdidumo,

NEGALI atsidurti padėty, kai erotiniai sapnai užgožia realybę.

Norisi gyvenimiško muilinio filmo.

Norisi būti ta, dėl kurios draskosi patinai.

NEGALI būti kapų žmogumi, žmogumi, kuris gyvai palaidotas ir visų pamirštas.

Negali!

Kai tau vos trisdešimt treji.

Žinoma, jeigu Julius...

Bet Julius, kai uošvė Reda atvirai tyčiojosi, niekada, Natos tūžmasčiai, niekada nepajėgė išlementi jokio prieštaraujančio, apginančio, užjaučiančio žodeliūkščio. NIEKADA! Gal kaip tik čia slypi slaptas žydiškas principas, kraujo suokalbis su motina, išreikštas žeminamu tylėjimu?

PO TO Nata, nors labai norėtų, jau NEBEGALI kalbėti su Juliumi.

Dusimo priepuoliai savuose namuose. Spengia ausyse katiniški, pasišniukštinėliaujantys uošvės žingsniai bulst bulst po kambarius, laiptais aukštyn žemyn, čiužu čiužu po virtuvę, naujos komandos tarnaitei.

Užpuola neplanuotas niežulys.

Iš pirmo žvilgsnio Linas Čirpa - visiška Juliaus priešingybė, o svarbiausias požymis - nė žymės noragiško smakro. Bespalvis vaiduoklis, beveik kasdien šmėžuojantis grožio salone, šlykštus savo *ar Nata yra?* Triukšmingai kvėpuojantis, tarsi maldai sudėjęs rankas - ko norėti iš vyro, ką tik nusikračiusio visų menkavertiškumo kompleksų?

Nata, priversta purkštauti, savo pavaldiniams teisintis: *Čirpos vizitai susiję tik su lankstinuko leidyba,* čia tiesa - meluodama išdavikiškai raudo. Pagal keistą širdies logiką jos kontrar-

gumentai tikslo nepasiekė. Pati, užuot atmetusi, kaip ir derėjo padoriai moteriai, nepadorius Čirpos siūlymus, pasidavė nelauktam silpnumui.

Štai stipriausias smūgis į draudžiamą vietą:

- Tu gi ketveriais metais jaunesnis, nė karto nevedės - laisvas vyras. Kam tau ištekėjusi dviejų vaikų motina? Tai amoralu.

Ir silpnesnis:

- Mus prakeiks ir pamirš Dievas.

Po platoniško pusmečio su Juliumi (be bučinių, be komplimentų, be intymių pokalbių) norėjosi siuto. Nata, čia gili paslaptis, ryžosi kontraceptinėms tabletėms (ką čia gali žinoti), nuo galvos iki kojų kvėpinosi kvapniausiais kvepalais ir dėvėjo nėriniuotus, ažūrinius ar gausiai siuvinėtus apatinius (čia priežastis žinoma - netikėtiems atvejams).

Ar kam rūpi, kur ji nakvoja, kokiuose restoranuose lėbauja ir kas glosto jos taliją? Niekam.

Bet jeigu Julius...

Velniop!

Nata prisimerkė: puiki proga išbandyti viską, ką gali pasiūlyti kūniški malonumai. *Viską!* Viską pagal Kama - Sutra mokslą. Čirpa laikinas, kaip ir visa jėga jos išsiskleidęs žiedas. Kvapnusis.

- Tu vinis, - juokėsi Linas po meilės pamokų. - Vinis, kuri niekada nesurūdys mano širdyje.

Melagis.

• *m* •

Čia lemtis: kasdien toje pačioje nišoje kapų žvake stovinti Karlą, gal dėl ligos, bet kažin, susiraukšlėjusį, perdžiūvusį bėdžių, visomis mažomis gudrybėmis Ugnė viliojosi j namus, į

suformuotą eksperimentinę terpę, kurioje siekiama istorinio apsivalymo.

Negalima atsistebėti: *apsimeta ar kvanktelėjo?* Bet jei apsimeta, *ar ilgam, smalsu, iki kokios ribos, ir čia bus padėtas riebus taškas. Visiems laikams. O jei smegenyse atsivėrė nuprotėjimo krateris, tada sunkiau,* nes atsiranda motyvas, kuriuo grindžiama santuoka, pareiga padėti paneigiant atsiribojimo paskatas.

Jos numatyti apsivalymo aktai aiškūs: *sakyti VISKĄ,* kas per gyvenimo ilgumą erzino, reikalauti paaiškinimo dėl kažkada Karlo neadekvačių sprendimų verčiant lapas po lapo praeities sagą.

Tiesa, niekada neminint gyvojo priekaišto Taduko ir ištaikant, kad Karlo vizitų metu jo nebūtų, nė žodelio apie ANĄ šeimą, neprisimenant Roko.

Pirmas jspūdis: visi keturi Ugnės paveikslai kontraversiški, gimę iš skirtingų paskatų, skirtingo kolorito ir, žinoma, skirti išreikšti skausmingam maištui, nenugalimos priešpriešos jėgai, bet visus siejo viena kvirbanti idėja - ryškūs ir blankstantys žmonės sūkuriuose su koliažo elementais. Trys sudarė tryptichą, o ketvirtas, jau kažkur girdėtas „Pabaigos ėjimas į pradžią", skirtas gyvenimo apokalipsei.

Pirmasis iš tripticho vadinosi „Pradžia" ir skirtas, taip Ugnė prasitarė Karlui, Roko gimimui prieštaringoje aplinkoje (Karlas komentarų nepanoro). Prilipdyti žuvusio sūnaus vaikystės žaislai, net užsilikęs čiulptukas ir motinai brangiausias daiktas- klijuotės gabalėlis su raišteliu, toks pat, kokiu ženklinamas ką tik gimęs kūdikis.

Antrasis tripticho paveikslas su prilipdytais Roko paauglystės daiktais, anot Ugnės, vadinsis „Gūsiai šviesoje".

Trečiasis - „Dėmės patosas" - vaizdavo Roką tarp šiltų ir šaltų spalvų, o koliažą sudarė visi prieš mirtį Rokui brangiausi daiktai, net laikrodis, paskutinė dovana šešiolikmečio proga.

Vangus Karlo šliurinėjimas po kambarius, vaikiška nuostaba apžiūrinėjant antrą dešimtmetį ant sienų kabančius akcentus, ilgas bežodis pasistoviniavimas prie Ugnės paveikslų, mykimas vietoj žodžių, nuolankus visų Ugnės pageidavimų vykdymas, godus čepsėjimas prie stalo rodė, kad jo noras įsirangyti į kažkurią visuomenės socialinę lentyną aiškiai prigesęs. Vyriško veržlumo, polėkio, noro išsiskirti, save pabrėžti, išaukštinti nelikę nė pėdsakų.

Bergždžiai ieškojus normalumo - akivaizdus lūžis, sutramdyti nervai, savo postūmių apribojimai ir pribaigtojo sindromas.

Žinoma, sunkūs Karlo *taip, ne, hmm* ir ilgi nutylėjimai Ugnės NETENKINO. Gromuliavimas šabakštynų sode ne jos charakteriui.

Pražuvę metai, užguito, persekiojamo žvėries, kurio neįmanoma paneigti, bėgsmas nuolatos už nugaros jaučiant, girdint, nutuokiant Dumbos kvėpavimą, nirtulį, persekiojimo azartą ir norą užmušti nualino nervus.

Pagaliau finalas vertas klyksmo: Roko netektis ir visa kita.

Ir dabar štai prieš ją didysis kankintojas, nugalėtas savosios beprasmės kančios. Sau pateisinti negalintis išlementi nė žodžio.

Ir nebūtų buvę Juliaus.

Arlekinu choras ošia pasikikendamas:

Ignavum fukos pecus a praesaepibus arcet.

Oššššiaaa:

rammmi bičių šeimyyyna tranus nuo

aviliooo vejaaaaa...

... oššššiaaa.

Ir nebūtų iš svetimos sėklos išsilapatojęs Tadukas.

Gegučių kukaliojimas pasiekia išplautas ausis.

Ir nebūtų žuvęs ROOOOKASSS.

Dūžta varis gaudžiant gedulingiems varpams:
Por-ta iti-ne-ri lon-gi-ssi-maaaaa
dunnn - tinnn - dunnnn - tin:
sun-kus pir-mas ke-lio-nės žings-nisssssss
tinnn - dunnnn - tin.

Iliuzija, verta Šekspyro plunksnos!
Mes visi ritamės.
Po praradimų pradedame žiūrėti kitomis akimis.
Apsimetėlių.

- Pažaiskime lėlėmis, - Ugnė valiūkiškai šypsojosi.
- Kaip? - nesuprato Karlas.
- Pasidarysime po lėlę, panašią į save. Mes gi nepažįstame vienas kito, tiesa? Mes susitikome atsitiktinai, tiesa? Kalti mano kopūstai. JEI NEPATIKS - IŠSISKIRSIME LYG NIEKO NEBUVĘ.

Eksperimentui Ugnė jau pasiruošusi: nupirkusi dvi medines lėles, prikarpiusi įvairiaspalvių skiaučių, padėjusi siūlų ir klijų.

- Pradėkime. Čia taip pasakysiu: bus smagu ir žaisminga. Tiesa?

• • •

Geresnės progos įsiveržti į sūnaus namus nebuvo ir nebus: to MOTINA Reda jokiu būdu negalėjo praleisti.

Apžiūrėjo viską - kiemo vartus, tvoras, kiemo želdinius, rūsį, darbo kabinetus kitame namo gale su atskiru išėjimu į kitą gatve (namas tarp dviejų gatvių), nuodugniausiai virtuvę, visus tris aukštus ir net pastogės užkaborius.

- Dabar man pasakyk, kas čia dedasi? - tardė tarnaitę. - Vyras su žmona kalbasi?

- Retai, - išsigandusi vebleno, gūždamasi nuo juodų skvarbių, įtarių senosios ponios akių, - užklupo kaip vanage.

- O Žiberta? Kokį ji čia gyvena gyvenimą? Laisvą?

Gūžtelėjo pečiais.

- Tu čia man negūžčiok! Mano sūnus kalbasi su dukra? Kodėl jos nėra?

Kas galėjo atsakyti? Niekas.

- C) Nata? Jos kambaryje visur dulkės. Ką tai reiškia? Ji ką? Čia negyvena? Kur nakvoja?

- Būčiau visas dulkes nuvaliusi, sutvarkiusi ir primerkusi, kaip visur, šviežių gėlių, bet ponia Nata uždraudė net duris atidaryti.

- Na ir tvarka! Na ir radau. Tai kas prižiūri Talivaldą?

- Aš.

- Tuuu?!

- Aš.

- O tėvas?

- Dažniausiai išvykęs. Mes su berniuku labai gražiai bendraujame. Aš, ponia, noriu pasakyti, kad dingo bendri pinigai maistui.

- Kaip dingo? Niekas svetimas čia nebuvo.

- Dingo po Žibertos paskutinio pabėgimo. Ne pirmas kartas.

- Daug?

- Pusantro tūkstančio.

- Ooooo. I ką pavirto namai? 1 ką pavirto namai! O Abraomai.

Didžiausia staigmena, kokią tik šiuose namuose galėjo patirti ponia Reda, tykojo didžiuliame, prabangiame, kvepiančiame sūnaus kabinete. Šalia baltų odinių baldų, už rankų darbo rašomojo stalo su dramblio kaulo statulėlėmis ir drožybos šedevro masyvios kėdės, sosto, visa galinė siena apstatyta knygų lentynomis, prigrūstomis ne tik knygų, bet ir suvenyrų iš įvairiausių šalių, daugiausia iš Indijos.

Pamačiusi, kas knygų lentynose, ponia Reda net aiktelėjo. Čia puikavosi L. Roth. *Judaism: A Portrait* -knyga, išleista 1960 metais Londone, joje paties Juliaus ranka pabraukti filosofo Leono Rotho žodžiai *Judaizmas eina pirma. Jis nėra išdava, bet programa, o žydai - jos vykdymo įrankis"* ir smulkiu šriftu mėlynu rašalu samprotavimai: *„Absoliučia prasme Dievas žydams įkvėpė tikėjimu, kad sukūrė tauta esnū šviesa pagonims".* Ir toliau: *„Žydai pasauliui davė etinį monoteizmą, apibūdinta kaip protui pritaikyta dievybė".*

Čia tai bent!

Bibliotekoje net dvi lentynos skirtos sionizmo studijoms. Čia ir Hitler's *Apocalypse, Encyclopaedia Judaica,* ir reta D. F.Green *Arab Theologians on Jews and Israel,* Žydų istorija ir dar daugybė nuostabiausių leidinių!

Reda sprogo nuo džiaugsmo, patoso, pasididžiavimo dusulio, skaitydama vieną po kitos jvairiose knygose prirašinėtas pastabas, augančia kreive stebėdamasi sūnaus minčių taiklumu, studijų uolumu ir deginamu smalsumu.

Štai Juliaus slaptybės: *„Izraelio valstybei tenka uždavinys suteikti prieglobsti pavojuje esantiems žydams bet kuriame pasaulio taške, t.y. fizinė garantija", „Žydai visuomet kalbėjo didžiu tiesą, ir tai viena iš priežasčių, dėl ko ju taip nekentė", „Žydu istorija moko: žmogaus būtis visada turi tikslą..."*

O SŪNAU!

Štai nuo šios akimirkos visi Juliaus namai, visa aplinka pakvipo žydiška dvasia. Čia, be jokios abejonės, žydo namai, tad tvarka turi būti tokia, kuri testų tūkstantmečiais puoselėtas tautos viltis, idėjinį dvasingumą ir pagrindinę kryptį.

Ir dar.

Štai sūnaus filosofinė ego prasmė!

Po rašomojo stalo stiklu, atitraukus gal tyčia padėtą segtuvą, tvieskia moralas: *„Būk stiprus ir drąsus! Nenusigąsk ir nebijok, nes su tavimi bus Viešpats, tavo Dievas, visame, prie ko tik eisi".*

Reda šyptelėjo.

Kažin ar kas žino, kad tie žodžiai triskart pakartoti įsakymu taurios Jozuės knygos pirmame skyriuje.

O SŪNAU!

Sėtas ir puoselėtas ideologinis grūdas sudygo. Be jokios abejonės.

Nieko neatsitiko ir viskas atsitiko.

Tik tiek: baigėsi užrūdijusi sūnaus ir motinos priešprieša. Dabar jau visai nebesvarbu, kokie bus ateities žodžiai ir veiksmai, nesvarbu, bet visko šaknys, čia galima kirsti į akmenį tvirtinimo ženklą, nuo šios akimirkos bus aiškinami tęstinumo prasme.

Čia svarbiausia.

Lyg eitum protėvių pėdomis į ateitį.

- Sūnau, reikia pakeisti tavo tarnaitę, - atėjusi j ligoninę Reda ėmėsi vykdyti savo misiją. - Dingo maistpinigiai. Kas taip slepia, kad mergiūkštė rastų? Tau reikia apsukrios auklės. Gal ir ne jaunos, bet vaikams reikia ne šiaip sau atsitiktinės auklės, bet mūsiškos - žydės.

Julius suprato.

Linktelėjo.

Pro mažyčius sniegu apmiežtus laivo langus vos žiojosi diena, bet jau vėlus rytas - Žiberta spazmiškai persigando išgirdusi kažką kabarojantis kajutės link. Pašoko. Susispietusi į kertę užsimaikšliojo marškomis.

Vyras bjauriai keikėsi radęs atrakintas dureles, bet ne, durys jo nedomino - pagal tai, kaip sunkiai trinksėdamas lindo į vidų, atrodė girtas. Šlapias, snieguotas, išsivoliojęs purve, nustėro muture pamatęs mergaitę.

- Ei, tu! Aš mačiau. Aaaaa. Tu čia? - žagtelėjo. - Kas tau leido kištis į mano laivą? A?! Kas?! A?!

Griaudėjo varydamas Žibertai klaikų siaubą. Susirakino žandikauliai. Ir šiurpės kūnas. Ir įsivaizduota kaltė panaši į alpulį.

- Nori, įskųsiu policijai? Nori? - iktelėjo. - įsilaužimas - kaip ten? - į svetimą - kaip čia? - valdą. Baudžiamojo kodekso straipsnio antra dalis. Poniai? Poniai?!

Žiopsnis tylos, per kurį gali šiek tiek atsigauti.

Žiberta nė krust.

- Turi pinigų? - pauzė. - Nors kiek?

Tyla.

- Mokėk. Čia tau ne bažnyčia. Trys litai už naktį. Poniai?

- Gerai, - ūmai atlėgusi Žiberta pasikrapščiusi išsitraukė du metalinius pinigus. - Prašau.

Čiupo.

- Neeee. Aš sakiau penkis, - jis parodė delną su išskėstais pirštais. - Penkiukė. Poniai?

Žiberta pridėjo dar. Ištiesė.

Kapt!

- Neee. Man, čia tau, blll... pamajinsiu, poniai? Reikia už dešimt dienų į priekį, ponnnniall? Dešimt dienų! Gani piadisoką. Ganiii!

Žiberta sunerimo. Vieni pinigai bate, kiti lipduku priklijuoti prie liemenėlės, treti, tvirtai sulankstyti, sukišti į džinsų slaptą kišenaite, o didžiausia suma, banknotai po du šimtus, sukloti higieniniame paketėlyje kelnaitėse taip, kad ir numovus jokiu būdu neiškristų.

Juokingai maža moteriška gudrybė. Juokingai.

- Nu!

- Aš paslėpiau pinigus lauke. Po medžiu.

- Kokiu medžiu? Varai pizdoką?

- Šalia laivo. Kiek tolėliau.

Kol šlitnius lindo pirmas, Žiberta iš džinsų kišenėlės spėjo išsitraukti gumulėlį, išvynioti, pačiupti kiek reikia, suspausti saujoje, o likusius užkišti už bato.

Op! Bandė pabėgti, bet vyras, gal ir ne visai girtas, akylas, spėjo nutverti už kuprinės. Trenkė kumščiu per galvą, per pečius, per nugarą, kol nutrenkė žemyn, pavoliojo tirpstančio sniego liurlyne.

- Ak tu, gyvate. Cypia! Kur pinigai?! A?! Kur?

Žiberta nudavė, kad ieško, graibė šlapius, šaltus, pilnus pridaužytų stiklų lapų kritoklius - neranda.

- Prašau.

Kapt! Čiupt! Brūkšt!

- Čia mažai. Kur kiti? Varyk visus!

- Daugiau neturiu. Jei turėčiau, negi šalčiau laive? Iš kur?

Vyras net pasilenkė stengdamasis bent iš veido suprasti, ar tiesa.

- Nu, žiūūūrėk man! Apgausi - kalade sumalsiu. Poniai?

Karingajai anytai viesulu įsiveržus į namus, vienu gūsiu buvo nupūsti praeities vaidai ir užgimė naujieji. Tiksliau: ji - svečias, kuris nepaiso svečio normų.

- Šią naktį tavęs nebuvo namuose. Ir vakar nebuvo. Ir užvakar nebuvo. Kur nakvoji? - čia Natai.

- Salone. O kas?

- Žmona PRIVALO miegoti savo šeimyninėje lovoje, sakau, PRIVALO! Palaidi veiksmai išklibina principus! - žodžiai iškapoti vartant akis, plonai rėklojant, delnais čaižant orą. - Koks pavyzdys vaikams?!

- O ką? Aš turiu kažkam atsiskaityti už kiekvieną valandą? Jums?!

- M a n! Matau, čia niekas neturi pareigu, o tik laisves. Kokie namai! Kokie namaaaai! Kur Žiberta?!

- O ką aš žinau? Gal Julius žino? Velniai žino, kur ji nusidaužė.

- T u go go motina! Kas čia per kalba? Pultum, lėktum, rėktum, maišytum dangų, raudotum, draskytumeisi - aš suprasčiau. O tu šauni iš namų! Ir faktas: visa tai - mano sūnaus vaikai, sūnaus nevykusi, išplerusi žmona, be jokios gyvenimo orientacijos, medūza! Štai mano sūnaus vidinis gyvenimas. Šlykštu! Šlykštu suprasti, matyti, girdėti. Nešdinkis! Tu čia nereikalinga! - ji turėjo galią žodžiais nukraujinti žmones.

Nata sustingo.

Uošvė gėrėjosi smogusi ir pataikiusi į opiausią vietą.

- Mes išsiaiškinsim patys, - išlaša paskutiniai kraujo lašai. - Kur tarnaitė?

- Atleidau. Išvariau. Išgrūdau. Perspėjau: idiotų, nesuprantančių savo gyvenimo prasmės, šiuose namuose neliks. Nė vieno!

Nata išlėkė iš kambario, nubildėjo laiptais aukštyn, susirinko būtiniausius daiktus ir tekina žemyn per kiemą į gatve.

Kokie namai!

Ausyse spengia uošviesiosios klyksmas.

Garsas, bėgantis iš paskos, aidintis, kurtinantis.

Ša!

Ša!

Nebegalimmuu! Ne!

O Redos taikinys, čia negali būti jokių atidėliojimų, - ketvirtokas anūkas Talivaldas.

Sekiojo iš paskos atimdama bet kokią laisve. Apimtas baimės vaikas klausėsi nesibaigiančių močiutės pamokslų ir, ieškodamas išsigelbėjimo, ko niekada nebuvo, veržėsi į mokyklą. Virkaudamas gailėjo buvusios auklės, bet griausmingas balsas iš aukštybių, perkūniškas dundėjimas slopino silpną

graudu niurzgesį. Prieš miegą, čia senelės Redos šventasis įsitikinimo pašaukimas, brūkštelėjusi šalin apklotą, protestuojančiam vaikui atsmaukusi naktinius baltinius čiupo papilvės pupuliuką.

- Ša! Taip ir žinojau: neapipjaustytas! Koks nevalyvumas. Marš į vonią, išsiskalauk nešvarumus, marš! Mokė tave kas nors? Ne?

Atsidūręs prieš neišvengiamybę vaikas puolė iš lovos ir, leisdamas kliokiantį vandenį, tupėjo vonioje tol, kol sunerimusi senoji dundindama kumščiais į duris bandė išvilioti neklaužadą.

- Atidaryyyk! - rėkė tuščiame name. - Ką tu ten veiki?!

O prieš miegą, čia jokia paslaptis, Reda, niūriai žibant akims, anūkui vietoj pasakų dėstė šventąsias edukacijas. Gal jau užmigo, bet nesvarbu, *gal dar girdi, o jei ko nesupranta* (tikriausiai), *tai kada nors pasąmonė išplukdys į paviršių įpirštas tiesas.*

- ... Jėzus iškilmingai pareiškė: nėra nieko, kas iš lauko įėjęs į žmogų galėtų jį sutepti. Žmogų sutepa vien tai, kas iš žmogaus išeina. Taip Jėzus sakė: visoks žmogus jaučia Dievą - beturtis, neišmanėlis ar nuodėmingas. Žmonės, tikėdami Dievo priesakais, patys susikuria Dievo atsaką...

Talivaldas, keldamas senelės šaltą įtūžį, pernelyg lėtai mąstė. Atkartodamas pamokas varliškai žiopčiojo ilgai negalėdamas išlementi primityvios tiesos, vis vopčiojo ir žvalgėsi į šonus pagalbos. Ir per greitas į ašaras. Skysčiokas.

- Tu ŽYDAS! Tu turi būti du kartus vikresnis, apsukresnis ir protingesnis už kitus. Kitaip mes, kaip tauta, žūsime. Išsisklaidysime ir išnyksime. Ar supratai?

- Aš ne žydas, - jau beveik žliumbčioja.

. **n i ĺ** ąfuli rĮptirt[Ti'ˮ**iifl**M'^^^**HHfiO**^^y^ • ffi

- Aš lietuvis.

- Tavo motina prėska lietuvė, o tėvas puikus žydas. Supratai? Žydas.

O Abraomai! Tam vaikiščiui būtina smegenų dezinfekcija. Nedelsiant.

- Čia aš sakau, tavo močiutė, nepasiduok svetimųjų kultūrai. Tave turi lydėti religinis ir tautinis žydų atgimimas. Čia tau taip pasakysiu: pradėsime nuo Makabėjų knygų, parašytų šimtas metų iki Kristaus hebrajų kalba. Dievas išgelbėjo Izraelį per Matijo šeimą, per tris sūnus: Judą, Jonataną ir Simoną.

- Aš nenoriu.

- Cit! Vaikeli, o aukštybės! - tavo pakaušėlyje visiškas pakrikimas, bet, mato Viešpats, mes viską, o taip! surikiosiosime į vietas.

Gaila, žinoma, labai gaila, kail Talivaldas visas nusidavęs i motina, ir nieko tėviško.

Svetimas.

Per maža nosis, per šviesus, nėra magiškojo smakro, sėkmės simbolio, per kvailas žvilgsnis ir bukai išlemenami žodeliūkščiai. Jokio vidinio žvitrumo ir noro lavinti kūną.

Medūziukas.

Redos abejones galima suprasti - siaučia visiška neviltis - ar įmanoma pamilti tokį nenusisekusį vaiką?

• • •

Laiko lėksmas įsisuka vis greičiau ir greičiau!

Asmeninės istorijos pluošė pirmyn pirmyn atskleisdamos šviesai tamsą - rezultato ilgai laukti neteko: Ugnės medinė lėlytė vėrėsi Karlui ir atvirkščiai.

Čia Karlas, Karlo medinukas:

- Mes, dabartiniai žmonės, esame evoliucijos tarpsnis, apibūdinamas kaip gyvuliškas žmogus, o išgrynintasis žmogus gyvens toli po mūsų mirties. Sinetas sakė, kad tikrasis žmogaus dvasingumas mums dar nepažįstamas, o tik numano-

mas. Gyvulio esybė koncentruota Kama-Rupa taške. Žmogaus prijungta prie Monaso, prie žmogaus dvasios. Kai žmogus bus tobulas, tos jungties nebeliks. Išgryninta dvasia įgaus Bodchi stadiją ir pagaliau Atmos. Moralas toks, KAD NORĖDAMI IŠSILAIKYTI EVOLIUCIJOS PRIEKYJE MES, ŽMONĖS, TURIME ATSISAKYTI MUMYSE TŪNANČIO GYVULIŠKUMO.

- Vadinasi, mes dar toli gražu nesame tobuli, - čia Ugnės lėlytė. - Žmoguje ESANTIS GYVULIŠKUMAS PASIREIŠKIA PER FIZINIUS NORUS?

- Nesunku suprasti, kad žmonija per moralinius ir socialinius aspektus tarsi fiksuoja dabartinį žmonijos evoliucijos tarpsnį įteisindama materialumo reikmes. Reikmių normas nulemia įstatymai, tačiau yra sričių, prieš KURIAS ĮSTATYMAI BEJĖGIAI, TAI GOBŠUMAS, PAVYDUMAS, IŠTVIRKAVIMAS.

- Gerai, o SĄŽINĖ?

- Sąžine suprantame kaip pagalbinį, patariamąjį balsą.

PASLAPTIS NUDRASKYTA: Ugnė atpažino savo senąjį pažįstamą, kuriuo kažkada džiaugėsi ir didžiavosi, bet dar negalėjo paaiškinti sąsajos tarp to, ką girdi, ir to, ką mato.

Čia Ugnės medinukė:

-Tai kaip mums išsivaduoti nuo gyvuliškumo? Tai neįmanoma.

- Kodėl? Išeitis yra: MIRTIS.

- MIRTIS?! KITO KELIO NĖRA?

- Yra, bet jis labai sunkus ir reikalauja milžiniškų valios pastangų. Žmogui, prisisiurbusiam prie fizinių gėrybių, neužtenka jėgų. Mes pasirenkame, kuriuo gyvenimo keliu eisime: proto ar širdies. Proto kelias gimdo išminčius, o širdies - meile ir šventumą. Kiekvienas laiptelis dievybės link turi būti panašus į gyvatės išnarą: nusimesdami savo silpnybes mes kylame aukštyn stiprėdami. Trečias kelias - mirtis - skirtas tiems, kurie regresuoja blokšdamiesi atgal.

Čia Ugnė:

- Išvada tokia, kad evoliucija reikalauja atsisakyti gyvuliškumo, kurio pradmuo - kūnas. Tai kaip moteriai pagimdyti vaikus atsisakant kūno? Mes palauksime. Logiška manyti, kad EVOLIUCIJA SKIRTA TIK VYRAMS.

Karlas nutilo.

Plyšiai išdegintoje žemėje pradėjo vertis, čia aišku: Ugnė, priešingai Karlo norams, *ieško kontrargumentų savo šlykščiai praeičiai pateisinti. Šliundra.*

- Svarbu suvokti, - sunkiai, nežiūrėdamas net į TĄ puse suniurnėjo Karlas. - Sakau, suvokti reikia, kad mumyse tūno žmogus, bet ne toks žmogus, kokiu norime būti.

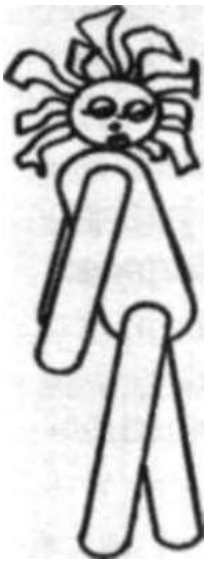

- Gerai. Tebūnie, - čia Ugnė net pasilenkė panorėjusi pamatyti Karlo akis. - O PAVYDAS? Jūs, vyrai, PAVYDITE mūsų, moterų, kūno. Ne proto išsivystymo laiptelių, ne tų gyvatiškų išnarų, bet kūno! Vadinasi, visa tai, apie ką kalbėjome, yra melas. Mes visi vienodi. Apie kokį progresą čia kalbame?

- Jei mes kalbėsime apie meilę, o moterys dažniausiai renkasi širdies kelią, tai tarpinėje būsenoje tarp tų GYVATĖS IŠNARŲ, o moksliškai Devakane, kuris turėtu baigtis nirvana, meilė yra tik kuriamoji jėga. Meilės objektas yra tik geidžiamas, o GEISMAS NETURI NIEKO BENDRO SU MATERIALIĄJA SĄJUNGA. Kaip čia? Materialusis kūnas - Maijavi-Rupa - iliuzijų kūnas, dvasiškai nematomas, lygiai kaip dvasinis kūnas nematomas mūsų akimis.

- Nieko nesuprantu. Koks nematomas?

-Tarpiniame, Devakano, kelyje mūsų AŠ meilės objektą supranta kaip objektą mintyse ir dvasios artume.

- Žodžiu, be kuno?

- Jei vienas iš mūsų mirtų, tada kitas galėtų sakyti, kad meilė tęsiasi, bet tik svajonių, fantazijų lygmeniu. Štai apie kokią meilę kalbama. Apie amžinąją sąjungą be šlykščių tikrovės insinuacijų.

- Ooooo, supratau! Bet tikrovė kitokia. Manau, tikrovėje viskas baigiasi ne nirvana, o vaikais. Siūlymas atskirti meilę, kaip kažką plevenantį ore, nuo noro turėti vaikų man atrodo absurdiškas.

Karlas, prisiminęs svetimą sūnų Tadą, susiraukė, atitraukė savo medinę lėlytę nuo Ugnės lėlytės rodydamas, kad daugiau kalbėti nebenori, pajutęs erzinamą grėsmę susisuko girgždindamas kėdę.

Bet Ugnei to maža:

- O PAVYDAS? Jei meilė efemeriška, laikina, nekonkreti - tik geismas, dvasinio ryšio noras, tada IŠ KUR GIMSTA PAVYDAS? - norėjo sušukti: *o Karlai, mano lėlytė laukia!*

I.aiku susigriebusi prikando lūpą.

- Teoriškai tai blogos karmos rezultatas. Dvasinis pradas fokusuojasi į materijos ir gyvulėjimo pusę. Tai Longa-Šarira, iškreiptai pasunkėjusi ir esanti žemiausiuose Kama-Loka sluoksniuose. Viskas nukreipta į žemę ir viskas materializuojasi, - čia Karlas kalba nenoromis.

- Puiku! - vėl, kaip prakeikimas! norėjo sušukti: *o Karlai!* - laiku prarijo liežuvį. - Puiku! Vadinasi, PAVYDAS - REGRESAS? Tada tu, žmogau, kuriam kely: PROGRESO ar REGRESO, a?

Kokiam?

- Aš viską suprantu.

- Suprasti maža. Vidurio nėra. Kokiame? Neišsisukinėk, o MEDINE LĖLYTE, PASAKYK LĖLYTEI TIESĄ. Labai laukiu.

- Aš tuoj kaip žaltys krūmuose paliksiu ketvirtą išnarą. Man laikas.

- Aaaaa, - Ugnė nusivylė. - Išsinėrus gyvatės nuodai nesusilpnėja.

Tarpduryje pasirodė anksčiau grįžęs Tadukas. Kelias sekundes apstulbęs žiūrėjo į gauruotą dėdę ir tyliai nėrė į miegamąjį.

- Taduti, ko tu nepasisveikini? - iš paskos atšokavusi Ugnė griebė sūnų už rankovės, bet sūnus, griežtu judesiu ištraukęs ranką, sušvokštė:

- Jis panašus į velnią! Tu sakei, kad jo niekada nebematysime, niekada. O tu melavai.

- Apie ką tu čia? - Ugnė bijojo, kad ko nors neišgirstų Karlas.

- Apie tėvą, - ir kaltai vyptelėjo.

• • •

Daugiau jokių paslapčių, išdraskyta knyga ir nuogos raidės. Išskaitytos. Gyslomis tekėjęs čili kraujas be ypatingų privilegijų vėl pervirto į kartkartėm adrenalinu prisotintą tekalą.

Linas Čirpa, Natos žiopčiojančiai nuostabai, ėmė netikėtai dingti. Vis retesni *alllio alllioooo* ir atšalo reklamos gražuolio pėdos salone. Argi čia paslaptis: nebeliko čili aštrumo, kurį jaučia kiekvienas vyras eidamas pas kekšę.

O Nata - atvirkščiai - šaldama kaito ir ieškojo desperatiškų susitikimų, nors jau aišku, kad malonumų sode nebeliko gundančių obuolių. Atšipo dantys. Viskas, kas buvo uždrausta, nepasiekiama ir įdomu, košmarišku greičiu priartėjo ir prašvilpė, vos spėjus pakvipti praeitimi.

- Taaaaip, čia nėra jokios prievartos, bet, simpatiškas, mielas, patrakęs vaikine, pripažink: mūsų audainykštis tarpusavio uraganas dar vis siautėja, sakau čia - kiekvienas jausmas vertas pagarbos, - čia Nata apie pelėsinę meilę. - Tai tu nebeateisi?

- Vis blogas oras, - kikeno Čirpa. - Ieškau naujoviško grožio, o be to, rytoj premiksų reikalais išvažiuoju į Rygą.

NIEKŠAS!

- Tavo žodžiai - šūdžiai, - tulžingai liejo Nata. - Tavo bjauralai primena kampuotą griozdą su išpuvusiu vidumi.

- Apie ką tu čia?

- Apie nieką. Kur dėjosi delikatusis genijus? A? Kvaileli, aš esu tavo šalis, kurioje tu esi savas pilietis. Nesupranti? Mes abu vienos rasės, vieno tikėjimo ir nevarykime vienas kito į katastrofišką meilužių mūšio konfliktą.

Ji - po velniais! - persūdė.

Čirpa mėšlungiškai nuspaudė mygtuką užbaigdamas šlykštalų seilėtą ryšį, o Nata pravirko.

Ji, ne kitaip, papuolė į pražūties karusele ir greitėjantys sūkiai apsvaigino apsimeilinusias smegenis.

Vos grįžęs iš ligoninės Julius išlėkė į Šiaulius, o senoji ragana - pragarą uošvė savo marčią spėdavo pasitikti prie laukujų durų. Išplėtusi akis, užstojusi angą reikalaudavo kažkokio pasiaiškinimo.

Kokio?! Ji negali pamyluoti net savo sūnaus! Ji neturi teisės įeiti į savo kambarį! Ji niekas.

Užleidusi pragaro ugnį ant marčios Reda triumfavo ir smogė atvirą smūgį žemiau juostos:

- Aš kalbėjau. Sūnus sutinka su tavimi skirtis, nors mes, žydai, santuoką greičiau grindžiame sutartimi, o ne jausmais. Santuoka mums šventas dalykas, bet tu mano šeimoje esi abrakadabra, kraujo blogintoja, negalinti nieko doro duoti vaikams, bet aš atstatysiu sugriuvusius kampus, užliesiu tokiu akmeniniu skiediniu, kad nei laikas, nei nevykėliškos tavo parturbacijos niekada nebeišjudins mūsų vienybės. Atmink: tu tik biologinė mano anūkų motina. Ir čia taškas! Ruoškis. Skyrybos ant nosies. Nenoriu tavęs matyti. Nešdinkis.

Tun!

Griausmingas durų dūžis verčia Natą pašokti naktimis.

O Čirpa daugiau į jokias paukštininkų sueigas Natos nebekvietė. Ir dingo prarūkyti restoranai, nes Natą alkoholinis pagyvėjimas veikė pražūtingai, varlinėmis akimis žiūrėdama j Liną, gyvą savo priekaištų objektą, ji nuolatos melagingai lemeno:

- Neturiu aš, o atleisk, nuotaikos linksmybėms.

Akinanti blondinė ryškiai raudonomis lūpomis, brangiais vėriniais išpuošta pavydaus lieknumo lėlė, įsimylėjusi baltą spalvą, aitrius kvepalus, be jokios gėdos švepliodama blevyzgas po restoraninio staliuko staltiesės širma mėgo maigyti Lino tarpukojį.

Bet kaitino kraują, virstantį čili pipirų padažu, kraupiam seksui.

Ilgametės Juliaus Ciko kankinės vaidmuo pasiekė apogėjų. Linas Čirpa, apsėstas blondinės išpuolių, savo bute įtaisė virve, kurios vienas galas, kilpa, užnirdavo ant Natos kaklo, o kitą traukiant fiktyvi pakaruoklė artėdavo prie radiatoriaus tol, kol veidu atsitrenkdavo į šaltą metalą. Šliundriškas maldavimas pagailos keldavo įsiūtį. Kankintojas, apipylęs niuksais, rėkliodavo vartytis auką kairėn, dešinėn, suktis vilkeliu tol, kol pasiekdavo geismo viršūnę. Mazochistiniai eksperimentai liejosi krauju, ir pora rado, kad analinis seksas ar oralinis, nutvėrus Natą už plaukų ir grūdant falą į burną iki vėmimo, yra daug efektyviau nei visi visuotinai populiarūs būdai.

Nužnaibyti speneliai, nagais suraižytos krūtys, ak džiūsta burna, ar reikia gilintis? - dantų žymės, kraujosruvos papilvėje, nukramtytos lytinės lūpos ir nučaižyti užpakališlauniai - naktinių Natos nuolankybių ilgalaikiai prisiminimai. Kokie dar bučiniai? Meilės bučiniai? Nejuokinkit! Skandalinguosius kūnų išpuolius sugėrusios sienos nebylios. Čirpos įtūžio plakant Natą niekas niekada nematė.

- O Viešpatie, - įprastas skausmingas Natos šūksnis rytais, vos priėjus prie veidrodžio: baltapūkė šukuosena virtusi kak-

tusiniais spygliais, nusišėrusiu šuns kultūnais, draikalais, o Linas, negalėdamas matyti išniekintos moters, iki kaklo persisotinęs Linas seniai dingęs. Tik vypso raštelis:

Užtrenk duris.

Viskas.

Kas lieka PO TO?

Nesakykit.

Keistasis žavėjimosi ir bjaurėjimosi šokis tęsiasi. Nevalia pamiršti, kad žodis „ištvirkėlis" turi šiek tiek saldumo. Vos porą šimtų metų po Kristaus gimimo gyvenęs indų Vatsjajana, įstabiosios „Kamasutros" autorius, žinoma, buvo išminčius, nes žinojo, kad laimei didesnės grėsmės už nuobodulį nėra.

Gal ir netikėtumų stoka.

Gal.

• • •

Sumokėjęs skolos mokesčius Karlas Dumba, sargo nuostabai, įsikūrė savo metaliniame garaže Karoliniškėse.

- Miegi? Susipykai su žmona?

- Kas čia tokio? - draskantis nepasitenkinimas. - Garažas - mano.

Žinoma.

Dildymas per nervus - ne beribis, dėl Karlo priešlaikio sukriošimo trapumas gali suplyšioti, o išgalvota tikrovė, nuolat konfliktuodama su realiąja, gali transformuotis į aklą paniką.

Anot Ugnės, iš instituto Karlas išmestas, atleistas, išblokštas ir tarsi jau atitrūkęs nuo kvėpuoklio, per kurį plūdo gyvasties deguonis.

Beviltiškas bedarbis, gatvių pliurzuotojas, be tikslo pliurzuojantis nesvarbu kur, laiko trupintojas iki lemtingosios septynioliktos valandos.

Beprotiškai išsiilgęs spyglių, sudrėkusių samanų kvapo, paukštukų ciksėjimo, tolimųjų gervių klyksmo, šaltiniuoto upelio ar šaltinio akivaro vandens. Dantys troško patraiškytų šaknų, prisiminus putino uogas tjso seilė, o papuvęs miško lūšnos guolis prieš duženas atrodė tolimos pasakos dalis.

Karlas toks, tarsi nukvėpęs nuo narkotinio kanapinio gėralo bhango.

Ir liūdnas.

Susitikimas su Ugne pasirodė lyg išniręs iš mėnesienos. Ir duženos ak sakė tiesą: Roko nėra, bet skausmas toks bukas, kad ašarų trėkšti nedrįsta. Bet Ugnė kažkodėl pasaulio neprakeikė, nors, sprendžiant iš paveikslų...

Bet Ugnė...

Jeigu Ugnė...

Jeigu tik Ugnė...

Karlas stypsojo nišoje prie parduotuvės.

Jeigu tik Ugnė,

žinoma,

pakvies...

• • •

Šlepetuojančios po lynojančią Klaipėdą Žibertos žvitrus nirtas blėso sparčiau nei ji tikėjosi, o buvęs pyktis nedelsdamas vertėsi grimzdamas į giliausias abstrakcijas dėl netolimos ateities: *kur dėtis?* Grėsmingame išoriškai džiūgaujančiame pasaulyje liko tik vienas veidas, šmėžuojantis šaukiančiu veidu, - tėvo.

Būtų lėkusi dar toliau, bet atsitrenkusi į Baltijos jūrą stovėjo žiopsodama i niūrioje banguojančioje platybėje tolstančius laivus - kliūtis, kurios nenugalėsi.

Blaškymosi laikas sparčiai greitėja: *nagi dink, šikne, dink.*

Šeštą septintą kartą brūkšniuojant ta pačia gatve keturi jauni skustagalviai valkatos kabinėdamiesi patraukė iš paskos. Lengvas grobis erzino, kuteno nosį mergaitės kramsnojami brangūs kepsniai, gurkšnojamos geltonosios sultys, čiulpiami kreminiai ledai, uuuuchhh!

- Nepavaišinsi? - susėdę apie staliuką varvino seilę.

Žiberta per gerai apsirengusi, matyt, per turtinga, kad griebtum nesusituręjęs. Dar neapžiosi.

- Pabėgai iš namų?

- Koks tavo reikalas?

- Nuuuuu, caca, kas taip kalba? Negražuuuuu.

Pavyko pabėgti tik staigiai sėdus į taksi.

- Važiuojam! - išrėkė Žiberta. - Jie mane vejasi. Važiuojam!

Valkatos puolė prie mašinos, bet vairuotojas, ačiū Dievui, viską supratęs, rovė ir nurūko.

- Pinigų turi? Kur važiuojam?

- Turiu. Nežinau.

- Kaip nežinai? Tai kur važiuojam?

- Tiesiai, - Žiberta prisimerkė, minutėlę pagalvojusi žėrė: - Man reikia vietos, kur galėčiau kelias naktis apsistoti. Atskiro kambario ar kažko panašaus. Yra tokia vieta?

- Palauk, - taksistas sustojo, patogiai pasisukęs įdėmiai apžiūrinėjo bėglę. - Kiek tau metų?

- Keturiolika. Greit bus penkiolika. O kas?

- Iš kur atsiradai? Tu čia, Klaipėdoje, gyveni? Kas tavo tėvai?

- O kam? Ne. Gyvenu Šiauliuose. O kas?

- Aaaaa, nėrei iš namų, taip?

- Panašiai.

- Ilgam?

- Nežinau. Gal.

- Tavęs kas nors ieškos? Tas žmogus, kuris tave priims, susilauks didelių nemalonumų, nes tu nepilnametė, o tave priglaudė - supranti?

- G a l tėvas, o daugiau niekas. Aš jau buvau pabėgusi, ir nieko neatsitiko. Kai netyčia grįžau, pabarė, ir viskas.

- Aaaaaa, - taksistas, išlipęs iš mašinos, gerokai nutolęs, ilgai su kažkuo kalbėjo telefonu, o grįžęs, kleptelėjęs, šyptelėjęs nuramino: - Yra tokia vieta, bet jeigu tau nepatiks, tada aš niekuo dėtas. Supratai? Tu paprašei, o aš tave nuvežiau, ir viskas. Jokių pretenzijų!

- Gerai.

Taksi sustojo gatvėje. Žiberta sumokėjo ir turėjo kelias minutes palaukti, kol privažiavo kita mašina. Nekalbus senis nuvežė ten, kur aplink stūksojo daugiaaukščiai gyvenamieji namai, liepė išlipti. Žiberta pralaukė dar gerą pusvalandį, kol atvažiavo dar viena mašina.

-Sėsk, - čia moteris. Nebejauna. Gal keturiasdešimties. Gal.

Pakeliui įsėdo dar du bernai ir Žibertai įsisuko baimė - jie visi tylėdami išvažiavo iš Klaipėdos ir lėkė didžiuliu greičiu plentu, o paskui įsuko į kaimo kelią, vėl į plentą, vėl per laukus, per mišką, kol atsitrenkė į vienkiemį.

- Kur mes važiuojam?! - ne kartą šaukė Žiberta, bet vaikinai, uždėję rankas ant mergaitės pečių, prispaudę ramino.

- Nebijok. Tu prašei? Mes tave nuvešime kur reikia. Pagyvensi, o paskui, jei norėsi, galėsi purkšti į Klaipėdą. Čia pigiau.

Ir nusijuokė.

Svarbiausia - jau naktis ir akys neapčiuopia jokių orientyrų. Jokių!

Galų gale visi mūsų gyvenimiški nuotykiai baigiasi galu: Žibertai parodytas kambarys patiko ir plati lova pasirodė dar minkštesnė nei namuose. Bet kodėl kaimas?

- Kiek turėsiu mokėti?

- Dešimt litų už parą. Galėsi?

m Galėsiu.

- Kiek žadi būti? - Žiberta jokios klastos neįžvelgė ir sarkastiško šeimininkės šypsnio nesuprato.

- Savaitę galima?

- Žinoma. O dabar j vonią, panele. Pas mus tokia tvarka. Prašau. Už karštą vandenį teks pridėti dar penkis litus. Gerai?

- Gerai.

Siurprizas toks: kol Žiberta tūnojo karštame vandenyje prakaituodama šampūno putose, įėjo bernas ir išsinešė visus drabužius. Visus.

- Palik! - suklykė, bet iš vonios pakilti neišdrįso. - Paliiik!!

Apsigobusi rankšluosčiu puolė vytis, bet tamsiame koridoriuje tik trinktelėjo galinės durys. Čia aišku - planas: tučtuojau pasirodė šeimininkė, nešina naktiniais marškiniais. Numetė šlepetes.

- Kur mano drabužiai?! - rėkė Žiberta.

- Dezinfekcija, - nesidrovėdama plačiai šypsojosi moteris. - Pas mus, panele, jau tokia tvarka. Prašau, angelėli, nepykti. Rytą grąžinsiu.

- Ne! - virksmas, šūkavimas, draskymasis, veržimasis pro vienas, pro kitas duris baigėsi tuo, kad susidūrusi su įžūliu vaikinu gavo keletą stipriu smūgių. Sukrito.

Nunešta į tą patį kambarį, numesta ant tos pačios minkštutėlaitės lovos, apipilta papildomais smūgiais, Žiberta pasidavė, kūkčiodama dar stūmė stūmė šalin užgriuvusi vyrą, bet smūgis į šoną atšaldė bet kokį norą priešintis.

- Ooooo, o tu, pasirodo, jau nebe mergaitė...

- Aaaaa! Aaaa! Aaaa...

- Cit! Kvaile.

Du vyrai ir klegėdamos moterys, siurbdami namine, lėbavo iki ryto. Kelios merginos, moterys įeidamos, išeidamos stebėjo, kaip smaginasi vyrai - po vieną, o kartais ir abu.

- Tiks, - šeimininkės verdiktas reiškė, kad smagumynas baigtas. - Gana. Skambinsim, sakysim, kad dar dieną kitą pajaukinsim - ir galima ant ratų.

Sumigus namui Žiberta, palengvėle atsikėlusi, tylutėliausiai

pašniukštinėjusi, rado savo drabužius išnaršytus ant suolo, šalia išėdomis ir tuščiais buteliais nusėto stalo.

Atidarius langą šniokė ne šlapdriba, o šaltas stambiagrūdis lietus. Laimei. Du aviganiai sumigę prie daržinės.

Žiberta spruko j mišką.

Aušo.

Lėkė, kol surado kaimo keliuką, paskui žvyrkelį, ir basa, peršlapusi iki siūlelio, vis dar retkarčiais pakukčiodama, vis pagailėdama savęs, bėgo tol, kol pasirodė kaimas.

- Kas **ten?!**

- Čia aš! Man keturiolika metų, mane apvogė! Aš basa! Basa aš!

Ir prapliupo rauda.

- Ei! Tu viena?

- Viena.

Seneliokas prastume duris laikydamas kirvį.

Ant karštos krosnies paguldyta, apklostyta, nužarusias kojas atrėmusi į močiutės karštų pelenų pripiltą kukulį Žiberta drebėjo, kol užsnūdo. Iki vėlyvo ryto.

- Ačiū, - ritosi žemyn. - Gal galėčiau iš kur nors paskambinti? Gal kas turi telefoną? Man reikia. Labai. Labai labai.

- Mes neturim. Už dviejų namų kaimynas turi, bet kainuoja. Nežinau, ar leis svetimam. Nežinau.

Nelaimė įkrečia proto.

- Tėti! - sušuko paklydėlė dukra. - Tėti, man bloga! Tėti!

- Kur tu esi?! - Julius ką tik pašoko iš miego. - Sakyk, kur tu esi?

-Tėti...

Būtų paprasta, jei ne mintys, ne kalba, ne glostantis ramumas.

- Žmogui reikia jo intelektą palaikančios aplinkos. Vienišume prarandama pusiausvyra, kontrolė ir grimztama į egoizmą arba trokštama garbės nebesuprantant vertės. Kabala moko, kad apie save reikia nubrėžti didesnį ar mažesnį ratą, nusistatyti ribas, tarsi atsitverti nuo nematomų pavojų, - čia ne Karlo, o Karlo žmogeliuko kalba.

- Iš kur tavyje, prastas žmogau, tiek išminties? - čia pragydo Ugnės lėlytė. - Paaiškink man: kažkada mano vyras sakė, kad naktį krentančios žvaigždės - ne kas kita, o skrendančios gyvatės, oro demonai, kurie ieško moterų, sangulauja ir nuo to moterys labai sunyksta. Kas tai?

- Nežinau. Gal kalbama apie Paracelso homunkulus, cheminiu būdu sutvertus žmones? I retortą prilašindavo vyro spermos ir keturiasdešimties laipsnių temperatūroje laikydavo keturiasdešimt dienų. Atsiradusį mažą žmogeliuką, homunkulą, privalu maitinti žmogaus krauju keturiasdešimt dienų arklio vidurių temperatūroje. Žmogeliukas padeda šeimininkui sužinoti bet kokias paslaptis. Paracelsas sakė, kad jo laikais žmogiukus darydavo iš vaško, žemės ir metalų, androidų. Kas turėjo homunkulą, tas buvo turtingas ir galėjo suvilioti bet kokią moterį. Gal iš čia?

- Ojeiii, - Ugnė pliaukštelėjo delnais. - Kaip iš rašto. Skaitei? • - - s **mirte** z *flj'

Jos skaistėjantis Karlas...

... daugiau nei dešimtmetį sėsdamas prie stalo prieš Ugne visada būdavo šykštaus ūpo, drebančiais žandais, įdirgęs, ir štai atėjo diena, kada jis, Karlas, žiūri ramybės kupinu žvilgsniu, kalba kunigo balsu ir kaulėtos rankos ilsisi negestikuliuodamos. Išmetęs iš galvos kliedesius, išgijęs

nuo bjauriausių fantazijų persekiojimo - nesveiko proto kūrinys stebuklingai dingęs.

O dabar tiesiai į taikinį.

Šalin slaptybes!

- Žinai, kai mes su vyru buvome neseniai vedę, draugavome su kita šeima. Supranti? - aha! Ugnė matė - Karlas susigūžė. - Staiga pastebėjau, kad mano vyras, kai kalbėdavau su Juliumi, nutolsta ir iš toli, kartais net slapta stebi, KAIP aš kalbu, liečiu rankomis, KAIP žiūriu. Man atrodė, kad tai vyriškas silpnumas, sindromas, savosios moters įžeidimas. Kaip manai? Aš teisi?

- Moteris iš vyro ima daugiau nei vyras iš moters. Tarp žmonių, čia Mesmeris iš Mersburgo visiškai teisus, didesne ar mažesne jėga bėgioja besvorė, nematoma, šilta, nedegi, bet sensibilų matoma kaip plona šviesa jungtis. Esmė NE TAI, KAIP moteris žiūri į vyrą, o TAI, KAS spinduliuoja jungtį. Smauglys žiūri j triušį, ir triušis, neišlaikęs spindulio, apmiršta, tarsi pats lenda į žiotis. Ir niekas to spindulio negali sustabdyti. Skrodžia kiaurai per visus kietus ar minkštus daiktus - kliūčių nėra, ir tik vienintelis VEIDRODIS pajėgus pražūtinga spindulį atmušti. Gal, sakau, tam vyrui rūpėjo, kas spinduliuoja, o kas sugeria, kas eliminatorius, o kas imtuvas. JEI ELIMINUOJA MOTERIS, TADA VYRAS NEKALTAS. REIKIA STABDYTI MOTERĮ.

- Aaaaaa, vadinasi, KALTA BUVO MOTERIS?

- Kokia moteris? - dirbtinis akių išpūtimas atpažintas.

- Jis stovėdavo ten, žemai, visų pajuokai pasislėpęs už durų ir laukdavo, kada grįšiu. Tai normalu? Pasakyk. Normalu?

Kreivai šyptelėjęs Karlas privertė savo lėlytę šokinėti aukštyn žemyn, suktis ratuku, mojuoti rankytėm, žodžiu, pražydo mini spektaklis.

- O Dieve, aš esmi vergas tavo, o Ugne!

Pasimeldęs kelsiuos ir persižegnojęs eisiu per duris,
per duris,
per duris,
per vartus,
per vartus,
per vartus į gėlėtą lauką po žvaigždėtu dangum.
Ir guls prieš mane trys keliai, bet aš neisiu nei kairėn,
nei dešinėn,
o žengsiu tiesiai per tamsu mišką.
Tame miške rasiu nuo paklotės samanų
iki pat dangaus išsiplėtojusi liūdesio medį.
Liūdi liūdi, ilgisi ir graužiasi liūdnas liūdesys.
Ir įkeliu tave, o Ugne,
Dievo verge, į liūdesio medį, ir tariu:
įeik, liūdesy, į baltąjį kūną, į neramiąją širdį, į raudonus plaukus, į gintarines akis, į karštąjį kraują, kad ji
LIŪDĖTU MANĖS,
Dieve, tavo vergo, kad gertų užgertų, imdama šventąjį tavo maistą valgytų užvalgytų,
kad sapnuose migtų užmigtų, visada,
o Dieve, tavo vergą prisimintų.
Kaip saulės šviesai nėra kliūčių, kaip mėnesiena praskaidrina tamsiausią naktį, taip tegu ir mano užkeikimui tenebūna jokių kliūčių.
Amen, amen, amen.

Ji prisimerkė.
- Iš kur žinai, kad aš Ugnė? Nesakiau.
- Prie telefono padėta sąskaita. Juoduoja didžiosiomis raidėmis.
- Aaaaa, - išsisuko, bet melas, išsidavė. - O laiptai? Žmogus, pasislėpęs šalia laiptų. Kaip?

- Platonas mokė, kad galva - žmogaus esmė, o visa kita dievai sukūrė tik galvai palaikyti ir aprūpinti. Žmogus - tai protas, bet mes neturime teisės niekinti savojo kūno, dvasinių paskatų pradmens.

- Kaip tai?

- Žmogus turi kelis kūnus: fizinį, astralinį, mentalinį ir kitus. Egzistuoja būsenos, kada žmogus nustoja būti žmogumi: miegas, sąmonės netekimas, klinikinės mirties akimirkos, narkotikų poveikis ir panašiai. Miego metu pamažu dingsta dvasios ir kūno ryšys, pasireiškiantis jautrumo sumažėjimu ir valios slopinimu. Būna, kada astralinis kūnas laikinai palieka fizinį kūną ir pakyla ne tik virš lovos, bet nuskrenda į kosmosą, apskrieja ne tik Saulės sistemą, bet nuskrieja ir į kitas galaktikas.

- Žodžiu, prie durų, ten, žemai, buvo ne mano vyras, o tik jo antrininkas - astralinis kūnas? Tu šitai norėjai pasakyti? lai p?

- Taip, - Karlo blunkantis veidas įgavo šiokią tokią spalvą. - C) dabar mano lėlytė sako: turėjau aš žmoną, bet ji susipainiojo neatsargiai sumaišiusi geismą su pareiga. Susivyniojo su pašaliečiu vyru, kad patenkintų savo tirtantį kūną. Ji ir sako man: rinkis - skyrybos ar gyvenimas dėl vaikų. Lyg nieko nebūtų atsitikę. Patikino, kad aš kaip vyras niekuo nebūsiu nuskriaustas. Kur klaida?

Ugnės veidas nuo karščio rausteli.

- Klaida, čia tam vyrui aš taip pasakyčiau, - ugniniai plaukai.

- Nesuprantu.

- Ugniaplaukiai nenuspėjami, impulsyvūs, jiems būdinga nuotaikų kaita, kartais būna agresyvūs, - ji aiškiai, begėdė, maivėsi. - Oksfordo molekulinės medicinos instituto mokslininkai nustatė, kad ugniaplaukiai savo spalvą paveldėjo iš neandertaliečių, geno amžius iki šimto tūkstančių metų, o žmonės Afrikoje pasirodė tik prieš keturis tūkstančius metų. Ką gi aš galėčiau pasakyti? Neandertaliečiai buvo klajojantys

medžiotojai ir žiaurūs kanibalai, mite žalia mėsa. Dešimt procentų škotų šiandien ugniniai, ir net keturiasdešimt procentų, visuotiniam pasididžiavimui, nešioja raudonumo gena. Gal su tuo genu susijęs ir medžioklės instinktas?

Čia jau kaip suksi, kaip nesuksi, bet neišsisuksi.

- Keista: moteris nekalta, o kalti tik genai?

- O lėlyte, ar taip? Mano lėlytė sako *taip*. Dievas atidavė moterį vyrui, bet nesakė, kad tai bus vergija. Žmogaus gyvasties pradmuo - kraujas. Visos Žemės gyvasties pradmuo - oras, o Saulės sistemos gyvasties pradmuo yra saulės spinduliai. Ko reikėjo tam vyrui?

- Faktai priklauso aplinkos sričiai, įstatymai - žmogaus veiklos sričiai, o principai - dieviškajai sričiai. Faktai rodo, kad buvo pažeisti įstatymai ir principai. Moteris sukurta harmonijai, ji negali tarnauti chaosui.

- Psichologinė sveikata priklauso nuo dvasios ir kūno pusiausvyros. Čia nieko nuostabaus. Moteris ieško terpės, kad galėtu pateisinti savo egzistenciją, savo prigimtį, kuri jokiu būdu negali būti atsieta nuo seksualumo. HARMONIJA BUS TIK TADA, KAI BUS PATENKINTOS VISOS MOTERS PRIGIMTIES REIKMĖS.

. . .

.

Metaforiškos tikrovės atspindžiai lėlyčių lūpomis, bandymai įdirgintų smegenų kertelėse pseudodemenciniu, apsimestinės silpnaprotystės, būdu sukurti idiliškų moters ir vyro santykių visumą. Tyškančios juodosios vitalinės dėmės viena po kitos perdažomos į vilties žydrąją, aistros raudonąją ir proto mėlynąją.

Besiplakdami iliuzijų voratinklyje apsikukuliavo bendru kokonu. Kas po to gali drįsti teigti, kad žongliravimas žodžiais negali sukurti trimačio gyvenimo?

Drąsiai ištarus skandalinguosius skiemenis, veržliai įsibrovus į mąstymo procesą, atmetus ir patvirtinus įtarimus ir gavus raminančius atsakymus, nuslopinus rūsčiai žibančias akis ir stoiškai ištvėrus nebyliąsias akimirkas, prarandamas noras pokštauti.

- Ką jūs ten darote? - užmatęs niekaip nesuprato Tadutis.

- Ša! Mes su tėčiu žaidžiame žaidimą, kad vienas kito nepažįstame. Taip mes žaidžiame, supranti?

- Lėlėmis? Kaip vaikai?!

- Taip. Kaip vaikai, o kas čia blogo?

- Tai juokinga.

Ištrėkšta iš susirupūžinusių savo namų Nata, kvėpdama įelektrintą orą, spaudė ir spaudė telefono mygtukus.

- Alio! Aš noriu pakalbėti su savo sūnumi. Girdite jūs?! Jūs neturite teisės...

Brakšt. Telefonas išjungtas: anyta šventai vykdo savo pačios susigalvotus priesakus - *šalin!*

Bet prie mokyklos verkšlingojo Talivaldo medžioti neprireikė - rūsčiosios močiutės vapsviniai žodžiai aikščiau botago kirčių atvijo vaikiščią į motinos glėbį.

- Mama, ji rėkia: gal stogas užgriuvo, kad aš toks lėtas. Sako: mano smegenys suminkštėjusios, aš išsigimęs nevėkšla, man valgant tyška iš burnos, aš vaikštau kaip antis. Mama!

- Mano brangusis berniuk, tuose namuose užaugsi bepročiu. Neik. Būk su mamyte, būk. Mes kartu su tavimi, saulyte, ruošime pamokas, kartu vaikščiosime gatvėmis, į picerijas, čepsėsime gardumynus.

- Mama...

Anytai Redai neplanuota vaiko savivalė, mintis, kad marti sprogs iš nugalėtojos pasididžiavimo, pasipiktinęs oras jvarė dusulį. įtūžusi, ak, kriokė! Taksi per kelias minutes *skubėk skubėk greičiau! greičiau!* atsiradusi prie salono, tvatijo kumščiais langus.

Nata su berniūkščiu tvyrojo tylėdami, gūžiodamiesi nuo kiekvieno smūgio, nusprendę: tegu langų šukės suraižys veidus, bet nepajėgs paliesti susivienijusių širdžių.

Gatvėje rinkosi žmonės klausinėdami: *kas čia vyksta, gal kas ką užmušė, gal bus kraujo?*

Reda atšoko.

Po valandos iš neaišku kokios pašvietęs paskambinęs Julius griežtai įsakė:

- Tuoj pat sūnų parvežk į namus! Tuoj pat. Nepakęsiu jokio prieštaravimo. Atrodo, kad apmainytos tavo pažiūros kenkia sūnui, o kartoninis užsispyrimas blogina mūsų santykius.

- Aš nesutinku. Kas čia darosi? Nebegaliu įeiti į savo namus! Iš manęs atimtas sūnus! {baugintas vaikas verčiamas bepročiu, man grasinama skyrybomis. Kodėl tokiais žodžiais drabstosi tavo motina? Kodėl mes patys negalime susėsti ir viską išsiaiškinti? Kodėl? Juliau?

Tyla.

- Vėliau, - jis vėl nutilo. - O dabar vežk sūnų. Nereikia jokios sumaišties. Jokios.

- Ne. Tik po to, kai mes su tavimi pakalbėsime. Tik tada.

- Tada aš priverstas imtis griežtesnių priemonių. Galų gale tas tavo salonas nupirktas už mano pinigus. Aš esu šeimininkas. Man nemalonu, žinoma, priminti, bet...

- Nu žinaaiiii... Aš visko tikėjausi, bet kad šitaip! Tu man grasini? Grasini?!

- Aš pasakiau: vežk sūnų. Viskas. Jei man reikės skambinti dar kartą, bus vėlu. Supratai?

Baigta.

Atūžęs siaubas šiurpuliukais nugramdo kūną. Visiškas krachas. Išmuštas paskutinis atramos akmuo. Paskutinis.

- Gerai, sūneli, aš iškviesiu taksi, tau reikia važiuoti namo.

Visiška neviltis.

Mirtina.

- Mama! Aš nenoriu! Mama!

- Taip nori tavo tėvas. Girdėjai? Jis man įsakė, (sakė! Važiuok. Sūneli, aš tave labai labai myliu. Mažiuk tu mano. Angelėli mano.

Pasikūkčiojimas apsikabinus tęsėsi, kol po langais pyptelėjo nekantrautojas. *Važiuok...*

I ilgai čirškianti telefono skambutį Nata neturėjo jėgų atsiliepti.

- Alio, - tikėjosi: uošvė ar vyras - ji trenks šviesiai tiesiai.

- Labas, - čia nelaimių šauklys, velnias, kitaip nepasakysi, gergždžia! bekvatojantis iš Natos isteriško nuopuolio Linas Čirpa. - Sakau, seniai nesimatėme. Gal užsuksiu, sakau, gal tave kur nors galiu pavaišinti?

- Eik velniop! Išnyk!

- Tu ką?

- Nešdinkis!

Niekšas.

Visi vyrai niekšai!

Visi!

'„M' ,-^^Visiiiii!!!^;-iM^ .

Niekšai.

• • •

- AŠ ESU KARLAS, - kai pro atidarytą vėdintoją langą pikčiurnos gūsiai suplazdeno užuolaidas, tylutėliai pravėręs burną išspaudė didžiausią savo gyvenime šūkį Karlas.

- Žinau, - stovėdama greta, matydama pro gaivų orą prasimušusią gatve, girdėdama kakotoninį miesto gausmą, matydama ten, žemai, šmiruojančius, rypuojančius šachmatinius žmones, dar tyliau IŠRĖKDAMA SAVĄJĄ LEMTI atsiliepė Ugnė. - Žinau seniai, vos pamačiusi. Tu sulysai, Karlai. Kur buvai?

- Miške.

- Miške. Aaaaa, tai iš ten atsinešei ramybę ir subrandintą išmintį, didesnę už save patį. Mes netekome sūnaus. Priešginos, maištautojo ir atkaklaus tylenio. Man, motinai, nuo pat gimimo vaikelis taip ir liko mįslė. Nespėjau pamilti ir dabar labai gailiuosi, kad neužteko kantrybės giliau paieškoti bendraties. Nespėjau.

- Žinau. Duženos pasakė.

- Kokios duženos?

- Veidrodžio. Sudužusio. Tau gresia pavojus.

- Aaaaaa. Tu visada domėjaisi kabalistika, magija ir anomaliniais reiškiniais. Koks pavojus? Pavojus jau buvo: avarijoje vos išvengiau žūties. Per plaukelį, o žadėjau sėsti kairėje, bet pamaniau, kad saulė švies, akins ir negalėsiu skaityti. Tik paskui supratau: ne mano mintis, o į pasąmonę apvaizda sukuždėjo, o dar vėliau supratau ir prasmę. Tai Dievo bausmė. Rokas kaip Kristus savo kančia išpirko mūsų, likusiųjų, kaltes. LEMTINGOS KLAIDOS IŠPERKAMOS BAISIOMIS NETEKTIMIS. Raguoti smilkiniai, išpūstos širdys, sužeistųjų krioksmas - kokie niekai palyginus su gyvybe.

-Jei Dievas tėvas - tegu nebūna šventvagiška, tik schematiška - esu aš, o tu jautri Materija, tada Rokas iš tiesų mūsų Jėzus, šviesos spindulėlis, energetinė jungtis, privertusi gyventi nuodingoje aplinkoje. Bėda tai, kad jis labai anksti suprato savo misiją ir dėl to labai graužėsi.

- Ir nekentė brolio.

- Nes suprato, kad jo misija - beprasmė. Auka beprasmė. Kova be ateities. Reikėjo skirtis.

- Vėlu.
- Taip.
- Tau reikėtų nurėžti susivėlusius kaltūnus ir nusiskusti barzdą. Tu dabar kaip pradėjęs žilti šimtametis senis, - Ugnė palietė Karlo veidą.
- Taip.
- Mes galėtume nueiti į Operos ir baleto teatrą. Taip pasiilgau, kad kaukti norisi. Jaučiu pakylėtą norą prisiglausti prie ko nors švento, saulėto, sudvasinto.
- Taip.
- Tu tik kažko nepagalvok, - Ugnė žiūrėjo pro sarmatos langą. - Na, būsiu kvailai atvira: aš tokį tave mačiau, tokį supratau, tokį pamilau, kai mes buvome vos vos vedę, dar medaus mėnesio metu. Prisimeni?
- Taip.
- Tu tik kažko nepagalvok, - čia sarmatos langas pūstelėjo gurkšnį šviežutėlio, kad užtektų drąsos pasileisti skrydžiui. - Sakau, o Karlai, norėčiau su tavimi pasimylėti. Kvailam norui nelengva rasti protingą pateisinimą, tiesa? - aštuoniais pirštukais suėmusi Karlo barzdą Ugnė prisitraukė, pasistiebė, lūpomis palietė dar miško avietėmis kvepiančias lūpas. - Tadutis grįš tik po valandos.
- Dabar? - o velnias, pro tą atvertą langą plūsta per mažai gaivaus oro, kad pajėgtum pasišaipyti.
- Dabar. Tučtuojau.
- Bet...
- Karlai...

Ištrauktos iš pelėkautų ir per stebuklą išsaugojusios gyvastį pelės nuotaikomis Žiberta, parturlinta į namus, šyptelėjo

radusi ne tik karingąją Kauno močiute, bet ir žilą, ne ką jaunesnę naują auklę.

- Susipažink, - Reda ryžtinga kaip niekad. - Šita moteris visiems mums auklytė, o man Mišne Ezechiel. Ši moteris mus praturtins labiau nei krikščioniškoji Biblija, o taip! Kai išvyksiu, ji bus šitų namų dvasia.

Reda sokratiškai mostelėjo į laiptinę.

- O dabar eik į savo kambarj, susikaupk ir drožk į vonią. Neklausinėsiu, nei kur tu buvai, nei ką veikei, ačiū Dievui, gyva, sveika, lik pareiškiu, kad nuo šios dienos mes visi tarsi gimėme iš naujo.

Žiberta šyptelėjo, bet, šiaip ar anaip suvokusi, kad galbūt močiutė - charizminė figūra, pakluso. Rytą, visų nuostabai, bėglė išdrožė į mokyklą.

Įsuktas vilkutis užgaudė pavoju.

Julius, pagaliau lengviau atsidusęs - Žibertai bus prasikalęs protas, o namai plieninėse rankose, tvyro fanatiška praregėjimo dvasia, - išvažiavo j saloną derėtis su žmona.

- Nata, aš siūlau pasirašyti sutartį, kad tu atsisakai mano turto dalybų. Mainais tau perrašau šitą saloną. Matau, tau puikiai sekasi. Iš grožio terapijos išsiplėtei iki grožio chirurgijos, grožio kosmetikos ir mantikos.

- Aš... aš... - ji, čia išilginis smūgis, kurio stuburas atlaikyti negali, kaip čia? - nepatikėjo tuo, ką išgirdo. - Tu siūlai skyrybas? Mes, net nė karto nesusipykę, mes...

- Nurimk. Skyrybos man nerūpi, jeigu jūs nesutariate su mano motina - jūsų reikalas, greit ji išvyksta atgal į Kauną. Man nepatinka, kad aš ir tu gūžiodamiesi slankiojam apsimetę žaliais šešėliais užuot ieškoję tiesos. Noriu taikos, o ne karo.

- O salono reikalai?

- įprastas SANDĖRIS. Kas čia blogo? Dabar teoriškai esi, o ateity faktiškai būsi labai turtinga moteris. Štai ir viskas.

Nesijausi priklausoma nuo mano malonės. Supratau: tave tokia padėtis žemina, ir teisingai. Man atrodo, kad mano pasiūlymas ne tik kilnus, bet ir protingas.

- Oooo... Juliuk, aš nežinau, - žalia siena, juodos mintys, geltonos mintys, balti šešėliai, užsičiaupusi raudonoji - klakt!

- Po pietų atsiųsiu advokatą ir per kelias valandas bus sutvarkyti visi formalumai, - Julius nervingai barbeno, kalė pirštais į stalviršį. - Nori? Skrendam kelioms dienoms į Egiptą. Čia bjaurumas neišpasakytas, o ten šilta ir žydi gėlės. Nori? Pabūsime kaip jaunavedžiai, gyvensime penkių žvaigždučių viešbutyje, mirksime jūroje ir vienas kitą tvirkinsime pasakomis. Važiuojam.

Ak, gaila!

Nata pasmerktai nuraudo prisiminusi, kad dar neišblėsę krūtų subraižiojimai, kad papilvės sukramčiojimai iš mėlynai pajuodusių plėmų persivertė i geltonai pilkus, o pakinkliuose - po paraliais! - dar ryškūs diržo smūgiai.

Viešpatie!

Tokia nuostabi proga!

Jos Julius...

-Ačiū, Juliuk. Labai labai noriu, bet dabar jokiu būdu negaliu. Jokiu būdu, nors užmušk. Po savaitės, gerai? Labai prašau. Labai.

Malė, tvarkydama kalte ir gėda kvepiantį Roko kapą, manė tebesapnuojanti vis pasikartojantį sapno voratinklį, panašų į tinklą, susiurbiantį kūną į gelme. Galima tai vadinti Maja, melu ar apgaule, bet tikrovė nuo to nesikeičia - ant kapo veši negailestingos žolės - užmaršties pranašai. Iš dulkės į dulke. Dievo žodis - paskutinis.

Ugnė prie kapo prastypsojo vienintelį kartą. Be ašarų, niūri kaip prakeiksmo debesis. Pinigų ir iškalbos mišiniu išsisuko nuo atsakymo, kodėl sūnus bėgo iš namų.

Malė kirto:

- Gal aš jį ilgiau prisiminsiu nei tikroji motina? Kas nešioja dangų, tam pasaulis dangus, ir kuo čia dėti įžeidžiantys pinigai? *i*

Bet Ugnė numetė pinigus prie Malės kojų ir staigiai apsisukusi sėdo į mašiną.

Ir atsirado baltas akmuo, prislėgęs baltą antkapį, ir ant pažarstyto smėliuko sužydėjo vienintelis raudonžiedis krūmas, bet šalnos susmukdė žiedus.

Ir pajuodo lapai. Bet baltas akmuo liko panašus į svajonių paukštį, tarsi kylantį iš baltojo pasakų guolio.

Ir kuklus raštas.

Taip norėjo Malė.

- Ko tau? - atsisukusi nustebo pamačiusi Zenių. - Ko?

- Aš taip pat ė-ė kokią gėlele atnešu.

- Kam? Kol gyvas buvo, purvinų žodžių negailėjai, pamazgų kibirais liejai, o kai žuvo, sąžinė prabudo?

- Man vis tas peilis iš galvos neiškrenta.

- Koks peilis?

- Na, jei būtų turėjęs peilį, būtų išsipjaustęs.

- Aaaaaa, - Malė stojosi visu stotu. - Tavo darbas?! Taip ir žinojau! Jaučiau. Tavo, prakeiktasis.

- Na, ką tu... Ką tu...

- Taaaaavo. Ir tau atleidimo nebus. Niekada.

- Aš...

- Niekada!

Močiutė Reda, pasitikėdama savo išankstinio žinojimo dovana, bijodama neužgauti marlės gumulu apmuturiuoto įpjauto piršto (galas raudonas ir įkišta ten, kur nereikia), jau Žibertai atgulus, taigi tamsu, tik blyksiojasi gatvės atšvaitai, įslinko į anūkės kambarį.

- Miegi?

- O kas? Nori pataukšti apie žydų istorija?

- Ne. Įsipjoviau pirštą, vos nenuskraidinau mėsos iki kaulo, - Žibertai šnopščiant senoji pritilo. - Mes su Mišne pliekėme kortomis, o man vis čirvai ir čirvai.

- Ko nori?

- Ne mano reikalas klausinėti, bet tavo, užsiplieskusios, lėkimas, tavo draivas tarp protesto ir užsispyrimo, tavo pažymiai nuo trejeto iki dešimtuko man patinka. įkvepia viltį, nes ieško tas, kas nori rasti.

Žibertai pradžia maloni. Reda tęsė:

- Aš, kaip čia pasakius, save gaudau, kad čia kažkas šiaudais užklota. Tu lyg ir myli savo tėvą, bet iš tikro visiškai abejinga, teisingai? O tėvas tave labai myli ir labai tavęs gaili.

- Man pasmirdusio gailesčio nereikia.

- Taip. Suprantama, - čia močiutė nutilo, tryniodama per apklotą anūkėlės pablogusią nugarą, sėlino prie svarbiausio. - O kodėl tu nemėgsti mamos? Turbūt bėda tavyje?

- Pasakyti?! - čia Žiberta pašoko pasiruošusi atrišti daugiaburnę išmintį. - O todėl, kad dulkinosi su Karlu Dumba. Aš mačiau. Jie buvo ant odinės sofos mūsų baltajame kambaryje.

Krito ir užsidengė antklode.

Pasislėpė, bet ne taip giliai, kad negirdėtų.

- O kas tas Karlas Dumba? Draugas?

- Ką aš žinau? - ji vėl nusviedė apklotą. - Tėtis prie pušies dulkino Ugnę Dumbienę, o Dumba mamą. Durnių laivas!

Kokios meilės čia kažkas užsigeidė? KO TU IEŠKAI? ČIA VISI SVETIMI. SVETIMI1II!

Reda ilgam prikando pradėjusį smailėti liežuvį.

- Aš net brolį turiu, - prasitarė Žiberta. - Buvo čia atslinkęs, kai motina, ta pati Ugnė, gulėjo ligoninėje prisitrenkusi. Sakiau: nešdinkis! Bet tėtis, žinoma, lėkė į Panevėžį gelbėti. Niekšas.

- Palauk, vaikeli, neskubėk, - čia žydei susimakalavo ūmai perdžiūvęs liežuvis. - Kokį brolį?

- Kokį, kokį, ogi Tadą. Jam gal dešimt. Iš kur aš žinau?

- Palauk, - čia Reda privalėjo delnais pasitrinti žandus. - Jei jau pradėjai, turi kloti iki galo. Iš kur žinai, kad tėtis ir ta moteris net iki šiol susitikinėja? Iš kur? Man svarbu. Pažadu: viskas liks tarp mūsų. Pažadu.

- Nemeluok. Lėksi ir draskysies, bet man tas pats. Šiauškis.

- Galiu prisiekti Abraomu.

- Nejuokink.

- Gerai, - nutilo, bet smalsumo kirminas jau įsismarkavęs ir jei nebus pasotintas - užgrauš mirtinai. - Iš kur?

- Žinau, ir tiek. Jaučiu. Tėtis su mama beveik nesišneka. Jis su Ugne net Romoje buvo, popiežių matė. Man reikėjo pinigų, tai pavarčiusi tėvo piniginę radau kelias nuotraukas. Viską supratau. Ko dar reikia? Gal ir dar kur nors buvo, o ką aš žinau?

- Aha, - kaip čia nepadarius nė vienos, net mažiausios klaidelės klaidelytės. - Kas ta Ugnė? Kokia specialybė, kur dirba, kur gyvena, gal ir telefoną žinai?

- Nu va, prasideda, o tu apie Abraomą. Žinojau. Nieko nežinau. Dizainerė. Ryža kaip ugnis, todėl Ugnė, bet graži, panaši į Naomi Kempbel, ir aukšta. Kur dirba? Ką aš žinau? Kažkokioje odos gamykloje projektavo diržus, rankines, striukes ir kitokį šlamštą. O kur gyvena? Ką aš žinau? Karoliniškėse, šalia „Saturno" parduotuvės. Čia „Saturno", o palei gatvę, toje pačioje pusėje, antras sulipdytas namas. Būdavo baliai, tai,

atsimenu, liftu kėlėmės į šeštą aukštą. Žalia oda apklijuotos gražios durys. Labai sunkios, gal kokios geležinės.

- Na, matai. Viską žinai. O kas tas Karlas Dumba? - Reda jau džiūgavo ir dėkojo Nikei už skaudžią pergale. - Kas?

- Mokslininkas. Knisasi su vabzdžiais, drugeliais ir lervomis. Tylenis. Spokso ir nei dainuos, nei ką nors pasakos - mėmė. Išdžiūvęs kaip giltinė. Ką aš žinau?

- Oooo... oooo... kada visa tai buvo? Seniai? Kada viską matei?

- Prieš kokius ketverius penkerius metus. Ką aš žinau? Bet atsimenu lyg dabar. Tėvas buvo lyg prisišikęs į kelnes. Mikčiojo ir davė pinigu, kad, žinoma, tylėčiau. Aš sakau *pasakysiu* ir visada gaunu pinigu. Visada.

- Aaaaa, - baisi sūnaus klaida Redą kultuve išmušė iš pusiausvyros ir ji padūsavusi, nieko kito nebeliko, pakilo. - Miegok. Tiesa, gruodžio aštuonioliktą teismas dėl tavo nelaimės. Žinojai?

- Nenoriu jokio teismo! - Žiberta šoko kaip įgelta: nutvilkytai rėkė ant viso sumigusio namo. - Nenoriu! Nenoriu! Atstokite nuo manęs! Eikit nachhhh... Nenoriuuuu!!

Krito.

Užsidengė.

Spardėsi, kumščiukais daužė čiužinį, kramtė pagalvę, kimiai kriokė užpjudytu žvėriūkščiu. Urzgė. *Ka sudraskyti?!*

- Nenoriu!

Pliurpsojimas, malimas liežuviokais, pasižaidinėjimai, tik sustiprinti pasilytėjimais ir bučinukais, tęsėsi svaiginamu, isterišku, šiurpėjančiu greitėjimu į duženas. Neneigdamas savo susijaudinimo, sumažinęs galvos plaukuotumą Karlas lyg

prieraišus kiemsargis sekiojo paskui rujojančią Ugnę varomas atgijusios, siutulingos, daugybę metu slopintos jėgos, nežinodamas, kaip elgtis su netikėta laime.

Vengdami Taduko liepsningieji įjunko nakčiom lėkti į užmiesčio,

tą patį!
tą patį!
tą patį!

sodą ir, suglaudę dvi viengules lovas, traškiojant smalėkams židinyje, braidė po rojų.

- Aš noriu vaiko. Girdi? Dabar, tučtuojau, naaaa... - kuždėjo Ugnė meilės glėbyje iš visų jėgų spausdama Karlą prie savęs. - Jaučiu, kaip manyje viskas pulsuoja, jauti? Aš visu kūnu čiulpiu tave visą... O Dieve, koks saldus skausmas! Aaaa... aš noriu vaiko... Palik, na palik, paliiiiik...

Bet Karlas vaizduojasi blaivesnis - nepalieka, ir atitokusi Ugnė daužo Karlą, stumia nuo savęs, rėkia, kol... kol pradeda isteriškai kvatoti.

- Gerrrraiii, - šoka iš lovos į vonią, o po to: - Nesąmonė, žinoma. Gerai, kad neklausai. Daryčiau išvalymą. Tu teisus: kam nereikalingi rūpesčiai? Kam?

Čiakštelėtam per savigarbą (JI IR VĖL ATSIŠAKOJO SĖKLOS), šiek tiek įsižeidusiam Karlui belieka vaizduoti surūgusi agurką, ir jis tai daro Smoktunovskio talento jėga. Jam sėkmingai rūgstant toliau, o Ugnei neaišku ko linksmėjant, kartais ji drebia, į ką padorus vyras atsakyti negalėtų, pavyzdžiui:

- Ką tu miške darei be moters? Masturbavaisi? Čiki-čiki-šmakšt? Oi, numirsiu, - ji kvatoja kaip durnė. - Tu? Mokslininkas? Filosofas? Išmanantis apie materiją viską, išskyrus tai, kaip nuraminti savo fuck.

Karlo rūgimas netrukus virsta dvokiančiu puvimu - išsišiepęs vypla pagiežingai galvoja: kaip turėjo būti puiku Juliui išsižiojėlės meilės ryšiais prisirišus tokią nuostabią moterį.

- Alio, Karlai! Kas tau?

- Klausau.

- Tu čia ar jau išėjai? - jos veidu slysteli nerimas.

Ir nuščiuvusi priduria: DUOK MAN KĄ NORS UŽ MANO NEVILTI.

Ir aišku: UGNĖ DRASKOSI I DVI PUSES.

Bet ji, pamiršusi tvirtą žeme, jausdama silpnėjančią valią, - pasibjaurėjimo atšvaitai bus išblėsę, - krypsta ten, kur siūbuojantis stabilumas, priešingai proto pragiedruliams, pranašauja nesėkmę, bet nieko gal blogo, jei nemylėdama gali įsivaizduoti - *esi tnylima.*

Bet kūnas, na ką gi: GAISRAVIETĖJE LIEKA TIK TAI, KO ATSISAKO UGNIS.

Bet gal svarbiausi žodžiai, daug virš širdies plūduriuojančių žodžių, tuščiavidurių žodžių, kurių prasmės nuo persisotinimo nebesinori ryti. Čia Karlas:

- Miškas patvirtino: augalinis maistas stipriai dirgina instinktų centrus, o gyvulinis maistas reguliuoja aistras ir stiprina organizmo atsparumą išoriniams dirgikliams, - Karlas, aišku, bus užsižaidęs savo paties išvedžiojimais. - Alkoholis pažeria kratinį minčių - spėk užsirašinėti, bet silpnina logines sekas. O stipriausiai žmogaus valią, tu nepatikėsi, veikia paprasčiausias cukrus. Štai kodėl pats sveikiausias saldumynas, žinoma, medus.

- Oooo, kaip gaila, - ištraukusi užkištą megztinį suvaitojo Ugnė. - Vienos skylės ir drūzai - kandžių darbas.

- Dievas apdovanojo žmogų trim galimybėm išreikšti savo esmę. Tik, žinoma, reikia mokėti išmokti materializuoti savo dvasią ir išsiugdyti būdus, kaip tą dvasią dinamizuoti...

- Žinai, man vakar pranešė, kad mano suprojektuota mokyklinė kuprinė pripažinta pačia optimaliausia pradinukams. Šaunu, ar ne? O tau pašildyti dešrelių? Šaldytuve, mačiau, dar liko trintų krienų, bus karališkas užkandis. Ir kavos, tiesa?

- Puiku, - bet Karlas liūstelėjo ir kostelėjęs prikando įsismarkavusią lūpą - liežuviui reikia priverstinio poilsio.

Ugnės žvilgsnis dėl visiškai nesuprantamų priežasčių prarado tikslumą - nebepataiko į Karlo veidą ir muša pro šalį.

Karlo atakos pernelyg dažnos, kad galėtum, pajėgtum, norėtum atlaikyti.

Visko stačiai per dauuuug, ir nuvarytiems Pegasams reikia poilsio - kanopų smūgiai per silpni, kad ištrykštų Hipokrenės įkvėpimo šaltinis.

Ir Ugnei jau bjauru, atgrasu, net šlykštu, kai Karlas nusmaukęs glaudes sekioja atkišęs sustangrėjusi falą, trokšdamas įkalti į moters auksinį tarpeklį. Svarbiausia, tuo metu, kai labiausiai reikia, nutrūksta švelnybinis žodžių upelis ir pasigirsta nirtaus kumelio šnirpimas.

Ir pasklinda paplėkusių kiminų kvapas.

Ir artėjant neišvengiamam frikciniam badymui Ugnei ūžteli cunamio banga, desperatiškas noras pašėlusiai priešintis, bet aistros neužmigdytas protas, įvertinęs Karlo traukulius, įsako paklusti.

- Tau kaip? Šitaip? - ji pasilenkia šimpanzės poza ir leidžia gauruotajam priartėti. Kol kriokuojantis patinas ardo drabužius ieškodamas palaimintosios nuogos vietos, Ugnė spėja sukąsti dantis ir įvertinti blėstančius santykius: *MELAS!*

Tualetiniai, kaip čia pasakius, šikniniai santykiai.

• • •

- Ar jūs bent suprantate, kokius dokumentus užsimerkusi pasirašėte? Dabar laikai ne tokie, kad būtų dovanojami tokie dalykai, - advokatas atnešė ir ant Natos darbo stalo padėjo aplanką su antspauduotais dokumentais. - Aš, žinoma, atlikau savo pareigą, gerai atlikau, bet, gražioji ponia, prieš

pasirašant primygtinai rekomenduočiau bent kartelį perskaityti tekstus.

- O kam? Jei Julius pasakė, kitaip nebus. Aš gavau grožio saloną. Faktas.

-Taip, beeeet salono santykis su likusiu turtu maždaug vienas su penkiais, o gal ir aštuoniais.

- Ką jūs norite tuo pasakyti? - Natai atrodė, kad smulkmenoms neverta skirti tiek dėmesio.

-Jūsų salonas šalia pagrindinės sostinės gatvės vertas kiek? Gal pusantro, o gal ir dviejų milijonų, tiesa? Jūsų gyvenamasis namas Šeškinėje, nuostabioje vietoje, vertas mažiausiai dviejų su puse, o gal ir trijų milijonų. Koks namas! Dar pridėkime pono Ciko nekilnojamąjį turtą Palangoje, Klaipėdoje ir visoje Lietuvoje. Jo vertė kokie šeši ar aštuoni milijonai. Štai ką jūs praradote.

- Netikiu, - Nata pajuto pavojų.

- Man draudžiama taukšti komercines paslaptis, čia darau nusikaltimą karjerai, bet matant tokią neteisybe verčiasi dūšia. Ponas Cikas reto talento derybininkas ir savo versle tikras genijus. Firma šiais bjauriai sunkiais laikais tiesiog klesti.

- Ką jūs tuo norite pasakyti? - sutarties padariniai rodėsi dvejopi: nuoširdumo aktas, norint pamiršti kvailas ambicijas, ar skyrybų preliudija.

- Taip. Jūs teisi. Man atrodo, kad tos sutartys atsirado ne šiaip sau. Aiškus noras atkirsti jus nuo vėlesnių galimo turto dalybų. Efektyvus santuokinių įsipareigojimų sustabdymas.

- Skyrybos?!

-Juridiniai veiksmai, nulemiantys ateitį, ir jūs visiškai teisi.

- Kokie?- • :^--.^^^^aiij1$_w$. riM>na^4- t ; - <*M JH*

- Manau, toliau ponas Cikas sieks vedybinės sutarties, kad pasidalinus turtą jūs atsisakote pretenzijų į vėlesnį turtą. Jūs tartum būtumėte išsiskyrė, bet vis dar susituokę.

- Niekšas.

-Jei jūs, ponia, reikštumėte rimtas pretenzijas, ponas Cikas lengvai pasiektų skyrybų teismo pergalę.

- Ooooo niekšas, o aš, kvailė, tikėjau jausmais ir padorumu. Nieko aš daugiau nebepasirašysiu! Nieko!

-Tada nedelsiant būtų įteiktas pareiškimas skyryboms. Siūlyčiau su ponu Ciku, kol jūs puikiausiai sutariate, nuoširdžiai pasikalbėti.

Melas! • 4»i> *>k>>*jąj$£ . Aj; •

Kiekvienas advokato žodis šuniškai aptartas, kiauliškai išmėsinėtas ir dvėsenos forma pateiktas žmonai.

Vengdamas parodyti triumfo akis, kelis kartus lyg japonas linktelėjęs, plikis išspūdino.

O dangau!

Nata išlėkė į salono laukiamąjį ir riktelėjo registratorei:

- Irma, manęs nėra!

- Gerai, ponia.

- Aš ne ponia.

- Gerai, Nata.

Cikienė įniko į juodą tekstą, pavėluotai pasiryžusi išblusinėti kiekvieną sutarčių žodį, iškutulioti, kas purvinai užslėpta, ir suprasti Juliaus kėslus. *Ak, vėlu vėlu vėlu!)'*\ duso, gniaužė kumščius ir stūmė alpėjantį norą prapliupti ašaromis - dvi trys sklidinos viskio taurelės tokiais momentais - pats tas.

Oooo, koks niekšas!

Jokių skyrybų!

Jokių parašų!

Niekada.

Staiga atsilapoja paspirtos durys, ir visu stotu išdygsta žalvario kaukėtu įtūžio veidu pats Linas Čirpa. Bėganti iš paskos su maldos žodžiais Irma nutėkšta atgal ir duryse čiaukšteli spyna.

- Tu ką? Nutarei pasityčioti?

Nata apstulbo.

- Ko tu nori? Aš pasakiau: nešdinkis!

- Tu?! - budelis švysteli kumščiu ir apdovanoja Natą stipriu smūgiu priversdamas smunkančią loštelti ant rašomojo stalo.

Duslūs garsai šeimininkės kabinete priverčia Irmą lakstyti koridoriumi ir šnibždėtis tai su masažuotoja, tai su pedikiūrininke taip, kad negirdėtų klientės. Kyla šiokia tokia panika.

Chirurgas, vienintelis salono vyras, drjsta pabelsti į užtrenktas duris ir, ko niekas nesitikėjo, garsiai rikteli:

- Nata! Jums viskas okei? Išeikite minutėlei, - bildesys kartojasi. - Nata! Girdite mane?

Bet ten gyvačių kerėtojas trankosi su mangute neįtikėtinu greičiu.

- Nata!

Beždžionėlės spiegesys, visai panašus į šeimininkės balsą, verčia skubėti. Kažkas kažkur stumdo kėdes ir krenta daiktai.

- Nata! - tvatijimas į duris vis greitėja, niekas nebegalvoja saugotis. - Mes iškviesime policiją. Atidarykite! Girdite?! Mes tučtuojau skambiname policijai.

Staiga ant siuto jėga atlapotų durų slenksčio sekundei kitai sustingsta gražusis pozuotojas, išrėkia gyvatžodžius, pašlemėkžodžius, šlykštažodžius, kuriuos pasirinktinai galima, atsiprašant, pakartoti:

- ... kurva! Aš jai... moku pinigus, bet ji . . . . prostitutė, atsisako ...paslaugų. Stervą. Aš turiu... filmuotą medžiagą su ta... ... Aš jai . . . . Prašau. Kam reikia? Kam?!

Ir išsinešdina.

O Nata!

Sudraskyta į skutelius Nata, susigūžusi Nata šalia šiukšliadėžės, Nata kūkčioja ir negali atsikelti. Griebiant grubiais pirštais šiaudiškai suvelti plaukai ir liniuotės briauna nučaižytos rankos.

- Nata! - chirurgas puola pagalbon, bet ji gestikuliuoja neigiamai. - O, Nata, kas čia dabar, Nata? Irma, kviesk policiją! Liudininkų sočiai. Kviesk!

- Ne! - ūmai surinka grobuonies auka. - Ne. Nereikia. Tada salonui galas. Irma, pasilik su manimi, o kiti, ačiū, eikite j savo darbo vietas. Ir nė žodžio! Niekšas.

Visi vyrai niekšai. Niekšai!

Aš jam atkeršysiu.

Visiems atkeršysiu!

Sadistas prakeiktas. Išgama.

Močiutė Reda pasiryžo surasti viską, ką sūnus Julius bus šiame pasaulyje pasėjiojęs, - giminės tąsą, kaip čia pasakius, už nelegalios ribos. Šeštame aukšte nesunkiai radusi žalias duris, atsistojusi ant nežinios smaigalio: *ar teisingai įtarau,* skambučio mygtuko spustelėti neišdrįso.

Man laiko netrūksta ir, aplenkusi liftą, nutrepsiojo žemyn.

Atsisėdusi ant saulėgrąžų lukštais apmiežto suolelio didelių namų apsuptyje senoji, visada „kietos rankos" išpažinėja, reklamuotoja ir veiksmų autorė, šį kartą ieškojo pragmatiškos išminties.

Elijas iškvietė „maža debesėlį, ne didesnį už žmogaus plaštaka" iš jūros; netrukus „dangus apsiniaukė juodais debesimis, papūtė vėjas ir pradėjo smarkiai lyti".

Viskas prasideda nuo mažo.

Nebylystės kieme Reda žiopsijo į kiekvieną praeinantį žmogų, kate ar plasnojantį balandi, spėdama, kuo gyvena ankštai susigrūdę čionykščiai žmonės, kaip šlykščiai smirdint aplinkinėms gatvėms kvepia užguitųjų kantrybė.

- Kur mokykla, į kurią iš šio namo vaikšto pradinukai?

- Ten, - mostelėjo nenorėjęs sustoti vaikiščias.

Pažinimas, blogis, gėda, pavydas, nusikaltimas, paveldėti atminties klodai - kas tikriau gali perteikti Redos įžengimą į

nežinomo anūko, kurio egzistencijos dar nepripažino tėvas, jos sūnus, mokyklą?

Pirmasis žingsnis iš nežinojimo į žinojimą kartais būna apviltas. Čia Reda galėtų savo sūnui mesti Kaino atsakymą „Bene aš esu savo brolio sargas?", perfrazavusi į „Bene aš esu savo sūnaus sargė?" Net ir pats Dievas gailėjosi sukūręs žmoniją ir nutarė ją paskandinti potvyniu, bet ir čia būta maišto, nes Enki, vandens dievas, atskleidė pražūtingą planą kunigui - karaliui Ziusudrai, kuris išlikęs tik todėl, kad pasigaminęs laivą. Ir čia kažkas ne taip: krikščionys Biblijoje Ziusudrą pavadino Nojumi ir sumaišė istoriją su moralumu.

- Štai čia trečioji „c".

- Ačiū.

Būtų galėjusi iš milijono vaikų atskirti: TAS! Vaikų akimis senė, driblai atsirėmusi į koridoriaus palangę, prasijojusi žvitriai plūstančius vaikus, nė nepajuto aistringai iššiautarioto šūksnio:

- Mano susumuoto Juliuko kopija. Mano!

Kokia nesąmonė: argi panašumas gali būti daugiabalsis? Ar gali iš protėvių paveldėtas noraginis smakras būti labiau atsikišęs už nosį, o ir smegduobėmis prasmigusios žvitrios akytės reikšti įgimtą žydišką smalsumą? Balsas! Mažasis Dumba, su draugais skubėdamas į valgyklą, prašvilpdamas pro senelę, Juliaus balsu šūktelėjo apie kolibrius.

Pilna prieštaringumo, pranašiškumo, pomėgio sakraliniams dalykams Reda drąsinosi: žydai - tauta, visoje istorijoje labiausiai linkusi atkakliai laikytis savo!

Žengtelėjo pasitikti iš klasės išeinančios mokytojos. Po išgalvoto prisistatymo, *teatleidžia Viešpats už šventu melą,* kerbėjo išsklaidyti paskutinę abejonę.

- ... noriu sužinoti apie šį vaiką viską. Gabus?

- Labai, - nesuprasdama priežasties mokytoja atrodė maloni, -gabiausias vaikas klasėje. Puikiai piešia, nepaprastai lakios

fantazijos, ypač pagirtina: mėgsta knygas ir originaliai mąsto. Pedagogų taryboje svarstėme ir siūlėme poniai Dumbienei leisti sūnui laikyti intelekto testus dėl galimybės eksternu peršokti per kelias klases į priekį, bet ji nesutiko.

- Kodėl?

- Sako, viskam savas laikas.

- O jūs?

- Motinos teisė, bet berniukui pradinukų pamokėlėse aiškiai per ankšta. Veržiasi aukštyn, platyn, pirmyn. Nepaprastai įdomus vaikas.

Vilniuje lijo ir jau spėjo užsidegti naktiniai gatvių žibintai, bet Reda, nutarusi, kad kraštutine euforiją dėl stebuklingojo radinio gali atšaldyti tik gamta, iš Karoliniškių iki Šeškinės ėjo net neprisidengusi skara. Koks vaikas!

TIKRAS ANŪKAS!

Tikrutėliausias.

- Alio! Sūnau, Juliuk, kur tu dabar esi?

- Utenoje.

- Sūneli, kuo greičiau važiuok namo. Tau pateiksiu labai gerą naujieną. Nuostabią! Skubėk!

Karlas, išdrįsęs paskambinti buvusiam bendradarbiui, sužinojo, kad iš instituto neatleistas, bet *pervestas į ūkiskaitinę grupę,* kaip čia pasakius, jei atsiras koks užsakovas, jei sumokės, tada ir Dumbai teks procentinis atlyginimas, o jei ne - tuščias delnas.

Puiku.

Nors ir negaudamas algos, Karlas džiaugėsi bent galimybe pasirodyti institute, rytais, kaip ir anksčiau, grūdantis autobuse važiuoti „į darbą", o vakare „grįžti iš darbo".

- Kur tu buvai?
- Išvažiavęs.
- Išvažiavęs?
- Taip. Toli.

Sėdėdamas savo įprastoje vietoje, laboratorijos kraštiniame kambarioke, krapštydamas nosį, skaitinėdamas praleistus mokslinius pliauškalus, Karlas mušė laiką kas valandą skambčiodamas Ugnei: *kaip sekasi? ką veiki? ką galvoji? kada grįši namo? vėlai? kodėl vėlai? oooo žmona, kaip aš tavęs pasiilgau, o tu ne?*

Ir mąstė, kaip čia bus: jei jis nieko neuždirbs, o teks, kaip ir anksčiau, mokėti visus šeimos mokesčius, kaip pasiaiškins Ugnei? O žmonos indėlis išlieka tas pats: maistas, drabužiai ir pramogos, nors Roko, ak gaila, klaikiai gaila vienos ėdrios burnos, nėr.

Norint galutinai sutrypti šlykščią praeitį, svarbiausias kliuvinys, žinoma, - vis labiau ir labiau, tiesiog akyse juliškėjantis Tadas. Nuo Ugnės kvailu beribės meilės apraiškų nuodingos meilės vaisiui Karlui burbuliuoja kraujas ir kirba stiprėjantis noras varvanosį pasmaugti.

O varvanosis, vos Karlui pasirodžius, drebančiom rankytėm tučtuojau griebia dažus, popierių ir sprunka į kitą kambarį, įdurtas paniekos žvilgsnis tvilko ir įvaro panišką baimę.

- Ko tu nuo manęs bėgi?! - sučiuptas, kietai už peties suspaustas, bet bukštukas net necyptelėjęs gudriai išsisuka žaibiškai tėškęs: *ten patogiau,* bet Karlas neatstoja, kankintojo jausmas saldesnis. - Aš tavo tėvas ar svetimas? A?

Čia vaikui turėtų susisukti smegenėlės, bet žydo genai ima viršų, ir išvengęs lauktos klaidos jis drąsiai išlemena:

- Rokas sakė SVETIMAS. Gal melavo, bet aš nieko nemačiau.

Plykstelėjus pykčio žiežirbai Karlas dviveidiškai šypteli ir, susilaikyti neįmanoma, tokia jau prigimtis, dviem pirštais

griebęs, susukęs mažą ausį, klausia jausdamas begalinį malonumą:

- Kodėl tu, mamos katinėli, niekada nesėdi prie bendro mūsų stalo? Nučiupęs lėkštę mauni į miegamąjį, a? Kodėl, kai mes su mama viename kambaryje, tu visada šauni į kitą, a? Apsimeti, kad skaitai, kad terlioji, kad ruoši pamokas, o ką ten ruoši? O mama tau, subinšikniui, neša gardėsius ir naktimis gula prie tavęs, atseit pasakoms, a? O aš? Tu, snargliau, prie manęs nė žingsnelio, lyg būč apsikrėtęs suskiu, a? Girdėjai?! Tu man baik!

Prakeiktasis šėtoniukas žiūri atkišęs kultuvišką smakrą, kokio Karlas niekur kitur nebuvo matęs, ir surakinęs paplonintas lūpas tyli.

- Jis tavęs bijo, - Ugnės prašantys žodžiai kietakaktiško nusistatymo neišjudino. - Tu glauskis prie jo, meilinkis, dažniau pasakok apie pasaulį, jis jau supras - neatstumk.

- Aš?! Tegu jis meilinasi!

- Aš tau taip pasakysiu: ženk pirmas. Taip sako protas.

Bandymai pralaužti užtvaras Ugnei nesisekė: akmenys tokie dideli ir jų tiek daug, kad nei peršoksi, nei apšoksi, nei pravartysi. Baigiantis kantrybės žibalui santykių žibinte kantrybė geso greičiau, nei buvo galima tikėtis.

- Eime, - Karlas traukė naktį Ugnę iš Taduko lovos norėdamas nusitempti į saloną ant sofos, bet žmona spyrėsi, atsikalbinėjo nuovargiu, ligomis, o galiausiai kirto: „duok ramybę".

Mažasis spogsiokas šuniuko akytėmis, gal viską ne pagal metus suprasdamas, iš visų jėgų apglėbęs mamą, atėmęs iš Karlo, *ak blakė!* - atrodo, jau patikėjo nugalėjęs, rėkė *mama!* ir jautėsi saugus.

Karlas, aišku, jei nepanaudos jėgos, pralošs, bet atsisėdęs ant gretimos lovos, parymojęs (nusisukusi Ugnė susivyniojo su sūnumi apsimetusi mieganti) atsikėlė, tyliai nusikeikęs išspūdino išsinešdamas MIRTINĄ pagiežą.

Kelias j ateitį nusėtas aiškiais ženklais ir veda į nežinią: advokatas pakišo, kitaip nepasakysi, Natai vedybine sutarti. Sumosavusi kumščiais, prapliupusi keiksmais, advokatas nustebės net susigūžė, iš pykčio užmiršusi atsargumą, trenkė sutartį į šiukšlių dėže.

- Jokių parašų! Kas čia per elgesys?! Mes privalome kaip vyras ir žmona susėsti ir pasikalbėti be jokių tarpininkų. Ir apskritai: kas čia tokio atsitiko, kad reikalingas toks greitis?!

- Vėlu, ponia, - štai tikrasis advokato veidas: metalinė šypsena ir sfinkso ramybės poza.

- Ne!

Nepamiršęs palinkėti *geros dienos jums, ponia,* tris kartus atsilinkčiojęs, užpakaliu atidaręs duris, vidurdienio šešėliu pranykęs *iki kito karto,* advokatas išnyko.

Julius į desperatiškus žmonos skambučius neatsakė, neatsiliepė, vėliau paaiškino, kad *buvęs už ryšio ribos.* Ar yra Lietuvoje tokia vieta, kur nebūtų ryšio? Atsakymo laukta ir nesulaukta: šiurkštūs žodžiai liko nepastebėti.

• • •

Mišne Ezechiel kortuojančiai Redai unisonu aiškino:

- Imponuoja Baal Šem Tovas, gyvenęs apie 1700-1760-uosius, arba paprasčiausiai Bestas. Jis ne tik rašė amuletus, bet, kaip dabar sakytume, ekstrasensiniu būdu gydė žmones, buvo pripažintas *caddik,* aukštesnio plano žmogumi, išsiskiriančiu sugebėjimu priartėti prie Dievo. Sakė, kad malda - ne žmogiška veikla, o antgamtinis aktas, ir aiškino tai labai paprastai: skaityk, kaupk, koncentruok valią ir pamatysi, kaip pamažu nyksta raidžių pavidalai, lieka ne raidės, o dieviškieji atributai.

Tai vadinama ėjimu j maldos raides ar dangiškąsias menes.

Ar neatrodo, kad dviejų moterų suokalbiavimas primena tikrovės apmuturiavimą sapnų vizijų skraistėmis?

Čia realybė:

- Noriu pakalbėti su Žibertos Cikaitės tėvu ar motina, - klasės auklėtojos griežtas tonas nežadėjo nieko gero.

- Nėra. Prašau sakyti man. Aš tėvo motina. Kas atsitiko?

- Žiberta dalyvavo egzekucijoje nužudant vargšą šunelj. Pririšo prie motorolerio ir tampė tol, kol liko kaulai ir odos likučiai.

- Gyvą?!

-Taip. Kas baisiausia - pririšo būtent Žiberta. Prašom rytoj kas nors ateiti į mokyklą. Visuomenės pasipiktinimas pasiekė aršią ribą, sukilo žalieji ir gyvūnų globos draugija. Prašau iš pat ryto, devintą valandą. Rinksis pedagogai ir svarstys, ką daryti. Čia ne šiaip sau staiga iššokęs sadistinis elgesys, o gilesnės pasekmės.

Ir Reda, padėjusi telefono ragelį, suabejojo, ar čia nėra tyčinės klaidos, nes Žiberta tokiu gėdingu būdu apšmeižti, pažeminti, išviešinti doros šeimos negalėjo. Ji turėjo būti auklėjama kita dvasia, bet, deja, Reda bus pasirodžiusi šiek tiek per vėlai.

Čia auklė Mišne, bene artistinė natūra, pliaukštelėjo delnais ir susiėmusi už galvos, siūbuodama šonuosna rodė - *šeimos krachas.*

- Štai kas atsitinka, kai nepaisoma tautos tradicijų. Reikėtų paskambinti Natai ir pranešti dėl rytojaus mokykloje. Mes su tavimi, Reda, neturėtume tepti savo vardo.

- Bet ji mano anūkė.

- Taip, bet gal mūsų tautos istorijos kąsniai per dideli keturiolikmetei galvai? Ko norėti iš motinos, kuri nesirūpina savo vaikais?

Grįžusios Žibertos, jau ištampytos, įdirgusios, įšėlusios, atsakas į priekaištus buvo dar žiauresnis, nei buvo galima tikėtis:

- Baikit taukšti niekus! Stovėjo ir vėpsojo pusė mokyklos! Kas pririšo?! Ne aš, bet Irka Steponavičiūtė parodė į mane, bledė. Aš jai į kudlas, įspyriau į pilvą, tai šoko dar kelios, o galiausiai aš likau kalta. Bernai juokiasi, o mokytojai pakėlė tokį ciongą dėl niekų.

- O šuo?

- Koks šuo?! Aš atsisakau ką nors išskirti iš būrio. Kas rišo, aš nemačiau. Girdite?! Ne aš rišau! Atstokit.

- Bet šuo, Žiberta, šuo užtampytas negyvai? Jis cypė, kaukė?

- Aš nieko nežinau! Tegu tardo puse mokyklos! Baikit bazarą!

Trenkusi durimis pasislėpė savo kambaryje, o po valandos, spėjusi sučiaumoti pavakarius, pareiškė:

- Šeštadienį pas mus ateis keli bendraklasiai. Mes norėsime pabūti vieni. Reiks padengti stalą, padėti kekso, po picą kiekvienam ir daug kokakolos. Bus gal dešimt.

- Tu kam čia, mums sakai?! - Redai nuvėpo lūpa.

- O kam? Žinoma, tau, o tu su savo žyde pasitarusios sutvarkykite, kad nieko netrūktų, - pensininkės suprato, kad iš tos mergiotės susilauks bėdos. Ir ne vienos.

- Na, žinai.

- Kai kas mokykloje vadina mane kekše, o aš suorganizavau chebrą, kad mane užstotų. Kaip aš jiems atsidėkosiu? Jūs čia labai mandros aiškinti visokias nesąmones, manęs net nesiruošiate ginti, tiesa? Aš nenoriu jokių teismų! Visa mokykla mane užbadys. Jau dabar bernai daužo krūtinę ir taikosi pakišti rankas po sijonu, todėl nešioju džinsus.

Julius Cikas pasirodė gerokai atlaidesnis, pasakęs: *tegu atsiveda.* Žinoma, tai geriau, negu Šeškinės krūmuose varvins vyną. Toks jaunimas.

- Tu kaltas, - neiškentė Reda. - Nuo tokių žodžių sukasi galva.

Čia LEMTIS. Aliejaus pliūptelėjimas ugnin išryškina mūsu ilgai slėptu sielos patamsių užkaborius.

Zadoko sūnus Ahimaazas tarė: *„Prašyčiau leisti man nubėgti ir nunešti žinia karaliui, kad Viešpats išlaisvino jį iš priešų rankos".*

O Ugnė, krentant kryžių tūzui, tarė:

-Trim dienom išvykstu į Klaipėdą, Palangą, Neringą. Pasiimsiu sūnų. Paklaidžiosiu po kopas ir pakvėpuosiu jūros oru. Pasiilgau.

- Viena?

- Ne. Mūsų įmonės direktoriaus pavaduotojas Algis ir du vokiečiai iš Berlyno, mūsų produkcijos užsakovai. Aš vykstu todėl, kad esu dizainerė, o visi mes kalbėsime angliškai. Čia taip pasakysiu: dėkingumo turnė po sėkmingų derybų, - ji suirzo.

- O kam Tadas?

- Po to, kai tu tempei mane iš lovos, jis išsigando. Nenoriu, negaliu jo palikti. Suprask. Jūs dar ne tiek artimi, kad galėčiau. Vaikas klaikiai išsigando. Ne tas žodis, kaip išsigando.

- O Klaipėdoje kur gyvensi?

-Vokiečiai, kiek žinau, viešbutyje „Klaipėda", o mes, matyt, kur pigiau. Gal privačiai.

- Meluoji.

- Nesuprantu, - prisiminus aštriabriaune PAVYDO praeitį pašiurpo oda, atkuto pamiršta iškrypėlių sakmė apie sveikąjį pasaulį, atsivėrė vietos, kur prispjaudytą meile tamsina juodųjų kryžių šešėliai.

Bet vieno aliejaus šliūkštelėjimo pasirodė negana: lyg tyčia, kaip tik artėjančio pykčio kunkulio taške paskambino Julius, bet Ugnė spėjo tik riktelti: *paskambinsiu vėliau,* ir prišokęs

Karlas spėjo išrauti telefoną. Užteko akimirkos, kad ji suspėtu spustelti telefono išjungimo mygtuką, bet Karlas jau įsiuto.

- Kas skambino?!

- Karlai, baik, - Ugnė išsigando ir prieškambaryje pasiėmusi rankinę ruošėsi sprukti, bet Karlo replinės rankos trūktelėjo atgal.

- Aš klausiu: kas skambino?! Nu! - prikišo veidą prie veido tiek, kad panorėjęs galėtų nukąsti Ugnės nosį. - JIS?!

- Apie ką tu čia? - trauktis nebėra kur, už nugaros šalta siena.

- Apie tą patį. Ugne, aš grįžau į savo namus tik todėl, kad maniau: viskas baigta, pradedame naują gyvenimą, nuo pat susipažinimo iki normalių santykių, bet - po velnių! - kartojasi senieji nutylėjimai, veržimasis iš namų, slapti pokalbiai, pasičiulbėjimai su Tadu. Man reikia tavęs!

- Tadas mano sūnus! - Ugnė ryžosi kovai.

- Ir Juliaus! Po velnių! Ir Juliaus! J kokią Klaipėdą tu važiuoji? Tu važiuoji susitikti su meilužiu! Štai kur tu važiuoji! Kekše!

- Durniau! Skambink į įmonę ir klausk. Nori, duosiu telefoną? Man čia baik kėlęs kvailybių scenas. Aš nepakęsiu!

Staiga, priešingai nei tikėtasi, Karlas puolė Ugnę bučiuoti. Apglėbęs aštuonkojo čiuptuvais spaudė prie savęs, trynėsi visu kūnu, o pašėlęs Ugnės draskymasis, matyt, ir buvo tai, ko Karlas siekė.

Jis atšlijo, atšoko, išsišiepęs lyg pajacas greitais judesiais atsegė savo kelnių diržą, šnioktelėjo žemyn spėjęs susičiupti glaudes ir, apnuoginęs virpantį falą, riktelėjo:

- Nu!

- Aaaaaa, taip ir žinojau, - Ugnė atžagaria ranka nusišluostė kraują nuo pragraužtos lūpos. - Tu iškrypėlis. PAVYDAS tau reikalingas, kad susijaudintum. Supratau. Štai kur šuva pakastas.

- Nu!

Bet koks priešinimasis, žinoma, beprasmis - afektui užplūdus protauti sunku.

Ugnė spyriojosi. Ne taip, kad gautų kumščiu i veidą., bet spyriojosi puikiai suprasdama, jog erzinimas teikia papildomą malonumą.

Draskoma Ugnė rėkė apžiojusi drabužį, bet įniršęs Karlas save aitrino vis išplėšdamas iš moters burnos kumštį, kad ausis pamalonintu saldžiabalsis prislopintas klyksmas, ir kai pagaliau išsikvėpęs nuvirto, ji puolė iš lovos, išdraskytu sruvenu krauju taškydama grindis.

O Viešpatie!

Bet *vonioje gaišti nėra kada!*

Pirmvn!

Neįtikėtinu greičiu apsirengusi, jau besprunkanti pro duris išgirdo verksmą ir įpuolusi į saloną nustėro.

Parkritęs kniūpsčias ant grindų, delnais užsispaudęs ausis, visu kūneliu šokčiodamas raudojo Tadas.

- Sūnau! - Ugnė pakėlė, atplėšė nuo grindų. - Ša! Tylėk. Bėgam. Tik tyliai. Ša!

Vos už nugaros - *ak, išsigelbėjimas!* - trinktelėjo durys,

vos tos pačios durys, nuo atplėšiamosios jėgos dusliai suvaitojusios durys

atsivėrė, pasirodęs susitaršęs,

persenęs,

pertūžęs Karlas,

nepaisydamas galimų pasekmių, pavymui išrėkė:

- Nuo manęs nepabėgsi!

: Bum! - '. % •• ^ •

Nuo smūgio pabiro tinkas, bet durys, keista, užsitrenkė.

- Sūneli, bėgam!

Netiesa.

Netiesa, kad mus pasiekusios žinios: Erodo brolis Faselis, Jeruzalės gubernatorius, buvo suimtas ir kalėjime nusižudė, o Hirkanas - sužalotas ir taip padarytas nebetinkamas i aukštuosius kunigus, mat patsai Antigonas savo dėdei nukando abi ausis, - šiandien nebeturi jokios įtakos.

Netiesa. Ypač jeigu žinai, jog 133 metais prieš Kristų Seleukidų valdovui Antiochui Sidetui jo patarėjai pasakė, kad Jeruzalę reikėtų sugriauti, o žydų tautą sunaikinti, nes ji esą vienintelė tauta pasaulyje, atsisakanti bendrauti su likusia žmonijos dalimi. Bent apipjaustymu žydai skyrėsi nuo visų, ir svarbu, kad graikų - romėnų pasaulis tokį paprotį šlykštėdamiesi laikė barbarišku.

Nesvarbu.

Papročiai bendrauti nutrukdo.

Bet.

Ant jų nužengė griežtas pasmerkimas.

Štai kodėl Redai pasibeldus į žaliąsias duris, atidarius, ko nė sapne nesapnavo, Karlui Dumbai (apie jo egzistenciją buvo pamiršusi), ji neišsigando. *Nuo Flavijaus žydų senovės laikų mūsų būtis daužosi tarp kasdienio gyvenimo ir karo* (nors ir buitinio). Galų gale šiandien Šabas, Reda prisiminė - hebraiškai šabbat - septintoji judėjų savaitės diena, skirta ilsėtis ir garbinti Jahvę, dievą tėvą, - *kas drįstif tokių dienų bent mažai kariauti?*

- Prašau. Įeikit, - duslus garsas įėjusiosios neįbaugino - ne Betaro miestas ir ji ne belaisvis Akiva, nuo kurio geležinėmis šukomis nušukavo mėsą.

- Jūs vienas? - ji dairėsi vaiko.

- Vienas. Jie išvažiavo. Jūs jų ieškote?

- Taip, - pasitrypčiojo. - Gaila. Tada aš eisiu.

- Ne. Palaukit, - Karlas užstojo duris. - Prašau. Mums seniai yra apie ką pasikalbėti. Jūs - Juliaus Ciko motina?

- Taip, - ji sukluso, o pasąmonėje suskambo imperatoriaus Klaudijaus ediktas Aleksandrijai iš papiruso: *jei žydai pasirodys esą netolerantiški, su jais galima elgtis kaip su tauta, kuri visame pasaulyje skleidžia visuotinės blogybės užkratą.*

Jokia paslaptis, kad mūsų asmenybėse visada kažkas miglota, pradedant mėgstamu ir baigiant įtampų momentais: čia Reda menkai suprato,

kodėl Karlas ją stumia į didįjį kambarį,

kodėl linkčiodamas lipšniai sodina į minkštą krėslą, Ugnės pirktą antikvarinį raritetą iš žydo Vėjų gatvėje, šiaip ar taip, sutapimas,

kodėl vaišina šokoladiniais saldainiais.

- Pradėsiu tiesiai, - Dumba įsiaudrinęs ir niekam saldainių nesinori. - Mano žmona Ugnė daugybę metų buvo jūsų sūnaus meilužė. Mes pliekėmės, bet tokia tiesa: Tadas, ko čia slėpti, baisingosios sueities Ugnės vaikas. Aš čia niekuo dėtas, bet Juliaus vaikas, jūsų anūkas, trukdo mums su žmona bendrauti. Aš sutinku, kad jūs tą vaiką pasiimtumėte. Cikas turtingas. Išmaitins.

- Aš... žinoma, - Reda apstulbo, bet *ar tai sveiko, normalaus, logiško žmogaus minčią spindesiai?* - Kaip tai padaryti? Aš, žinoma, su malonumu jį priimčiau, bet jūsų žmona... Ji motina.

Čia išsišiepęs Karlas parodė savo zylės spalvos dantis, sučepsėjo seilių pertekliumi praskalaudamas burną, glustelėjo atšlijusios viešnios link:

- SUSITARKIME taip: aš sukursiu nepakantumą, o jūs kokiu nors būdu išreikšite norą pasiimti vaiką. Ugnė sutiks, nes Juliaus namas visai čia pat, galės aplankyti kada tik panorėjusi.

Galima buvo pagalvoti, kad kvaištelėjęs vyras kalba ne ta burna ir praskalavimas atsitiktinai sumaišė mintis. Reda

pilna baimės stebėjo negalėdama patikėti tuo, ką girdi ir mato.

- Tai neįmanoma, - išsprūdo prieš jos valią neryškus stenesys.

Ji pakilo.

- Aš dar ne viską pasakiau. Kur jūs? - Dumbos sumojavimas malūninėmis rankomis išsklaidė paskutines abejones - Reda ryžtingai pasuko durų link.

- Man pakanka ir to, ką išgirdau, - ji skubėjo laukdama šūvio į nugarą, bet prigimtis pašaukė paskutiniam sakiniui: - Mes pagalvosim.

• • •

Ugnė, piktžodžiais nupliekta, išdraskyta sudraskyta Ugnė, globos sparnais apspaudusi sūnu, bėgo tolyn nuo savo namų.

- Greičiau, vaikeli! - šokusi į savo mašinyte, šokusi iš vietos, skubėdama, *kad niekas nespėtų pasivyti,* išlėkusi į gatve, vos spėjusi išvengti avarijos, tik Lazdynuose atsipeikėjusi, pasukusi į šonine gatvelę tam, kad suprastu - *neseka,* pravirko. Išsišnirpščiojusi, sustingusiam Tadukui keistai tylint, paskambino Juliui.

- Grįžo Karlas, - kapų balsas.

Tyla.

- Problemos? - balsas, Aleksandro Makedoniečio kardo kirčiu raginantis kirsti nukirsti perkirsti Frygijos karaliaus Gordijo mazgą - be skrupulu! - Kur tu esi?

- Gatvėje. Su sūnumi. Bėda ta, kad turiu tučtuojau su dviem vokiečiais važiuoti į Klaipėdą, paskui į Palangą, Nidą - svečiai. Spėjau pasičiupti tik vieną kitą drabužį. Nesąmonė kažkokia.

- Važiuok pas mane, į mano namus, - čia kas: įsakymas, prašymas, malda?

- Ne, Juliuk. Uždrausta zona. Svetima žemė, kur gyvena savas dievas. Gaila, žinoma. Nevažiuosiu.

-Tada taip: važiuosime mano mašina. Po pusvalandžio būsiu prie tavo darbovietės. Niekuo nesirūpink. Visko, ko reikia, nusipirksime.

Lemtis negali trūkinėti, žinoma, kol pakanka jėgų priešintis. Važiuojant iš Vilniaus pro Grigiškes, išgąsdindama pasilepinusius vokiečius, Ugnė staiga isteriškai suklykė:

- Karlas! Juliau, Karlas!

Važiuodamas iš kairės savo pilku VW, Dumba mojo ranka, kad Cikas tučtuojau sustotų, jau taikėsi užtverti kelią, bet pašalinės mašinos trukdė lenkti.

Čia mažasis noragiškas smakras išgąstingai sužiuro i didijį magiškąjį smakrą, ir vauuu! platusis juodasis mersedesas, šoktelėjęs grobuonies šuoliu pirmyn, nepaisydamas griežtų greičio apribojimų, strėlės veržlumu nėrė į kalną.

Dumba liko.

- Man galas, - susmukusi sukuždėjo Ugnė.

- Nieko. Išspręsim, - atkaklusis smakras skrodė kelią dušimtiniu greičiu.

- Kas iš to?

- Gal galiu su Dumba pakalbėti? Gal užteks kietų žodžių?

- Vėlu.

- Ne, Ugne, vieną kartą reikia sutvarkyti santykius iki galo. Skirkis. Duosiu savo advokatą. Pasiimsi sūnų ir persikelsi į kitą butą. Nupirksiu.

Nepaprastos padėties akivaizdoje Ugnė, dominantinė iškylos dalyvė, nuskalavo savąjį nerimą perdėtu linksmumu. Kur reikia, kur nereikia juokėsi, pasivertusi kvailutečiauškute darkyta vokiečių kalba malė apie Lietuvą, papročius, pakelės kaimus ir kultūros paveldą.

Nuotaika ne ta, kad siautėtum. Teisėtai galima manyti, kad - o, Ugnė niekada neprisipažintų, kad jos perdėtas šalčiavimas

Juliui - priremtojo prie sienos gynyba, ne šaltakraujis vampos pasi pasi pasi... o ne!

-Jei taip, tai pirk, - Klaipėdos „Maxima" parduotuvėje, sumetusi į dėžę savo išnaros drabužius, ji iš persirengimo kabinos išniro sublizgusi naujais gyvatiškais kelioniniais apdarais. - Ačiū, Juliuk.

Ir, atvirkščiai, nei tikėtasi, nepriėjo, nepalietė, pasistiebusi nepabučiavo - žvilgsnis per karštas, kad nesuprastum.

Čia Julius padėdamas:

- Per tą vaiką užgrius apkalbom ant gaivu.

Argi sūnus kaltus, bet Julius, priešingai - priartėjęs prie Ugnės, kalbėjo toliau:

- Nesvarbu. Gegnė lūžo, kai pastojusi sakei - pokštas, bet papokštavimas jau išstypo. Vokiečiai mano, kad mes vyras ir žmona, nes iš kur toks panašumas?

- Mano galvoje grundasi arkangelai, - ji dviem pirštukais palietė kaktą. - O Viešpatie, nieko nebežinau. Sulūžiojau visa visa visa.

-Ša. Koks bevardis daiktas gali sugraužti toki stiprų žmogų?

Julius švietė kaip iš vandens ištraukta ugnis.

- Ką darysim? - pasišypsiojimas Ugnei atrodė įžeidžiamas.

- Važiuojam į Neringą. Pakeliausim per kopas nuo Juodkrantės iki Pervalkos. Sakiau: vokiečiai spygaus pritvinkę nostalgijos Memelio kraštui.

-Niekas neturi tinkamo apavo. Sukraujuos pūslėtos kojos, - kalba, kad netylėtų. - Diena graži, bet saulei leidžiantis atgimsta isteriškos mintys. Tu nori pažadinti praeitį?

Žinoma, ne tas laikas, kad juokautum, - lemties akmenų griūtyje pasigendama tvarkos. Vidinėje ausyje pasigirsta aidai, kurių, paranormaliųjų, kitu metu neišgirsi, o Ugnė teisi, bet ne, nes PRAEITIS pulsiojasi ateitimi. PRAKEIKTOJI.

- Pūslėtų kojų, kaip tada, nebus. Nupirksiu ko reikia, o paskui viską, kas virs bereikšmiu niekalu, atiduosiu labdarai.

Kartais apvaizda - gal tyčia? - surikiuoja įvykius, kad galėtų gimti stulpiniai žodžiai: ten, apačioje, Jagelio įlankoje, abu vokiečiai ir smalsusis Tadutis pakrantėje pasilakstydami rinko mažyčius kruopinius gintaro gabalėlius, o čia, aukštybėse, sėdint ant įšalusios smėlio kopos, RODĖSI, pirštu prakiurdintum dangų, pradrėskęs sparnus nusklęsčiotum virš laukiančios marių platybės. RODĖSI, užsimerkęs, loštelėjęs ant nugaros, slaptom juslėm pajutęs žemę, RODĖSI, imtum sukčiotis su pačia žeme.

Čia, pučiant šaltam vėjui, kaltės migla išsisklaido.

- O gražumėlis! O pasaka! - Ugnė rėkčioja persistengusi kalbėti tyliai. - RODOSI, miriau ir atgimiau rojuje.

- Mes priartėjome prie ribos, kai delsti nebeturime teisės. Ir laiko, - kol ji kilo į dangų, Julius ieškojo žemėjančių žodžių. - RODOSI, tave mylėjau dar tada, kai nė gimusi nebuvai.

- Oooooo... Tu prabilai, o pagaliau! prabilai apie MEILĘ, - akimis nulydėjo aukštybėmis vėjo genamus paukščius, gal šiaurinius, nedovanotinai suvėlavusius skrydžiui į šiltuosius kraštus. - RODOSI, pavėlavai, Juliuk. Nors žinojau. Nors už tavo dantų, taip ir neišsiplėšę į laisvę, užrakinti viduje likdavo labiausiai man reikalingi žodžiai.

- Kaulėtuose įsitikinimuose nelengva rasti spragą. Antradienis. Skyrybų diena. Teismas. Mano vartai į laisvę, į tave, į sūnų. Keista: motina niurna ir žaižaruoja akimis, bet sveikina.

- VĖLU, Juliuk. Ša. Klausykis: virš marių JAU nuaidėjo susižiedavusios kunigaikštytės klyksmas. Mano ašaros JAU seniai sukietėjo ir virto deimantais. JAU išsibarstė štai vandens blyksniuose. Nejaugi nematai?

- RODOSI, kryžkelėse nedovanotinai užgaišome. Po skyrybų tu ir Tadutis ateisite į mano namus. Nuspręsta. Galutinai. Taškas.

- Gal čia koks apsirikimas, o mano pone? RODOSI, tavo žodžiai mane praturtino, bet, deja deja, neįkvėpė judėjimo aistros. RODOSI, jau pavirtau į ledą.

Julius pakilo.

- Kaltinu tik save. Stokis, Ugne, sušalimo ligos mums nereikia. Manyje, RODOSI, siaučia vasara ir galiu įkarštinti tave. Aš degu, kibirais šniokiu orą ir džiaugiuosi pasauliu, - bet Ugnė nuo bučinio išsisuko.

- Leisk. Aš skrisiu su pavėlavusiais paukščiais. RODOSI, laikas. MĖLYNAS.

- Nesuprantu.

Kiršindamas greitį Karlas lėkė paskui bėglius net iki pat Vievio, bet, deja, prakeiksmus žiopčiojanti burna tikrovės pavyti negali - įdūkęs mersas šmėkliškai dingo nusinešęs didžiąją viltį.

O niekšai!

O *tu, kekše!*

O!

Lūžtančiai suskaudo aklopykčio suspausti žandikauliai, ir Dumba, staiga žiojantis netolimai praeičiai, staiga įsiklausęs į save, staiga pajuto: viena po kitos veriasi skrandžio opos, tos, ką tik miške užgijusios, bet veriasi ir vaituliais rėžia pilvą. JAU suvirpa, JAU dreba, JAU mėšlungiškai tamposi įelektrinti pirštai.

JAU!

JAU!

Ne staiga. Bet JAU.

Visumos apibendrinimas: grįžęs į Vilnių pulsiniais žvėrėjantis Karlas verčia, apverčia, išknisa visą butą ieškodamas Ugnės kaltės įrodymų.

Duženos, tos stiklinės šiukšlės, melavo!

Niekas nepasikeitė. O *Rokas, ką Rokas? O* Rokas viską tik sutirštino.

Skausmas neleidžia išvengti įtarinėjimu.

Tuštuma siekia užsipildymo.

Išseko atokvėpio valandos, minutės, sekundės - atsirišo rūdijanti laiko vienatvė.

Dumba, o rėkdamas Dumba drasko žmonos sukneles, maigo skrybėlaites ir verkdamas uodžia, įkišęs nosį šniokia, šniokščioja, uodžia iš skalbinių dėžės ištrauktus Ugnės apatinius.

O!

Griūvančių vilčių moralinės nuolaužos, sumišusios su, rodėsi, tarp Karlo ir Ugnės tirpstančio ledo pliurza, kliokianti lavininė kruša tratino Dumbos smegenis - dygsiojimo neįmanoma ištverti, o spiegimo ausyse atsikratyti. Čia atvirumas turi pasiekti apogėjų - argi įmanoma tokiu metu kokia nors pusiausvyra?! - jis dūsta, kriokia, kumščiais daužo sienas ir trupina spintos duris.

Štai!

Ugnės lovoje po čiužiniu užčiuopti gal seniausiai pamiršti prezervatyvai, kietoje rankoje, susikumščijusioje rankoje, keršto kultuvėje, suspausti įrodymai akimirksniu išsklaido visas abejones dėl susikekšinusios moters. Štai kurtinamas įrodymas!

{rodymas, žinoma, jei pašėlusiai norisi įrodymo! Toks, kokio neįmanoma paneigti, nes... nes jo paskirtis viena vienintelė, pati intymiausia.

Esminė.

O! oooo!

- Labas, Indre! - Dumba skambina bendradarbei, kuri, nepaisydama Karlo niūrumo, buvo koketiškai palanki. - Noriu praskaidrinti laiką. Noriu mylėtis. Iš pradžių bus restoranas. Sakyk, koks?

Tyla.

Pernelyg užsitęsusi tyla.

Supypsi telefonas, Indrė dingsta, bet dvasinė kančia nedelsdama reikalauja fizinės iškrovos. Jis skambina dar dar dar. Tol, kol Indrė atsiliepia.

- Na kaip? - jis nerimsta.

- Kas atsitiko? - bet Karlas savo žaliuzių praverti neketina, ji priversta tęsti: - Gerai. Atvažiuok. Restoranas? Galim, bet nieko daugiau. Tau reikia klausytojo? Ką gi, aš pabūsiu klausykloje. Užsitrenksiu, bet tavęs ten neįleisiu. Gerai?

Kas per vaivorykštiniai svaičiojimai!

Pasaulinis bokšto laikrodis dūžiais verčia gelbėtis šuoliškai skubant. Toks idiotiškas laikas, kada galėtum ištratinti savo seserį.

Kokia čia dar moralė?

Našlė Indrė išėjo lydima sūnaus, aiškiai pasirengusi varžytis grožio turguje, bet nereikia užbėgti įvykiams už akių - sidabrinė spjaudyklė JAU padėta prieš blogio burną - spjauk ant likimo, spjauk!

- Sveikas, Karlai. Sakyk, ar galim pavėžėti mano sūnų Jorį iki Žirmūnų žiedo? - slapta užmačia suteršta, JAU paviešinta nepageidaujamu liudininku, bet niekas apie tai nežino, nors sumanytojas JAU tūžmingai paniuro. Dėbtelėjimas buvo pastebėtas.

- Žinoma.

Klaida manyti, kad Dumba versis dvasiniu paliegėliu, - svieskim ietį atvirkščiai - jis kūrė atakos planus.

Begalinė gaišatis karingu rožančiaus karoliukų narstymu melsti, maldauti, vergiškai prašioti kūniškos sėkmės neatitiko sėkmės vizijos: JIS JAU matė Indrę nuogą, prasispraudusią po Dumbos pilvu, plačiai atžėrusią savo papilvės vartus, inkščiojančią, besiblaškančią, aplėpusią iš saldžios malonumo laimės.

Bet melo puodas turi būti nužiestas nedelsiant!

Intelekto ugnimi.

Kvėpiant, pučiant, deginant alsiu žinių karščiu.

M)2

Ką gi, Indre, jei tau taip reikia, tai še!

- Kas atsitiko? - ji begėdiškai užsisakė patį brangiausią restorano patiekalą - upėtakių filė su juodojo vaisiakūnio padažu ir, sprendžiant iš palankaus veido, leptelėjo į minkštą kėdę ilgam, gal iki vidurnakčio, gal net iki paryčių, kad iki soties pasimėgautų kolegos bėda nuo turtingo palėbavimo iki šokių.

Spėjusi apspangti nuo supergarsių Madonos popsų, triukšmingų lamentacijų - skundimosi, piktografinio raudojimo, vaitojimo, nuo taurelių šen ten skambčiojimo, nuo jau spėjusių įšėlti restoraninių žmonių rėkliojimo, ji dairėsi siurbdama maišalą vakariniam kaifui.

- Pasiauskim, - Dumba žaibiškai atspėjo našlės kryptį - gobšus centų varvinimas čia nebetenka prasmės. - Aš noriu mylėtis. Tu žaviausia moteris, kokią tik kada nors esu sutikęs. Isteriškas oras pritvinko seksualumo. Nejauti?

- Karlai! Ką čia mali? - ji ūmai atsisuko, bet šypsnio nuo savo veido nenusiavė. - Vulgarumas man netinka. Susipykai su žmona?

- Atiduodamas moterį vyrui ponas Dievas nenumatė pasekmių, - alfos ir omegos ataka prasideda dusliu, aukštėjančiu balsu. - Vos dvidešimt metų po Kristaus mirties Romos imperatorių Klaudijų pirmąjį žmona nunuodijo grybais. O gražioji amerikietė Mosado šnipė Šerilė Ben Tov susekė branduolinių paslapčių išdaviką izraelietį Mordechajų Vanuną pasikvietusi drauge skristi į Romą pasidulkinti. Vargšelis buvo pagrobtas ir gal iki šiol pūva kalėjime.

- Žavu, - Indrė šypsojosi.

- Tau, žinoma, teko matyti Barboros Radvilaitės kapą Vilniaus arkikatedroje?

-Taip, - čia suspindi smalsumas.

- Ant paminklinės lentelės iškalti gimimo metai - 1523-ieji reiškia, kad Radvilaitė už pirmo savo vyro, už 29 metų karvedžio Stanislovo Goštauto, ištekėjo vos keturiolikos. Po

šešerių metų vyras mirė, ir iki jos vedybų su Lenkijos karaliumi Žygimantu Augustu toks senatorius Andžejus Gurka suskaičiavo net 37 meilužius. Visokių buvo: didikų, arklininkų ir net kiauliaganys.

- O Karlai, aš visada žavėjausi tavo fenomenalia atmintimi, - užvaldo žiūrėjimas į Dumba, visai pamiršus upėtakių filė su juoduoju vaisiakūnio padažu, - bet Barbora nunuodijo Žygimanto Augusto žmoną Elžbietą Habsburgietę.

- Ne. Ji mirė nuo epilepsijos.

- Na, tada pačią Barborą tikrai nunuodijo Žygimanto motina.

- Ne. Radvilaitė mirė nuo kažkokios ginekologinės ligos.

- Kažkur skaičiau. Sifilis. Bet buvo ir nuodai.

- Ne. Greičiausiai mirė dėl gimdos kaklelio vėžio.

-Tavo lūpose skendinti panieka moterims nepatinka. Mes visos tarsi išdavikės, kekšės ir nevertos meilės. Tu tai norėjai pasakyti? Tu nusivylei moterimis? Ir todėl pasikvietei mane? - ne, Indrei pašnekovas visai nerūpi, ji kapstosi upėtakių filė ir čepsi patį brangiausią juodojo vaisiakūnio padažą. - Tam tu turi priežasčių, tiesa?

- Karalius Žygimantas Augustas nė per trupinėlį nesitraukė nuo sergančios mylimos žmonos. Kai ji užsigeidė pakvėpuoti girios oru, jis liepė tučtuojau pagaminti vežimą, kuriame tilptų lova, bet didžiulis vežimas netilpo Krokuvos vartuose. Karalius įsakė išgriauti mūrą, bet buvo vėlu. Gražioji Barbora Radvilaitė, vos sulaukusi 28 metų, gegužės 8 dieną 14 valandą užgeso. Skelbiu tostą už meilę.

- Nepatikėjau.

Disputas, kad žioptelėtum, aitrina protą gesindamas aistras. Karlas apniuko sprangiai prarijęs geidulį - bus veltui pragaištas vakaras ir labai brangiai sumokėta už upėtakių filė su juodojo vaisiakūnio padažu, žinoma, jei neišplėši kušo prievarta.

Ar akyse besikaupiantis įniršis gali įkvėpti?

Gal ne.

Bet Indrė, koketiškai paglosčiusi, pakvietė šokiui ir buvo nieko prieš šiek tiek, lyg per audrą siūruojantys tankieji medžiai, sakytum, lyg vienas prie vieno glotniai sudygę medžiai, pasitrinti pilvais, gustelti krūtinėmis ar lyg tyčia netyčia susimataluoti susipynusiomis kojomis.

- Neįtikėtina. Tu laisvas? Visai nakčiai? - kuždėjo apkaitusi, ir aitrus moteriškas kvapas, permušęs „Šanel", suerzino laukiančias šnerves. - Noriu, kad mane prarytų svaigulys. Čia žioptelsiu savo paslaptį: man patinka, kai nieko nebesusigaudau. Mano priešas, trečia akimi nuolatos budintis protas, mane kausto kliedėdamas nesąmones. Norisi pasiųsti velniop: noriu viskio, gal stiklinės puikaus prancūziško konjako.

Ir pasiduodanti moteris susisupa į blizgantį šilką.

Ir suspindi gašlumo spindesiu klostėse slėpdama nirtulį.

Ir JAU aišku: Indrė, išsipliurpusi ko nereikėjo, tapo taki nuolankiai palengvinusi savo pragaištį - ji liejosi įgaudama karališkų norų formą.

Ir Karlas, kaip pasalūniškai ir buvo sumanyta, įsitempė nukešusią mokslininkę, laikinai pamiršusią trečiąją proto akį, į

savo

prakeiksmo mantija

užklotus namus.

- O žmona? - ir, pamačiusi moteriškų drabužių draiskalus, nuščiuvo.

> ... Ir Teskatlopokas, klastingasis dievo - gyvatės Kecalkoatlio brolis, iškrėtė niekšybę: padūmavusiame veidrodyje parodė Kecalkoatliui jo naują atvaizdą, ir Kecalkoatlis panoro visų žemiškų aistrų, ir kojotas Ksolotlis perrengė savo šeimininką Kecalkoatlį plunksnuota gyvate,

bet

piktasis brolis Teskatlopokas atpažino ir nugirdė savo brolį karalių Kecalkoatlį vynu ir

įkalbėjo

mylėtis su savo seserimi

gražiąja

Kesalpetatle...

Ir Karlas,

laikinai buvęs

plunksnuota gyvate,

bet pamatęs

duženų veidrodyje save

ir paragavęs

- O Karlai! uždrausto vyno, -

Kur tu šalin kojotą! -

skubi?! puolė.

. ...A " **Karlai!** ,,'ₜ,V \ .

Nedraskyk!

Vėlu! Tu išprotėjai?!

Apie Po velnių!

kokias Išprotėjai?!

glamones

kalbat?!

Nepaisydamas Indrės isteriško blaškymosi (trečioji proto akis dar nespėjo prabusti), dar šiaip taip susilaikius nuo riksmo, Karlas įkerta moterį į kampą ir šėtoniškai šypsosi matydamas, kaip miglotos akys virsta kampuotais siaubo langais. Prismaugtas balsas nebepasiekia Karlo glušų ausų. Surakintos, mėšlungiškai surakintos pradraskytos šlaunys nenori vertis, ir prireikia kelių smūgių, kad geldeliniai raumenys pasiduotų, bet ir to dar negana, Indrė riečiasi, ir žagintojo pastangos vis dar bevaisės.

Nežiūrėkit!

Negirdėkit!

Ko čia spiegiat kiyksiojimu šiurpindami kaimynus?!

Karlas smogia baisų smūgį Indrei į veidą, lūpos sprogsta į dalis paiiedamos kraują.

Ar girdi?

Duženų moters kvaknojimą - girdi?!

Ir Indrė virsta

į

gražiąją Kesalpetatle.

Ir baltosios šlaunys

vypt!

prasiveria,

ir žuvies lūpomis

sumirgėjusi

aporijos vieta

sutinka pasveikinti

nugalėtoją.

Indrė šluostosi kraujo arabeskomis išterliotą bundantį, jau prabudusi proto veidą, spėjusi paliesti, pažadinti trečiąją proto akį, suklususi nuo savo pačios rėkiančio proto balso, virkauja ir kratydamasi laukia - visi vyrai kada nors baigia.

Bet Karlas, staiga puolęs prie spintos, išvertęs viską ant grindų, radęs Ugnės apatinius, jau rėkia:

- Renkis! Apsivilk, nu!

- Tu šyzikas! Štai kas tu! - ji spėja pašokti ir apsiklosioti marška. - Žinojau! Žinojau! Ži...

Keršto kumštis nutraukia ne laiku gimusias pastangas gintis.

Ir Indrė, nesigėdydama apžliumbusio veido, visur taškydama raudonus lašus, - o ką belieka daryti? - paklūsta lovos Minotaurui.

OUgne! :^ i f c i f t - - ; f • t - ^ ' . J " " '

Indrė - *o ne! Ugnė!* - *o* Karlas drykst! nuplėšęs, sudraskęs liepia, įsako, reikalauja užsitempti kitus apatinius

ir vėl dryyykst! Ir vėl, ir vėl iš naujo.

Po to eilė suknelėms, toms, kurios liko nesupleišiotos, o po to, o po to per jėgą įspraudęs savo galvą tarp Indrės kojų šniokia šniokia, taškosi seilėmis ir pašokęs rėkia:

- Ugne!
- Ugne!
- Ugneeee!! eee! eee...

Ir verkdamas daužo moterį. Žiauriai. Ir drasko. Ir Indrės noras klykti akimirksniu sutramdytas. Žybt! Žybt! Žžžž...

O paryčiais Karlas guli šalia nuslopusios Indrės ir apkabinęs jos galvą verkia. Rauda kretinčiu kūnu, ir sūrios ašaros degina svetimas ir savas žaizdas.

Jis prašo, maldauja, sriūbauja atlaidumo, bet Indrė tyli.

- Aš negalėjau. Tiesiog, sakykim, kvailiojau, bet ne, aš peržengiau tabu ribą. Indre, Indrute, Indručiuk, atleisk man, bet Ugnė...

Bet Indrei atkakliai tylint auga nerimas, ir Karlas bėga į vaistinę vaistų, bet grįžęs Indrės neberanda.

Ir atsiveja, staiga atsiveja vaikystėje motinos iššaukti žodžiai:

- Tu užaugsi beprotis - kankintojas!

Ir Karlas lekia per visą Vilnių į Žirmūnus ir beldžiasi į Indrės buto duris, bet duris staiga atveria sūnus Joris ir trenkia baisų smūgį Karlui, bet nugriuvęs Karlas vėl keliasi ir vėl ropščiasi į viršų...

- Mama! Ar kviest policiją?!

• • •

- Ne! Ne! Ne! Ir tūkstantį kartų ne! - Nata rėkė neleisdama advokatui plėtoti dvasinės dykynės. - Jokių skyrybų! Niekada!

- Jūs, ponia, žinoma, galite pyškinti neapskundžiamus teorinius išvedžiojimus, bet realybė, deja, tokia: jei vienas sutuok-

tos

tinis pareiškia norą skirtis, tai kita pusė priversta sutikti. Kyla tik viena maišatis - kokiomis sąlygomis kita pusė sutinka skirtis. Žaižaruodama gi nepriversite per jėgą mylėti.

- Kokią jėgą?! Ką čia tauški?! Mes su Juliumi apie jokias skyrybas nesame net šnekėję- Niekada!

- Aš, ponia, įgaliotas paruošti teismui visus dokumentus: skyrybų motyvus, turtinių pretenzijų apimtį, fiksuoti skaičius, suderinti galimas sutartis ir santykį tarp tėvų ir vaikų.

- Vaikų?! - deja, Natos pompastiškas kliuksėjimas liežuviu problemų kamšaties išspręsti negali. - Kokius santykius?

-Jūsų vaikai dideli ir patys nuspręs, su kuo gyventi: su tėvu ar su motina.

-Jūs... jūs... nešdinkitės! Lauk! - pripuolusi prie durų stvėrė už rankenos, bet atverti nespėjo, advokatas staigiu judesiu aukštyn, artyn prie nosies, prie akių pakišo, pagrūdo, nutvilkė nuotraukomis, kur ji, Nata, su Čirpa, na taip, žinoma, nuogi.

Nata suprato - VISKAS BAIGTA.

Keliolika sekundžių stabiško stovėjimo, o po to sunkybė:

- Gerai. Ateikite po valandos. Dabar negaliu.

Advokatas pakilo, tekštelėjo nuotraukas ant stalo ir įdėmiai padeginęs akimis išnyko.

Trinkt* . .-• . *f\,* >ĮĮ< -..*n*- • r - . · . · - n ^ .

Nata raudodama griuvo, tarsi šūvio pakirsta kniubo ant rašomojo stalo rankomis žerdama žemyn žemyn žemyn popierius, mosikuodama kumščiais, siųsdama prakeiksmus savo ne savo Juliui.

Niekšas!

Visi uickšail

Visi.

Žavuolis Taliulis, žinoma, pasirinko mamą, o Žiberta, smogusi: *tu dar ir su Dumba,* liko su tėvu.

• • •

Kraupaus pavojaus persekiojamas Karlas Dumba j namus, kur išniekinti Ugnės daiktai, negrįžo.

Kol nuguls pavojaus dulkės.

Kol egzistencijos tarpsnyje nebeliks aštrių kampų, kol suapvalės, kol užgis veidrodinėmis šukėmis suraižytas likimas, kol aprims klaksintis laikas, kol iš sūkuriuojančios visatos išsiblaškiosis į ramesniąją.

Už viską baisesnis, žinoma, apkurtęs aplinkos tylėjimas, laukinis būgštavimas dėl galimų pasekmių - Karlas iš garažo surinko ir savo mašinoje paslėpė reikalingiausius daiktus, vis girdėdamas įtartinus balsus banke nusausino savo santaupų sąskaitą, o Indrės telefonas įtartinai tyli ir atkaklus neigiamas tylėjimas atsiliepia smegenyse kurtinamu triukšmu.

Rytas, vakaras bevaisiai, o kita diena išaušo stebėtinai nesvetinga: lyja, šąla ir vėjas, bet išdavikiškas Indrės tylėjimas staiga baigėsi trūkinėjančiu balsu ir žodžiais, papildančiais džiungliškąą aplinką.

- Indre, dovanok man, Indre, - Karlas nesitiki, kad bus išgirstas, bet viltis dar rusena. - Aš prašau, maldauju, aš kakta daužau žemę, aš...

- Nereikia, Karlai. Kur tu esi?

- Dėl visko kalta Ugnė. Ji išvažiavo... Na, kaip tau pasakyti, išvažiavo... Indre, aš negalėjau... aš... Apie mane kyla vanduo, aš braidau po purviną vandenį.

- Kokį vandeni, Karlai? Kur tu esi?

- Indre, aš viduriuojantis, karščiuojantis, skaudantis žmogus ir man reikia šiek tiek susigulti ant bėgių. Indre...

- Kokių bėgių? Karlai, atvažiuok pas mane, gerai? Aš namuose. Pats supranti, kad tokia sutinusi negaliu pasirodyti darbe. Atvažiuok. Aš laukiu. Atvažiuosi?

Vyriški balsai?!

Vyriški balsai šalia Indrės? Kokie? Balsai?

Karlas žaibiškai išjungia savo mobilųjį telefoną, išjungia akumuliatorių, išima identifikacijos kortelę.

Spąstai}

Išlikimo įgūdžiai moko pėdinti nepaliekant pėdų.

Per vandenį.

Per vandenį.

Per vandenį.

Pasiblaškęs po Vilnių Dumba dar atsargiau skambina į institutą patikimiausiai laborantei Reginai: *aš sergu, aš sergu sergu sergu.*

- Čia jūsų, daktare, ieškojo kažkoks vyras.

-Vyras?! - susibjaurinęs telefonas ir vėl akimirksniu išjungtas, ir vėl išardytas, ir pasidauginusi paniška baimė kraupuliukais sušiurpina šaltuku persigurguliojusi kūnu.

Toks susikurtas įelektrintas šūdinas laikas, kai visi tave kruša į kertę, bet tu, priešingai, įsitikinęs, kad laukia visai kitoks galas. KITOKS!

Kaip nors, kaip nors būtina išgyventi bent iki kitos dienos, iki dar vieno vilties ryto, kol bespalvis laikas įgaus prasmę.

Dumba, purvu *(ir vėl purvas!)* purvu purvu aptaškęs mašinos numerius, nugrūdęs į kaimiečio kiemą *(už pinigus, žinoma, už pinigus),* pats atsliūkino į SAVO UŽMIESČIO SODO NAMELI.

Slapta, kad niekas nespėtų užmatyti.

Krūmuose laukė nesulaukė nakties.

įslinko vagies žingsniais, bet kaimyno Einorio rotveileris, *prakeiktasis,* lojo žiūrėdamas, netveriodamas peršokti tvorą ir pasiekti įsilaužėlį.

Naktį.

Bet žvėries žingsniai kaimyno Einorio nesutrikdė.

- Ša, šunie, ša. Ša, Tigri, ša!

Naktį įsibeldęs į rūsį, kad šviesos niekas ničniekas negalėtų sumatyti, - *o, kad tam šuniui nupūtų žiomenys,* bet šuo vis pailsiodamas loja ir loja, - naktį Dumba rašo dvasinės apraksijos apreiškimus.

Bet NAKTIS

tįsta, siūliškai ištįsta atitolindama šerkšninę aušrą, o apvaizda, ne laiku SUSUKUSI MIRTIES KILPĄ, vis dar tyčiojasi laukdama sprangaus finalo.

Bet išdrįsusi sujaukti žmogaus vidų brutaliai judina dešine ranką leisdama sušnabždėti išpažintį.

...rašau ant niekieno neliesto popieriaus
žemai lenkdamasis Rach de Baifui, kuris savo ruožtu
dėkoja Šerėnui Samoskiui,
ir tikiu
tikiu
tikiu,
kad konuso pavidalu parašytas žodis
abrakadabra
atimant po raide
po raidę
ir nukreipiant į save
į save
išgydys mane nuo
katagenezinių
likimo ligų

A B R A K A D A B R A
A B R A K A D A B R
A B R A K A D A B
A B R A K A D A
A B R A K A D
A B R A K A
A B R A K
A B R A
A B R
A B
A

Ir išklotinė. Čia Dumba stropiai skaičiuoja trupindamas beviltiško gelbėjimosi naktį: raidė „A" kartojasi 5 kartus, pentogramoje - 50 kartų.

„A" reiškia pirmojo principo vienybe (intelekto agentas). „A" kartu su „B" - binaro apvaisinimą vienetu.

„R" - ternerio ženklas, reiškiantis grafišką dviejų pradžių išraišką.

,,11" - vienuolika - žodžio „abrakadabra" raidžių skaičius - prijungia vienetą prie Piegorovo dešimtinės.

„66" - visų raidžių suma - sudaro kabalistinį skaičiaus „12" ternerio kvadratą, t.y. mistinę rato kvadratūrą...

Po ilgalaikių skaičiavimų Dumba apsipylęs popieriaus marginiais rado krikščioniškąjį kabalistinį raktą, reiškiantį žvėries - stabo skaičių, pridėjus dar 6 prie dvigubo senerio, atsiranda skaičius 18, o tai atitinka Taros hieroglifą „naktis" ir „pragyvenimas". Skaičių tamsų ir paslaptingą, kurio kabalistinis skaičius 9 yra pašvęstojo skaičius ir raktas į slaptybę.

Ir aušra nulenkia prie stalo Dumbos galvą.

O prabudimas klaikus: kažkas beldžia į duris ir pašėlusiai loja patrakėlis Einorio Tigris.

Dumba šoka aukštyn (niekas nenori būti sučiuptas rūsio celėje) ir pro plyšelį mato: vyras žiūrinėja į trobelės vidu pro langus ir eina prie kaimyno tvoros.

Iš rankų mostų, skėsčiojimo ir galvų kiknojimo aišku: vyras klausia: *ar buvo kas nors svetimas, gal net pats Dumba,* bet (čia džiugesio banga perlieja kai ka) Einoris kratosi - *nieko nebuvo.*

Ir vyras išvažiuoja.

Ir Dumba jau supranta, kad jis *kalinys nuo nakties iki nakties.*

O viiiuriiienį?!

Čia siela privalo suakmenėti (seilių džiūvenų apnaša surakina liežuvį), bet gyvenimo šešėlis jau lipa laiptais, jau rakina Karlo kalėjimo duris, jau...

Dumba taip apstulbo, kad užsislėpęs vos spėjo sužiūrėti, kaip ugnies plaštakė, pasičiupusi tris tuščius gėlių vazonus, jau sprunka lauk, jau tuoj tuoj tuoj dings...

Čia Karlas šoka ir spėja nutverti
už palto, trūkteli atgal.

Kraupus klyksmas trunka tol, kol spėja užspausti burną, kol partrenkia ant žemės, bet auka veržiasi tokia jėga, kad Karlas priverstas grumtis iš visų jėgų, ir klyksmas, prasirėkęs pro burną klyksmas, toks riksmas, kuris pragręžia kaulus ir knežina raumenis, naikina susipynusi pasaulį,

pats savaime užgesti negali.

Ir Ugnė spiegdama stačia galva neria pro rūsio angą ŽEMYN.

Ir nutyla.

• • V Klakt! .'.-i:-i--^;.:'^-.'.... .*>±pž ' ^ ą K * •••

Amorfinė masė dusliai nusiverčia geležiniais laiptais žemyn.

O rotveileris drasko, iš pasiutimo drasko geležinę tvorą šiurpindamas kaimyną Einorį.

Duženos!
Nenoriu duženąąąų! Nnnneennnoriuuuu!!!

Ir Karlas jau žino, kad Ugnės gyvenimo kelias baigėsi smigimu žemyn. Daugybę kartų duženos rodė
rodė
rodė,
bet Karlas netikėjo.
Negalėjo.
Nesuprato.
Kas drjstų rėkti, kad MIRTIS geriau
už GYVENIMĄ?!

- Ugne, kas atsitiko?! - čia Einoris. Jau tramdo šunį ir ruošiasi verti vartelius, bet Karlas, žaibiškai atsitokėjęs, raktu iš vidaus spėja užrakinti duris ir čiupęs nukritusius mašinos raktelius žvilgteli pro langą.

Ir mato: Einoris stumia rotveilerį į narvą. */ narvą! Į narvą!*

Karlas puola prie vieno lango, prie kito, kol randa išeitį - atidaręs Šoka žemyn *(šiltnamis pridengia nuopuolį),* užsitrenkęs Ugnės mašinoje užžžt!
sprunka tolyn.
Tolyn!

. i , ^ p ^ ff ^ i 1 "• •i ̨ " **Tolyn!**

Ugnės mašina stovės prie Santariškių ligoninės ir ilgai ilgai niekas nesupras, ko ta mašina stovi, o Karlas, sėdęs į maršrutinį autobusą, jau rieda atgal, į sodus, kad sulaukęs nakties galėtų įsliuogti į vidų.

Ugneeee!!!

Ir Karlas, daugiaveidė baidyklė, šmėkščioja ir ragina, ir ragina, ir ragina, o Karlas NEGALI sprukti iš Vilniaus dar ir dar kartą nepamatęs Ugnės.

Negali.

Ir verkia krūmuose.

Iki nakties.

Ir nereikia uosti oro: Dumbos sodo namelis - *o nekenčiu baltos šviesos! nekenčiu!* - o namelis aplietas balta šviesa. Ir aplink bruzda žmonės, ir loja loja tas pats šuo, ir Dumba mato: čia pat juodžiausias laivinis Ciko mersedesas ir trys policijos mašinos, ir dar, ir dar.

Ugne!

Ugne.

Žvakinis degimas tavo baigėsi ir aplink susispietė tamsa.

Sudriskusi.

- Kas čia? - Dumbos primarginti naktiniai lapai tampa psichinių nuokrypų dosjė ir tarnauja nusikaltimo įrodymo tonu.

• • •

Ir 1555 metais Nostradamo „Pranašysčių" I dalies 35 ketureilis:

Mūšio lauke, dvikovoj, jaunas liūtas nugalės seną.

Auksiniam narvely išdurs jam akis.

Du laivynai (arba du dūžiai) - viena.

Po to kankindamasis mirs.

Bet niekas netiki.

O 1559 metais riteriu turnyro metu nuo grafo škotų gvardijos kapitono Gabrieliaus Montgomerio rankos žūva karalius Henrikas II. Nulaužtos ieties lūžgalis sminga per Henriko II šalmo įpjova j karaliaus akį. Po dešimties dienu Henrikas II sunkiai kankindamasis miršta.

Ir pas aiškiaregę mergelę Lenorman, gimusią 1772 metais, atėjo trys nepažįstamieji: Robespjeras, Maratas ir Sen Žiustas. Ir tarė:

- Nebijok tarti teisybės. Mes mylime gyvenimą, bet jei mums lemta mirti - sutiksime ją garbingai.

Ir Lenorman, išmetusi kortas, apstulbo, ilgai dvejojusi tarė:

- Jūs žūsite anksčiau už savo draugus, - čia Maratui. - Liaudis jus pagerbs taip, kaip kadaise Romos senatas pagerbdavo imperatorius. O šiuos ponus jq mirties dieną žmonės prakeiks.

O pu dviejų mėnesių Maratą nužudė Šarlota Korde.

Ir 9-metė amerikietė Peišens Derein prieš metus nuspėjo teroro aktą Amerikoje ir tai, kad 2001-uju rudeni specialiai mokytų kariškiu grupės puls vietoves, kur laikosi pavojingiausi teroristai, sunaikins slaptąsias bazes.

O 2002-aisiais genetikai sukurs priešvėžinį virusą.
O 2003-iaisiais i Žemę praplius meteoritu žudantis lietus.
O iki 2010-ųjų dėl jūrų organizmų mutacijų pasauliniame vandenyne padaugės deguonies ir Žemės atmosfera taps sveikesnė.

O 1942-ųjų balandžio 8 dieną pas aiškiaregę Vangą atėjo kilnus vyras ir jam nespėjus prabilti Vanga griežtu balsu pasakė:

- Auga tavo valstybė, tu labai išplėtei valdas, tačiau buk pasiruošęs vėl sulįsti į riešuto kevalą, - ir pakartojo, ir pridėjo: - būk pasiruošęs. Nepamiršk datos - rugpjūčio 28-osios!

Ir Bulgarijos caras Borisas III mirė 1943 metų rugpjūčio 28-ąją.

Ir į Vangos dukterėčios Krasimiros Stojanovos klausimus aiškiaregė atsako taip:

mato praeitį, dabartį, ateitį, jokio skirtumo,
aš matau gyvenimų kaip kino juostoje,
nėra skirtumo, koks atstumas.

Jei žmogui nuspėta nelaimė ar mirtis, ar jis gali to išvengti?
Ne.
Ar žmogus gali pakeisti savo likimą?
Ne. Kiekvienam nubrėžtas kelias.
Ar yra mačiusi, kas kalba aiškiaregei?
Taip. Tai permatomos figūros, primenančios žmogaus atspindį vandenyje.
Ar miręs žmogus gali atsakyti ir klausinėti?
Taip. ; • •. **V**
Kaip aiškiaregė suvokia mirtį?
Tik kaip fizine pabaigą.

Ir kartą sunkvežimio vairuotojas pasiūlė Vangai pasivažinėti iki Roženo vienuolyno. Atsisveikindama ji tarė: „Kad ir ką veiktum, pasistenk gegužės 15-ąją būti pas mane". Bet tą dieną vairuotojo draugas paprašė atvežti statybinių medžiagų ir mašiną sudaužė traukinys. Sugedo stabdžiai, ir žmogus niekaip negalėjo išvengti savo mirties.
Niekaip.
Niekaip.
Savo mirties.
Niekaip.

Vieno ir to paties naktidienio saga vyniojasi vėžliškai skubėdama - priekyje jokių orientyrų ir tuštuma.

Karlas sulėtintai grįžta į Žemaitiją - geležiniais vartais užsitrenkusi praeitis neleidžia tikėtis kvatoklės ateities.

Nepaneigsi: buvusios nuostabiausios progos suartėti su Ugne, kai tu priimtas, suprastas ir išsiaiškintas, žodžiu, priglaustas ir savas, neužmirši niekada.

Susiklosčiojimo analizė ir išvados, kodėl švystelėjo moters palankumo designacija, žymė, malonybinė skraistė, kodėl ausyse suzvimbė barkarolės, Venecijos valtininkų lyrinės melodijos, išsiuvinėtos auksiniais meilės siūlais, nebetenka jokios reikšmės.

MYLĖTI IR PRARASTI YRA TAS PATS,
KAS GIMTI IR MIRTI.

Plungės aikštėje, nusilenkęs ankstyvam rytui į visas keturias puses, prieš visus skubančius žmones Karlas Dumba, garsiai aikčiodamas, ryžtasi viešiausiajai išpažinčiai.

Žmonės!

Ak, žmonės!

Aš nekaltas! MIRĖ mano žmona. Girdite?! Ugnė MIRĖ ir jos jau nebebus niekada niekada niekada. O žmonės!

MIRĖ sūnus. Mirė mano Rokas, mano kūnas, mano kraujas, mano egzistencijos šioje Žemėje tąsa. Žmonės! Aš kaltas!

Aš kaltas, žmonės! Aš prakeiktas!

Tik mirtis išvaduoja iš kančios, kurios neįmanoma išsižadėti. Žmonės!

Ugne!

Ugneeee!

Karlas, skęsdamas rankas, prašydamas dangaus ir verkdamas, menkai pastebi, kaip būriuojasi stabtelėję žmonės. Menkai.

Prašo pagailos.

Rokaiiii! Sūnau mano, o Rokaiiii...

Ugne!

Ugneeee...

Priartėjęs policininkas bando paliesti, bet Karlas šasteli šalin.

- Kas tau yra, žmogau?

Patikėkit, o žmonės! Aš kaltas kaltas, labai kaltas!

Patikėėėkit, o žmonės...

- Aš pažįstu jį, - atsiliepė senė. - Jis sirgo pasiutlige. Gydėsi mūsų ligoninėje. Gal puolė?

Ir minia išskydo.

Ir Karlas lieka vienas, bet rėklioja, nors žmonės, apeidami lanku, žmonės jau nebesikiauso.

- Eik namo, seni, - ragina. - Kiekvienas savąjį kryžhj neša kentėdamas. Nerėk. Panikos niekam nereikia. Niekam. Eik.

Miražų miestas, atkirstas nuo miestų, pasitinka didinga eglija, vienodai per šimtmečius košiančia aistrą ir šaltį. Sausas ledas be sniego pajėgia išlaikyti mašinos svorį, ir Karlas, lengviau nei tikėjosi, pasiekia vidurmiškio lūšną.

NIEKAS nepasikeitė įr VISKAS pasikeitė.

Sudėliotos veidrodžio duženos, lyg ką tik sudėliotos, niekieno taip ir nepaliestos, apdulkiapelijusios duženos sveikina blausiu spindesiu. Sausažolių kuokštu Karlas brauko brauko, trina, kol išlaisvintas spindesys, pražydusios saulės šviesa nutvieskia sienas.

Ir duženos rodo, čia Karlas, netikėdamas Karlas pasitrina akis ir mato žilo kaip perdžiūvusi žemelė, susiraukšlėjusio senio, liūdnesnio už liūdesį senio atspindį. Ir mato

mato

mato,

kaip šukėse ryškėja dar vienas apnašas, labai panašus į pirmąjį, nors tai, žinoma, beprotiškai perdėta fantazija, gal čia nuo prikišto veido rasojantys drėgmės garai? Bet ne! Pakrapščius pirštu nenusitrina, bet baimei augant apnašas vis ryškėja ir ryškėja, ir Karlas nebesunkiai atpažįsta save.

Tokia grimasa: klaikus skausmas.

Ša!

Dumba žnybia sau į žandą: *čia kas?! Išprotėjimo pradžia?*

Bet veidrodis,
bet duženos,
bet šukės nenugalimai traukia.

Ša!

Visur ledas, šaltybių ledas, bet pelkės šaltinis tarsi gyvas: kvėpuoja garais ir tvoskia nežemišku tyrumu. Ir veidrodžio duženos viena po kitos švysčiodamos grimzta gelmėn
gelmėn
gelmėn

ir iškloja dugninio vandens judėjimą judančiu, virpančiu, kažkur jau dyvinai matytu spindesiu. Tuo pačiu. Ir naujai pažymėtu, bet tuo pačiu.

Baigta,

Karlas skuba,
eina,
bėga,
žirklioja mišku
mišku
mišku kur akys veda ir mato:
miško keliuku risnoja naujai sulaukėjusių šunų ruja, o viena atstumtoji atsilikusi. Ta, priekinė, - raudonplaukė kalė. Ir du skirtingi šunys. O atstumtoji beviltiškai risnoja iš paskos.

Risnoja.

Risnoja nekreipdami dėmesio į Žmogų. Jokio. Lyg nebūtų.

Gal jaučia?

Ir Karlas, apsukęs milžinišką ratą, mišku
mišku
mišku,

tarsi nubrėžęs dar vieną spiralini savojo gyvenimo ciklą, grįžta į trobelę.

Kam ugnis, jei UGNIES NĖRA?

Kam šiluma, jei ŠILUMOS NĖRA?

Kam viltis, jei VILTIES NĖRA?

Durys atviros ir žvilgsnis atviras, ir įeina, pamažu slenka įslenka, be garso atitvinsta gyvenimo šaltis.

Staiga trobelė nušvinta, ir Karlas, JAU sukaustytas šalčio, nebegalintis pajudėti Karlas blausiai mato, kaip iš šaltinio pakyla DUŽENŲ MOTERIS ir artėja, rėžiančiai šviesdama artėja, begarse burna kvatodama artėja

artėja

artėja

ir priartėjusi akinama šviesa ištaško tamsą. Ir pamažu beformis veidas keičiasi, tikslėja, koncentruojasi, ir Karlas, klaikiai nustebęs Karlas regi: MOTERIS virsta į Ugnę! Bet vos Karlas, laužydamas savyje ledą, bando keltis, jau keliasi., jau tiesia rankas... o Ugne!

Liepsningoji Ugnė traukiasi viliodama Karlą paskui save.

Ir nėra jėgos, kuri sulaikytų.

Nėra.

MĖLYNĄ karstą (užgesę Ugnės paistalai, bet ar paistalai, bet virtę tikrove paistalai) sugeria žemė ir lieka pasmerktųjų gyvų gėlių šaltas gėlynas, eglišakių spyglynas ir blaksiojančių žvakučių šaltosios liepsnelės.

Šviesa.

Paskutinė.

Atmintis.

- Eime, anūkėli, - dėl slaptųjų sąsajų JAU patikėjęs Tadukas tvirtai įsikimba į senelės Redos rodyklinę ranką. - Tu žydas ir gyvensi dideliuose namuose, kad išaugtum labai dideliu žmogumi. Pačiu didžiausiu, koks tik kada nors gimė Žemėje.

Gimęs iš meilės.
Nors ir nuodėmingos.
Didesnės už mylimuosius.